

Chulalongkorn University

Chula Digital Collections

Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)

2021

การพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา

สิริภากร อ่องสิทธิเวช
คณะวิศวกรรมศาสตร์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd>

Part of the [Civil Engineering Commons](#), and the [Construction Engineering and Management Commons](#)

Recommended Citation

อ่องสิทธิเวช, สิริภากร, "การพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา" (2021). *Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD)*. 5476.
<https://digital.car.chula.ac.th/chulaetd/5476>

This Thesis is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn University Theses and Dissertations (Chula ETD) by an authorized administrator of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

การพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในประเด็นความขัดแย้งของ
การบริหารสัญญา

น.ส.สิริภากร อ่องสิทธิเวช

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา ภาควิชาวิศวกรรมโยธา

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Developing a knowledge assessment tool for government construction supervisors on
conflict issues of contract management

Miss Siriphakorn Ongsitivej

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Engineering in Civil Engineering

Department of Civil Engineering

FACULTY OF ENGINEERING

Chulalongkorn University

Academic Year 2021

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงาน ก่อสร้างภาครัฐในประเด็นความขัดแย้งของการบริหาร สัญญา
โดย	น.ส.สิริภากร อ่องสิทธิเวช
สาขาวิชา	วิศวกรรมโยธา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรระ เพียรสุภาพ

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีคณะวิศวกรรมศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.สุพจน์ เตชวรสินสกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิต ชงทอง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.วัชรระ เพียรสุภาพ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นคร กกแก้ว)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.กองกฤษณ์ ไชยวัฒน์)

สิริภากร อ่องสิทธิเวช : การพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้าง
ภาครัฐในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา. (Developing a knowledge
assessment tool for government construction supervisors on conflict
issues of contract management) อ.ที่ปรึกษาหลัก : รศ. ดร.วัชร เพียรสุภาพ

ความขัดแย้งในโครงการก่อสร้างเป็นสิ่งที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ความขัดแย้งสามารถ
แบ่งออกเป็น 2 สาเหตุหลักได้แก่ เอกสารสัญญาและการบริหารสัญญา โดยความขัดแย้งจาก
เอกสารสัญญาเกิดจากเงื่อนไขของสัญญาที่ไม่ครบถ้วน และเอกสารสัญญามีความขัดแย้งกัน
ในขณะที่ความขัดแย้งจากการบริหารสัญญาเกิดจากการปฏิบัติสัญญาที่ตั้งใจและไม่ได้ตั้งใจ ซึ่ง
การตั้งใจปฏิบัติสัญญาเป็นสิ่งที่ไม่สามารถควบคุมได้แต่การไม่ได้ตั้งใจปฏิบัติสัญญาอาจเกิด
จากความประมาทหรือการขาดความเข้าใจในการปฏิบัติตามสัญญา การบริหารสัญญาเป็นหน้าที่
สำคัญของผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐที่ต้องมีความเข้าใจในการปฏิบัติตามสัญญาจ้าง งานวิจัยนี้มี
วัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา และพัฒนา
เครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในเรื่องความขัดแย้งของการจัดการ
สัญญา งานวิจัยเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาที่ก่อให้เกิด
ความขัดแย้งระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสารคำพิพากษาศาล
ปกครอง ผลการศึกษาเบื้องต้นพบประเด็นความขัดแย้ง 3 อันดับแรกเกี่ยวกับ ค่าปรับ การชำระ
ค่าจ้าง และค่าเสียหาย งานวิจัยในส่วนที่สองเป็นพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุม
งานก่อสร้างภาครัฐ โดยใช้โมเดลภาวะสันนิษฐาน (Four Building Blocks) เป็นเครื่องมือสำหรับ
การออกแบบเกณฑ์การประเมิน การออกแบบข้อคำถาม การออกแบบเกณฑ์การให้คะแนน และ
โมเดลการวัด หลังจากนั้นเครื่องมือประเมินจะถูกตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผลลัพธ์ ภายหลัง
ปรับปรุงการออกแบบคำถามพบว่าเกณฑ์การประเมินสามารถสะท้อนถึงระดับความเข้าใจได้ ผล
การศึกษาพบว่าการประยุกต์ใช้เครื่องมือประเมินความรู้สามารถวัดความแตกต่างในระดับความ
เข้าใจภาพรวมเกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งจากการจัดการสัญญาระหว่างสองกลุ่มตัวอย่าง แต่อาจ
มีข้อจำกัดในการประเมินระดับความเข้าใจของบางประเด็นความขัดแย้ง

สาขาวิชา วิศวกรรมโยธา

ลายมือชื่อนิสิต .....

ปีการศึกษา 2564

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

6170303421 : MAJOR CIVIL ENGINEERING

KEYWORD: Conflict, Contract Management, Knowledge Evaluation, Government
Construction Supervisors

Siriphakorn Ongsitivej : Developing a knowledge assessment tool for government construction supervisors on conflict issues of contract management. Advisor: Assoc. Prof. VACHARA PEANSUPAP, Ph.D.

Conflict in construction projects was inevitable. Construction conflict can be divided into two main root causes, which are contract documents and management of contracts. Firstly, conflict in contract documents may occur from the terms of a contract are incomplete and contract documents are contradictory. Secondly, contract management conflicts often occur from deliberate and unintentional breaches of contracts. The deliberate breach of the contract is uncontrollable, but the unintentional breach of contract may result from negligence or lack of understanding to execute a contract. Contract management is an important duty of government construction supervisors. The objective of this research is to collect and analyze conflict issues related to contract management. The research began with the analysis of conflict issues related to contract management and contract documents that cause conflicts between employers and contractors by using content analysis from administrative justice documents. In the second part, The four building blocks model was used as a tool for designing the assessment. After that, the assessment tool is checked for the reliability of the results. After improving the question design, it was found that the assessment criteria could reflect the level of comprehension. The results showed that the application of the knowledge assessment tool could measure differences in the overall level of understanding of contract management conflicts between the two samples. But there may be limitations in assessing the level of understanding of some conflicting issues.

Field of Study: Civil Engineering

Student's Signature .....

Academic Year: 2021

Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์ด้านวิชาการและการสนับสนุนในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลในครอบครัว เพื่อน และผู้มีประสบการณ์ในด้านการบริหารสัญญาก่อสร้างทุกท่าน รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินที่ให้คำแนะนำ สละเวลาให้ความรู้ ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยซึ่งทำให้งานวิจัยครั้งนี้ลุล่วงไปด้วยดี

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร.วัชร เพ็ญสุภาพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่เสียสละเวลาคอยช่วยเหลือ และให้คำแนะนำในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด มากไปกว่านั้น ขอขอบพระคุณกรรมการคุมสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.ธนิต ธงทอง รองศาสตราจารย์ ดร.นคร กกแก้ว และ รองศาสตราจารย์ ดร.ก้องกฤษณ์ โตชัยวัฒน์ ที่เอื้อเฟื้อเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำต่างๆ รวมถึงการตรวจสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วย

สิริภากร อ่องสิทธิเวช

สารบัญ

	หน้า
.....	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ	1
สารบัญตาราง.....	3
บทที่ 1 บทนำ.....	5
1.1 ที่มาและความสำคัญของงานวิจัย	5
1.2 ปัญหาของงานวิจัย.....	7
1.3 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	8
1.4 ขอบเขตของงานวิจัย.....	9
1.5 การดำเนินงานวิจัย	9
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
บทที่ 2 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 สัญญาจ้างก่อสร้าง	10
2.1.1 สัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐาน	11
2.1.1.1 รูปแบบของสัญญาเป็นไปตามมาตรฐาน	11
2.1.1.2 เงื่อนไขของสัญญาเป็นไปตามมาตรฐาน	12
2.1.1.2.1 สัญญาจ้างมาตรฐาน FIDIC.....	12

2.1.1.2.2	เงื่อนไขทั่วไปสัญญาก่อสร้างโดยวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย	13
2.1.2	เครื่องมือกฎหมายไทยกับสัญญาจ้างก่อสร้าง.....	14
2.1.2.1	รูปแบบงานก่อสร้างภาครัฐตามเครื่องมือกฎหมายไทย.....	15
2.1.2.2	ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560	16
2.3	ความสัมพันธ์ของความขัดแย้ง การเรียกร้องและข้อพิพาท	17
2.3.1	ความขัดแย้ง.....	17
2.3.2	การเรียกร้อง	18
2.3.3	ข้อพิพาท.....	19
2.4	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของความขัดแย้ง ข้อเรียกร้องและข้อพิพาท	20
2.5	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลดความขัดแย้งที่นำไปสู่ข้อพิพาท.....	22
2.5.1	การปรับปรุงสัญญาก่อสร้าง	23
2.5.2	การพัฒนาความเข้าใจในการบริหารสัญญาก่อสร้าง.....	23
2.6	ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง.....	25
2.6.1	ขอบเขตตามหลักการปฏิบัติวิชาชีพ	26
2.6.2	ขอบเขตตามหลักเกณฑ์ของภาครัฐ.....	28
2.7	แนวคิดทางการเรียนรู้และการประเมิน.....	29
2.7.1	โมเดลภาวะสันนิษฐาน	30
2.7.1.1	การสร้างแผนที่ตัวแปรเชิงทฤษฎี (Construct Map).....	31
2.7.1.2	การออกแบบข้อคำถาม (Items Design)	31
2.7.1.3	การออกแบบเกณฑ์การให้คะแนน (Outcome Space).....	31
2.7.1.4	โมเดลการวัด (Measurement Model)	31
2.7.2	อนุกรมวิธานแบบโซโล (SOLO Taxonomy)	32
2.6.2.1	ระดับโครงสร้างพื้นฐาน (Pre-structure Level)	32

2.6.2.2 ระดับมุมมองเดียว (Uni – structure Level).....	32
2.6.2.3 ระดับหลายมุมมอง (Multi – structure Level)	32
2.6.2.4 ระดับเห็นความสัมพันธ์ (Relation structure Level)	32
2.6.2.5 ระดับขยายนามธรรม (Extended abstract structure).....	32
2.8 ข้อจำกัดงานวิจัยที่ผ่านมา.....	33
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	35
3.1 ลักษณะของงานวิจัย (บุญมี พันธุ์ไทย 2559).....	35
3.1.1 แบ่งตามผลลัพธ์ของงานวิจัย.....	35
3.1.2 แบ่งตามลักษณะของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	35
3.1.3 แบ่งตามระดับของการศึกษาตัวแปร	35
3.1.4 แบ่งตามชนิดของข้อมูล.....	36
3.1.5 แบ่งตามลักษณะการศึกษาตัวแปร.....	36
3.1.6 แบ่งตามระเบียบการวิจัย	36
3.2 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย.....	37
3.2.1 ทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	37
3.2.2 รวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา.....	39
3.2.2.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	39
3.2.2.2 การกำหนดเงื่อนไขในการวิเคราะห์เนื้อหา.....	39
3.2.2.3 การสร้างเครื่องมือการบันทึกเนื้อหา.....	39
3.2.2.4 หลักการวิเคราะห์เนื้อหา	39
3.2.3 การพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในประเด็น ความขัดแย้งของการบริหารสัญญา.....	39
3.2.4 การตรวจสอบเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในประเด็น ความขัดแย้งของการบริหารสัญญา.....	40

3.2.5 สรุปผลการดำเนินงานวิจัย	40
บทที่ 4 การรวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา.....	41
4.1 การรวบรวมประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา	41
4.1.1 กำหนดขอบเขตการศึกษา.....	41
4.1.2 กำหนดเงื่อนไขในการวิเคราะห์เนื้อหา	41
4.1.3 สร้างเครื่องมือการบันทึกเนื้อหา.....	42
4.1.4 หลักการวิเคราะห์เนื้อหา.....	42
4.2 การวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา.....	42
4.2.1 ค่าปรับ	52
4.2.2 การชำระค่าจ้าง.....	53
4.2.3 ค่าเสียหาย.....	53
4.2.4 การแก้ไขขอบเขตของงานก่อสร้าง.....	54
4.2.5 ระยะเวลาก่อสร้าง.....	54
4.2.6 เหตุสุดวิสัย.....	55
4.2.7 การบอกเลิกสัญญา.....	55
4.2.8 การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง.....	57
4.3 สรุปท้ายบท	64
บทที่ 5 การพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐ ในเรื่องความขัดแย้งของการบริหารสัญญา	65
5.1 การออกแบบเกณฑ์ประเมินความรู้.....	66
5.1.1 ลักษณะของการเก็บข้อมูล	66
5.1.3 สรุปเกณฑ์การประเมินความรู้.....	66
5.2 การออกแบบข้อคำถาม.....	68

5.2.1 การออกแบบข้อความปลายเปิด	69
5.2.2 การออกแบบข้อความปลายปิด	72
5.5 สรุปท้ายบท	75
บทที่ 6 การตรวจสอบเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐ ในประเด็นความ ขัดแย้งของการบริหารสัญญา	76
6.1 รายละเอียดเกี่ยวกับโมเดลการวัดระดับความรู้	76
6.2 การวิเคราะห์ผลการใช้เครื่องมือประเมินที่สะท้อนระดับความรู้	80
6.2.1.1 ค่าปรับ	80
6.2.1.2 การชำระค่าจ้าง	81
6.2.1.3 ค่าเสียหาย	83
6.2.1.4 การแก้ไขสัญญาจ้าง	85
6.2.1.5 การขยายระยะเวลา	87
6.2.1.6 เหตุสุดวิสัย	89
6.2.1.7 การบอกเลิกสัญญา	90
6.2.1.8 การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และ เอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง	91
6.3 สรุปท้ายบท	96
บทที่ 7 สรุปผลการวิจัย	98
7.1 สรุปผลการวิจัย	98
7.2 ประโยชน์ของงานวิจัย	100
7.3 ข้อจำกัดของงานวิจัย	101
7.4 ข้อเสนอแนะของงานวิจัย	101
ภาคผนวก	102
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ให้การประเมิน	103

ภาคผนวก ข แบบสอบถามความคิดเห็นของเกณฑ์การประเมิน.....	108
ภาคผนวก ค แบบประเมินระดับความรู้.....	110
บรรณานุกรม.....	139
ประวัติผู้เขียน.....	142

สารบัญรูปภาพ

รูปที่ 2.1 รูปแบบสัญญามาตรฐานในประเทศไทย.....	11
รูปที่ 2.2 ความสัมพันธ์ของสัญญาและหลักกฎหมาย	15
รูปที่ 2.3 ความสัมพันธ์พื้นฐานระหว่างความขัดแย้ง การเรียกร้องและข้อพิพาท (Kumaraswamy, 1997).....	18
รูปที่ 2.4 ปัจจัยพื้นฐานในการเกิดข้อพิพาท	19
รูปที่ 2.5 แบบจำลองการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคลังข้อมูลด้านการบริหารสัญญาก่อสร้าง	24
รูปที่ 2.6 เครื่องมือการประเมินประสิทธิภาพการบริหารสัญญาก่อสร้าง	25
รูปที่ 2.7 โมเดลภาวะสันนิษฐาน (Wilson 2005).....	30
รูปที่ 2.8 Qualitative Inner Triangle (Wilson 2005).....	31
รูปที่ 2.9 อนุกรมวิธานแบบโซโล (SOLO Taxonomy) (Biggs & Collis, 1982)	33
รูปที่ 3.1 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	37
รูปที่ 3.2 กรอบแนวคิดในการพัฒนาเครื่องมือประเมิน.....	39
รูปที่ 4.1 กราฟความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนประเด็นความขัดแย้งในปี พ.ศ.2554-2563	47
รูปที่ 4.2 การรวบรวมข้อมูลความขัดแย้งจากหน่วยงานภาครัฐในปี พ.ศ.2554-2563.....	48
รูปที่ 4.3 กระทรวงมหาดไทย.....	49
รูปที่ 4.4 กระทรวงคมนาคม	49
รูปที่ 4.5 กระทรวงศึกษาธิการ.....	50
รูปที่ 4.6 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	50
รูปที่ 4.7 กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, สำนักนายกรัฐมนตรี, กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, กระทรวงพลังงาน และกระทรวงยุติธรรม.....	51
รูปที่ 5.1 โมเดลภาวะสันนิษฐาน (Four Building Blocks)	65
รูปที่ 5.2 ตัวอย่างการออกแบบข้อความปลายเปิด	70
รูปที่ 5.3 ตัวอย่างการรวบรวมลักษณะของคำตอบ	74

รูปที่ 6.1 โมเดลการวัดระดับความรู้.....	76
รูปที่ 6.2 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราค่าตอบในระดับที่ต้องการวัดชุด B3.....	95

สารบัญตาราง

ตารางที่ 2.1	ขอบเขตหน้าที่การควบคุมงานก่อสร้างในแต่ละขั้นตอนของโครงการ	26
ตารางที่ 4.1	เอกสารที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์เนื้อหาประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา	44
ตารางที่ 4.2	รายการประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา	45
ตารางที่ 5.1	จำนวนผู้เชี่ยวชาญในแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์	66
ตารางที่ 5.2	สรุปเกณฑ์การประเมินความรู้	68
ตารางที่ 6.1	รายการข้อคำถามของชุด C	77
ตารางที่ 6.2	กลุ่มตัวอย่างผู้ทำแบบประเมินในชุด C1, C2 และ C3	78
ตารางที่ 6.3	รายการข้อคำถามของชุด A และ B	79
ตารางที่ 6.4	กลุ่มตัวอย่างผู้ทำแบบประเมินในชุด A และชุด B	79
ตารางที่ 6.5	ตารางแสดงคำตอบรายข้อเรื่องค่าปรับ (ชุด C1)	81
ตารางที่ 6.6	ตารางแสดงคำตอบรายข้อเรื่องการชำระค่าจ้าง (ชุด C1)	82
ตารางที่ 6.7	ตารางแสดงคำตอบรายข้อเรื่องค่าเสียหาย (ชุด C1)	84
ตารางที่ 6.8	ตารางแสดงคำตอบรายข้อเรื่องการแก้ไขสัญญาจ้าง (ชุด C2)	86
ตารางที่ 6.9	ตารางแสดงคำตอบรายข้อเรื่องการขยายระยะเวลา (ชุด C2)	88
ตารางที่ 6.10	ตารางแสดงคำตอบรายข้อเรื่องเหตุสุดวิสัย (ชุด C2)	89
ตารางที่ 6.11	ตารางแสดงคำตอบรายข้อเรื่องการบอกเลิกสัญญา (ชุด C3)	90
ตารางที่ 6.12	ตารางแสดงคำตอบรายข้อเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง (ชุด C3)	91
ตารางที่ 6.13	การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละข้อคำถาม	93
ตารางที่ 6.14	รายละเอียดผู้ทำแบบประเมินชุด A และชุด B	94
ตารางที่ 6.15	การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรวมในแต่ละประเด็นความขัดแย้ง	94
ตารางที่ 6.16	ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของชุด B3	96

ตารางที่ ก.1 รายชื่อผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมิน	104
ตารางที่ ก.2 รายชื่อผู้ทำแบบประเมินข้อคำถามปลายเปิด	105
ตารางที่ ก.3 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญของแบบประเมินชุด C.....	106
ตารางที่ ก.4 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญของแบบประเมินชุด A และชุด B.....	107
ตารางที่ ข.1 คุณลักษณะความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา	109

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของงานวิจัย

โครงการก่อสร้างทั่วไปมีความจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรหลักที่สำคัญ และการบริหารงานก่อสร้างที่เหมาะสมเพื่อให้โครงการสำเร็จตามเป้าหมายภายใต้ข้อจำกัดของเวลา งบประมาณ และคุณภาพ (Halpin & Senior, 2010) นอกจากนี้ความสำเร็จของโครงการต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายประกอบด้วย ผู้ว่าจ้าง ผู้รับจ้าง ผู้ออกแบบ ที่ปรึกษาและผู้จัดจำหน่ายวัสดุ เป็นต้น (กิตติยา ไกรสรกุล, 2554) อย่างไรก็ตามการบริหารโครงการก่อสร้างยังคงพบปัญหาที่เกิดจากความยุ่งยากและซับซ้อน เช่น ปัญหาขาดแคลนช่างฝีมือที่มีความชำนาญ ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ (เอกทวี ภูมิฤทธิกุล, 2550) ปัญหาด้านความรู้และทักษะการบริหารงานก่อสร้าง ปัญหาการตัดสินใจในการดำเนินงานให้เหมาะสม และปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้มีส่วนร่วมต่างๆในโครงการ (Iyer & Jha, 2005) ดังนั้นโครงการก่อสร้างจำเป็นต้องได้รับการบริหารจัดการที่ดี เพื่อส่งเสริมให้โครงการก่อสร้างประสบความสำเร็จและลดปัญหาจากความยุ่งยากซับซ้อน

การบริหารโครงการก่อสร้างมีขั้นตอนการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน 1.การระบุปัญหาและความต้องการ เพื่อวางแผนคิดและพัฒนาเป็นโครงการ 2.การออกแบบโครงการ เช่น แบบงานโครงสร้าง แบบงานสถาปัตยกรรม 3.การจัดซื้อจัดจ้าง เช่น การดำเนินการจ้างผู้รับเหมาและจัดซื้อวัสดุ 4.การก่อสร้าง โดยเริ่มจากการประชุมเพื่อเปิดงานก่อสร้าง การอนุมัติวัสดุและอุปกรณ์ วิธีก่อสร้าง การสื่อสาร รวมถึงการชำระค่าจ้าง 5.การตรวจสอบและการบริหารหลังการก่อสร้าง เพื่อให้งานก่อสร้างใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ของสัญญา รวมถึงการรับประกันผลงาน นอกจากการบริหารโครงการนั้นมียางหนึ่งที่มีความสำคัญและมีผลต่อความสำเร็จของโครงการ งานนั้นคือการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง ซึ่งการบริหารสัญญาจ้างของภาคเอกชนมีความซับซ้อนมากขึ้นขึ้นอยู่กับระเบียบและขนาดขององค์กร ในขณะที่การบริหารสัญญาจ้างของภาครัฐเป็นหน่วยงานระดับประเทศ จึงมีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานช่วยเหลือ หน่วยงานส่งเสริม หน่วยงานกำกับ และหน่วยงานตรวจสอบ เป็นต้น (กัมพล กิตติพงษ์พัฒนา 2564) ดังนั้นการบริหารสัญญาก่อสร้างภาครัฐมีความซับซ้อน และมีรายละเอียดของกฎกติกาซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสัญญาจ้างก่อสร้างของภาครัฐต้องทราบและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

หน่วยงานภาครัฐมีการจัดทำคู่มือสำหรับการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง รวมถึงการรวบรวม ปัญหาอุปสรรคจากการปฏิบัติงาน แนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะ เนื่องจากพบปัญหาเกี่ยวกับ คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ผู้ควบคุมงาน ผู้ออกแบบ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องยังคงขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักกฎหมายแพ่งและกฎหมายปกครองที่เกี่ยวข้องกับสัญญาจ้างก่อสร้างของ หน่วยงานของรัฐ ทำให้ไม่สามารถปรับใช้หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการปฏิบัติงานได้อย่าง ถูกต้องและมีประสิทธิภาพได้ (กุลวรรธ สุริยะศรี 2562) หากข้อจำกัดดังกล่าวไม่ได้ปฏิบัติอย่าง ถูกต้องอาจเกิดความขัดแย้งที่อาจนำไปสู่ข้อพิพาทระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง จากการศึกษาเอกสาร คำพิพากษาอันเนื่องมาจากสัญญาก่อสร้างภาครัฐในอดีตพบว่าผู้ว่าจ้างมีอัตราการฟ้องคดีมากกว่าผู้ รับจ้าง แต่ผลชนะคำตัดสินมักเป็นฝ่ายผู้รับจ้าง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการขาดความรู้ ข้อกฎหมายหรือ ความเข้าใจในสัญญาก่อสร้าง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเวลาและค่าใช้จ่ายของโครงการ ซึ่งข้อพิพาทที่ เกิดขึ้นบ่อยที่สุด คือปัญหาการพิจารณาสาเหตุในการขอขยายเวลาปฏิบัติงาน โดยสาเหตุเกิดจาก หลักการพิจารณาและการนับเวลาให้สิทธิในการขยายเวลา ปัญหาต่อมาเกี่ยวข้องกับค่าจ้างและการ จ่ายเงิน โดยสาเหตุเกิดจากการโอนสิทธิเรียกร้องการจ่ายเงินและมูลค่างานตามสภาพจริงไม่ตรงกับ มูลค่างานตามสัญญา ปัญหาลำดับต่อไปเป็นเรื่องของค่าปรับ โดยสาเหตุเกิดจากการคิดค่าปรับ การ ชำระเบี้ยปรับและการคิดค่าปรับในการควบคุมงาน และปัญหาเรื่องสิทธิภายหลังบอกเลิกสัญญา โดย สาเหตุเกิดจากการขาดความเข้าใจในเรื่องผลของการบอกเลิกสัญญา (กมลวัลย์ และ จักรกฤษณ์, 2553) ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรเพิ่มพูนความรู้ด้านหลักกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาจ้างก่อสร้างของ หน่วยงานของรัฐ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจ เพื่อลดความเสี่ยงของการ เกิดข้อพิพาทได้

ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง คือผู้ควบคุมงานผู้มีหน้าที่ตรวจสอบ รายงานการปฏิบัติการของผู้รับจ้าง ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญาหรือที่ตกลงให้ทำงานนั้นๆ และให้ เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา นอกจากนี้ผู้ควบคุมงานต้องจดบันทึก สภาพการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างเป็นรายวัน โดยถือว่าเป็นเอกสารสำคัญของทางราชการเพื่อ ประกอบการตรวจสอบของผู้มีหน้าที่การบันทึกการปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง (กระทรวงการคลัง 2560) ดังนั้นผู้ควบคุมงานควรทราบกระบวนการขั้นตอนและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารสัญญา ก่อสร้างและสามารถนำเอาหลักการที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานให้อย่างถูกต้อง

1.2 ปัญหาของงานวิจัย

งานวิจัยในอดีตพยายามลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจนำไปสู่ข้อพิพาทในการบริหารสัญญาก่อสร้าง โดยการวิเคราะห์สาเหตุและปัญหารวมทั้งแนวทางการแก้ไข เช่น การศึกษาสาเหตุของข้อผิดพลาดในเอกสารสัญญาก่อสร้าง (Dosumu, Idoro, & Onukwube, 2017) ปัญหาการใช้สัญญาจ้างออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างในโครงการก่อสร้างภาครัฐ (สถาพร คุระนันท์, 2561) การศึกษาปัญหาของสัญญาจ้างก่อสร้างราชการด้านการขยายเวลาปฏิบัติงานตามสัญญาจ้างก่อสร้างราชการ (ศิริลักษณ์ อมรเศรษฐพงศ์, 2556) ปัญหาการแก้ไขสัญญาระหว่างการก่อสร้างโครงการ (ปรีชา อินสาลี 2556) โดยงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นนั้น มุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงเอกสารสัญญาก่อสร้าง เนื่องจากรายละเอียดในเอกสารไม่ชัดเจนอาจนำไปสู่ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้ เช่น ผู้ว่าจ้างเข้าใจว่าสามารถแก้ไขการออกแบบได้ตลอดเวลา ซึ่งทำให้ผู้รับจ้างต้องกลับไปสำรวจปริมาณงานและจัดทำงบประมาณใหม่หลายครั้ง ผลลัพธ์ที่ได้คือคำแนะนำในการระบุข้อกำหนดจำนวนครั้งของการเปลี่ยนแปลงแบบโดยผู้ว่าจ้าง ซึ่งลักษณะของผลลัพธ์เป็นการวิเคราะห์ข้อจำกัดและสาเหตุข้อผิดพลาดเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเขียนเอกสารสัญญาให้มีความชัดเจนมากขึ้น (Dosumu et al., 2017)

นอกจากนี้ม้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความเข้าใจในการบริหารสัญญาก่อสร้าง เช่น หน่วยงานภาครัฐได้รวบรวมปัญหาอุปสรรคจากการปฏิบัติงาน แนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาการบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง (กุลวรรธ สุริยะศรี 2562) เช่น คณะกรรมการตรวจรับพัสดุ ผู้ควบคุมงาน ผู้ออกแบบ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องยังคงขาดความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักกฎหมายแพ่งและกฎหมายปกครองที่เกี่ยวข้องกับสัญญาจ้างก่อสร้างของหน่วยงานของรัฐ จึงให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการโครงการเพิ่มพูนความรู้ด้านหลักกฎหมายแพ่งและหลักกฎหมายปกครองเกี่ยวกับสัญญาจ้างก่อสร้างของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัติมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำเอาหลักการของกฎหมายมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง เรียบร้อย และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

งานวิจัยในการประเมินความสามารถของการบริหารสัญญาสำหรับโครงการก่อสร้าง (Park and Kim 2017) เนื่องจากความสามารถของการบริหารสัญญายังคงเป็นสาเหตุความขัดแย้งระหว่างคู่สัญญา งานวิจัยที่ผ่านมามุ่งเน้นการวิเคราะห์ผลค่าความแตกต่างระหว่างความสามารถที่สำคัญกับระดับความสามารถจริงในการบริหารสัญญา ผลลัพธ์ทำให้เห็นช่องว่างที่อาจเป็นปัญหาและควรให้ความสำคัญมากยิ่งขึ้น โดยนำข้อมูลที่เป็นประโยชน์มากำหนดกลยุทธ์เสริมสร้างความสามารถการบริหารสัญญา

งานวิจัยในการพัฒนาความเข้าใจในการบริหารสัญญาด้วยเทคโนโลยีเป็นกลุ่มงานวิจัยที่มีความสำคัญ เช่น การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคลังข้อมูล (Data Warehouse Modeling: DWM) ในกระบวนการบริหารสัญญาของอุตสาหกรรมก่อสร้าง (Yih Chong et al., 2011) เป็นช่องทางในการพัฒนาฐานความรู้และจัดเก็บข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการบริหารสัญญาก่อสร้าง เนื่องจากผู้รับจ้างขาดความรู้และความเข้าใจการบริหารสัญญาก่อสร้าง โดยการประยุกต์ใช้แบบจำลองดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานก่อสร้างสามารถหลีกเลี่ยงสถานการณ์ตีความผิดระหว่างคู่สัญญาและช่วยตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง (Yih Chong et al., 2011) นอกจากนี้การพัฒนาเครื่องมือที่สะดวกต่อการประเมินประสิทธิภาพในการบริหารสัญญาก่อสร้าง เพื่อลดกระบวนการบริหารสัญญาที่มีความซับซ้อนซึ่งหลีกเลี่ยงไม่ได้และอาจมีการปฏิบัติงานไม่เหมาะสมที่อาจนำไปสู่ข้อพิพาทได้ โดยงานวิจัยพัฒนาแอปพลิเคชันทางโทรศัพท์ เพื่อให้ผลการประเมินแจ้งเตือนไปยังแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการและสามารถจัดการปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว (Gunduz and Elsherbeny 2020)

งานวิจัยที่ผ่านมาพยายามพัฒนาความเข้าใจในการบริหารสัญญา โดยรวบรวมปัญหาและให้ข้อเสนอแนะ วิธีการพัฒนาฐานความรู้ การประเมินความสามารถและพัฒนาเครื่องมือที่อำนวยความสะดวกต่อการประเมิน อย่างไรก็ตามการพัฒนาความเข้าใจในการบริหารสัญญาก่อสร้างจำเป็นต้องประเมินระดับความรู้ความเข้าใจเพื่อวัดระดับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารสัญญาก่อสร้างจากข้อพิพาทในอดีต เนื่องจากผู้ควบคุมงานมีหน้าที่ตรวจสอบรายงานการปฏิบัติการของผู้รับจ้างอย่างใกล้ชิด เพื่อเป็นหลักฐานที่สามารถใช้ในการโต้แย้งสิทธิตามเอกสารสัญญา ผลการประเมินทำให้ผู้ควบคุมงานทราบระดับความรู้ในประเด็นความขัดแย้งต่างๆ ที่มักเกิดขึ้นระหว่างการก่อสร้างซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่บกพร่องและจำเป็นต่อการพัฒนาตนเอง หากผู้ควบคุมงานสามารถตอบคำถามได้ในระดับสูงส่งผลให้มีผลรวมของคะแนนสูงเช่นกัน เนื่องจากการให้คะแนนสอดคล้องกับระดับความรู้ที่ต้องการวัด ผลคะแนนรวมสามารถสะท้อนถึงความแตกต่างระหว่างสองกลุ่มตัวอย่างได้ นอกจากนี้ผลลัพธ์จากการประเมินจะช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดข้อพิพาทและเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสัญญาก่อสร้าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้ของผู้ควบคุมงานเกี่ยวกับความขัดแย้งในการบริหารสัญญาก่อสร้าง

1.3 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1.3.1 เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา

1.3.2 เพื่อพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา

1.4 ขอบเขตของงานวิจัย

งานวิจัยนี้รวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) กำหนดขอบเขตในการสืบค้นตามชื่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจากเอกสารคำพิพากษาศาลปกครองจำนวน 10 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554-พ.ศ.2563 และเงื่อนไขประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง เพื่อนำมาพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา

การพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐ โดยใช้โมเดลภาวะสี่นิพพาน (Four Building Blocks) ในส่วนของการออกแบบการประเมินประยุกต์ใช้ SOLO Taxonomy เพื่อออกแบบเกณฑ์ประเมินระดับความรู้ ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อคำถามสอดคล้องกับระดับความรู้ที่ต้องการวัด

1.5 การดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินงานวิจัยนี้สามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

- 1.5.1 การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
- 1.5.2 การรวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา
- 1.5.3 การพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา
- 1.5.4 การตรวจสอบเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา
- 1.5.5 การสรุปผลการดำเนินงานวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.6.1 รายการความขัดแย้งของการบริหารสัญญาก่อสร้าง ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการออกแบบเครื่องมือประเมินความรู้
- 1.6.2 การใช้เครื่องมือประเมินความรู้ของผู้ควบคุมงานในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญานั้นสามารถสะท้อนระดับความรู้ของผู้ควบคุมงานได้อย่างชัดเจน ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความรู้ให้เหมาะสมสำหรับการบริหารสัญญาก่อสร้างต่อไป
- 1.6.3 เครื่องมือประเมินความรู้ในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาสามารถนำไปใช้ประกอบการอบรมและเป็นแบบประเมินให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสัญญาก่อสร้างได้

บทที่ 2

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้เป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากหนังสือ บทความวิทยานิพนธ์และงานวิจัยต่างๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานของข้อมูลที่สำคัญสำหรับความรู้และความเข้าใจในเรื่องที่จะศึกษาเป็นองค์ความรู้ต่างๆ ในบทนี้สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและสร้างกรอบของงานวิจัย ตลอดจนสรุปผลการดำเนินงานวิจัยต่อไป โดยสามารถแบ่งหัวข้อการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

2.1 สัญญาจ้างก่อสร้าง

งานก่อสร้างเป็นงานที่มีมูลค่าสูงมาก ฝ่ายผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการก่อสร้างนั้นๆ หลังจากการประมูลงานก่อสร้างและผู้รับจ้างใดชนะการประมูลมาได้จะต้องมีการทำสัญญาผูกมัดกันตามกฎหมาย เพื่อไม่ให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีเจตนาที่ขัดแย้งกับสัญญาขึ้นภายหลัง ซึ่งอาจทำให้เกิดความเสียหายแก่อีกฝ่ายหนึ่ง

สัญญาจ้างก่อสร้างเป็นลักษณะของ “สัญญาจ้างทำของ” ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ.2535 ในบรรพที่ 3 (เอกเทศสัญญา) และในลักษณะที่ 7 (จ้างทำของ) โดยสาระสำคัญของสัญญาจ้างทำของมีความหมายตามมาตรา 587 อันว่าจ้างทำของนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้รับจ้าง ตกลงจะทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง และผู้ว่าจ้างตกลงจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ทำนั้น”

ซึ่งสาระสำคัญของสัญญาต้องประกอบด้วย

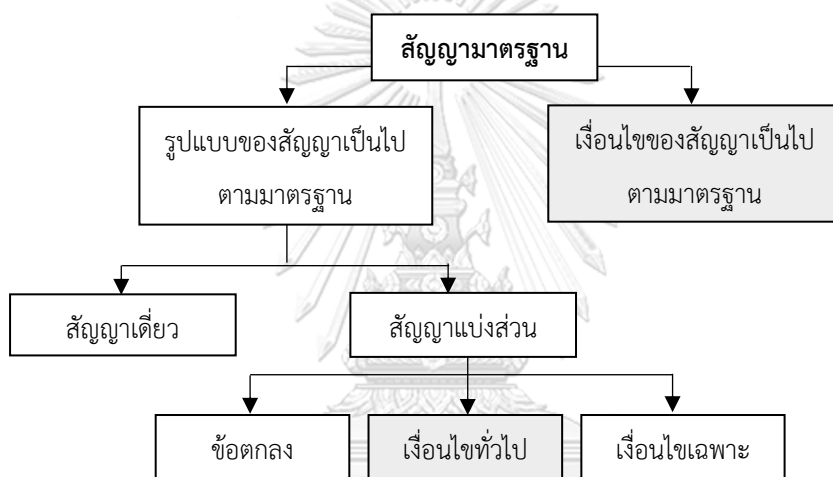
- มีบุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไปร่วมกันพร้อมที่จะมีความผูกพันทางกฎหมาย
- ทั้ง 2 ฝ่ายต้องเป็นบุคคลที่กฎหมายรองรับ
- ต้องมีการแสดงเจตนาตรงกัน
- ต้องมีวัตถุประสงค์ในการทำสัญญา
- เนื้อหาของสัญญาต้องไม่คลุมเครือและถูกต้องตามกฎหมาย
- สิ่งที่สัญญากันนั้นจะต้องประเมินคุณค่าได้

สัญญาจ้างก่อสร้าง (Construction Contract) คือข้อตกลงระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างที่ถือสัญญาและเอกสารแนบท้ายสัญญาเป็นหลักปฏิบัติ ผู้รับจ้างมีหน้าที่ดำเนินการก่อสร้างตามแบบรูปรายละเอียดให้สำเร็จลุล่วงตามสัญญาและผู้ว่าจ้างมีหน้าที่ชำระค่าจ้างตามงวดงานที่แล้วเสร็จตามกำหนดสัญญา (ปรีชา อินสาลี 2556)

2.1.1 สัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐาน

การจัดทำสัญญาจ้างก่อสร้างของแต่ละโครงการนั้น ผู้ว่าจ้างหรือผู้รับจ้างจำเป็นต้องมีความรู้และประสบการณ์เป็นอย่างมากเพื่อให้สามารถระบุข้อกำหนดในสัญญาที่เหมาะสม การเขียนสัญญาจ้างก่อสร้างที่ดีต้องมีเนื้อหาครอบคลุม ความเข้าใจตรงกันและมีความยุติธรรมต่อทั้งสองฝ่าย ดังนั้นสัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐานจึงถูกนำมาใช้ในอุตสาหกรรมการก่อสร้างอย่างแพร่หลาย (กองกฤษ โต้ชัยวัฒน์ 2544)

โครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยศรีปทุมและชมรมนักกฎหมายก่อสร้าง (2562) ได้ให้ความหมายของ “สัญญามาตรฐาน” โดยมีความหมายสำคัญอยู่ 2 ประการ คือสัญญาเป็นไปตามมาตรฐาน และเงื่อนไขของสัญญาเป็นไปตามมาตรฐาน

รูปที่ 2.1 รูปแบบสัญญามาตรฐานในประเทศไทย
(ผู้ทรงคุณวุฒิจัดทำสัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐาน 2562)

2.1.1.1 รูปแบบของสัญญาเป็นไปตามมาตรฐาน

มี 2 รูปแบบที่นิยมใช้ในประเทศไทย ได้แก่

1) สัญญาเดี่ยว

สัญญาเดี่ยวเป็นสัญญาที่มีลักษณะการเขียนตั้งแต่ต้นจนจบ ไม่มีการแบ่งออกเป็นส่วนๆ โดยเริ่มจากสัญญาฉบับนี้ทำขึ้นที่ไหน เมื่อใดและวันที่เท่าใด ตลอดจนรายชื่อผู้ลงนามในสัญญา ดังนั้นการทำสัญญาเดี่ยวในแต่ละโครงการจะต้องมาจัดพิมพ์ใหม่ทั้งหมด จึงทำให้การทำสัญญามีความล่าช้า เช่น มีเอกสารที่แนบสัญญาหรือเอกสารที่ต้องการให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาอะไรบางอย่างแล้วต้องพิมพ์แทรกเข้าไปในสัญญา เป็นต้น

2) สัญญาแบ่งส่วน

สัญญาแบ่งส่วนสามารถแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก ประกอบด้วย ข้อตกลง (Article of Agreement) เงื่อนไขทั่วไป (General Conditions) และเงื่อนไขเฉพาะ (Particular Conditions)

สัญญาแบ่งส่วนมีลักษณะข้อความตายตัวเป็นส่วนใหญ่ ส่วนที่ต้องเขียนหรือพิมพ์ข้อความเพิ่มเติมจะมีช่องว่างไว้ให้กรอก ในส่วนของเงื่อนไขทั่วไปจะมีรายละเอียดอยู่แล้วไม่ว่าจะเป็นโครงการก่อสร้างใดๆ หากมีลักษณะเดียวกันสามารถใช้ข้อความเหล่านี้ได้ สัญญาสามารถทำให้เสร็จได้อย่างรวดเร็ว และในกรณีที่ข้อความในเงื่อนไขทั่วไปไม่เหมาะสม เพราะโครงการที่นำสัญญาแบ่งส่วนไปใช้ตกลงกันที่ต่างไปจากเงื่อนไขทั่วไป ดังนั้นสัญญาที่แบ่งส่วนนี้จะมีอีกส่วนหนึ่งที่เรียกว่า “เงื่อนไขเฉพาะ” เพื่อเขียนเฉพาะส่วนที่แตกต่างจากข้อความในเงื่อนไขทั่วไป โดยที่สัญญาส่วนที่เป็นข้อตกลงจะมีข้อความเขียนไว้ชัดเจนว่า หากข้อความในเงื่อนไขทั่วไปขัดแย้งกับข้อความในเงื่อนไขเฉพาะก็จะให้ใช้ข้อความในเงื่อนไขเฉพาะ

2.1.1.2 เงื่อนไขของสัญญาเป็นไปตามมาตรฐาน

เงื่อนไขเกี่ยวกับงานก่อสร้างส่วนใหญ่มักอยู่ในสัญญาส่วนที่เป็นเงื่อนไขทั่วไป (General Conditions) เช่น สัญญามาตรฐานมักจะมีผู้จัดทำที่มีความรู้ ความสามารถหลายด้านที่เกี่ยวกับงานก่อสร้าง พิจารณาข้อความโดยละเอียดและรวมไปถึงการบริหารต่างๆ เช่น การบริหารความเสี่ยง การบริหารเวลาการก่อสร้าง ฯลฯ ตลอดจนความครบถ้วนเงื่อนไขของสัญญา เพื่อความสอดคล้องและความสมบูรณ์ของข้อตกลงระหว่างคู่สัญญาเกี่ยวกับการจ้างก่อสร้าง

สัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐานถูกนำมาใช้ในโครงการก่อสร้างอย่างแพร่หลาย สัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐานในต่างประเทศที่นิยมใช้มีหลายฉบับ เช่น FIDIC (Federation Internationale des Ingenieurs Conseils), AIA (American Institute of Architects), AGC (Associated General Contractors of America), JCT (Joint Contracts Tribunal), ICE (Institution of Civil Engineers) และ EJCDC (Engineers Joint Contract Documents Committee) เป็นต้น เนื่องจากสัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐานมีประโยชน์ต่อการทำสัญญา ระบุความรับผิดชอบและหน้าที่ของแต่ละฝ่ายไว้อย่างชัดเจน ครอบคลุมถึงประเด็นสำคัญ หลักเกณฑ์การแก้ไขข้อพิพาทเป็นที่ยอมรับ และมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา เป็นต้น (Davis 1986) ดังนั้นสัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐานจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการทำสัญญาจ้างก่อสร้าง โดยมีลักษณะของสัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐานที่นิยมใช้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

2.1.1.2.1 สัญญาจ้างมาตรฐาน FIDIC

สัญญาจ้างมาตรฐาน FIDIC เป็นสัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐานที่ถูกสร้างขึ้นโดยสมาชิกสมาคมของสหพันธ์วิศวกรที่ปรึกษานานาชาติ (International Federation of Consulting Engineers)

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมอาชีพของวิศวกรที่ปรึกษา มุ่งเน้นคุณภาพของสัญญาจ้างที่ดีนั้นจะส่งผลต่อการบริหารการก่อสร้างที่ดีเช่นกัน ดังนั้นข้อสัญญาของ FIDIC จึงมีความเป็นธรรมระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง โดย FIDIC ระบุสิทธิเงื่อนไขครบถ้วนสำหรับงานก่อสร้าง สะดวกในการนำไปประยุกต์ใช้กับสัญญาจ้างก่อสร้างทั่วไป สามารถหาข้อสัญญาได้สะดวกรวดเร็วและสะดวกสำหรับการอ้างอิง และมีการใช้งานกันอย่างกว้างขวางมาเป็นเวลานาน (FIDIC, 2017) ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ตามลักษณะของสัญญาโครงการดังต่อไปนี้

- 1) Conditions of Contract for Construction for Building and Engineering Works Design by the Employer: The Construction Contract หรือ Red Book
- 2) Conditions of Contract for Plant and Design-Build for Electrical and Mechanical Plant and for Building and Engineering Works Design by the Contractor: The Plant and Design/Build Contract หรือ Yellow Book
- 3) Conditions of Contract for EPC/Turnkey Projects: The EPC/Turnkey Contract หรือ Silver Book

2.1.1.2.2 เงื่อนไขทั่วไปสัญญาก่อสร้างโดยวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย

เงื่อนไขทั่วไปสัญญาจ้างก่อสร้างเป็นสัญญาในส่วนของเงื่อนไขทั่วไป (General Conditions) จัดทำโดยคณะกรรมการสาขาบริหารงานก่อสร้าง ในคณะกรรมการสาขาวิศวกรรมโยธา วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ พ.ศ.2556 เพื่อให้อุตสาหกรรมก่อสร้างมีการใช้เงื่อนไขทั่วไปสัญญาจ้างก่อสร้างที่เป็นมาตรฐาน จัดทำขึ้นโดยยึดหลักพื้นฐาน 6 ประการ คือ

- 1) *ความครบถ้วนของสัญญา* ในเงื่อนไขทั่วไปสัญญาก่อสร้างถูกร่างให้มีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นสำคัญของการก่อสร้างที่คู่สัญญามีแนวโน้มของความคิดเห็นแตกต่างกัน เพื่อป้องกันความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นภายหลัง
- 2) *ความละเอียดและชัดเจนของสัญญา* ผู้จัดทำมีความพยายามที่จะร่างข้อสัญญาให้มีความละเอียดและชัดเจนมากยิ่งขึ้น ในระดับที่คู่สัญญาสามารถที่จะปฏิบัติงานตามได้
- 3) *ความสอดคล้องกับข้อกำหนดไทย* ในเงื่อนไขทั่วไปสัญญาจ้างก่อสร้างได้มีการกำหนดสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ ตามที่ระบุในกฎหมายไทย โดยเฉพาะเนื้อหาที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบระหว่างคู่สัญญา
- 4) *ความสอดคล้องกับหลักกฎหมายหรือสัญญามาตรฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป* เมื่อประเด็นข้อกำหนดในสัญญาที่กฎหมายไม่มีความครอบคลุมหรือไม่ชัดเจน ในเงื่อนไขสัญญาจ้างก่อสร้างได้กำหนดข้อสัญญาให้มีความสอดคล้องกับข้อกำหนดหรือสอดคล้องกับสัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐานทั่วไป

- 5) *ความสะดวกต่อการใช้งาน* ในเงื่อนไขทั่วไปสัญญาจ้างก่อสร้างได้มีการแยกส่วนเนื้อหาที่เป็นข้อมูลแปรผัน สามารถระบุเพิ่มเติมลงไปในส่วนของตารางแนบท้ายสัญญา โดยแยกออกจากเนื้อหาในส่วนที่เป็นข้อกำหนดสัญญาตายตัว ทำให้สามารถตรวจสอบได้ง่าย
- 6) *ความสมบูรณ์ในตัวเองของเงื่อนไขสัญญาจ้างก่อสร้าง* เมื่อคู่สัญญาได้มีการกรอกข้อมูลแปรผันที่สามารถระบุข้อมูลเองได้ไม่ครบถ้วน ในเงื่อนไขสัญญาจ้างก่อสร้างมีการระบุข้อมูลเอาไว้แล้วทำให้สามารถบังคับใช้ได้

จากรายละเอียดของสัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐานข้างต้นเป็นเพียงกรอบแนวคิดในการจัดทำเงื่อนไขของสัญญา โดยผู้จัดทำสัญญาในแต่ละประเทศพยายามให้สัญญาจ้างมีความเป็นธรรมและสอดคล้องกับกฎหมายเพื่อเป็นที่ยอมรับในการปฏิบัติตามสัญญา ดังนั้นสัญญาจ้างในประเทศไทยจึงอยู่ภายใต้ข้อกำหนดที่ถูกกำหนดขึ้น โดยมีรายละเอียดของกฎหมายที่เกี่ยวข้องในหัวข้อถัดไป

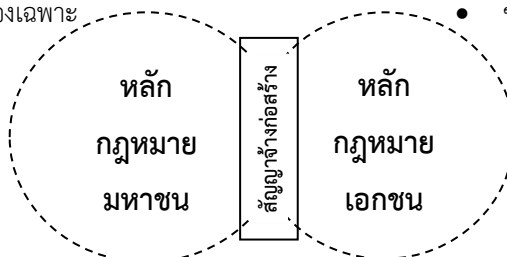
2.1.2 เครื่องมือกฎหมายไทยกับสัญญาจ้างก่อสร้าง

เครื่องมือกฎหมายในประเทศไทยเป็นเครื่องมือกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) หรือเครื่องมือประมวลกฎหมายที่มีมาตรการกำหนดไว้อย่างชัดเจน ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากประเทศฝรั่งเศสที่ได้แบ่งอำนาจการพิจารณาคดีของศาลสำหรับคดีทางปกครองแยกออกมาจากคดีทั่วไป

ศาลปกครองจะพิจารณาคดีทางปกครองที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจทางปกครอง และเป็นไปเพื่อการจัดทำบริการสาธารณะโดยตรง หากมีปัญหาว่าจะต้องขึ้นศาลใดนั้น จะมีคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ซึ่งศาลยุติธรรมและศาลปกครองในประเทศไทยมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีโดยใช้หลักเกณฑ์เรื่องพื้นที่และทุนทรัพย์ในคดี

ความสัมพันธ์ของสัญญาและหลักกฎหมายจำเป็นต้องพิจารณาว่าสัญญาจ้างก่อสร้างเป็นสัญญาแบบใด เนื่องจากผลของการวิเคราะห์จะส่งผลถึงศาลที่มีอำนาจในการวินิจฉัยปัญหาที่เกี่ยวกับสัญญาจ้างก่อสร้าง และยังมีผลถึงบทบัญญัติของกฎหมายที่จะนำมาปรับใช้กับสัญญาที่แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลให้ผลของสัญญาอาจแตกต่างกันไปตามหลักการของกฎหมายเอกชนหรือกฎหมายมหาชน

- ศาลปกครอง
- สัญญาทางปกครอง
- หลักกฎหมายปกครองทั่วไป
- หลักกฎหมายปกครองเฉพาะ
- ศาลยุติธรรม
- สัญญาทางแพ่ง
- ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
- ข้อสัญญา

รูปที่ 2.2 ความสัมพันธ์ของสัญญาและหลักกฎหมาย
(ผู้ทรงคุณวุฒิจัดทำสัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐาน 2562)

2.1.2.1 รูปแบบงานก่อสร้างภาครัฐตามเครื่องมือกฎหมายไทย

งานก่อสร้างภาครัฐเป็นงานที่มีลักษณะเป็นการก่อสร้างทางข้อเท็จจริง แม้ว่างานก่อสร้างจะรวมอยู่ในสัญญาที่มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามหลักกฎหมายปกครองเฉพาะ หรือลักษณะของงานก่อสร้างตามพระราชบัญญัติต่างๆ ดังต่อไปนี้

- 1) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535
- 2) พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560
- 3) พระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ.2561
- 4) พระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ.2562

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงรายละเอียดเกี่ยวกับงานก่อสร้างตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 เนื่องจากเป็นกฎหมายที่ภาครัฐต้องใช้ในการทั่วไปและดำเนินการจัดจ้างก่อสร้าง ซึ่งแตกต่างจากพระราชบัญญัติอื่นๆ ที่มีลักษณะเฉพาะ และมีลำดับศักดิ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 ดังต่อไปนี้

- 1) กฎหมายระดับพระราชบัญญัติ
คือ พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560
- 2) กฎหมายระดับรอง
คือ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560
- 3) มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง
- 4) กฎหมายอื่นๆ

คือ กฎหมายก่อนที่พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 จะมีผลบังคับใช้ เช่น การทำสัญญาแบบปรับราคาได้ (ค่า K) เริ่มใช้ในปีงบประมาณ พ.ศ.2545 หากรายละเอียดไม่ขัดกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 จะสามารถมีผลบังคับใช้ได้

การกำหนดกฎเกณฑ์ของหน่วยงานภาครัฐ กฎหมายระดับรองหรือระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 จะเป็นการขยายความรายละเอียดในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติให้ชัดเจนและมีมาตรฐานเดียวกันในการปฏิบัติหน้าที่และให้สิทธิแก่คู่สัญญาฝ่ายหน่วยงานภาครัฐในฐานะผู้ว่าจ้างต้องปฏิบัติ แต่ในทางกลับกันเอกชนสามารถทราบถึงสิทธิของตนเองที่จะได้รับการปฏิบัติและสามารถเรียกร้องเอากับหน่วยงานภาครัฐที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องเกี่ยวกับระเบียบต่างๆ ถ้าคู่สัญญาปฏิบัติตามข้อตกลงดังกล่าวจะไม่เกิดปัญหาระหว่างกัน แต่เมื่อใดก็ตามที่มีการกระทำที่นอกเหนือไปจากข้อตกลงที่กล่าวไว้ในสัญญาก็จะทำให้เกิดข้อพิพาทขึ้นตามมา

2.1.2.2 ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560

สัญญาจ้างก่อสร้างระหว่างฝ่ายผู้ว่าจ้างที่เป็นหน่วยราชการหรือรัฐวิสาหกิจผู้ใช้งบประมาณแผ่นดินและฝ่ายผู้รับจ้างคือภาคเอกชน หน่วยราชการจะต้องปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 และใช้สัญญามาตรฐานแนบท้ายระเบียบดังกล่าวเป็นหลักปฏิบัติในการทำสัญญาจัดจ้างให้เหมาะสม สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560 โดยบังคับใช้เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ.2560 หรือวันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา โครงสร้างประกอบด้วย 10 หมวด จำนวน 223 ข้อ ดังต่อไปนี้

หมวด 1 ข้อความทั่วไป

ส่วนที่ 1 นิยาม

ส่วนที่ 2 การมีส่วนได้เสียในเรื่องที่ประชุมพิจารณา

ส่วนที่ 3 ผู้มีอำนาจและมอบอำนาจ

ส่วนที่ 4 การดำเนินการด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ส่วนที่ 5 การจัดทำแผนการจัดซื้อจัดจ้าง

ส่วนที่ 6 การตรวจสอบผู้มีผลประโยชน์ร่วมกัน

ส่วนที่ 7 การจัดทำบันทึกรายงานผลการพิจารณา

หมวด 2 การซื้อหรือจ้าง

ส่วนที่ 1 บททั่วไป

ส่วนที่ 2 กระบวนการซื้อหรือจ้าง

ส่วนที่ 3 การเช่า

ส่วนที่ 4 การแลกเปลี่ยน

หมวด 3 การจ้างที่ปรึกษา

ส่วนที่ 1 บททั่วไป

ส่วนที่ 2 กระบวนการจ้างที่ปรึกษา

หมวด 4 งานจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง

ส่วนที่ 1 บททั่วไป

ส่วนที่ 2 กระบวนการจ้างออกแบบหรือควบคุมงานก่อสร้าง

หมวด 5 การทำสัญญาและหลักประกัน

ส่วนที่ 1 สัญญา

ส่วนที่ 2 หลักประกัน

หมวด 6 การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ

หมวด 7 การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ประกอบการ

หมวด 8 การจ้างงาน

ส่วนที่ 1 การลงโทษให้เป็นผู้จ้างงาน

ส่วนที่ 2 การเพิกถอนการเป็นผู้จ้างงาน

หมวด 9 การบริหารพัสดุ

ส่วนที่ 1 การเก็บ การบันทึก การเบิกจ่าย

ส่วนที่ 2 การยืม

ส่วนที่ 3 การบำรุงรักษา การตรวจสอบ

ส่วนที่ 4 การจำหน่ายพัสดุ

หมวด 10 การร้องเรียน

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย การบริหารสัญญายังคงเกิดปัญหาที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง ซึ่งเป็นการเรียกร้องสิทธิของตนตามหลักปฏิบัติในสัญญา หากคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่สามารถตกลงและแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งนั้นอาจนำไปสู่ข้อพิพาทได้ โดยรายละเอียดความสัมพันธ์ของความขัดแย้ง การเรียกร้องและข้อพิพาทในงานก่อสร้างจะแสดงรายละเอียดในหัวข้อถัดไป

2.3 ความสัมพันธ์ของความขัดแย้ง การเรียกร้องและข้อพิพาท

2.3.1 ความขัดแย้ง

ความขัดแย้ง (Conflict) หมายถึงการที่กลุ่มบุคคลเกิดความไม่เข้าใจกัน โดยที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะป้องกันหรือบีบบังคับผลประโยชน์บางอย่าง ในขณะที่อีกฝ่ายหนึ่งพยายามต่อต้านไม่ให้อีกฝ่าย

ทำงานได้ตามเป้าหมาย ซึ่งระดับของความขัดแย้ง หากมีน้อยไปจะทำให้องค์กรมีความเฉื่อยชาและขาดความคิดสร้างสรรค์ หากมีมากไปก็จะนำไปสู่ความแตกแยกหรืออาจเกิดความรุนแรงจนเกิดข้อพิพาทและเกิดการฟ้องร้องกันในเชิงกฎหมายได้ (วิกานดา เกษตรเอี่ยม, 2558)

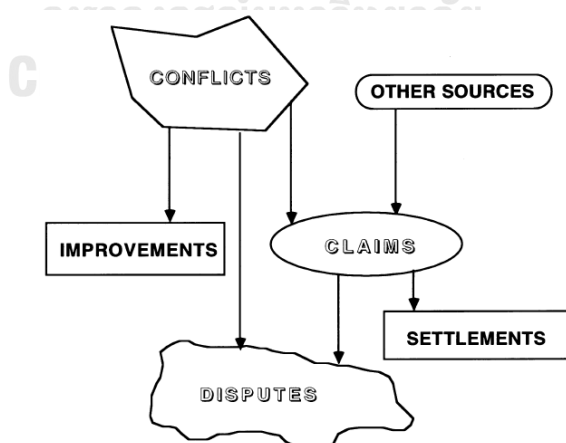
ความขัดแย้งในงานก่อสร้างอาจส่งผลให้ต้นทุนเพิ่มขึ้น ความล่าช้า เสียผลประโยชน์ สูญเสียกำไรหรือความเสียหายในความสัมพันธ์ทางธุรกิจ ซึ่งปัญหาความขัดแย้งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท (Jaffar, Tharim, & Shuib, 2011) ดังนี้

1. ปัญหาด้านพฤติกรรม เช่น ความไม่เต็มใจในการตรวจสอบงานก่อสร้าง ความชัดเจนและการสื่อสารที่ไม่ดีระหว่างโครงการ
2. ปัญหาด้านสัญญา เช่น การให้สิทธิการครอบครองล่าช้าและเงื่อนไขสัญญาไม่ชัดเจน
3. ปัญหาด้านเทคนิค เช่น ผู้รับจ้างไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและคำแนะนำล่าช้าจากผู้ควบคุมงาน

2.3.2 การเรียกร้อง

การเรียกร้อง (Claim) เป็นการยืนยันสิทธิในการบรรเทาหรือการเยียวยาทรัพย์สิน สำหรับโครงการก่อสร้างนั้นมักเป็นการเรียกร้องเงินค่าจ้างและการขยายเวลา การเรียกร้องขึ้นอยู่กับรายละเอียดในสัญญา การผิดสัญญา การฝ่าฝืนกฎหมาย เป็นต้น (Kumaraswamy, 1997)

การเรียกร้องในโครงการก่อสร้างนั้นไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากโครงการก่อสร้างมีขนาดใหญ่และมีผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ในขณะที่บางสถานการณ์เกิดการเรียกร้องอาจยุติได้อย่างง่ายดาย แต่หากเกิดความขัดแย้งถึงขั้นรุนแรงก็อาจเกิดข้อพิพาท ซึ่งข้อพิพาทบ่งบอกถึงความไม่เห็นด้วยเป็นเวลานานเกี่ยวกับความขัดแย้งที่ไม่ได้รับการแก้ไขหรือการเรียกร้องที่ยังตกลงกันไม่ได้

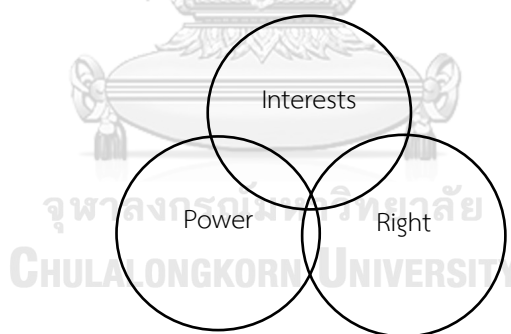
รูปที่ 2.3 ความสัมพันธ์พื้นฐานระหว่างความขัดแย้ง การเรียกร้องและข้อพิพาท
(Kumaraswamy, 1997)

2.3.3 ข้อพิพาท

ข้อพิพาทในงานก่อสร้างอาจเกิดขึ้นจากการรับรู้ที่แตกต่างกันเกี่ยวกับความชอบธรรมหรือปริมาณของข้อเรียกร้อง เช่น การเรียกร้องค่าชดเชยที่เยอะเกินจริงจากผู้รับจ้างที่ต้องการแสวงหาผลกำไร หรือผู้รับจ้างที่ต่อต้านข้อเรียกร้องใดๆ เป็นต้น (Kumaraswamy, 1997)

สาเหตุของข้อพิพาท (Cause of dispute) หมายถึง ข้อโต้แย้งหรือความคิดเห็นที่แตกต่างกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง (ที่ยังไม่สิ้นสุด) มุ่งที่จะเอาชนะกันให้ได้ เพื่อเป้าหมายสูงสุดของฝ่ายตนเอง ซึ่งฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจต้องไปฟ้องร้อง (Litigation) ต่อศาลในขั้นตอนต่อไป หรืออาจกล่าวได้ว่าข้อพิพาทเป็นการที่บุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปมีการทะเลาะในเรื่องของความคิดเห็นและผลประโยชน์อย่างเด่นชัดเสมือนอยู่ในภาวะสงครามและก่อให้เกิดความเสียหาย (ชำนาญ พิเชษฐพันธ์ และคณะ, 2559)

แนวทางหนึ่งที่จะช่วยในการป้องกันการเกิดข้อพิพาท คือ การพยายามทำความเข้าใจในความต้องการของฝ่ายอื่นอย่างชัดเจน และดำเนินงานด้วยความประนีประนอมกัน เพื่อที่จะช่วยลดโอกาสการเกิดข้อพิพาทนั้น สามารถทำได้โดยการเขียนเนื้อหาสาระข้อสัญญาให้ชัดเจนในประเด็นที่อาจจะเกิดความไม่เข้าใจที่ไม่ตรงกัน ให้ครอบคลุมในทุกกรณีให้มากที่สุด ดังนั้นการสร้าง ความชัดเจนในทุกประเด็นจะเป็นการช่วยให้คู่กรณีมีความเข้าใจกันให้มากที่สุด และจะช่วยลดโอกาสการเกิดข้อพิพาทได้ดีที่สุดเช่นกัน ซึ่งปัจจัยการเกิดข้อพิพาทจะประกอบด้วย 3 ปัจจัยพื้นฐานที่มีความแตกต่างกันของแต่ละฝ่ายดังนี้

รูปที่ 2.4 ปัจจัยพื้นฐานในการเกิดข้อพิพาท

(ชำนาญ พิเชษฐพันธ์ และคณะ, 2559)

1. ผลประโยชน์ (Interests) เป็นการพิจารณาในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน หรือการขัดผลประโยชน์กัน เช่น เงิน รายได้ สวัสดิการ หรือสิ่งที่ควรจะได้รับ เป็นต้น
2. อำนาจ (Power) เป็นความต้องการได้รับความยกย่องและให้ความสำคัญ
3. ความยุติธรรม (Rights) เป็นความต้องการที่จะได้รับความยุติธรรมจากข้อกำหนดภายนอก เช่น กฎหมายหรือข้อความสัญญาระหว่างกัน สิทธิ ความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาค

ดังนั้นหากคู่สัญญาพยายามหาจุดสมดุลที่เชื่อมต่อระหว่าง 3 ปัจจัย เพื่อสร้างความเข้าใจต่อกันถึงความต้องการในกรอบของผลประโยชน์ อำนาจ และความยุติธรรม ซึ่งจะช่วยให้ข้อพิพาทนั้นยุติลงได้โดยทุกฝ่ายยังมีมิตรภาพที่ดีต่อกัน

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของความขัดแย้ง ข้อเรียกร้องและข้อพิพาท

ความขัดแย้ง ข้อเรียกร้องและข้อพิพาทระหว่างการดำเนินโครงการก่อสร้างสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยเริ่มตั้งแต่กระบวนการพิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการ การออกแบบ ประมาณราคา การประมูลงานก่อสร้าง และการดำเนินงานก่อสร้าง ตลอดจนการประกันผลงานหลังจากส่งมอบโครงการในงวดสุดท้าย ซึ่งอาจมีหลายสาเหตุที่แตกต่างกันออกไปดังต่อไปนี้

อานนท์ ไทยจันทน์ (2548) วิเคราะห์ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นกับสัญญาที่ได้ผูกพันกับคู่สัญญา จากสำนักงานที่ปรึกษากฎหมาย สำนักงานอัยการสูงสุดตั้งแต่ปี พ.ศ.2530 ถึง พ.ศ.2541 จำนวน 145 กรณี จึงรวบรวมข้อพิพาทจากความถี่ของข้อมูลระหว่างกรณีพิพาทกับสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น แบ่งออกเป็น 8 กรณี ดังนี้

1. ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นจากการแก้ไขและเปลี่ยนแปลงงาน
2. ข้อพิพาทที่เกิดจากความล่าช้า
3. ข้อพิพาทที่เกิดจากการเร่งงาน
4. ข้อพิพาทที่เกิดจากการควบคุมคุณภาพงาน
5. ข้อพิพาทที่เกิดจากการตีความสัญญา
6. ข้อพิพาทที่อยู่นอกเหนือจากสัญญา
7. ข้อพิพาทที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงแบบและรายการประกอบแบบ
8. ข้อพิพาทที่เกิดจากการชดเชยในเงื่อนไขที่ไม่ได้มีการคาดการณ์มาก่อน

การดำเนินงานก่อสร้างมักจะเกิดข้อโต้แย้งขึ้นระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง โดยทั่วไปมีสาเหตุมาจากความเข้าใจในเอกสารสัญญาและเอกสารแนบท้ายสัญญาไม่ตรงกัน รวมทั้งมีแนวคิดและแนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกัน จึงก่อให้เกิดข้อโต้แย้ง (ชุมพล และ กิตติมา, 2549)

1. ความเข้าใจในเอกสารสัญญาไม่ตรงกัน เป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดข้อโต้แย้งในงานก่อสร้างมากที่สุด ถึงแม้ว่าคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะมีเอกสารสัญญาเป็นชุดเดียวกัน สาเหตุของข้อโต้แย้งโดยทั่วไปเกิดจากเอกสารสัญญาไม่ชัดเจน แบบรูปและรายละเอียดประกอบแบบก่อสร้าง คลาดเคลื่อน ตกหล่น คลุมเครือและการตีความหมายได้หลากหลายทาง ดังนั้นในการพิจารณาจำเป็นต้องศึกษาและวิเคราะห์ถึงข้อมูลสาเหตุการเกิดข้อโต้แย้งของแต่ละกรณี เพื่อทำการแก้ไขปัญหาลงต่อไป

2. ความคิดเห็นไม่ตรงกัน เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดข้อโต้แย้งขึ้นในงานก่อสร้าง เนื่องจากความต้องการของแต่ละฝ่ายไม่ตรงกัน ผู้รับจ้างต้องการงานที่มีคุณภาพสูงแต่ราคาต่ำ ในทางกลับกันผู้รับจ้างต้องการผลกำไรตอบแทนสูง เป็นต้น

กมลวัลย์ และ จักรกฤษณ์ (2553) วิเคราะห์ข้อพิพาทอันเนื่องมาจากสัญญาจ้างก่อสร้างพบว่าผู้ว่าจ้างมักเป็นฝ่ายที่ขอคำปรึกษาข้อโต้แย้งหรือขอคำวินิจฉัยกรณีพิพาทมากที่สุด ในทางกลับกันผู้ที่ได้ประโยชน์จากการหารื้อดังกล่าวกลับเป็นฝ่ายผู้รับจ้าง โดยจัดเรียงตามความถี่ของข้อมูลระหว่างกรณีพิพาทกับสาเหตุของปัญหาดังนี้

1. การขอขยายเวลาปฏิบัติงานตามสัญญา
  - ปัญหาจากการพิจารณาสาเหตุในการขอขยายเวลาปฏิบัติงาน
  - ปัญหาจากการนับเวลาในการให้สิทธิการขยายเวลาปฏิบัติงาน
2. ค่าจ้างและการจ่ายเงิน
  - ปัญหาจากการโอนสิทธิเรียกร้องการจ่ายเงิน
  - ทำงานตามสภาพจริงไม่ตรงกับค่าจ้างตามสัญญา
  - ปัญหาเรื่องขอบเขตความรับผิดชอบต่อความเสี่ยงของอัตราของภาษี
  - การขาดความเข้าใจในการจ่ายเงินค่าจ้างตามงวดงาน
3. ค่าปรับ
  - ปัญหาในการคิดค่าปรับ
  - ปัญหาจากการชำระเบี้ยปรับ
  - ปัญหาการคิดค่าปรับในการควบคุมงาน
4. สิทธิภายหลังบอกเลิกสัญญา
  - ปัญหาจากความหมายและขอบเขตของสิทธิผู้ว่าจ้างภายหลังบอกเลิกสัญญา
  - การขาดความเข้าใจในเรื่องผลของการบอกเลิกสัญญา
5. การบอกเลิกสัญญา
  - ปัญหาเรื่องความครอบคลุมแห่งสิทธิในการบอกเลิกสัญญา

ชำนาญ พิเชษฐพันธ์ และคณะ (2559) ได้ศึกษาและสรุปประเด็นหลักข้อพิพาทในงานก่อสร้างอาจเกิดจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการทำงานต่อเนื่องไม่สัมพันธ์กันหรือไม่เหมาะสมกับฤดูกาล การใช้ผู้รับเหมาช่วงในงานเฉพาะ เช่น งานเครื่องมือต่างๆไม่เหมาะสมกับแผนงานหลัก ไม่ได้พิจารณาเพื่อสำหรับปัญหาอุปสรรคด้านฤดูกาล เช่น หน้าฝน หน้าน้ำหลาก หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ที่สำคัญ ประจำปีตลอดจน วัฒนธรรมท้องถิ่น

2. การมอบพื้นที่และอุปกรณ์บางส่วนตามข้อตกลงสัญญาที่ผู้ว่าจ้างต้องจัดหาให้ ไม่เป็นไปตามกำหนดเวลาโดยที่ ต้องมีการขยายอายุสัญญา
3. แบบก่อสร้างไม่สมบูรณ์ มีการปรับแก้ไขบ่อยครั้ง เสียเวลารอการแก้ไขแบบและเสียค่าใช้จ่ายไปโดยเปล่าประโยชน์ระหว่างรอการแก้ไข ยิ่งถ้าเป็นโครงการที่ใช้สัญญาประเภทออกแบบพร้อมสร้าง (Design-build) ด้วยแล้วยังทำให้มีปัญหามาก
4. การประเมินราคาก่อสร้างคลาดเคลื่อน การใช้แรงงานและการเร่งรัดงานของผู้ว่าจ้าง นอกเหนือจากที่กำหนดในสัญญา ส่งผลทำให้ผลงานก่อสร้างมีปัญหาด้านคุณภาพจากการเร่งรัดงานเกินไป หรือการใช้วัสดุเทียบเท่าที่ด้อยกว่าที่กำหนด
5. ผู้รับเหมาไม่มีคุณภาพหรือไม่มีศักยภาพในการบริหารจัดการงานก่อสร้าง และขาดประสบการณ์หรือไม่มีความรู้ด้านระเบียบราชการในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
6. ผลงานล่าช้าอันเป็นผลกระทบจากผู้รับเหมารายอื่นๆ ในโครงการเดียวกัน กรณีที่เป็นงานใหญ่มีหลายเครื่องมืองานและใช้ผู้รับเหมาแยกสัญญากัน
7. เอกสารการจัดซื้อจัดจ้างและสัญญาไม่สมบูรณ์
8. ปัญหาจากคุณภาพวัสดุ อุปกรณ์ แรงงาน และการบริหารเวลาในงานก่อสร้าง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุการเกิดความขัดแย้งและข้อพิพาทข้างต้นพบว่าการวิเคราะห์กลุ่มของสาเหตุของปัญหาที่แตกต่างกัน เช่น ความเข้าใจในสัญญาก่อสร้าง ลักษณะของการทำงานที่บกพร่อง และประเด็นหลักของการบริหารสัญญา เป็นต้น ซึ่งส่วนใหญ่มักแบ่งตามประเด็นหลักของการบริหารสัญญาแต่ไม่ได้แบ่งตามรายละเอียดหลักปฏิบัติของสัญญา

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลดความขัดแย้งที่นำไปสู่ข้อพิพาท

จากการศึกษางานวิจัยในอดีตพยายามศึกษาปัจจัยของความขัดแย้งในอุตสาหกรรมการก่อสร้าง (Jaffar, Tharim et al. 2011) ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มคือ ปัญหาด้านพฤติกรรม (Behavioral Problem) ปัญหาด้านสัญญา (Contractual Problem) และปัญหาด้านเทคนิค (Technical Problem) โดยในกลุ่มของปัญหาด้านพฤติกรรมจะกล่าวถึงความล้มเหลวในการตรวจสอบความชัดเจนและครบถ้วนการก่อสร้าง ในขณะที่ปัญหาด้านสัญญาเกี่ยวกับการครอบครองพื้นที่ล่าช้า การชำระเงินล่าช้าของผู้ว่าจ้างและความไม่ชัดเจนของเงื่อนไขสัญญา และความผิดพลาดในการดำเนินงานของผู้รับจ้างตามคำสั่งของวิศวกรที่ปรึกษาเป็นปัญหาด้านเทคนิค ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาข้างต้นเป็นเพียงแนวทางสำหรับการจัดการความขัดแย้งของโครงการก่อสร้างในอนาคต ต่อมาการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาจากการใช้สัญญาก่อสร้างในมุมมองต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงสัญญา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.5.1 การปรับปรุงสัญญาก่อสร้าง

ปัญหาด้านสัญญาจากการใช้สัญญาก่อสร้างเป็นปัจจัยสำคัญที่อาจทำให้เกิดความขัดแย้งจากการวิเคราะห์ปัญหาของเงื่อนไขสัญญาจ้างผู้ออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างในโครงการภาครัฐที่ไม่ชัดเจน เนื่องจากสัญญาไม่ระบุสิทธิที่ชัดเจนในการรับค่าจ้างและแนวทางการคำนวณค่าชดเชยแก่ที่ปรึกษาเมื่อโครงการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนด สัญญาไม่ระบุแนวทางการจ่ายค่าจ้างแก่ที่ปรึกษาเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงขอบเขตงาน สัญญาขาดข้อกำหนดเกี่ยวกับการเรียกร้องค่าเสียหายโดยฝ่ายที่ปรึกษาสัญญาไม่ระบุระยะเวลาการพิจารณาอนุมัติเรื่องต่างๆของผู้ว่าจ้างที่ชัดเจน และความไม่ชัดเจนเกี่ยวกับความหมายของงานพิเศษและการแก้ไขงาน (สถาพร ครุระนนท์ 2561) นอกจากนี้สาเหตุของปัญหาในเงื่อนไขสัญญาจ้างก่อสร้างราชการด้านการขยายเวลาปฏิบัติงานตามสัญญา เกิดจากพฤติการณ์ที่ให้สิทธิการขยายระยะเวลาปฏิบัติงาน ขั้นตอนการเรียกร้องสิทธิ และการพิจารณาระยะเวลาของการขยายระยะเวลา (ศิริลักษณ์ อมรเศรษฐพงศ์ 2556) งานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ทราบถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาจากการใช้สัญญาก่อสร้างในมุมมองต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงเงื่อนไขสัญญาก่อสร้างได้ในอนาคต

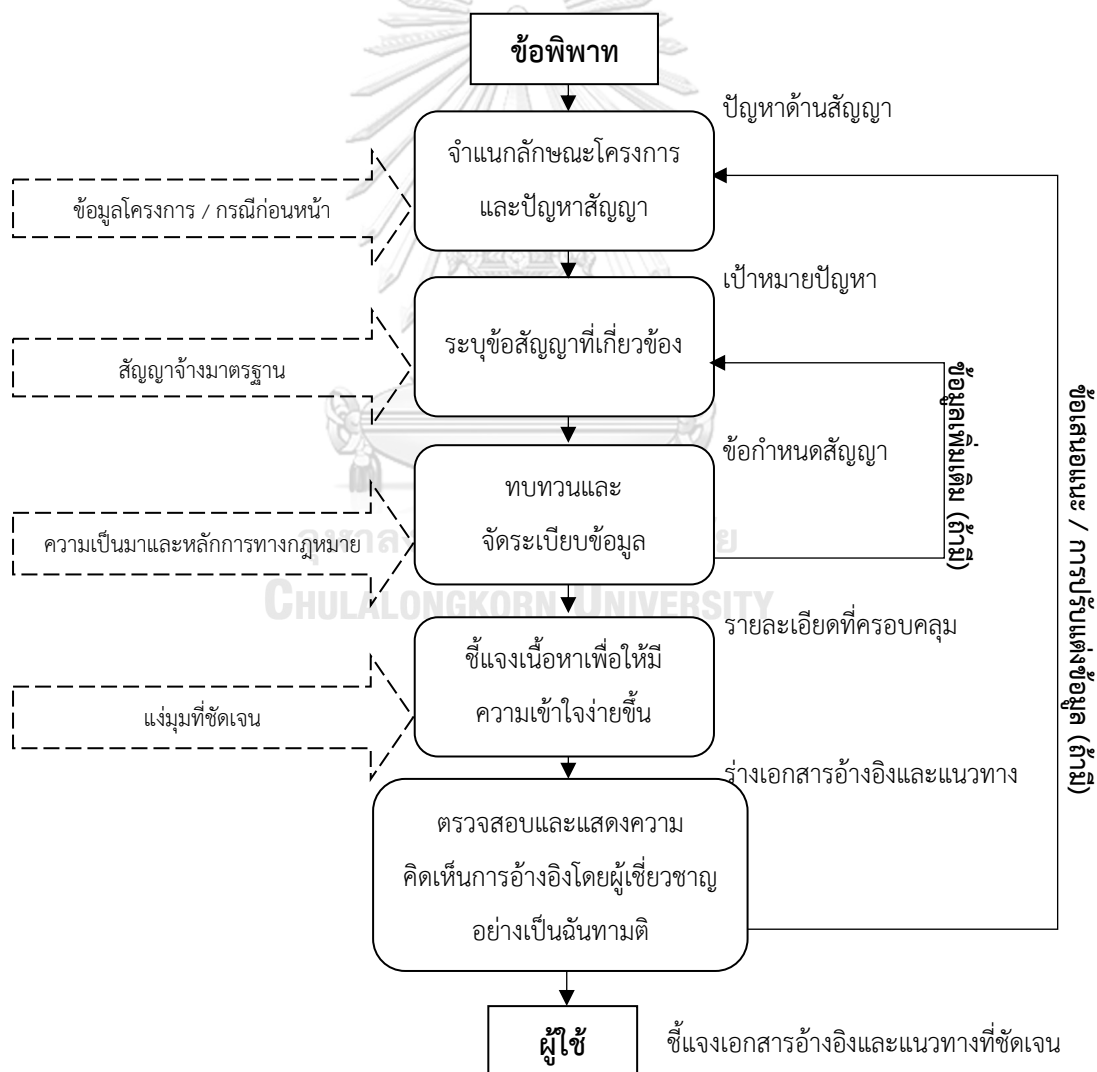
นอกจากนี้การใช้เงื่อนไขสัญญาก่อสร้างที่ไม่ชัดเจนมักทำให้เกิดการแก้ไขรายละเอียดในสัญญาลดน้อยครั้ง ซึ่งสาเหตุที่สำคัญในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อตกลงสัญญาคือ ข้อขัดแย้งขอบเขตงานไม่ชัดเจน และไม่ครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในแบบและรายการ ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการบริหารสัญญาได้ เช่น กระบวนการออกแบบต้องมีความชัดเจน แสดงรายละเอียดต่างๆอย่างครบถ้วน ตรงตามวัตถุประสงค์การใช้งาน เป็นต้น (ปรีชา อินสาลี 2556) และจากการวิเคราะห์ข้อจำกัดและสาเหตุข้อผิดพลาดจากเอกสารสัญญาพบว่าเกิดการสำรวจปริมาณงานและจัดทำงบประมาณใหม่บ่อยครั้ง เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงการออกแบบบ่อยครั้งโดยผู้ว่าจ้าง จึงเสนอการระบุข้อจำกัดในการเปลี่ยนแปลงการออกแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขสัญญาให้มีความชัดเจนและรัดกุมมากยิ่งขึ้น (Dosumu et al., 2017)

2.5.2 การพัฒนาความเข้าใจในการบริหารสัญญาก่อสร้าง

ความเข้าใจในการบริหารสัญญาก่อสร้างมีความสำคัญเป็นอย่างมาก หากไม่มีความเข้าใจการบริหารสัญญาก่อสร้างในด้านต่างๆ อาจทำให้เกิดความขัดแย้งและนำไปสู่การเกิดข้อพิพาทได้ เนื่องจากความไม่รู้ข้อกฎหมายหรือความไม่เข้าใจในสัญญาอาจส่งผลกระทบต่อเวลาและค่าใช้จ่ายของโครงการได้ ดังนั้นบุคคลที่เกี่ยวข้องควรมีความรู้และความเข้าใจ เพื่อเพิ่มความมั่นใจในกระบวนการบริหารสัญญาและนำไปสู่ความสำเร็จของโครงการก่อสร้าง เนื่องจากกระบวนการปฏิบัติงานด้านการบริหารสัญญาก่อสร้าง มีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อสัญญา หลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 จึงมีการจัดทำคู่มือการ

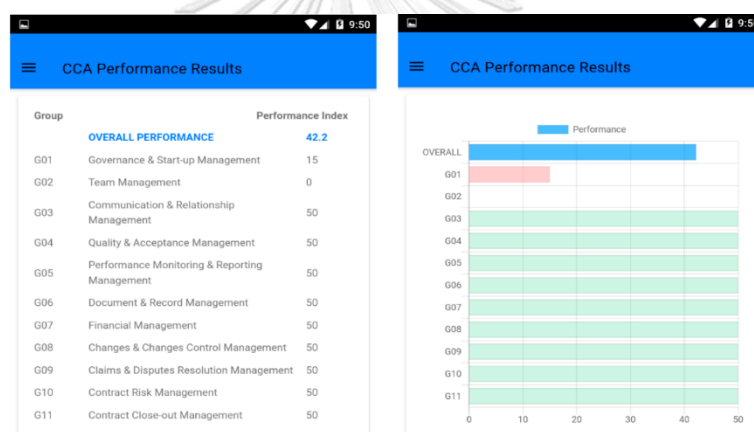
ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารสัญญาก่อสร้างในระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทาง หลักเกณฑ์และขั้นตอนในการปฏิบัติงาน รวมตลอดถึงเพื่อเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิค วิธีการเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ให้กับผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาและถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไป (กุลวรรธ สุริยะศรี 2562)

นอกจากนี้มีการวิจัยที่พยายามพัฒนาความเข้าใจในการบริหารสัญญาก่อสร้างในมุมมองของผู้รับจ้าง เนื่องจากผู้รับจ้างยังขาดความรู้และการตัดสินใจในการบริหารสัญญา โดยการพัฒนาฐานข้อมูลความรู้เป็นแบบจำลองข้อมูล (Data Flow Diagram) เพื่อช่วยเหลือวิศวกรผู้ที่ต้องการเข้าถึงข้อมูลด้านการบริหารสัญญาและขาดความรู้พื้นฐานทางกฎหมาย เช่น คำศัพท์เฉพาะทางสัญญา เพื่อหลีกเลี่ยงสถานการณ์ตีความผิดระหว่างคู่สัญญาและช่วยการตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง (Yih Chong et al., 2011) ซึ่งมีรายละเอียดแบบจำลองดังต่อไปนี้

รูปที่ 2.5 แบบจำลองการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคลังข้อมูลด้านการบริหารสัญญาก่อสร้าง
(Yih Chong et al., 2011)

นอกจากนี้การประเมินความรู้และความสามารถของผู้บริหารโครงการ ในมุมมองของผู้รับจ้างก่อสร้างพบว่า การเจรจาต่อรองเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงงาน และการขยายระยะเวลาก่อสร้างเป็นความสามารถที่อ่อนแอของผู้รับจ้างในการบริหารสัญญาที่ควรปรับปรุง และควรสร้างเป็นกลยุทธ์ที่ทำให้เกิดการพัฒนาของบุคคลและส่งเสริมองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Park and Kim 2017) โดยงานวิจัยต่อมามีการพัฒนาเครื่องมือการประเมินประสิทธิภาพการบริหารสัญญาก่อสร้างสำหรับอุปกรณ์เคลื่อนที่ (Mobile Application) เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการประเมินประสิทธิภาพการบริหารสัญญาระหว่างดำเนินงานก่อสร้าง เนื่องจากปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสัญญาพบว่า การกำกับดูแลโครงการ การจัดการทีมบริหารสัญญา การจัดการคุณภาพและการตรวจสอบ เป็นตัวชี้วัดที่สำคัญสำหรับการประเมินซึ่งแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของแนวทางปฏิบัติที่นำไปสู่ประสิทธิภาพการบริหารสัญญาก่อสร้าง (Gunduz and Elsherbeny 2020)

รูปที่ 2.6 เครื่องมือการประเมินประสิทธิภาพการบริหารสัญญาก่อสร้าง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลดความขัดแย้งที่นำไปสู่ข้อพิพาทมีวิธีการแก้ไข ปัญหาที่แตกต่างกันออกไป โดยผู้วิจัยเห็นว่าผู้ควบคุมงานยังคงเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถบริหาร สัญญาจ้างก่อสร้างให้เป็นไปตามตามหน้าที่และความรับผิดชอบ ดังแสดงในหัวข้อถัดไป

2.6 ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง

การศึกษาขอบเขตหน้าที่ของผู้ควบคุมงานจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพื่อให้เข้าใจถึงขอบเขตในการปฏิบัติงาน จึงได้ศึกษาจากเอกสาร กฎหมายและหนังสือที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่ง ขอบเขตหน้าที่ของผู้ควบคุมงานตามหน่วยงานได้ 2 รูปแบบดังต่อไปนี้

2.6.1 ขอบเขตตามหลักการปฏิบัติวิชาชีพ

วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (วสท.) และสมาคมวิศวกรที่ปรึกษาแห่งประเทศไทย (วปท.) (คณะกรรมการวิชาชีพสาขาวิศวกรรมโยธา 2559) ได้แบ่งหน้าที่ตามหลักการปฏิบัติวิชาชีพขึ้นอยู่กับการขั้นตอนของโครงการซึ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน คือ

1. ก่อนออกแบบ
2. ระหว่างออกแบบ
3. ระหว่างประกวดราคา
4. ระหว่างการก่อสร้าง
5. เวลารับมอบงาน
6. หลังการรับมอบงาน

ตารางที่ 2.1 ขอบเขตหน้าที่การควบคุมงานก่อสร้างในแต่ละขั้นตอนของโครงการ

ขั้นตอน	รายละเอียดขอบเขตและหน้าที่การควบคุมงานก่อสร้าง
ก่อนออกแบบ	
ระหว่างออกแบบ	<p>ช่วยชี้แจงข้อซักถามของผู้ประกวดราคา</p> <p>ตรวจรายละเอียดรูปแบบของงานทุกเครื่องมือในช่วงก่อนให้แบบแก่ผู้เสนอราคาและระหว่างการประกวดราคา เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งกัน</p>
ระหว่างประกวดราคา	<p>ตรวจสอบความถูกต้องของแผนงานที่ผู้รับเหมาแต่ละรายเสนอมาเพื่อให้เป็นไปตามแผนงานแม่บท และสอดคล้องกับแผนงานของผู้รับเหมารายอื่น ๆ</p> <p>ช่วยชี้แจงเงื่อนไขในสัญญาให้ผู้เสนอราคาทราบ</p>
ระหว่างก่อสร้าง	<p>ให้คำแนะนำในกรณีที่ลูกค้าของโครงการต้องการเปลี่ยนแปลงสิ่งก่อสร้างสิ่งไหนที่เปลี่ยนได้หรือไม่ได้</p> <p>ให้ราคาส่งที่เปลี่ยน</p> <p>จัดทำ/ให้ข้อมูลตัวอย่างของวัสดุตกแต่ง</p> <p>กำหนดเวลาแล้วเสร็จของห้องตัวอย่าง</p> <p>จัดทำแผนใช้เงินในเดือนต่อไป</p> <p>ให้ข้อมูลทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้าง เช่น กฎหมายแรงงาน พ.ร.บ. อาคารชุด ข้อบัญญัติของเทศบาล</p> <p>ช่วยดำเนินเรื่องการขอต่อใบอนุญาตปลูกสร้าง</p> <p>ช่วยดำเนินเรื่องการขอมอเตอร์ไฟฟ้า/น้ำถาวร โทรศัพท์</p> <p>ติดตามการจัดส่งของวัสดุในกรณีซื้อของเองบางอย่าง</p> <p>ช่วยจัดการเปลี่ยนปริมาณการสั่งซื้อ/เวลาการจัดส่ง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงงาน</p> <p>ตรวจรายละเอียดรูปแบบของงานทุกเครื่องมือและ ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันก่อนการก่อสร้างจริงอย่างละเอียด เพื่อลดปัญหาความขัดแย้งในภายหลัง</p>

ขั้นตอน	รายละเอียดขอบเขตและหน้าที่ การควบคุมงานก่อสร้าง
	ตรวจสอบและคำนวณผลงานแต่ละงวดเพื่อรับรอง จำนวนเงินงวดที่ให้ชำระได้
	วัดและคำนวณปริมาณงานที่เปลี่ยนแปลงและจำนวนเงิน เพิ่มลด
	วัดความก้าวหน้าของงานและเปรียบเทียบกับแผนงาน
	ปรับปรุงแผนงานเพื่อให้ถูกต้องกับความเป็นจริงและ ปริมาณวันที่จะแล้วเสร็จ (ถ้ามีเปลี่ยนแปลง)
	แนะนำวิธีการแก้ไขในกรณีล่าช้ากว่ากำหนด
	ตรวจสอบคุณภาพ จำนวน และสภาพของวัสดุที่จัดส่ง โดยผู้ขายในกรณีโครงการจัดซื้อเอง
	คำนวณปริมาณงานที่เปลี่ยนแปลง และผลกระทบต่อ เวลาของโครงการ และสัญญาของผู้รับเหมา
	กำหนดวิธีการตรวจสอบคุณภาพวัสดุ/งาน และบันทึกการ ตรวจสอบ
	ตรวจสอบการเสนอขออนุมัติวิธีการทำงาน/ใช้วัสดุจาก ผู้รับเหมา และให้ความคิดเห็น
	จัดทำวิธีการติดตามและบันทึกประวัติและผลการ ตรวจสอบของวัสดุที่ใช้ของการทำงาน
	กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการทำงานอย่าง ละเอียดของแต่ละฝ่าย เพื่อให้สอดคล้องกับแผนแม่บท หรือ แผนงานที่ปรับปรุงใหม่ครั้งสุดท้าย
	จัดให้มีการประชุมเพื่อการประสานงานที่ดีไม่น้อย กว่าสัปดาห์ละครั้งสำหรับหน้างานและเดือนละครั้งสำหรับ โครงการ
	แจ้งคำสั่งเปลี่ยนแปลงงานให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทราบในเวลาอันสมควร
	ช่วยตรวจสอบการปฏิบัติของทุกฝ่ายให้ถูกต้องตามสัญญา
	ศึกษาสาเหตุที่แท้จริงของข้อเรียกร้องจากผู้รับเหมาในการขอเงินหรือเวลาเพิ่ม
	พิจารณาจำนวนเงินและเวลาที่เห็นสมควรโดยใช้ หลักข้างที่ดีและตามหลักจรรยาที่ดีและเสนอให้คู่มือหรือบุคคล ที่สามพิจารณา
	บันทึกการประชุมครั้งระหว่างก่อสร้าง และส่งให้ผู้เข้าร่วมการประชุมรับทราบ
	จัดทำรายงานแจ้ง (ก) ค่าใช้จ่ายเทียบกับงบประมาณและประมาณค่าใช้จ่ายต่อไปจนงาน แล้วเสร็จและในเดือนต่อไป (ข) ความก้าวหน้าของงานเทียบกับแผนและปริมาณวันแล้วเสร็จ (ค) รายการเปลี่ยนแปลงงานพร้อมราคา/ เวลาที่เปลี่ยน
	รายงานอุบัติเหตุ สาเหตุ และมาตรการแก้ไข
เวลาว่าง	ช่วยการส่งมอบสิ่งปลูกสร้างให้ลูกค้าของโครงการ
	ช่วยดำเนินเรื่องการขอใบอนุญาตใช้อาคาร
	ช่วยดำเนินเรื่องการขอใบอนุญาตเปิดโรงงาน
	ช่วยดำเนินเรื่องจดทะเบียนอาคารชุด
	พิจารณาจำนวนเงินจ้างงวดสุดท้าย และเสนองานให้เจ้าของโครงการพิจารณาอนุมัติ
	ให้ความเห็นในการกำหนดวันรับมอบงานของ ผู้รับเหมาแต่ละรายหรือหลายรายพร้อมกัน
	ตรวจสอบสิ่งปลูกสร้างและรวบรวมผลการตรวจสอบที่ทำมาพร้อมบทสรุป
	จัดทำรายการที่ต้องแก้ไขหรือยังไม่แล้วเสร็จและแนะนำกำหนดเวลาให้แล้วเสร็จ(Punch List)
	ตรวจสอบแบบก่อสร้างจริงที่จัดทำโดยผู้รับเหมา

ขั้นตอน	รายละเอียดขอบเขตและหน้าที่ การควบคุมงานก่อสร้าง
	ตรวจสอบเอกสารการบำรุงรักษาสีปลูกสร้างที่ จัดทำโดยผู้รับเหมา ซึ่งหมายถึงเอกสารคู่มือ/ เอกสารแสดงสินค้า/ บัญชีรายชื่อผู้ขาย/บุคคลที่ติดต่อ/โทรศัพท์/โดยแยกเป็นหมวดหมู่
	ช่วยตรวจสอบเอกสารการรับมอบงาน
	ช่วยตรวจสอบเอกสารการรับประกันผลงาน
	ตรวจสอบและบันทึกการทำงานขององค์ประกอบ และสิ่งปลูกสร้างทุกชนิดทุกเครื่องมืออย่างละเอียด เสมือนการใช้งานจริงเต็มหมดทุกเครื่องมือพร้อมกัน
	ฝึกบุคลากรของเจ้าของโครงการเพื่อการใช้และการบำรุงรักษาสีปลูกสร้างให้เป็น
	เสนอแนะสิ่งที่ต้องปรับปรุง แก้ไขเพิ่มเติม และ กำหนดระยะเวลาที่ควรทำให้เสร็จ
หลังรับมอบงาน	สรุปค่าใช้จ่ายทั้งหมด แยกตามรายชื่อผู้รับจ้าง/ ผู้ขาย และประเภทงาน
	ให้ข้อมูลเพื่อกำหนดวันสิ้นสุดการรับประกันงาน ของผู้รับจ้างต่าง ๆ
	เสนอแนะรายการที่ต้องบำรุงรักษา และช่วงเวลาการบำรุงรักษา
	ติดตามผู้รับผิดชอบให้ทำการแก้ไขงานที่บกพร่อง ภายใต้งบประมาณ
	เสนอรูปแบบการรายงานการบำรุงรักษา

จากตารางที่ 2.1 การศึกษาขอบเขตหน้าที่ของผู้ควบคุมงานของการบริการวิชาชีพตาม วสท. พบว่าการควบคุมงานนั้นเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนที่ 2 ระหว่างออกแบบ ระหว่างประกวดราคา ระหว่างการก่อสร้าง เวลารับมอบงาน ตลอดจนขั้นตอนหลังการรับมอบงาน จะเห็นได้ว่าผู้ควบคุมงานมีบทบาทที่สำคัญในทุกๆ ขั้นตอนการบริหารโครงการ

2.6.2 ขอบเขตตามหลักเกณฑ์ของภาครัฐ

ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง พ.ศ.2560 ได้กำหนดหน้าที่ของผู้ควบคุมงานตามข้อที่ 178 (กระทรวงการคลัง 2560) ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบและควบคุมงาน ณ สถานที่ที่กำหนดไว้ในสัญญา หรือที่ตกลงให้ทำงานข้างนั้นๆ ทุกวัน ให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนดในสัญญาทุกประการโดยสั่งเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมหรือตัดทอนงานข้างได้ตามที่เห็นสมควร และตามหลักวิชาช่าง เพื่อให้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา ถ้าผู้รับจ้างขัดขืนไม่ปฏิบัติตามก็สั่งให้หยุดงานนั้นเฉพาะส่วน หนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมดแล้วแต่กรณีไว้ก่อน จนกว่าผู้จ้างจะปฏิบัติให้ถูกต้องตามคำสั่งและให้รายงานคณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหารสัญญาหรือข้อตกลง และการตรวจรับพัสดุที่เป็นงานข้างก่อสร้างทันที

2. ในกรณีที่ปรากฏว่าแบบรูปรายการละเอียด หรือข้อกำหนดในสัญญามีข้อความขัดกันหรือเป็นที่คาบคองได้ว่าถึงแม้ว่างานนั้นจะได้เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนดในสัญญา แต่เมื่อสำเร็จแล้วจะไม่มั่นคงแข็งแรง หรือไม่เป็นไปตามหลักวิชาช่างที่ดี หรือไม่ปลอดภัยให้สิ่งพักงานนั้นไว้มาก่อน แล้วรายงานคณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหารสัญญาหรือข้อตกลงและการตรวจรับพัสดุที่เป็นงานจ้างก่อสร้างโดยเร็ว
3. จัดบันทึกสภาพการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างและเหตุการณ์แวดล้อมเป็นรายวันพร้อมทั้งผลการปฏิบัติงาน หรือการหยุดงานและสาเหตุที่มีการหยุดงานอย่างน้อย 2 ฉบับ เพื่อรายงานให้คณะกรรมการตรวจการรับพัสดุหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหารสัญญาหรือข้อตกลงและการตรวจรับพัสดุที่เป็นงานจ้างก่อสร้างทุกสัปดาห์ และเก็บรักษาไว้เพื่อมอบให้แก่เจ้าหน้าที่เมื่อเสร็จงานแต่ละงวด โดยถือว่าเป็นเอกสารสำคัญของทางราชการ เพื่อประกอบการตรวจสอบของผู้มีหน้าที่การบันทึกการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างให้ระบุรายละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติงานและวัสดุที่ใช้ด้วย
4. ในวันกำหนดเริ่มงานของผู้รับจ้างตามสัญญาและในวันถึงกำหนดส่งมอบงานแต่ละงวด ให้รายงานผลการปฏิบัติงานของผู้รับจ้างว่าเป็นไปตามสัญญาหรือไม่ ให้คณะกรรมการตรวจการรับพัสดุหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหารสัญญาหรือข้อตกลงและการตรวจรับพัสดุที่เป็นงานจ้างก่อสร้างทราบภายใน 3 วันทำการนับแต่วันถึงกำหนดนั้น

อย่างไรก็ตามผู้รับจ้างก่อสร้างควรที่จะมีความรู้ ความเข้าใจจากข้อกำหนดในสัญญาซึ่งถือเป็นหลักปฏิบัติระหว่างคู่สัญญา และสามารถใช้อ้างอิงหรือหลักปฏิบัติของสัญญามาช่วยลดความขัดแย้งได้อย่างถูกต้อง ผู้วิจัยจึงได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางการเรียนรู้และประเมินทางด้านการศึกษามาประยุกต์ใช้สำหรับการประเมิน โดยมีรายละเอียดในหัวข้อถัดไป

2.7 แนวคิดทางการเรียนรู้และการประเมิน

แนวคิดทางการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 3 แนวคิด คือ พฤติกรรมนิยม (Behaviorism) พุทธิปัญญานิยม (Cognitivism) และคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) ซึ่งทั้ง 3 แนวคิดนี้เป็นแนวทางที่ช่วยออกแบบหรือจัดกระบวนการประเมินให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) พฤติกรรมนิยม (Behaviorism) คือ การเรียนรู้ที่สามารถทำได้เมื่อมีการตอบสนอง โดยองค์ประกอบที่สำคัญคือสิ่งที่มากระตุ้นให้เกิดการตอบสนอง เช่น ผลการเรียนรู้ เป็นต้น
- 2) พุทธิปัญญานิยม (Cognitivism) คือ การเรียนรู้ที่ปรับโครงสร้างทางความคิด การที่แต่ละคนมีโครงสร้างทางความคิดต่างกันมาจากปัจจัยภายนอก เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าภายนอก

กับสิ่งเร้าภายใน เช่น ปัญหาที่ซับซ้อนและหาวิธีที่สามารถค้นพบคำตอบหรือแก้ปัญหาด้วยตนเองโดยมีผู้ชี้แนะแนวทาง

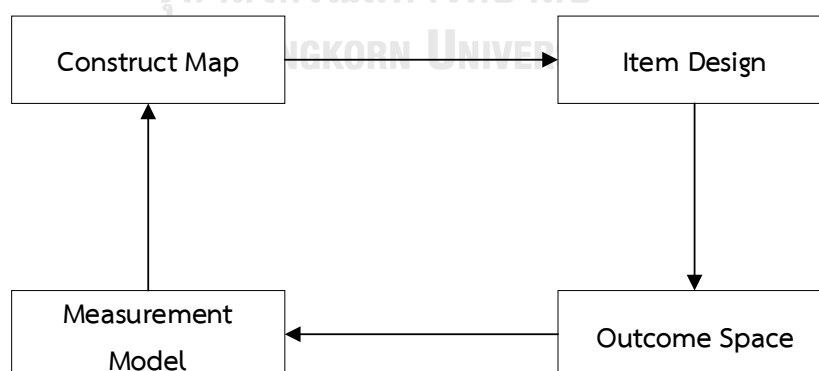
- 3) คอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) คือ กระบวนการสร้างมากกว่ารับความรู้ ในการจัดกระบวนการควรมีการสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือออกแบบการประเมินมากกว่าการที่ผู้ประเมินเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ซึ่งปัจจัยภายนอกเป็นสิ่งที่นำมาเป็นสิ่งเร้าภายใน ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และการประเมินอย่างมีความหมาย

การประเมินในบริบทของการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการ เก็บรวบรวมข้อมูล สารสนเทศ หลักฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้ ทั้งกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) และผลการเรียนรู้ (Learning outcome) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อนำไปใช้สรุปอ้างอิงเกี่ยวกับความสามารถของผู้ได้รับการประเมิน (National Research Council, 2001)

ในงานวิจัยนี้เน้นการประเมินความสามารถในการใช้ความรู้ของการบริหารสัญญาก่อสร้าง โดยเน้นไปที่กระบวนการเรียนรู้เชิงคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism Learning process) ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง ผู้วิจัยจึงเสนอกรอบแนวคิดการสร้างโมเดลภาวะสันนิษฐาน (Construct Modeling) ในการออกแบบการประเมินเพื่อให้ได้ผลผลิตที่สามารถนำไปใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์การประเมิน

2.7.1 โมเดลภาวะสันนิษฐาน

การสร้างโมเดลภาวะสันนิษฐาน (Construct Modeling) คือ กรอบสำหรับการพัฒนาเครื่องมือวัดโดยใช้ “Four Building Blocks” (Wilson 2005) ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้

รูปที่ 2.7 โมเดลภาวะสันนิษฐาน

(Wilson 2005)

2.7.1.1 การสร้างแผนที่ตัวแปรเชิงทฤษฎี (Construct Map)

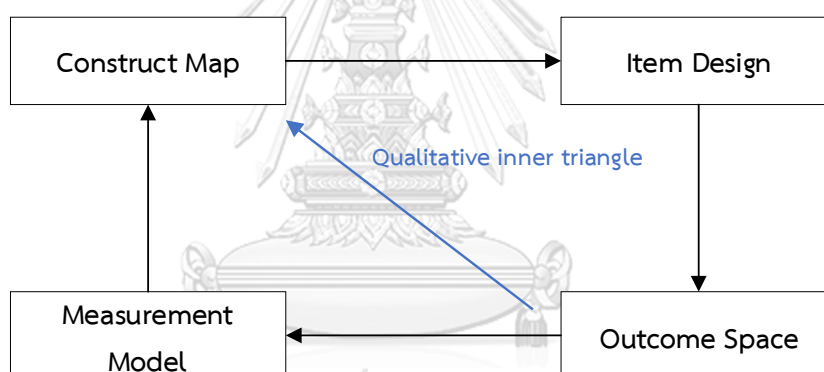
โครงสร้างของการสร้างแผนที่ตัวแปรเชิงทฤษฎีเป็นการอธิบายลักษณะความเข้าใจหรือทัศนคติที่มีต่อบางสิ่งบางอย่าง ข้อมูลใดที่ต้องการประเมินหรือคำบรรยายลักษณะของความเข้าใจที่แตกต่างกัน ซึ่งเรียงลำดับเชิงปริมาณตามระดับความเข้าใจจากต่ำไปสูง และคำอธิบายรายละเอียดความเข้าใจเชิงคุณภาพที่ได้จากการตอบสนองหรือประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญในการจัดลำดับ

2.7.1.2 การออกแบบข้อคำถาม (Items Design)

การออกแบบข้อคำถามเป็นกระบวนการที่นำมาใช้โดยการสังเกตได้จากการออกแบบภายใต้การสร้างแผนที่ตัวแปรเชิงทฤษฎี ซึ่งเป็นการออกแบบข้อคำถามให้สอดคล้องกับระดับที่ต้องการวัดตามการสร้างแผนที่ตัวแปรเชิงทฤษฎี

2.7.1.3 การออกแบบเกณฑ์การให้คะแนน (Outcome Space)

การออกแบบเกณฑ์การให้คะแนนเป็นการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างแผนที่ตัวแปรเชิงทฤษฎีและการตอบสนองต่อข้อสอบเพื่อสนับสนุนความถูกต้องของการตีความของผลคะแนน

รูปที่ 2.8 Qualitative Inner Triangle
(Wilson 2005)

การพิจารณาการออกแบบเกณฑ์การให้คะแนนเป็นการใช้ตรรกะของผู้ประเมินเชิงคุณภาพ โดยตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่าได้รวบรวมข้อมูลของการตอบสนองอย่างครบถ้วน นอกจากนี้ควรที่จะตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการตอบสนองและข้อมูลที่ต้องการตามแผนที่สันนิษฐาน

2.7.1.4 โมเดลการวัด (Measurement Model)

โมเดลการวัดเป็นการเชื่อมโยงการให้คะแนนกับการสร้างแผนที่ตัวแปรเชิงทฤษฎี สามารถเป็นไปได้ทั้งทางสถิติและการตีความ (National Research Council, 2001) ซึ่งโมเดลการวัดมีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมโยงคำตอบที่ได้คะแนนตามระดับบนแผนที่ตัวแปรเชิงทฤษฎีและทำการวัดคุณภาพของข้อสอบ

2.7.2 อนุกรมวิธานแบบโซโล (SOLO Taxonomy)

อนุกรมวิธานแบบโซโล (SOLO Taxonomy) หรือ Structure of observed learning outcomes - SOLO คือโครงสร้างผลการเรียนรู้ที่สังเกตและวัดได้จากผลการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนน้อยไปยังผลการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนมากขึ้น (Biggs & Collis, 1982) โดยจัดเรียงลำดับชั้นผลการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ 5 ระดับ ดังนี้

2.6.2.1 ระดับโครงสร้างพื้นฐาน (Pre-structure Level)

เป็นขั้นที่ยังไม่สามารถสร้างความคิดรวบยอดในสิ่งที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ไม่สามารถเชื่อมโยงความคิดรวบยอดต่างๆ ไม่เข้าใจจุดหมายที่แท้จริง โดยใช้ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องมาสามารถปฏิบัติงานที่มีความซับซ้อนและยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน เช่น ทราบแต่ยังคงพลาดประเด็นที่สำคัญ เป็นต้น

2.6.2.2 ระดับมุมมองเดียว (Uni – structure Level)

เป็นขั้นที่ใช้กระบวนการคิดและวิธีการเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งในการเรียนรู้ การตอบสนองจะมุ่งไปที่มุมมองที่เกี่ยวข้องเพียงมุมมองเดียว สามารถระบุสิ่งที่เรียนรู้ในลักษณะของความจำ สามารถทำงานตามคำแนะนำอย่างง่ายได้

2.6.2.3 ระดับหลายมุมมอง (Multi – structure Level)

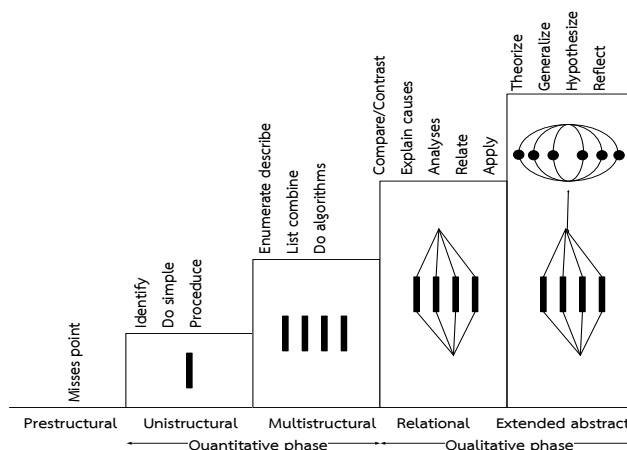
เป็นขั้นที่สามารถเชื่อมโยงความคิดที่มีความสลับซับซ้อนได้มากขึ้น สามารถอธิบายให้เหตุผลในแต่ละประเด็นได้อย่างอิสระแต่ยังไม่สามารถรวมรวมแต่ละประเด็นมาเกี่ยวข้องกันได้ เช่น สามารถจำแนก อธิบาย และดำเนินการตามขั้นตอน เป็นต้น

2.6.2.4 ระดับเห็นความสัมพันธ์ (Relation structure Level)

เป็นขั้นที่สามารถเชื่อมโยงความคิดรวบยอดต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง สามารถวิเคราะห์หรือบูรณาการความคิดรวบยอดต่างๆ เข้าด้วยกัน สามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงหรือแสดงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาสาระเข้าด้วยกันได้ สามารถอธิบายเชิงเหตุผลจากความสัมพันธ์นี้ได้ ตลอดจนสามารถกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อการจัดกลุ่มและจำแนกประเภทได้ด้วยตนเอง เช่น เปรียบเทียบ วิเคราะห์ ประยุกต์ ความสัมพันธ์ อธิบายในส่วนของสาเหตุและผลกระทบได้ เป็นต้น

2.6.2.5 ระดับขยายนามธรรม (Extended abstract structure)

เป็นขั้นที่สามารถนำความคิดรวบยอดต่างๆ มาเชื่อมโยงและสรุปอ้างอิงเป็นองค์ความรู้หรือข้อสรุปในเชิงนามธรรมได้ สามารถสร้างข้อสรุปในลักษณะที่เป็นทฤษฎีจากความคิดรวบยอดต่างๆ ได้ เช่น กฎ สูตร ทฤษฎี สมมติฐาน การอ้างอิง และการสะท้อนผลลัพธ์

รูปที่ 2.9 อนุกรมวิธานแบบโซโล (SOLO Taxonomy)

(Biggs & Collis, 1982)

การเลื่อนระดับชั้นของ Solo แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการปรับปรุงเชิงปริมาณที่แสดงถึงความคาดหวังที่สามารถจัดการได้เป็นอันดับแรก ต่อมาเป็นการปรับปรุงเชิงคุณภาพเมื่อรายละเอียดสามารถรวมเข้าด้วยกันเป็นโครงสร้าง

2.8 ข้อจำกัดงานวิจัยที่ผ่านมา

ผลการศึกษางานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการลดปัญหาการความขัดแย้งที่อาจนำไปสู่ข้อพิพาทโดยส่วนใหญ่มุ่งเน้นแนวทางการปรับปรุงสัญญาก่อสร้าง ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อพิพาทที่แตกต่างกันไปตามเหตุผลที่เหมาะสม และการพัฒนาความเข้าใจในการบริหารสัญญาก่อสร้างมักมีการประเมินในมุมมองที่แตกต่างกันไป เช่น การประเมินความสามารถในการบริหารสัญญาสำหรับโครงการก่อสร้างในมุมมองผู้รับจ้าง ซึ่งมุ่งเน้นผลลัพธ์ทำให้เห็นช่องว่างที่อาจเป็นปัญหาและควรให้ความสำคัญ ในการกำหนดกลยุทธ์เสริมสร้างความสามารถการบริหารสัญญา นอกจากนี้มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคลังข้อมูลในกระบวนการบริหารสัญญาก่อสร้างเพื่อเป็นช่องทางในการพัฒนาฐานความรู้และจัดเก็บข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสัญญาก่อสร้าง งานวิจัยดังกล่าวเป็นแบบจำลองที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานก่อสร้างสามารถหลีกเลี่ยงสถานการณ์ตีความผิดระหว่างคู่สัญญาและช่วยตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง

อย่างไรก็ตามการปรับปรุงสัญญาและการพัฒนาความเข้าใจในการบริหารสัญญาก่อสร้างยังขาดการประเมินที่สะท้อนความรู้ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารสัญญาก่อสร้าง ซึ่งส่วนมากเป็นการประเมินจากการสังเกต ทำให้ไม่ทราบข้อจำกัดของวิศวกรที่ปรึกษาในการปฏิบัติงานให้คำแนะนำที่ไม่เหมาะสมแก่ผู้ว่าจ้าง ซึ่งอาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างที่นำไปสู่ข้อพิพาทได้

งานวิจัยนี้จึงได้พัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้ของวิศวกรที่ปรึกษาเกี่ยวกับความขัดแย้งในการบริหารสัญญาก่อสร้าง โดยการศึกษาเอกสารคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสัญญาก่อสร้าง เพื่อทราบถึงสาเหตุความขัดแย้งของข้อพิพาทที่เกิดขึ้น นำมาประกอบการตั้งคำถามที่ทำให้เกิดการประเมินด้วยตนเองและผลการประเมินทำให้บุคคลทราบข้อจำกัดระดับความรู้ในประเด็นความขัดแย้งที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเอง และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสัญญาก่อสร้างต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดที่จะพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้ของวิศวกรที่ปรึกษาเกี่ยวกับความขัดแย้งในการบริหารสัญญาก่อสร้าง

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

บทนี้กล่าวถึงแนวทางในการดำเนินงานวิจัยในการพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้ของผู้ควบคุมงานเกี่ยวกับความขัดแย้งในการบริหารสัญญาก่อสร้าง โดยประกอบไปด้วยลักษณะของงานวิจัย (บุญมี พันธุ์ไทย 2559) ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย การรวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งในการบริหารสัญญาก่อสร้างที่นำไปสู่ข้อพิพาท การพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้ของผู้ควบคุมงานเกี่ยวกับความขัดแย้งในการบริหารสัญญา และการตรวจสอบเครื่องมือประเมินความรู้ผู้ควบคุมงานเกี่ยวกับความขัดแย้งในการบริหารสัญญาก่อสร้าง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 ลักษณะของงานวิจัย (บุญมี พันธุ์ไทย 2559)

3.1.1 แบ่งตามผลลัพธ์ของงานวิจัย

สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. การวิจัยบริสุทธิ์ (Pure Research) เป็นการสร้างทฤษฎีหรือกฎ เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาเรื่องอื่นๆในอนาคต
2. การวิจัยประยุกต์ (Applied Research) เป็นการวิจัยเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้สำหรับแก้ปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต
3. การวิจัยเชิงปฏิบัติ (Action Research) เป็นการวิจัยประยุกต์ในลักษณะหนึ่งที่มีมุ่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นเรื่องราวๆ โดยผลของการวิจัยสามารถใช้ได้ในขอบเขตของปัญหานั้นๆเท่านั้น

3.1.2 แบ่งตามลักษณะของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เป็นการวิจัยที่ใช้ข้อมูลทางคณิตศาสตร์และสถิติ เข้ามาใช้ในการดำเนินการวิจัย
2. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการวิจัยที่ใช้ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ ไม่ได้ใช้คณิตศาสตร์เข้ามาใช้ในการทำวิจัย การเก็บข้อมูลโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ ในส่วนของการวิเคราะห์ทำได้โดยการพรรณนาและสรุปเป็นความคิดเห็นแต่อาจมีการใช้ค่าสถิติได้เล็กน้อย

3.1.3 แบ่งตามระดับของการศึกษาตัวแปร

สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การวิจัยเพื่อการสำรวจ (Exploratory Study) เป็นการวิจัยเพื่อสำรวจตัวแปรและปรากฏการณ์ของตัวแปร เพื่อนำผลมาอธิบายการเกิดขึ้นของปรากฏการณ์นั้นๆ

2. การวิจัยเพื่อตรวจสอบสมมุติฐาน (Hypothesis Testing Study) เป็นการศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีจะนำไปใช้ในการทำนาย มีการตั้งสมมุติฐานและมีการตรวจสอบว่ามีความถูกต้องหรือไม่

3.1.4 แบ่งตามชนิดของข้อมูล

สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. การวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) เป็นการศึกษาที่หาความจริงจากข้อมูลปฐมภูมิ โดยมีการเก็บข้อมูลและใช้สถิติในการวิจัย

2. การวิจัยเชิงไม่ประจักษ์ (Non-empirical Research) เป็นการศึกษาที่หาความรู้ความจริงจากข้อมูลเอกสาร และวรรณกรรม ไม่มีการใช้สถิติมาวิเคราะห์

3.1.5 แบ่งตามลักษณะการศึกษาตัวแปร

สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. เชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อหาข้อเท็จจริง

2. การศึกษาย้อนหลังในสิ่งที่เกิดขึ้นแล้ว (Ex-post Factor Research) เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ก่อน

3. เชิงทดลอง (Experimental Research) เพื่อศึกษาตัวแปรโดยการควบคุม มุ่งวิจัยและสังเกตผลที่เกิดขึ้น

3.1.6 แบ่งตามระเบียบการวิจัย

สามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. วิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research) ศึกษาหาข้อเท็จจริงที่เป็นเรื่องราวในอดีต เพื่อใช้ความรู้มาอธิบายเหตุการณ์ในปัจจุบันและอนาคต

2. วิจัยเชิงพรรณนา (Description Research) เป็นการบรรยายปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น

3. วิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เพื่อทราบสาเหตุของตัวแปรที่ทำให้เกิดผล งานวิจัยนี้สามารถเป็นไปได้ในหลายลักษณะเมื่อเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย จึงเป็นงานวิจัยที่มีลักษณะผสมผสานกัน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ประการแรก คือการวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งในการบริหารสัญญาก่อสร้างเป็นลักษณะงานวิจัยเชิงคุณภาพ เนื่องจากมีการใช้เทคนิคในการวิเคราะห์เนื้อหาเอกสารคำพิพากษา

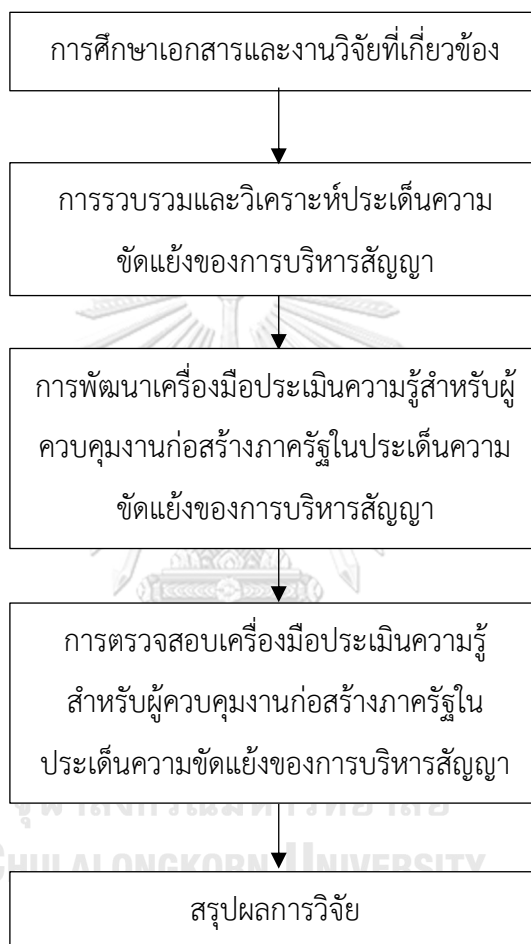
วัตถุประสงค์ประการที่สอง คือการพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้ของวิศวกรที่ปรึกษาเกี่ยวกับความขัดแย้งในการบริหารสัญญาก่อสร้างเป็นลักษณะงานวิจัยเชิงปฏิบัติ เพราะเครื่องมือประเมินความรู้ของวิศวกรที่ปรึกษาลดปัญหาการเกิดความขัดแย้งในการบริหารสัญญาก่อสร้างเท่านั้น

2. การเปรียบเทียบกับขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

เมื่อได้สร้างเครื่องมือแล้วจำเป็นต้องประยุกต์ใช้ โดยการตรวจสอบด้วยวิธีทางสถิติเพื่อให้เป็นที่ยอมรับและง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ ดังนั้นงานวิจัยจึงเป็นลักษณะเชิงประจักษ์

3.2 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยสามารถสรุปได้ตามแผนผังการดำเนินงานตามรูปที่ 3.1

รูปที่ 3.1 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

3.2.1 ทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทั้งในส่วนของเอกสารงานวิจัย วารสาร บทความทางวิชาการและสิ่งตีพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับสัญญาจ้างก่อสร้าง การบริหารสัญญาจ้างก่อสร้าง มาตรฐานวิศวกรรมไทย บทบาทและหน้าที่ของผู้ควบคุมงาน แนวคิดทางการเรียนรู้และการประเมิน ซึ่งในเบื้องต้นผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประเด็นความขัดแย้งในงานก่อสร้าง ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความขัดแย้งในงาก่อสร้าง

ลำดับ	ประเด็นความขัดแย้ง	อานนท์ ไทยจำนง (2548)	กมลวัลย์ และ จุฑารกฤษณ์ (2553)	ชำนาญ พิเชฐพันธ์ และคณะ (2559)	กฤต ไชยธนสุวรรณ์ (2562)	Kumaraswamy, M., & Yogeswaran, K. (1998)	Carmichael, D. G. (2002)	Edwin, H. W. C., & Henry, C. H. S. (2005)	Acharya et al. (2006)	Robert Osei-Kyeia et al. (2019)	รวม
1	การตรวจสอบและส่งมอบงานก่อสร้าง	x		x	x	x	x	x	x	x	8
2	สาระสำคัญในสัญญาไม่ชัดเจนหรือไม่ถูกต้อง	x		x	x	x	x	x	x		7
3	ความล่าช้าและการขยายระยะเวลา	x	x	x		x	x	x		x	7
4	การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญา	x					x	x	x	x	5
5	การชำระค่าจ้าง		x		x	x		x		x	5
6	ความบกพร่องในการบริหารโครงการ			x	x	x	x				4
7	ค่าปรับ	x	x								2
8	การสื่อสารที่ผิดพลาดและไม่เหมาะสม							x		x	2
9	การขาดความรู้และประสบการณ์				x			x			2
10	ความคาดหวังของผู้จ้าง					x		x			2
11	การขาดความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง						x			x	2
12	การจัดสรรความเสี่ยงที่ไม่เป็นธรรม							x		x	2
13	การบอกเลิกสัญญา		x								1
14	ความสัมพันธ์ในการทำงานก่อนหน้า							x			1
15	ขาดแรงจูงใจในทีม							x			1

3.2.2 รวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา

การรวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้ง โดยเริ่มจากการศึกษาเอกสารคำพิพากษา ความขัดแย้งในการบริหารสัญญาระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง งานวิจัยนี้จึงใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ซึ่งเป็นกระบวนการจัดระเบียบข้อมูลให้สอดคล้องกับงานวิจัยด้วยการอ่านแบบละเอียดและตีความ จากการรวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนและเหมาะสมต่อการประเมินความรู้ในการบริหารสัญญา โดยกำหนดขั้นตอนตามความเหมาะสมและวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังต่อไปนี้

3.2.2.1 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

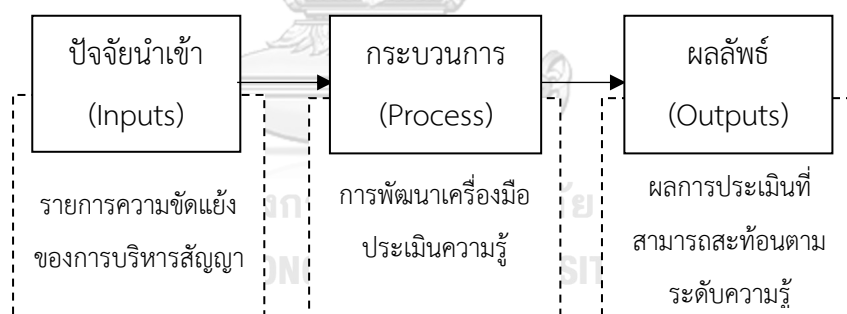
3.2.2.2 การกำหนดเงื่อนไขในการวิเคราะห์เนื้อหา

3.2.2.3 การสร้างเครื่องมือการบันทึกเนื้อหา

3.2.2.4 หลักการวิเคราะห์เนื้อหา

3.2.3 การพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา

กรอบแนวคิดในการพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในเรื่องความขัดแย้งของการบริหารสัญญา ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

รูปที่ 3.2 กรอบแนวคิดในการพัฒนาเครื่องมือประเมิน

งานวิจัยนี้ทำการรวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาเป็นปัจจัยนำเข้า (Inputs) เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการ (Process) เปลี่ยนปัจจัยนำเข้าไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ โดยประยุกต์ใช้กรอบสำหรับการพัฒนาเครื่องมือวัดโดยใช้ “Four Building Blocks” เป็นกรอบสำหรับการพัฒนาเครื่องมือการประเมิน (Wilson 2005) โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) การออกแบบเกณฑ์การประเมินความรู้
- 2) การออกแบบข้อคำถาม
- 3) การออกแบบรูปแบบของคำตอบและการให้คะแนน
- 4) โมเดลการวัดระดับความรู้

หลังจากนั้นผลลัพธ์ (Outputs) ที่ได้รับจากกระบวนการดำเนินงานของเครื่องมือจะเป็นผลของการประเมินความรู้ที่สะท้อนตามเกณฑ์การประเมินความรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนา

3.2.4 การตรวจสอบเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา

การวัดระดับความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในเรื่องความขัดแย้งของการบริหารสัญญา เป็นการนำข้อมูลในส่วนของการพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในเรื่องความขัดแย้งของการบริหารสัญญามาตรวจสอบ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่ได้จากการประเมินช่วยให้บุคคลทราบข้อจำกัดด้านระดับความรู้ในประเด็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในอดีตที่จำเป็นต้องพัฒนาตนเอง

3.2.5 สรุปผลการดำเนินงานวิจัย

การสรุปผลการดำเนินงานวิจัยเป็นการประยุกต์ใช้เครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาโดยระบุถึงประโยชน์ของงานวิจัย ข้อจำกัดต่างของงานวิจัย รวมถึงข้อเสนอแนะการวิจัยในอนาคต

บทที่ 4

การรวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา

บทนี้แสดงผลของการรวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา โดยการรวบรวมประเด็นความขัดแย้งจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและรวบรวมจากเอกสารคำพิพากษาศาลปกครอง จากนั้นใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบประเด็นความขัดแย้งถึงความครบถ้วนและเหมาะสมต่อการประเมินความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้งในการบริหารสัญญา ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดขั้นตอนเองตามความเหมาะสมและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ประกอบด้วยขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 การรวบรวมประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา

4.1.1 กำหนดขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยนี้สืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์คำพิพากษาคำสั่งศาลปกครองสูงสุดและเลือกประเด็นความขัดแย้งระหว่างผู้ว่าจ้างกับผู้รับจ้าง โดยไม่จำกัดประเภทหรือลักษณะงาน เนื่องจากการศึกษาสาเหตุของข้อพิพาทอันเนื่องมาจากสัญญาในงานก่อสร้างราชการ จากจำนวน 121 กรณี พบว่าผู้ว่าจ้าง (หน่วยงานราชการ) เป็นผู้ที่ยื่นคำวินิจฉัยมากที่สุดร้อยละ 96.7 ในขณะเดียวกันผู้ได้รับประโยชน์กลับเป็นฝ่ายผู้รับจ้าง (หน่วยงานเอกชน) มากที่สุดร้อยละ 52.9 และช่วงเวลาที่เกิดข้อพิพาทมากที่สุดคือระหว่างการก่อสร้างร้อยละ 52.1 (กมลวัลย์ ลือประเสริฐ และ จักรกฤษณ์ โพธิ์น้อย 2553)

4.1.2 กำหนดเงื่อนไขในการวิเคราะห์เนื้อหา

การกำหนดเงื่อนไขในการวิเคราะห์เนื้อหาเป็นการกำหนดขอบเขตของเนื้อหา เพื่อให้เกิดความแม่นยำในการวิจัยมากที่สุด โดยสืบค้นตามชื่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจากเอกสารคำพิพากษาศาลปกครองเป็นจำนวน 10 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554-พ.ศ.2563 เนื่องจากการศึกษาเหตุผลเหตุข้อพิพาทในงานก่อสร้างของหน่วยงานภาครัฐที่นำไปสู่การฟ้องร้องคดีในชั้นศาล ซึ่งส่งผลกระทบและก่อให้เกิดความเสียหายต่อภาครัฐ หน่วยงานภาครัฐถูกฟ้องจากเอกชนร้อยละ 63 และภาครัฐถูกฟ้องมากที่สุดร้อยละ 65.1 (จเรวัต สารชีวิน 2554) ถึงแม้ว่าในงานก่อสร้างอาจได้กำหนดข้อสัญญาเพื่อควบคุมและป้องกันข้อพิพาทไว้แล้วก็ตาม เมื่อเกิดข้อพิพาทก็จะก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น

4.1.3 สร้างเครื่องมือการบันทึกเนื้อหา

การสร้างเครื่องมือในการบันทึกและจำแนกประเภทเนื้อหาตามประเด็นความขัดแย้ง โดยการสร้างตารางในการรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย

- 1) ส่วนที่ 1 เป็นการรวบรวมข้อมูลเอกสารพิพาทศาลปกครอง โดยบันทึกรูปแบบการค้นหาระหว่างปี พ.ศ.2554-พ.ศ.2563 และชื่อหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
- 2) ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาของประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาจากข้อมูลที่ได้รวบรวมมาในส่วนที่ 1

4.1.4 หลักการวิเคราะห์เนื้อหา

งานวิจัยนี้ได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาโดยการจับใจความและสร้างข้อสรุปของเนื้อหาที่ปรากฏในเอกสารคำพิพาทเกี่ยวกับความขัดแย้งของการบริหารสัญญา ประกอบกับเอกสารอื่นๆที่เป็นหลักปฏิบัติเกี่ยวกับสัญญาก่อสร้างเข้าด้วยกัน ซึ่งเอกสารที่ใช้ประกอบในการวิเคราะห์เนื้อหาแบ่งออกเป็น 2 เอกสาร คือ

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (เริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม พ.ศ. 2535)
- 2) ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 (เริ่มใช้ตั้งแต่วันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2560)

เนื่องจากผู้วิจัยได้กำหนดเงื่อนไขการค้นหาเอกสารคำพิพาทศาลปกครองเป็นจำนวน 10 ปีย้อนหลัง ระหว่างปี พ.ศ.2554-พ.ศ.2563 ดังนั้นโครงการก่อสร้างที่ทำสัญญาก่อนวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2560 จะถูกวิเคราะห์เนื้อหาร่วมกับ “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม” และโครงการก่อสร้างที่ทำสัญญาหลังวันดังกล่าวจะถูกวิเคราะห์เนื้อหาร่วมกับ “ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560”

4.2 การวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา

การรวบรวมเอกสารพิพาทศาลปกครองพบความขัดแย้งในงานก่อสร้าง 2 สาเหตุหลัก ได้แก่ เอกสารสัญญาและการบริหารสัญญา โดยความขัดแย้งจากเอกสารสัญญาเกิดจากเงื่อนไขของสัญญาที่ไม่ครบถ้วนหรือขาดความชัดเจน เช่น การไม่แสดงรายละเอียดงานที่สำคัญในสัญญา เอกสารแนบท้าย หรือเอกสารสัญญาที่มีความขัดแย้งกัน เช่น งานที่มีในแบบก่อสร้างแต่ไม่มีในรายการคำนวณราคางานก่อสร้าง ในขณะที่ความขัดแย้งจากการบริหารสัญญาเกิดจากการจงใจปฏิบัติผิดสัญญา เช่น การใช้วัสดุไม่ถูกต้องตามมาตรฐานขัดจากเงื่อนไขของสัญญา และความขัดแย้งจากการไม่ได้จงใจปฏิบัติผิดสัญญา เช่น การขาดความรู้หรือความเข้าใจในการบริหารสัญญา เป็นต้น

งานวิจัยนี้เห็นความสำคัญของสาเหตุความขัดแย้งจากการไม่ได้ตั้งใจปฏิบัติผิดสัญญา เนื่องจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในมุมมองของผู้ว่าจ้างเห็นว่าลักษณะของความขัดแย้งเกี่ยวกับการขาดความรู้และประสบการณ์เป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดความขัดแย้งและข้อพิพาท ซึ่งเกิดจากความไม่รู้ ความไม่เข้าใจต่องานที่ได้รับมอบหมายหรือประสบการณ์ในการทำงานไม่เพียงพอ และไม่มี ความเด็ดขาดในการตัดสินใจ (กฤต ไ้วรณสุวรรณ 2562) ผู้วิจัยจึงประยุกต์ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ เนื้อหาจากเอกสารคำพิพากษาเกี่ยวกับความขัดแย้งของการบริหารสัญญา ประกอบกับเอกสารที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกันเป็นหลักการวิเคราะห์เนื้อหาตามที่ได้กล่าวไว้ในข้อที่ 4.1.4 เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาของประเด็นความขัดแย้งจากการไม่ได้ตั้งใจปฏิบัติผิดสัญญาที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารสัญญา โดยแบ่งออกเป็น 8 รายการตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 4.1 และ 4.2

ตารางที่ 4.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์เนื้อหาประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา

บัญชี	ประเด็นความขัดแย้ง	ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม	ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560
		ส่วนที่ 2 การซื้อการจ้าง การตรวจรับพัสดุ (ข้อ 71)	หมวด 1 ข้อความทั่วไป
บัญชี	ประเด็นความขัดแย้ง	การตรวจการจ้างก่อสร้างและควบคุมงานก่อสร้าง (ข้อ 72-73)	ส่วนที่ 7 การจัดทำบันทึกรายงานผลการพิจารณา (ข้อ 16)
		ส่วนที่ 4 การจ้างออกแบบและควบคุมงาน การตรวจและรับมอบงาน (ข้อ 116-117)	หมวดที่ 5 การทำสัญญาและหลักประกัน
		ส่วนที่ 7 สัญญาและหลักประกัน (ข้อ 132-144)	ส่วนที่ 1 สัญญา (ข้อ 161-165)
		ส่วนที่ 8 การลงโทษผู้ทำงาน (ข้อ 145)	ส่วนที่ 2 หลักประกัน (166-174)
		ข้อ 134, 137-139	หมวดที่ 6 การบริหารสัญญาและการตรวจรับพัสดุ (ข้อ 175-189)
		ข้อ 71-73	หมวดที่ 8 การทำงาน
		ข้อ 137	ส่วนที่ 1 การลงโทษผู้ทำงาน (ข้อ 192-197)
		ข้อ 136	ข้อ 162-163, 181
1	คำปรับ	ข้อ 139	ข้อ 175-176
2	การชำระค่าจ้าง		ข้อ 187-189
3	ค่าเสียหาย		ข้อ 16 (7), 161, 165, 171, 178
4	แก้ไขขอบเขตของงานก่อสร้าง		ข้อ 182
5	ระยะเวลาก่อสร้าง		อยู่ภายใต้การขยายระยะเวลา ข้อ 182
6	เหตุสุดวิสัย		ข้อ 183-186, 175
7	การบอกเลิกสัญญา		ข้อ 175-180 และอยู่ภายใต้การแก้ไขขอบเขตงาน ข้อ 165
8	การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และ เอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง		

ตารางที่ 4.2 รายการประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา

ลำดับ	ประเด็นความขัดแย้ง	รวม (ฉบับ)	รวม (%)
1	ค่าปรับ	34	22%
2	การชำระค่าจ้าง	27	17%
3	ค่าเสียหาย	23	15%
4	การแก้ไขขอบเขตของงานก่อสร้าง	23	15%
5	ระยะเวลาก่อสร้าง	17	11%
6	เหตุสุดวิสัย	15	10%
7	การบอกเลิกสัญญา	12	8%
8	การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง	5	3%
รวม		156	100%

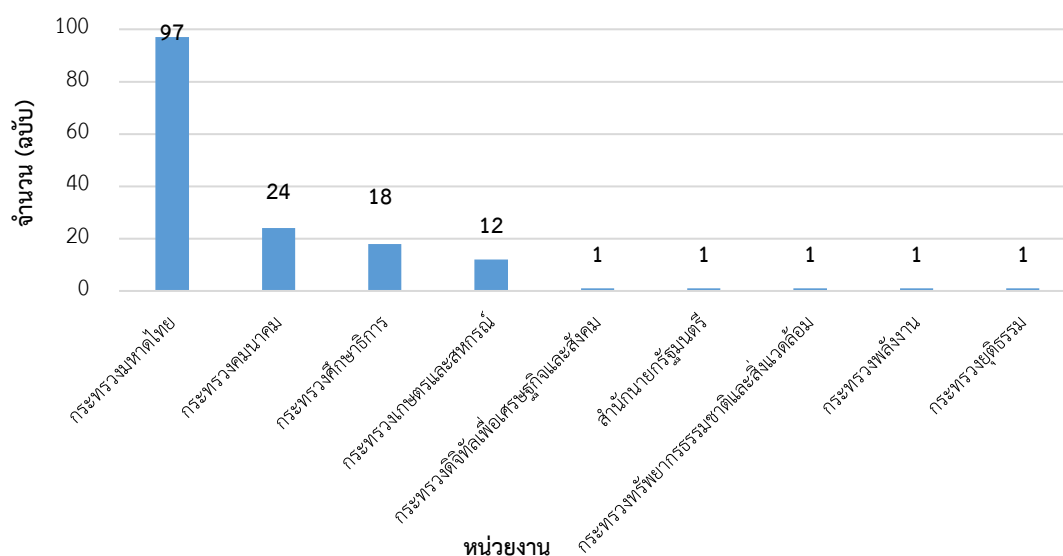
ข้อมูลจากตารางที่ 4.2 ถูกนำมาวิเคราะห์ในรูปที่ 4.1 เป็นกราฟความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนประเด็นความขัดแย้งในปี พ.ศ.2554-2563 จากผลการวิเคราะห์พบวาระหว่างปี พ.ศ.2558-2562 เป็นช่วงที่พบจำนวนประเด็นความขัดแย้งค่อนข้างมาก ซึ่งประเด็นความขัดแย้งเกี่ยวกับค่าปรับมีค่าความถี่มากที่สุด ในขณะที่ปี พ.ศ.2557 และปี พ.ศ.2563 เป็นปีที่พบประเด็นความขัดแย้งค่อนข้างน้อย แต่ยังคงพบประเด็นที่เกี่ยวกับค่าปรับด้วยเช่นกัน รองลงมาพบประเด็นความขัดแย้งที่เกี่ยวกับค่าปรับ การชำระค่าจ้าง ค่าเสียหาย การแก้ไขขอบเขตของงานก่อสร้าง ระยะเวลาก่อสร้าง เหตุสุดวิสัย การบอกเลิกสัญญา การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้างตามลำดับ จากตารางที่ 4.2 จะเห็นได้ว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับการเงินมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่มีการศึกษาปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดความขัดแย้งและข้อพิพาทระหว่างผู้รับเหมากับเจ้าของโครงการ โดยระบุว่าปัจจัยด้านการเงินพบมากที่สุดในงานก่อสร้างเช่นกัน (กฤต ไ้วรณสุวรรณ 2562) เนื่องจากแต่ละฝ่ายพยายามคิดหาผลกำไรให้กับฝ่ายตนเองให้ได้มากที่สุด ในขณะที่การศึกษสาเหตุของข้อพิพาทอันเนื่องมาจากสัญญาก่อสร้างงานราชการ (กมลวัลย์ ลือประเสริฐ และ จักรกฤษณ์ โพธิ์น้อย 2553) การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติของข้อพิพาทในงานก่อสร้างของหน่วยงานรัฐ (จเรวัต สาริชีวิน 2554) และการศึกษาปัจจัยความขัดแย้งที่ส่งผลต่อภาพรวมโครงการก่อสร้างภาครัฐ ในด้านต้นทุน เวลา และคุณภาพของโครงการก่อสร้าง

ภาครัฐ (ปัญหา เทียนเงิน 2563) พบว่าความขัดแย้งด้านเวลามีโอกาสเกิดขึ้นมากที่สุด โดยให้สาเหตุว่าพื้นที่ก่อสร้างมีผลต่อเวลาในการดำเนินงาน ซึ่งรวมถึงคุณภาพการก่อสร้างของฝ่ายผู้รับเหมาด้วยเช่นกัน อย่างไรก็ตามในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเงินนั้นอาจมีสาเหตุมาจากระยะเวลา เช่น ค่าปรับ การชำระค่าจ้าง ค่าเสียหาย ทั้งนี้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากวิธีหรือการกำหนดขอบเขตของการศึกษาที่แตกต่างกัน

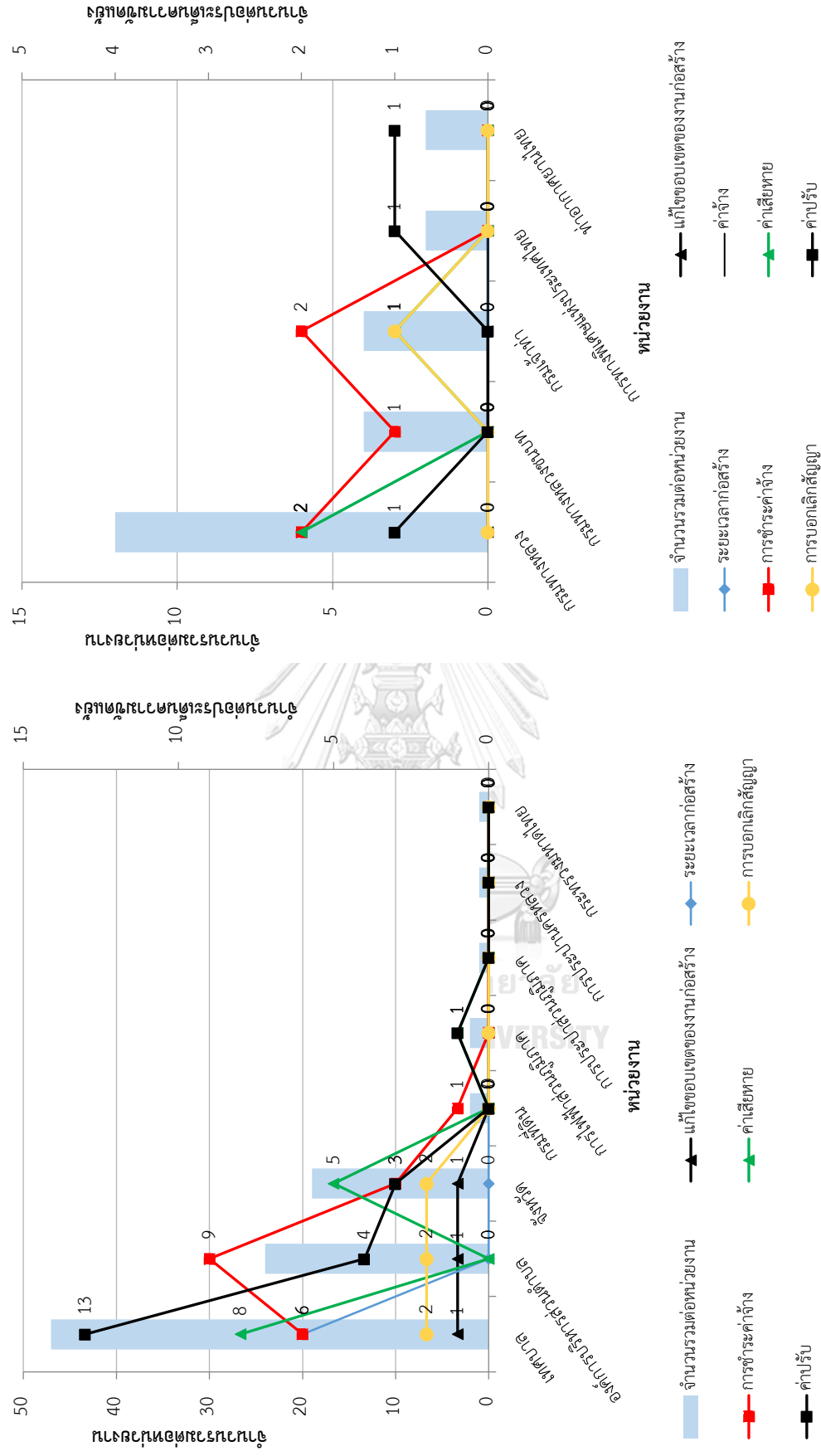

นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์พบหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจำนวน 9 หน่วยงาน และ 24 หน่วยงานในสังกัด ประกอบด้วย กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพลังงานและกระทรวงยุติธรรม เรียงลำดับตามความถี่ของจำนวนเอกสารคำพิพากษาศาลปกครองตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554-2563 ดังแสดงในรูปที่ 4.2

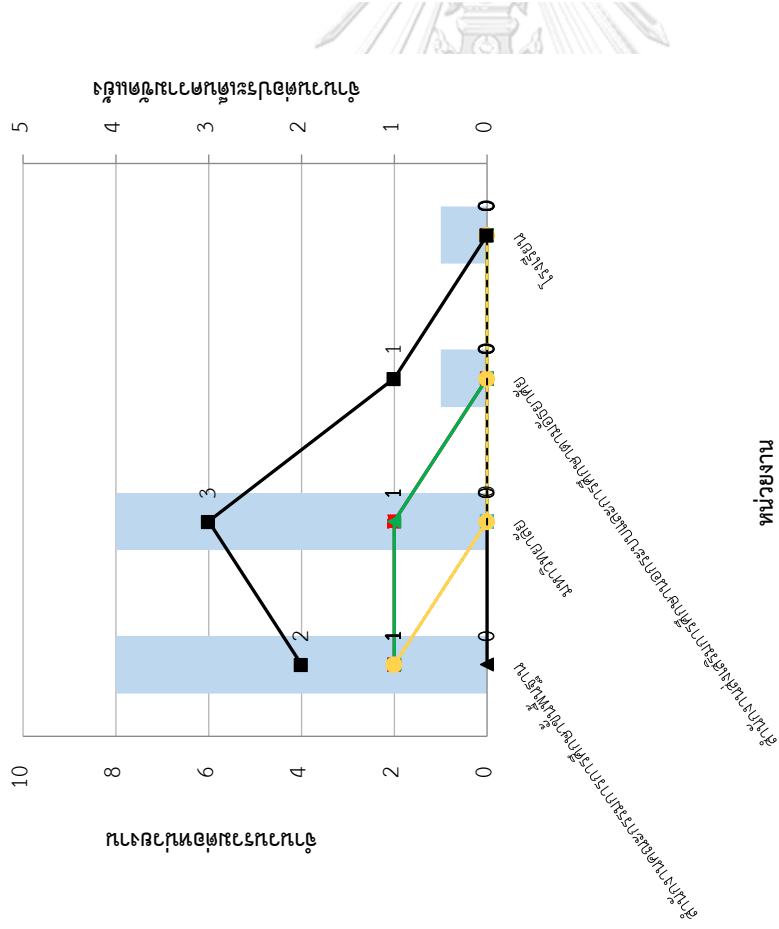
รูปที่ 4.2 การรวบรวมข้อมูลความขัดแย้งจากหน่วยงานภาครัฐในปี พ.ศ.2554-2563

จากการเรียงลำดับความถี่ข้อมูลจากการศึกษาเอกสารคำพิพากษาศาลปกครองของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา 4 อันดับแรก ประกอบด้วย กระทรวงมหาดไทย จำนวน 97 ฉบับ กระทรวงคมนาคม จำนวน 24 ฉบับ กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 18 ฉบับ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน 12 ฉบับ หน่วยงานภาครัฐที่กล่าวมาข้างต้นมีความถี่สูง เนื่องจากลักษณะของโครงการส่วนมากมักเป็นโครงสร้างพื้นฐานซึ่งมีความจำเป็นต่อการใช้งานและมีการปรับปรุงแก้ไขตามอายุของโครงการ เพื่อเป็นสาธารณประโยชน์ให้แก่ประชาชนและสามารถใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์ตามสัญญา เช่น งานถนนงานเขื่อน อาคารสำนักงาน และอาคารเรียน เป็นต้น เนื่องจากลักษณะของสิ่งก่อสร้างดังกล่าวมักกระจายอยู่ตามพื้นที่ชุมชนต่างๆ ในแต่ละจังหวัด ซึ่งอาจเป็นผู้รับจ้างขนาดเล็กหรือขนาดกลางที่ยังขาดความรู้หรือความเข้าใจที่สำคัญในการบริหารสัญญา ดังนั้นผลจากการศึกษาหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาเป็นสิ่งสำคัญที่สะท้อนให้เห็นว่าบุคลากรของหน่วยงานในฐานะผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างควรมีความรู้หรือความเข้าใจในการบริหารสัญญา ซึ่งจะสามารถช่วยลดปัญหาจากความขัดแย้งของการบริหารสัญญาได้ในอนาคต

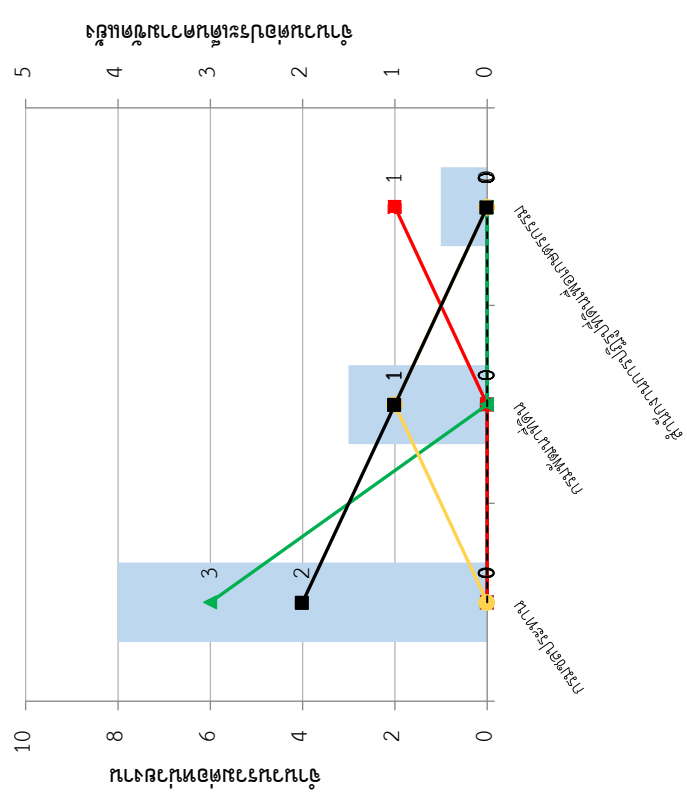

รูปที่ 4.3 กระแสรวมมหาไทย

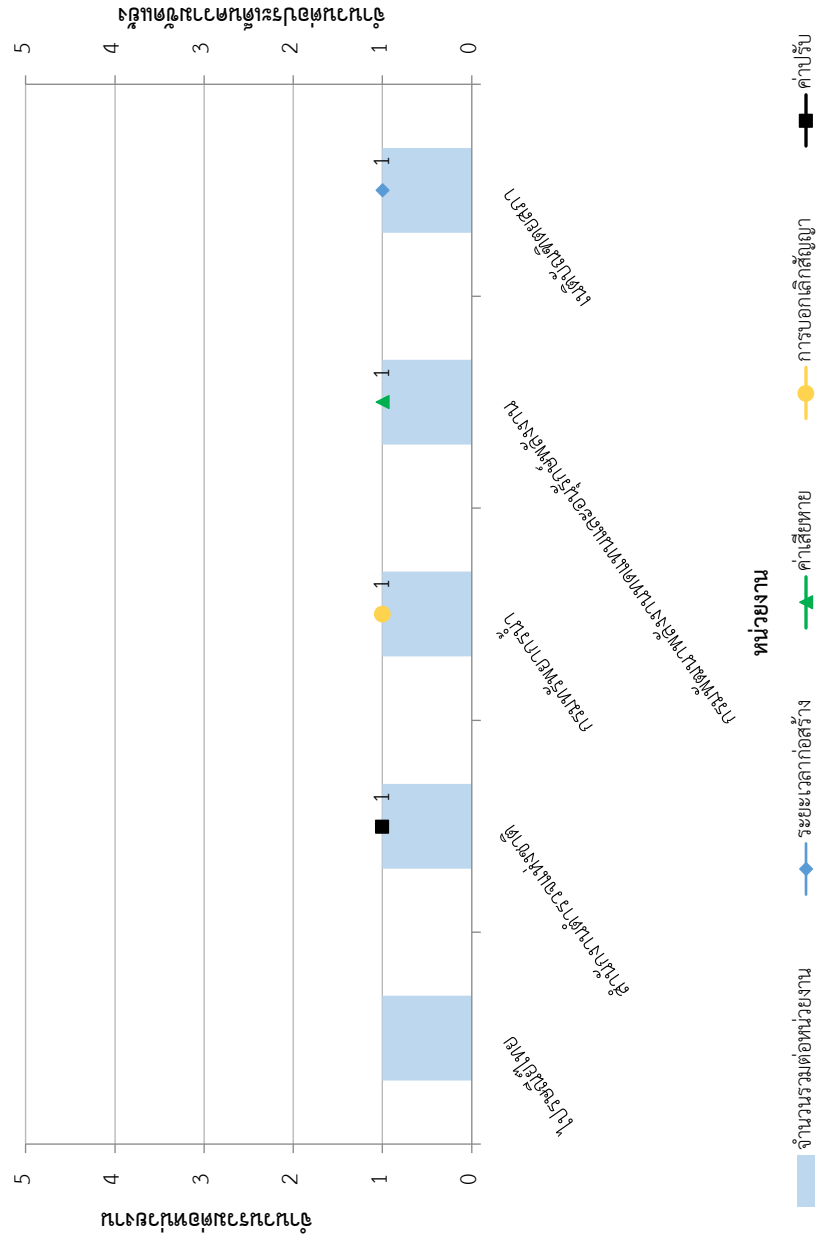
รูปที่ 4.4 กระดาษวงกลมนาม

รูปที่ 4.5 กระบวนการศึกษาธิการ

รูปที่ 4.6 กระบวนการเกษตรและสหกรณ์

รูปที่ 4.7 กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, สำนักงานกฤษฎีกา, กระทรวงพลังงาน, กระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงยุติธรรม

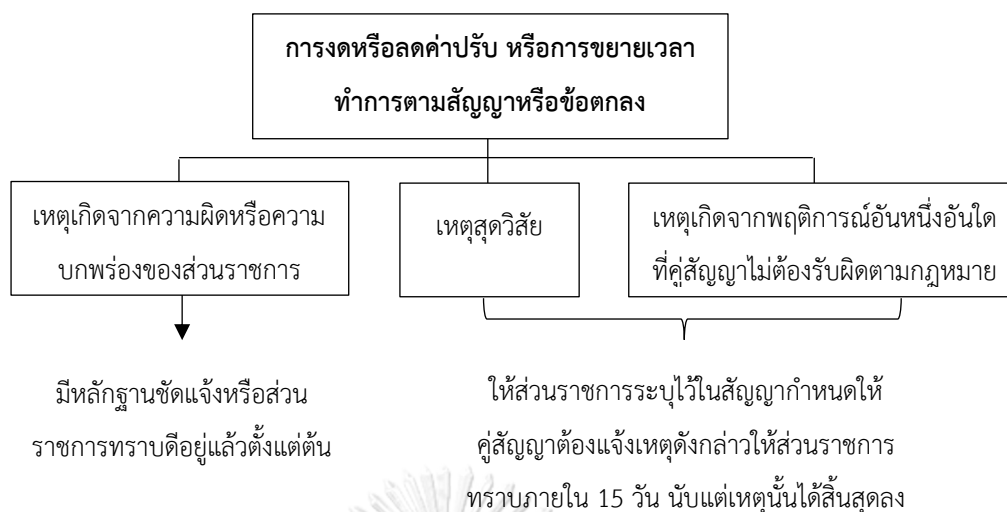
โดยภาพรวมจากรูปที่ 4.3 - 4.7 พบว่าหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงศึกษาธิการพบว่าความขัดแย้งเกี่ยวกับค่าปรับมีความถี่มากที่สุด ซึ่งลักษณะของความขัดแย้งเกิดจากการที่ผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามสัญญาได้ ผู้ว่าจ้างจึงสามารถสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับ แต่ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาล่าช้าจนทำให้อัตราค่าปรับมากกว่าร้อยละ 10 ของวงเงินค่าจ้าง อย่างไรก็ตามหากผู้รับจ้างไม่ได้มีหนังสือยินยอมหรือแสดงเจตนาเสียค่าปรับที่เกินส่วน ผู้ว่าจ้างก็ไม่มีสิทธิคิดอัตราค่าปรับเกินกว่าร้อยละ 10

หน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคมพบว่าความขัดแย้งในการชำระค่าจ้างมีความถี่มากที่สุด ซึ่งลักษณะของความขัดแย้งเกิดจากผู้ว่าจ้างชำระค่าจ้างล่าช้า โดยผู้ว่าจ้างอ้างว่าโครงการก่อสร้างมีมูลค่าสูงจึงทำให้กระบวนการชำระค่าจ้างของหน่วยงานล่าช้า อย่างไรก็ตามฝ่ายผู้ว่าจ้างควรกำหนดการชำระค่าจ้างให้อยู่ภายใต้เวลาตามสัญญา เพื่อลดผลกระทบต่อการดำเนินงานก่อสร้างในขั้นตอนถัดไปให้สำเร็จตามระยะเวลาตามกำหนดสัญญา

หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์พบว่าความขัดแย้งเกี่ยวกับค่าเสียหายมีความถี่มากที่สุด ซึ่งลักษณะของความขัดแย้งเกิดจากผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามสัญญาจึงถูกบอกเลิกสัญญาในขณะที่ยังไม่เสร็จตามงวดงาน จึงทำให้เกิดค่าเสียหายเพิ่มขึ้นจากการที่ผู้ว่าจ้างนั้นจ้างผู้รับจ้างรายใหม่มาดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จต่อไป ซึ่งผู้รับจ้างมักเข้าใจว่าค่าเสียหายดังกล่าวรวมอยู่ในส่วนของค่าปรับ ในขณะที่หน่วยงานที่พบความขัดแย้งเพียง 1 ฉบับประกอบด้วย สำนักนายกรัฐมนตรียังคงพบความขัดแย้งเกี่ยวกับค่าปรับ กระทรวงพลังงานพบความขัดแย้งเกี่ยวกับค่าเสียหาย กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบความขัดแย้งเกี่ยวกับการบอกเลิกสัญญา

4.2.1 ค่าปรับ

ค่าปรับเกิดจากการที่ผู้รับจ้างทำการก่อสร้างหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของสัญญาไม่แล้วเสร็จตามแบบภายในกำหนดเวลาตามสัญญา ซึ่งตามหลักปฏิบัติผู้ว่าจ้างสามารถสงวนสิทธิเรียกค่าปรับเป็นรายวันอัตราร้อยละ 0.01-0.10 ต่อวันของมูลค่างานทั้งหมด ภายใน 7 วันนับถัดจากวันที่กำหนดให้แล้วเสร็จ เมื่อค่าปรับของงานทั้งหมดรวมกันแล้วเกินร้อยละ 10 ของมูลค่างานทั้งหมดที่ผู้รับจ้างมีสิทธิได้รับ ผู้ว่าจ้างควรที่จะสงวนสิทธิการบอกเลิกสัญญา ยกเว้นแต่ข้อมูลของสัญญาจะกำหนดไว้ว่าสามารถชำระค่าปรับเกินร้อยละ 10 ได้ด้วยความยินยอมของผู้รับจ้างเอง

4.2.2 การชำระค่าจ้าง

การชำระค่าจ้างขึ้นอยู่กับระยะเวลาและจำนวนเงินที่ต้องชำระในแต่ละงวดที่คู่สัญญาได้ทำการตกลงกัน ซึ่งการชำระเงินในแต่ละงวดให้แก่ผู้รับจ้าง ไม่ถือว่าเป็นการแล้วเสร็จของงานหรือรับมอบงานของผู้ว่าจ้าง แต่เป็นการชำระค่าจ้างบางส่วนเพื่อให้ผู้รับจ้างมีทุนหมุนเวียนในการก่อสร้าง คณะกรรมการตรวจรับพัสดุในงานจ้างก่อสร้างจึงมีหน้าที่ตรวจสอบผลงานที่ผู้รับจ้างส่งมอบภายใน 3 วันทำการ และทำการตรวจสอบกับแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญา หากการส่งมอบครบจำนวนแต่ไม่ถูกต้องทั้งหมด ถ้าสัญญาไม่ได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นให้ตรวจรับไว้เฉพาะจำนวนที่ถูกต้อง และจัดทำใบรับรองผลงานทั้งหมดหรือเฉพาะงวดเพื่อที่จะทำการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบของหน่วยงานรัฐต่อไป หากผู้ว่าจ้างไม่ได้ชำระภายในเวลาที่กำหนดให้ชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีของจำนวนเงินที่ชำระล่าช้าไปจนกว่าจะชำระเสร็จ

4.2.3 ค่าเสียหาย

การพิจารณาค่าเสียหายจะถูกตรวจสอบรายละเอียดข้อเท็จจริงตามคำร้องของคู่สัญญาโดย คณะกรรมการพิจารณาความเสียหายหลังจากอนุมัติการบอกเลิกสัญญา ซึ่งค่าเสียหายมักจะเกิดจากการที่ผู้รับจ้างทำการก่อสร้างหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของสัญญาไม่แล้วเสร็จตามแบบ รวมถึงค่าส่วนต่างในการจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ หรือค่าบริหารงานก่อสร้างของที่ปรึกษาในอัตราสุดท้ายที่ผู้ว่าจ้างจะชำระให้ที่ปรึกษาจนกว่างานจะแล้วเสร็จทั้งหมด ไม่ว่าจะแล้วเสร็จโดยผู้รับจ้างเองหรือผู้รับจ้างรายใหม่ที่ผู้ว่าจ้างจ้างมาทำงานต่อจากผู้รับจ้างให้งานแล้วเสร็จอีกด้วย ซึ่งเป็นการแก้ไขข้อเสียเปรียบของทางหน่วยงานภาครัฐ

4.2.4 การแก้ไขขอบเขตของงานก่อสร้าง

ผู้รับจ้างมีสิทธิเรียกร้องราคาเพิ่มเติมและขอขยายเวลาก่อสร้างได้ตามกรณีที่งานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขงานจากอุปสรรค งานที่แบบหรือข้อกำหนดไม่มีรายละเอียดเพียงพอที่ผู้รับจ้างจะรู้ได้ว่าต้องทำการก่อสร้างแบบใด หรืองานที่ไม่ได้แสดงให้เห็นชัดเจนว่าเป็นงานของผู้รับจ้างหรือแตกต่างจากที่ตกลงการตามสัญญา ซึ่งการก่อสร้างของผู้รับจ้างจะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ควบคุมงานและผู้ควบคุมงานไม่มีสิทธิที่จะมีคำสั่งให้แก้ไขงานนอกเหนือจากสัญญา ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับการตกลงกันระหว่างคู่สัญญาว่าจะสามารถกำหนดให้เพิ่มหรือลดค่าจ้าง ในกรณีที่เพิ่มสัญญาจ้างต่อหน่วยให้ถือราคาตามปริมาณงานจริงที่ทำได้ต่อหน่วย ซึ่งงานดังกล่าวจะต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์สัญญาและไม่ทำให้ภาครัฐต้องเสียประโยชน์

4.2.5 ระยะเวลาก่อสร้าง

สัญญาจ้างก่อสร้างโดยทั่วไปผู้รับจ้างจะต้องเริ่มงานก่อสร้างนับถัดจากวันลงนามสัญญาหรือวันที่ผู้ว่าจ้างส่งมอบสถานที่ก่อสร้างโดยเร็ว ซึ่งผู้รับจ้างจะต้องทำงานให้เป็นไปตามแผนงานตามกำหนด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือขยายเวลาก่อสร้าง ต่อมาผู้รับจ้างต้องปรับปรุงแผนงานกำหนดเวลาใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้ขยาย

ออกไป การพิจารณาการขยายระยะเวลานี้ขึ้นอยู่กับผู้ว่าจ้างให้ผู้รับจ้างมีสิทธิขยายระยะเวลาออกไปจากเหตุใดๆ ที่ไม่ได้เกิดจากความผิดของผู้รับจ้างหรือเหตุนั้นมีผลกระทบต่องานสายทางวิกฤต (Critical Path) โดยผู้รับจ้างต้องแจ้งขอขยายระยะเวลาก่อสร้างภายใน 15 วัน นับจากวันที่เกิดเหตุทำให้เกิดความล่าช้าสิ้นสุดลง

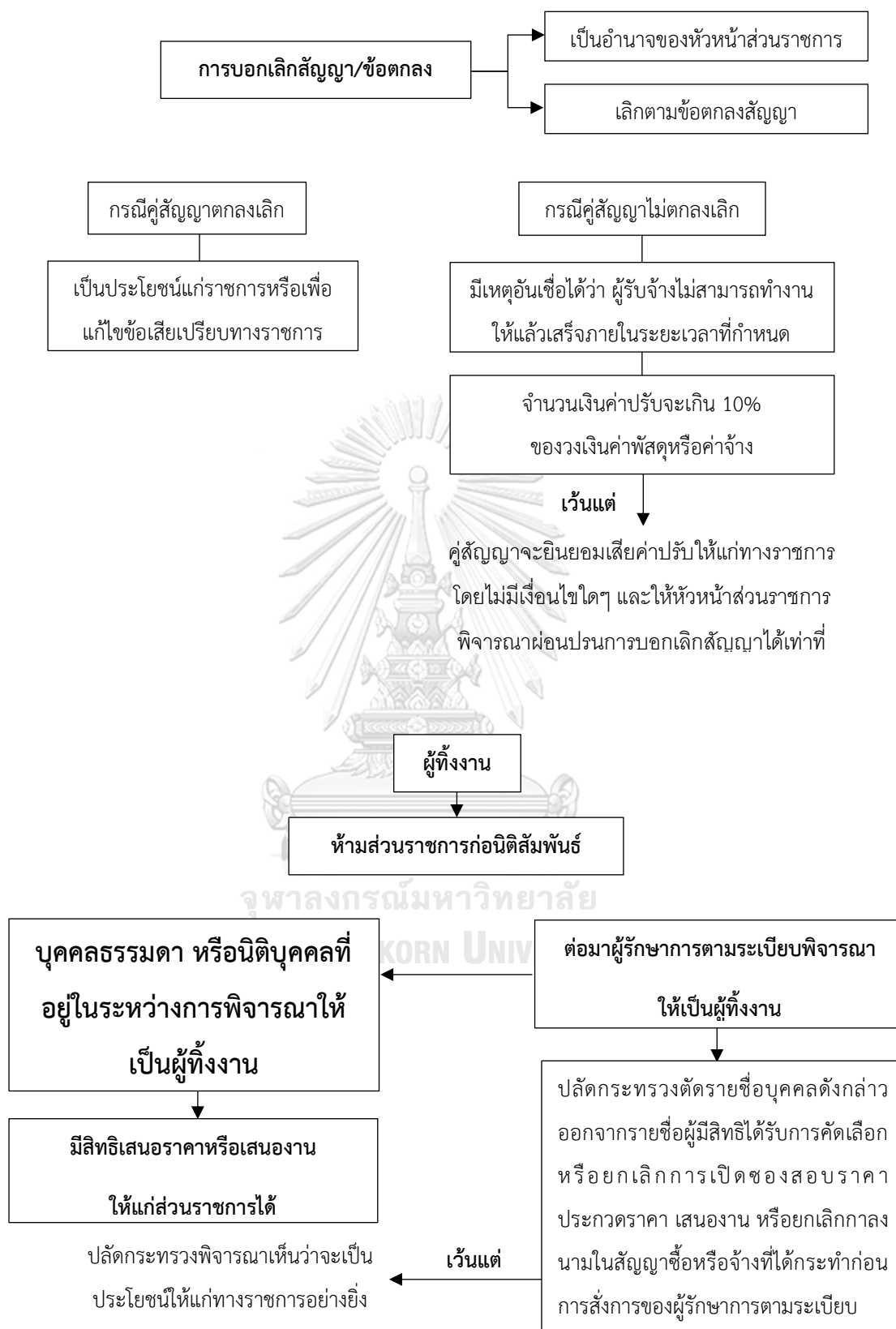
4.2.6 เหตุสุดวิสัย

เหตุสุดวิสัยเป็นเหตุการณ์ที่ไม่ได้เกิดขึ้นเป็นปกติตามฤดูกาลที่ผู้รับจ้างทราบหรือควรทราบมาก่อนทำสัญญา รวมถึงเหตุที่เกิดขึ้นเกินกว่าปกติที่ไม่อาจคาดหมายได้ล่วงหน้า ซึ่งมีผลกระทบทำให้การก่อสร้างของผู้รับจ้างต้องหยุดชะงักลง โดยทั่วไปแล้วผู้ว่าจ้างจะต้องพิจารณาการขยายระยะเวลาก่อสร้างให้กับผู้รับจ้างเท่ากับระยะเวลาที่หยุดชะงักรวมถึงระยะเวลาที่ต้องรื้อถอนสิ่งป้องกันซ่อมแซมในส่วนที่ได้รับความเสียหาย

4.2.7 การบอกเลิกสัญญา

การบอกเลิกสัญญาประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ก่อนการบอกเลิกสัญญา การบอกเลิกสัญญา และหลังการบอกเลิกสัญญา

ในขั้นตอนก่อนบอกเลิกสัญญาหน่วยงานเจ้าของสัญญารายงานปัญหาการปฏิบัติงาน หรือเร่งรัดการปฏิบัติงานแก่คู่สัญญา ในกรณีที่คู่สัญญาหยุดงานหรือเพิกเฉยต่อคำสั่งผู้ควบคุมงาน จนแสดงให้เห็นว่าไม่สามารถดำเนินงานก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามสัญญา ต่อมาจะทำการแจ้งค่าปรับไปยังคู่สัญญาตามระเบียบ หลังจากนั้นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุจะใช้สิทธิการบอกเลิกสัญญา หากงานดังกล่าวบกพร่องจนทำให้ผู้ว่าจ้างเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ผู้ว่าจ้างจึงมีสิทธิในการบอกเลิกสัญญาและพิจารณาโทษผู้ทำงาน โดยแจ้งเหตุแห่งการบอกเลิกสัญญากับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐพิจารณาการบอกเลิกสัญญา และขั้นตอนหลังการบอกเลิกสัญญาหัวหน้าหน่วยงานของรัฐจะเป็นผู้อนุมัติการลงโทษผู้ทำงานต่อไป

4.2.8 การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และ เอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง

ขอบเขตของงานก่อสร้างเป็นงานที่ปรากฏในแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดที่เป็น ส่วนหนึ่งของสัญญา ปริมาณงานและราคาที่ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา ซึ่งผู้รับจ้างต้องทำตาม แบบและข้อกำหนดเพื่อไม่ให้ขอบเขตงานเปลี่ยนแปลงไปนอกจากจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงงานเพิ่มเติม หรือตัดทอนซึ่งงานตามสัญญา หากแตกต่างออกไปจะไม่ถือว่าเป็นขอบเขตของงานตามสัญญา หรือ ข้อกำหนดในสัญญามีข้อความขัดแย้งกันโดยคาดหมายได้ว่าแบบรูปรายการละเอียด และข้อกำหนด ในสัญญาแต่เมื่อสำเร็จแล้วจะไม่มั่นคงแข็งแรง ผู้ควบคุมงานสามารถสั่งพักงานนั้นไว้แล้วรายงานกับ ผู้ทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหารสัญญา โดยพิจารณาตามวัตถุประสงค์ของการใช้งานเป็นหลักสำคัญ

จากหัวข้อที่ 4.2.1 – 4.2.8 ข้างต้นผู้วิจัยแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ประเด็น ความขัดแย้งของการบริหารสัญญาจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เอกสารคำ พิพากษาศาลปกครอง รวมถึงข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความขัดแย้ง ดังแสดงในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 รายละเอียดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา

ประเด็น ความขัดแย้ง	สาเหตุ	ตัวอย่าง	ข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง
ค่าปรับ	การพิจารณาเหตุที่เกิดขึ้น เพื่อดูหรือลดค่าปรับตาม มาตรา 102	-ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาล่าช้า จึงทำให้ เกิดค่าปรับสูง ผู้รับจ้างจึงไม่ชำระ ค่าปรับ	ข้อ 182 การงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง ตามมาตรา 102 ในกรณีที่มีเหตุเกิดจากความผิดหรือความ บกพร่องของหน่วยงานของรัฐ หรือเหตุสุดวิสัย หรือเกิดจากพฤติการณ์อื่นอันใดที่คู่สัญญาไม่ ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย หรือเหตุอื่นตามที่กำหนด ในกฎกระทรวง ทำให้คู่สัญญาไม่สามารถส่งมอบ สิ่งของหรืองานตามเงื่อนไข และกำหนดเวลาแห่ง สัญญาได้ ให้หน่วยงานของรัฐระบุไว้ในสัญญาหรือ ข้อตกลงกำหนดให้คู่สัญญาต้องแจ้งเหตุดังกล่าว ให้หน่วยงานของรัฐทราบภายใน 15 วัน นับถัด จากวันที่เหตุอันได้สิ้นสุดลง หรือตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง หากมิได้แจ้งภายในเวลาที่กำหนด คู่สัญญาจะยกมากล่าวอ้างเพื่อของดหรือลด ค่าปรับ หรือขอขยายเวลาในภายหลังมิได้ เว้นแต่ กรณีเกิดจากความผิดหรือความบกพร่อง ของ หน่วยงานของรัฐซึ่งมีหลักฐานชัดเจน หรือ
		-ผู้ว่าจ้างพิจารณาหรือลดค่าปรับ หรือ ขยายเวลา โดยนับจำนวนวันที่เกิดเหตุ ไม่ถูกต้อง	

ประเด็น ความ ขัดแย้ง	สาเหตุ	ตัวอย่าง	ข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง
			<p>หน่วยงานของรัฐทราบอยู่แล้วตั้งแต่ต้น</p> <p>มาตรา 102 พรบ.การจัดซื้อจัดจ้าง พ.ศ. 2560</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ 2.เหตุสุดวิสัย 3.เหตุเกิดจากพฤติการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย 4.เหตุอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง 5.หลักเกณฑ์และวิธีการของตหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยายเวลาทำการตามสัญญา หรือข้อตกลง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด <p>ข้อ 183 หากจำนวนเงินค่าปรับจะเกินร้อยละสิบของวงเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้าง ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาดำเนินการบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลง เว้นแต่คู่สัญญาจะได้ยินยอมเสียค่าปรับให้แก่หน่วยงานของรัฐ โดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐพิจารณาผ่อนปรนการบอกเลิกสัญญาได้เท่าที่จำเป็น</p>
การชำระค่าจ้าง	กระบวนการเบิกจ่ายค่าจ้างตามกรอบงบประมาณหากการก่อสร้างเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสัญญา	-ผู้รับจ้างทำงานก่อสร้างไม่ครบตามงวดงานในสัญญา ผู้ว่าจ้างจึงไม่สามารถเบิกจ่ายได้	<p>ข้อ 176 (6) เมื่อตรวจเห็นว่าเป็นการถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาหรือข้อตกลงแล้ว ให้ถือว่าผู้รับจ้างส่งมอบงานครบถ้วนตั้งแต่วันที่ผู้รับจ้างส่งงานจ้างนั้น และให้ทำใบรับรองผลการปฏิบัติงานทั้งหมดหรือเฉพาะงวด แล้วแต่กรณี โดยลงชื่อไว้เป็นหลักฐาน เพื่อทำการเบิกจ่ายเงินตามระเบียบว่าด้วยการเบิกจ่ายเงินของหน่วยงานของรัฐ และรายงานให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบ ในกรณีที่คณะกรรมการตรวจรับพัสดุเห็นว่าผลงานที่ส่งมอบทั้งหมดหรืองวดใดก็ตามไม่เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียดและข้อกำหนดในสัญญาหรือข้อตกลง ให้รายงานหัวหน้าหน่วยงานของรัฐผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่เพื่อทราบหรือสั่งการ แล้วแต่กรณี</p>
		-กระบวนการการเบิกจ่ายยังไม่เรียบร้อย เพราะหน่วยงานราชการ ผู้รับจ้างยังไม่ได้รับค่าจ้าง	
		-ผู้รับจ้างดำเนินงานก่อสร้างแล้วเสร็จซึ่งไม่เป็นตามความต้องการของผู้ว่าจ้าง แต่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสัญญา ผู้ว่าจ้างต้องชำระค่าจ้าง	
ค่าเสียหาย	การพิจารณา ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น หลังเลิกสัญญา	-หลังจากผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญา จะมี การพิจารณาค่าเสียหาย แต่ผู้รับจ้าง เพิกเฉย เพราะเห็นว่าค่าความเสียหาย	<p>ข้อ 189 หน้าที่คณะกรรมการพิจารณาความเสียหาย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.ตรวจสอบรายละเอียดข้อเท็จจริงตามคำร้อง

ประเด็น ความ ขัดแย้ง	สาเหตุ	ตัวอย่าง	ข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง
	เพื่อดำเนินการ ก่อสร้างให้ โครงการแล้วเสร็จ	สูงเกินกว่าความจริงของผลงาน	<p>2.ในกรณีจำเป็นจะเชิญคู่สัญญา หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้น มาสอบถามหรือให้ข้อเท็จจริงในส่วนที่เกี่ยวข้องได้</p> <p>3.พิจารณา ค่าเสียหาย และกำหนดวงเงินค่าเสียหายที่เกิดขึ้น (ถ้ามี)</p> <p>4.จัดทำรายงานผลการพิจารณา ตาม 1 ถึง 3 พร้อมความเห็นเสนอหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ การพิจารณาค่าเสียหายตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการวินิจฉัยกำหนด และในกรณีที่คณะกรรมการมีความเห็นว่า หน่วยงานของรัฐต้องชดใช้ค่าเสียหายและมีวงเงินค่าเสียหายครั้งละเกิน 50,000 บาท ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำรายงานความเห็นเสนอ กระทรวงการคลังเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์วิธีการรายงาน ให้เป็นไปตามที่กระทรวงการคลังกำหนด</p>
		-ผู้รับจ้างจึงขอให้ปรับลดค่าเสียหาย (ควบคุมงาน) เนื่องจากการแก้ไขงานของผู้รับจ้างใช้เวลาไม่น้อยกว่าเวลาที่ตกลงกันไว้ตามสัญญาใหม่	
		-หลังจากผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญา จะมี การพิจารณาค่าเสียหาย แต่ผู้รับจ้าง เพิกเฉยต่อค่าเสียหายหลังจากหักเงินค้ำประกันสัญญา	
แก้ไขขอบเขตของงานก่อสร้าง	กระบวนการอนุมัติ เพื่อแก้ไขขอบเขตงานก่อสร้าง	-ผู้ควบคุมงานเปลี่ยนแปลงเส้นทางก่อสร้าง โดยผู้รับจ้างเข้าใจว่าผู้มีอำนาจรับทราบการขอแก้ไขแบบรูปแล้ว จึงทำให้ผู้รับจ้างก่อสร้างไม่แล้วเสร็จตามแบบรูปในสัญญา	<p>ข้อ 16 (7) การแก้ไขสัญญาต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ ถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา</p> <p>การบันทึกรายงานผลการพิจารณา รายละเอียดวิธีการและขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างพร้อมทั้งเอกสารหลักฐานประกอบ (7) สัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ รวมทั้งการแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงเป็นหนังสือ (ถ้ามี)</p> <p>ข้อ 161 อำนาจในการลงนามแก้ไขสัญญา</p> <p>การลงนามในสัญญาและการแก้ไขสัญญาตามระเบียบนี้ เป็นอำนาจของหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ</p> <p>ข้อ 165 การแก้ไขงานต้องอยู่ในขอบเขตเดิมของสัญญา การแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงตามมาตรา 97 ต้องอยู่ภายในขอบข่ายแห่งวัตถุประสงค์เดิมของสัญญาหรือข้อตกลงนั้น โดยหน่วยงานของรัฐต้องพิจารณาเปรียบเทียบคุณภาพของพัสดุ หรือรายละเอียดของงาน รวมทั้งราคาของพัสดุหรืองานตามสัญญาหรือข้อตกลงกับพัสดุที่จะทำการแก้ไขนั้นก่อนแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงด้วย ในกรณีที่เป็นการจัดซื้อ</p>
		-ผู้รับจ้างทำการก่อสร้างตามคำสั่งผู้ควบคุมงาน โดยไม่ได้ตกลงแก้ไขสัญญา ผู้ว่าจ้างต้องการตามแบบเดิม ส่งผลให้ผู้รับจ้างมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นจากการรื้อถอน	
		-คู่สัญญาทราบถึงการเปลี่ยนแปลงแต่ไม่ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลง ผู้รับจ้างเข้าใจว่าได้รับเงินบางส่วนถือว่าเป็นการยอมรับงาน แต่เป็นค่างานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปรับลดค่างานแต่อย่างใด	

ประเด็น ความ ขัดแย้ง	สาเหตุ	ตัวอย่าง	ข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง
			<p>จัดจ้างที่เกี่ยวกับความมั่นคงแข็งแรง หรืองานเทคนิคเฉพาะอย่างจะต้องได้รับการรับรองจากวิศวกร สถาปนิกและวิศวกรผู้ชำนาญการ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรับผิดชอบหรือสามารถรับรองคุณลักษณะเฉพาะ แบบและรายการของงานก่อสร้าง หรืองานเทคนิคเฉพาะอย่างนั้นแล้วแต่กรณีด้วย เมื่อผู้มีอำนาจอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างแล้วแต่กรณี ได้อนุมัติการแก้ไขสัญญาหรือข้อตกลงแล้วให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐเป็นผู้ลงนามในสัญญาหรือข้อตกลงที่ได้แก้ไขนั้น</p> <p>ข้อ 171 แก้ไขงานแล้ววงเงินค่าจ้างเปลี่ยนแปลง ในการทำสัญญาหากมีการแก้ไขสัญญาและมีผลทำให้วงเงินตามสัญญานั้นเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมในกรณีเพิ่มขึ้น คู่สัญญาต้องนำหลักประกันสัญญามาวางเท่ากับวงเงินหลักประกันสัญญาที่ได้เพิ่มนั้นถ้าหลักประกันสัญญาที่คู่สัญญานำมามอบไว้เพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาลดลงหรือเสื่อมค่าลง หรือมีอายุไม่ครอบคลุมถึงความรับผิดชอบของคู่สัญญาตลอดอายุสัญญา ไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆก็ตามรวมถึงส่งมอบงานล่าช้าเป็นเหตุให้ระยะเวลาล่วงแล้วเสร็จหรือวันครบกำหนดความรับผิดในความชำรุดบกพร่องตามสัญญาเปลี่ยนแปลงไป คู่สัญญาต้องหาหลักประกันใหม่หรือหลักประกันเพิ่มเติมให้มีจำนวนครบถ้วนตามมูลค่าที่กำหนดในสัญญามามอบให้ภายในระยะเวลาที่หน่วยงานของรัฐกำหนด</p>
ระยะเวลา ก่อสร้าง	การพิจารณาเหตุที่เกิดขึ้นเพื่อขยายเวลาตามมาตรา	-ผู้ว่าจ้างส่งมอบพื้นที่ไม่สมบูรณ์ โดยไม่พิจารณาขยายเวลาให้ผู้รับจ้าง จึงทำให้เกิดค่าปรับ	ข้อ 182 การงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญาหรือการขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลงตามมาตรา 102 ในกรณีที่มีเหตุเกิดจาก

ประเด็น ความ ขัดแย้ง	สาเหตุ	ตัวอย่าง	ข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง
	102 และการนับ เวลาที่ไม่ตรงกัน ระหว่างคู่สัญญาที่ ส่งผลการคิด ค่าปรับ	<p>-ผู้รับจ้างเข้าทำงานก่อสร้างในพื้นที่ที่ไม่ได้รับอนุญาต จึงถูกสั่งให้หยุดงานก่อสร้างชั่วคราว เพื่อให้ทางผู้ว่าจ้างตกลงการส่งมอบพื้นที่กับทางกรมป่าไม้ ในระหว่างนั้นผู้รับจ้างไม่ได้รับการขยายเวลาก่อสร้างออกไป</p> <p>-ผู้รับจ้างเข้าทำงานก่อสร้างโดยมีอุปสรรคจากสาธารณูปโภค ทำให้ส่งมอบงานล่าช้าและถูกหักค่าปรับ ซึ่งผู้ว่าจ้างไม่ขยายเวลา เนื่องจากผู้รับจ้างได้ตรวจสอบพื้นที่ก่อนการเสนอราคาเป็นที่พอใจแล้ว</p>	<p>ความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ หรือเหตุสุดวิสัย หรือเกิดจากเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย หรือเหตุอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ทำให้คู่สัญญาไม่สามารถส่งมอบสิ่งของหรืองานตามเงื่อนไข และกำหนดเวลาแห่งสัญญาได้ ให้หน่วยงานของรัฐระบุไว้ในสัญญาหรือข้อตกลง กำหนดให้คู่สัญญาต้องแจ้งเหตุดังกล่าวให้หน่วยงานของรัฐทราบภายใน 15 วัน นับถัดจากวันที่เหตุนั้นได้สิ้นสุดลง หรือตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หากมิได้แจ้งภายในเวลาที่กำหนด คู่สัญญาจะยกมากล่าวอ้างเพื่อขอลดหรือลดค่าปรับ หรือขอขยายเวลาในภายหลังไม่ได้ เว้นแต่กรณีเกิดจากความผิดหรือความบกพร่อง ของหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหลักฐานชัดเจน หรือหน่วยงานของรัฐทราบอยู่แล้วตั้งแต่ต้น</p>
เหตุสุดวิสัย	การตีความหมาย ของเหตุสุดวิสัยที่ เกิดขึ้น เพื่อ พิจารณาลดหรือลด ค่าปรับ หรือขยาย เวลาก่อสร้าง ตาม มาตรา 102	<p>-ผู้รับจ้างอ้างเหตุน้ำท่วมเส้นทางขนส่งและขาดแคลนวัสดุให้เป็นเหตุสุดวิสัย</p> <p>-ผู้รับจ้างอ้างว่าฝนตกเป็นเหตุสุดวิสัยต่อการก่อสร้าง แต่ผู้รับจ้างเข้าทำการก่อสร้างล่าช้าจนเข้าสู่ฤดูฝน ถือเป็นอุปสรรค ผู้รับจ้างจึงไม่มีสิทธิลดหรือลดค่าปรับหรือขยายระยะเวลา</p> <p>-ผู้รับจ้างไม่ทราบรายละเอียดแนวท่อประปาที่อยู่ใต้ดินมาก่อน ผู้ว่าจ้างประสานงานเพื่อย้ายและวางท่อประปาใช้เวลา 76 วัน ผู้รับจ้างเข้าทำงานได้ในระหว่างการย้ายท่อประปา 46 วัน ผู้รับจ้างขอขยายเวลาแต่ผู้ว่าจ้างไม่อนุมัติ</p>	<p>มาตรา 102 พรบ.การจัดซื้อจัดจ้าง พ.ศ. 2560</p> <p>1.เหตุเกิดจากความผิดหรือความบกพร่องของหน่วยงานของรัฐ</p> <p>2.เหตุสุดวิสัย</p> <p>3.เหตุเกิดจากเหตุการณ์อันหนึ่งอันใดที่คู่สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามกฎหมาย</p> <p>4.เหตุอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง</p> <p>5.หลักเกณฑ์และวิธีการของลดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยายเวลาทำการตามสัญญาหรือข้อตกลง ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด</p>
การบอกเลิกสัญญา	การพิจารณาเหตุที่เกิดขึ้น เพื่อบอกเลิกสัญญาตาม มาตรา 103	-ผู้รับจ้างขอผ่อนผันการเลิกสัญญา ยินยอมชำระค่าปรับในอัตราที่เกินร้อยละ 10 ต่อมายังคงทำงานล่าช้า ผู้ว่าจ้างจึงมีสิทธิบอกเลิกสัญญาอีกครั้ง	ข้อ 183 นอกจากการบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลงตามมาตรา 103 หากปรากฏว่าคู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาหรือข้อตกลงได้ และจะต้องมีการปรับตามสัญญาหรือข้อตกลงนั้นหาก

ประเด็น ความ ขัดแย้ง	สาเหตุ	ตัวอย่าง	ข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง
		<p>-คู่สัญญามีความเข้าใจไม่ตรงกันเกี่ยวกับวันที่มีผลต่อการเลิกสัญญา จึงส่งผลต่อการนับจำนวนวันในการคิดค่าปรับ</p> <p>-การก่อสร้างของผู้รับจ้างไม่เป็นไปตามแบบรูปในสัญญา ผู้รับจ้างได้แจ้งว่าหากจะทำการก่อสร้างต่อไปให้ผู้ว่าจ้างเปลี่ยนแปลงสัญญาพร้อมขยายเวลาและตกลงราคากันใหม่ กรณีดังกล่าวไม่ได้รับการพิจารณา ผู้ว่าจ้างจึงใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา</p> <p>-แบบรูปไม่สอดคล้องกับใบเสนอราคาที่ผู้รับจ้างจัดทำขึ้น ผู้รับจ้างจึงไม่ทำตามแบบรูปจนหมดระยะเวลาสัญญา ผู้ว่าจ้างจึงบอกเลิกสัญญาและสงวนสิทธิเรียกค่าปรับ ผู้รับจ้างจึงเห็นว่าการบอกเลิกสัญญาไม่ชอบด้วยกฎหมาย</p> <p>-ผู้ว่าจ้างไม่พิจารณางวดหรือลดค่าปรับหรือขยายเวลา ตามระเบียบที่รัฐมนตรี</p>	<p>จำนวนเงินค่าปรับจะเกินร้อยละสิบของวงเงินค่าพัสดุหรือค่าจ้าง ให้หน่วยงานของรัฐพิจารณาดำเนินการบอกเลิกสัญญาหรือข้อตกลง เว้นแต่คู่สัญญาจะได้นยินยอมเสียค่าปรับให้แก่หน่วยงานของรัฐโดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐพิจารณาผ่อนปรนการบอกเลิกสัญญาได้เท่าที่จำเป็น</p> <p>มาตรา 103 พรบ.การจัดซื้อจัดจ้าง พ.ศ. 2560</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.เหตุตามที่กฎหมายกำหนด 2.เหตุอันเชื่อได้ว่าผู้ขายหรือผู้รับจ้างไม่สามารถส่งมอบงานหรือทำงานให้แล้วเสร็จได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด 3.เหตุอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือในสัญญาหรือข้อตกลง 4.เหตุอื่นตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

ประเด็น ความ ขัดแย้ง	สาเหตุ	ตัวอย่าง	ข้อสัญญาที่เกี่ยวข้อง
การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง	การปฏิบัติงาน ก่อสร้างเมื่อพบ ความไม่สอดคล้อง กันในเอกสาร สัญญา เช่น แบบ รูป หรือข้อกำหนด ในสัญญา	กำหนด ผู้รับจ้างจึงไม่ชำระค่าปรับ -ผู้รับจ้างทำการเปลี่ยนวัสดุตามคำสั่งผู้ ควบคุมงาน โดยไม่ได้รับความยินยอม จากคณะกรรมการตรวจการจ้าง ไม่ยอม แก้ไขงานและขอให้ผู้รับจ้างทำการปรับ ลดค่างานแทน	ข้อ 178 (2.)กรณีที่ได้ปรากฏว่าแบบรูปรายการ ละเอียด หรือข้อกำหนดในสัญญามีข้อความขัดกัน หรือเป็นที่คาดหมายได้ว่าถึงแม้ว่างานนั้นจะได้ เป็นไปตามแบบรูปรายการละเอียด และ ข้อกำหนดในสัญญา แต่เมื่อสำเร็จแล้วจะไม่มั่นคง แข็งแรง หรือไม่เป็นไปตามหลักวิชาช่างที่ดี หรือไม่ปลอดภัยให้สั่งพักงานนั้นไว้ก่อน แล้ว รายงานคณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือผู้ที่ได้รับ มอบหมายให้ทำหน้าที่รับผิดชอบการบริหาร สัญญาหรือข้อตกลงและการตรวจรับพัสดุที่เป็น งานจ้างก่อสร้างโดยเร็ว

4.3 สรุปท้ายบท

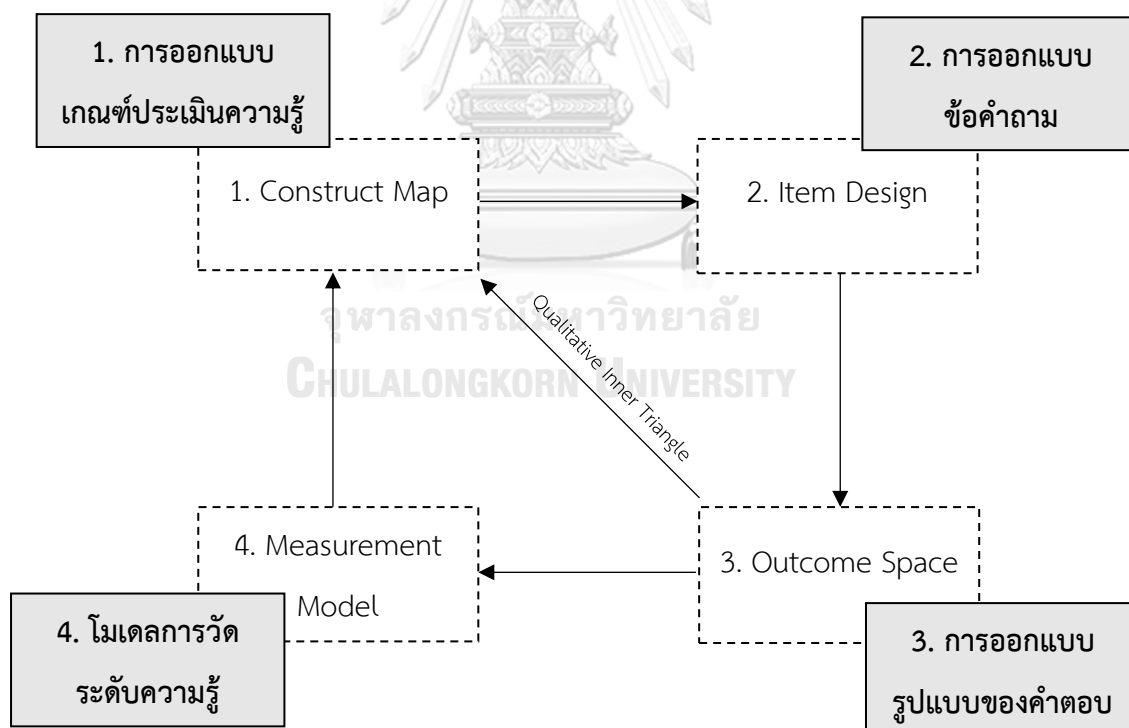
บทนี้กล่าวถึงการรวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เอกสารคำพิพากษาศาลปกครองระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง ในช่วงการก่อสร้าง 10 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 - พ.ศ.2563 โดยผู้วิจัยได้รวบรวมประเด็นความขัดแย้งในลักษณะการขาดความเข้าใจของการบริหารสัญญาจำนวน 156 ฉบับ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการขาดความรู้หรือประสบการณ์ทำงานไม่เพียงพอต่อการบริหารสัญญา ดังนั้นปัญหาดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง

ผลจากการวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา 3 รายการแรก ได้แก่ ค่าปรับ การชำระค่าจ้าง และค่าเสียหาย ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเงิน นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐที่พบประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญามากที่สุด 3 หน่วยงานตามลำดับ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคมและกระทรวงศึกษาธิการ จากการวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาไม่ว่าจะเป็นประเด็นความขัดแย้งที่พบจำนวนมากหรือพบน้อยนั้นยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ผู้วิจัยแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา โดยจัดกลุ่มตามข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องจากพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 และระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 ดังนั้นในบทถัดไปจึงทำการพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในเรื่องความขัดแย้งของการบริหารสัญญา โดยนำประเด็นความขัดแย้งทั้ง 8 รายการจากบทที่ 4 มาพัฒนาเกณฑ์การประเมิน พัฒนาข้อคำถามปลายเปิดและปลายปิดจากกรณีศึกษาของเอกสารคำพิพากษาศาลปกครอง และตรวจสอบแบบประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในเรื่องความขัดแย้งของการบริหารสัญญาต่อไป โดยรายละเอียดจะกล่าวถึงในบทที่ 5 และบทที่ 6 ตามลำดับ

บทที่ 5

การพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐ ในเรื่องความขัดแย้งของการบริหารสัญญา

บทนี้กล่าวถึงการพัฒนาเครื่องมือการประเมินความรู้ของผู้ควบคุมงานเกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา ผู้วิจัยออกแบบการประเมินด้วยวิธีการสร้างโมเดลภาวะสันนิษฐาน (Four Building Blocks) โดยเริ่มต้นจากการสร้างแผนที่ตัวแปรเชิงทฤษฎี (Construct Map) ออกแบบข้อคำถาม (Item Design) รูปแบบของคำตอบและการให้คะแนน (Outcome Space) และโมเดลการวัด (Measurement Model) ซึ่งการสร้างแผนที่ตัวแปรเชิงทฤษฎีเป็นหลักฐานสำคัญที่ทำให้แต่ละกระบวนการมีความสอดคล้องภายใน (Qualitative Inner Triangle) ผู้วิจัยนำโมเดลภาวะสันนิษฐานมาประยุกต์ใช้ โดยปรับเปลี่ยนชื่อกระบวนการและวิธีการต่างๆ ของโมเดลภาวะสันนิษฐาน เพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัยมากขึ้น ดังแสดงในรูปที่ 5.1

รูปที่ 5.1 โมเดลภาวะสันนิษฐาน (Four Building Blocks)

5.1 การออกแบบเกณฑ์ประเมินความรู้

ผู้วิจัยพัฒนาเกณฑ์การประเมินความรู้เบื้องต้นโดยเริ่มต้นจากการประยุกต์ใช้การวัดระดับความเข้าใจของอนุกรมวิธานแบบโซโล (SOLO Taxonomy) เพื่อปรับขอบเขตของคุณลักษณะความเข้าใจให้เหมาะสมกับความซับซ้อนของการบริหารสัญญา เนื่องจากผู้ควบคุมงานอาจมีความรู้แต่มีระดับความเข้าใจจากประสบการณ์ที่แตกต่างกัน จากการพัฒนาเกณฑ์เบื้องต้นนั้นจำเป็นต้องตรวจสอบความคิดเห็นของเกณฑ์การประเมินที่พัฒนาขึ้น โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1.1 ลักษณะของการเก็บข้อมูล

การพัฒนาเกณฑ์การประเมินความรู้ของผู้ควบคุมงานเกี่ยวกับประเด็นความซับซ้อนของการบริหารสัญญาใช้กระบวนการตรวจสอบความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงเกณฑ์การประเมินที่ผู้วิจัยได้พัฒนาไว้เบื้องต้น โดยคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์คือ ลักษณะความเข้าใจของผู้ควบคุมงานเกี่ยวกับประเด็นความซับซ้อนของการบริหารสัญญา ในแต่ละระดับที่กำหนดไว้มีความเหมาะสมหรือไม่และควรมีลักษณะความเข้าใจอย่างไร และมีการเก็บข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารสัญญาก่อสร้างทั้งสิ้น 8 ท่าน โดยมีรายละเอียดของผู้เชี่ยวชาญดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 จำนวนผู้เชี่ยวชาญในแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์

ประสบการณ์	ผู้เชี่ยวชาญ	รวม (คน)
มากกว่า 20 ปี	E1	1
10 – 20 ปี	E2, E3, E8	3
5 – 10 ปี	E4, E5, E6, E7	4
รวม		8

5.1.3 สรุปเกณฑ์การประเมินความรู้

การพัฒนาเกณฑ์การประเมินความรู้ของผู้ควบคุมงานเกี่ยวกับประเด็นความซับซ้อนของการบริหารสัญญา ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะความเข้าใจของผู้ควบคุมงานของเกณฑ์สามารถแสดงได้ดังต่อไปนี้

1) ชั้นเชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญ E1, E2 และ E4 มีความคิดเห็นว่าเป็นระดับที่ผู้ถูกประเมินมีความเชี่ยวชาญแล้ว โดยที่สามารถแก้ปัญหาที่เคยผ่านมาในรูปแบบที่แตกต่างกันหลายลักษณะ จึงเหมาะแก่การอาศัยความรู้ของการบริหารสัญญา ซึ่งเป็นการประยุกต์ใช้ความรู้รอบด้านในการแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้เชี่ยวชาญ E3, E5, E6, E7 และ E8 มีความคิดเห็นว่าเป็นระดับที่ควรมีหลักการในการนำข้อสัญญาามาประยุกต์ใช้ได้อย่างถูกต้อง เพื่อนำเสนอเหตุผลต่างๆ ในการช่วยลดความขัดแย้งระหว่างคู่สัญญาให้มีความเข้าใจตามเงื่อนไขสัญญา รวมถึงลำดับความสำคัญของเอกสารสัญญา ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งให้ดำเนินงานตามสัญญาต่อไปได้

2) ชั้นชำนาญ

ผู้เชี่ยวชาญ E2, E7 และ E8 มีความคิดเห็นว่าเป็นระดับที่ผู้ควบคุมงานควรมีประสบการณ์และการเรียนรู้ในลักษณะงานเดิมหรือคล้ายคลึงกัน โดยอ้างอิงประกอบการให้เหตุผล จนเกิดเป็นทักษะในการบริหารสัญญา เหมาะแก่การนำไปใช้ในงานที่อาศัยประสบการณ์ในการแก้ปัญหา ในขณะที่ผู้เชี่ยวชาญ E5 มีความคิดเห็นว่าการใช้ประสบการณ์เพื่อช่วยลดความขัดแย้งนั้นไม่สามารถใช้ได้ 100% เนื่องจากในแต่ละโครงการอาจมีเงื่อนไขของสัญญาที่แตกต่างกัน จึงควรที่จะทำความเข้าใจเงื่อนไขของสัญญาและนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งของการบริหารสัญญา แต่ผู้เชี่ยวชาญ E1, E3, E4 และ E6 เห็นด้วยกับเกณฑ์การประเมินดังกล่าว

3) ชั้นพื้นฐาน

ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน เห็นด้วยกับเกณฑ์การประเมินดังกล่าว

4) ชั้นเบื้องต้น

ผู้เชี่ยวชาญ E4, E5 และ E7 มีความคิดเห็นว่าเป็นระดับที่อาจจะรู้เงื่อนไขของสัญญา แต่ไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ และผู้เชี่ยวชาญ E1, E2, E3, E6 และ E8 เห็นด้วยกับระดับการประเมินดังกล่าว

5) ชั้นปรับปรุง

ผู้เชี่ยวชาญ E5 และ E7 มีความคิดเห็นว่าเป็นระดับที่ไม่มีความเข้าใจในการบริหารสัญญา รวมถึงการบริหารโครงการก่อสร้างที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้นสามารถสรุปเกณฑ์การประเมินได้ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.2 สรุปเกณฑ์การประเมินความรู้

ระดับ		คำอธิบาย
4	ขั้นเชี่ยวชาญ	สามารถอภิปรายประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาในเงื่อนไขที่เปลี่ยนไปจากกรณีศึกษา โดยประยุกต์ใช้ข้อสัญญามาตรฐานหรือองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง นำไปสู่ข้อเสนอแนะที่สามารถลดความขัดแย้งและดำเนินงานตามสัญญาต่อไปได้
3	ขั้นชำนาญ	สามารถวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา โดยใช้เหตุและผลจากความเข้าใจของข้อมูลที่ได้รับจากกรณีศึกษา
2	ขั้นพื้นฐาน	สามารถอธิบายหรือแบ่งแยกข้อมูลในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา จากความเข้าใจของข้อมูลที่ได้รับจากกรณีศึกษา
1	ขั้นเบื้องต้น	สามารถระบุ หรือบอกกล่าวได้จากความจำเกี่ยวกับข้อสัญญา แต่ไม่สามารถอธิบายหรือประยุกต์ใช้ข้อสัญญาที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาได้
0	ขั้นปรับปรุง	ขาดความเข้าใจในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาที่สำคัญรวมถึงการบริหารโครงการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสัญญา

5.2 การออกแบบข้อคำถาม

การออกแบบข้อคำถามที่มีความสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้และหัวข้อที่ต้องการประเมิน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปเกณฑ์การประเมินไว้ดังตารางที่ 5.2 และหัวข้อที่ต้องการประเมินในงานวิจัยนี้ คือรายการจากการวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาของเอกสารคำพิพากษาศาลปกครองในบทที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดระดับความรู้ในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา ซึ่งการพัฒนาข้อคำถามปลายเปิดขึ้นอยู่กับคุณภาพของเกณฑ์การประเมินที่ได้จากการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและเป็นหลักฐานสำคัญที่ใช้บรรยายการตอบสนองจากข้อคำถามว่ามีความเข้าใจอยู่ในระดับใดหรือสอดคล้องกับระดับที่ต้องการวัดหรือไม่

ผู้วิจัยออกแบบลักษณะของการประเมินที่ต้องทำความเข้าใจข้อมูลจากกรณีศึกษา โดยกำหนดรูปแบบการตั้งคำถามปลายเปิดที่ต้องการวัดในระดับที่ 2, 3 และ 4 เท่านั้น ดังแสดงในตารางที่ 5.2 หากวัดในระดับที่ 1 จะเป็นคำถามที่ต้องการวัดในด้านความจำโดยไม่ต้องอาศัยข้อมูลจากกรณีศึกษา และในระดับที่ 0 ไม่สามารถนำมาตั้งคำถามได้แต่เป็นระดับที่สามารถสะท้อนลักษณะของคำตอบที่ขาดความเข้าใจในประเด็นที่สำคัญจากกรณีศึกษา

5.2.1 การออกแบบข้อคำถามปลายเปิด

ผู้วิจัยพัฒนาแบบประเมินโดยสร้างแบบประเมินความรู้ต้นแบบจำนวน 3 ชุด (ชุดที่ 1, 2 และ 3) โดยแต่ละชุดคำถามประกอบด้วยข้อคำถามที่เกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งในการบริหารสัญญาทั้งหมด 8 ประเด็นความขัดแย้ง และในแต่ละประเด็นความขัดแย้งจะมีคำถามเพื่อวัดระดับความรู้ 3 ระดับ (ระดับที่ 2 ขั้นพื้นฐาน, ระดับที่ 3 ขั้นเชี่ยวชาญ และระดับที่ 4 ขั้นชำนาญการ) ดังแสดงในตารางที่ 5.4 ดังนั้นแบบตรวจสอบแต่ละชุดคำถามต้นแบบจึงมีข้อคำถาม ทั้งหมด 24 ข้อ ซึ่งขอบเขตเวลาการทำแบบประเมินให้ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ต่อ 1 คน ต่อ 1 ชุด เพื่อให้ผลการประเมินมีประสิทธิภาพและเชื่อถือได้

ตารางที่ 5.4 รายการข้อคำถามของชุด 1, 2 และ 3

ประเด็นความขัดแย้ง	ชุดคำถามต้นแบบ		
	ชุด 1	ชุด 2	ชุด 3
ค่าปรับ	1.1	2.1	3.1
การชำระค่าจ้าง	1.2	2.2	3.2
ค่าเสียหาย	1.3	2.3	3.3
แก้ไขขอบเขตของงานก่อสร้าง	1.4	2.4	3.4
ระยะเวลาก่อสร้าง	1.5	2.5	3.5
เหตุสุดวิสัย	1.6	2.6	3.6
การบอกเลิกสัญญา	1.7	2.7	3.7
การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง	1.8	2.8	3.8

ผู้วิจัยเริ่มจากการออกแบบข้อคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบสามารถตอบคำถามได้ตามความรู้หรือความเข้าใจของตนเอง และข้อคำถามชี้้นำให้ผู้ตอบสามารถตอบได้ตรงตามระดับความรู้ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในตารางที่ 5.2 โดยแสดงตัวอย่างของการออกแบบข้อคำถามปลายเปิดในรูปที่ 5.2

กรณีศึกษา : เรื่องการชำระค่าจ้าง

สัญญาจ้างก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่งตกลงจ่ายค่าจ้างแบ่งออกเป็น 4 งวดตามผลสำเร็จของงาน ซึ่งสัญญาจ้างระหว่างคู่สัญญามีเงื่อนไขที่เป็นสาระสำคัญในส่วนของการชำระค่าจ้างจะต้องได้รับการอนุมัติงบประมาณโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการปี 2555 เสียก่อน ดังนั้นการชำระเงินค่าจ้างต้องเผื่อเวลาเพื่อให้ผู้จ้างไปดำเนินการขออนุมัติต่อมาในระหว่างการทำเนิกราก่อสร้างผู้จ้างได้ตรวจรับงานที่แล้วเสร็จและมีการชำระค่าจ้างในงวดที่ 1,2,3 เพียงบางส่วน หลังจากนั้นผู้จ้างเข้าใช้งานอาคารโดยที่ผู้รับจ้างไม่ได้คัดค้านแต่อย่างใด และผู้รับจ้างได้ทวงถามค่าจ้างก่อสร้างตามสัญญาหลายครั้งแต่ผู้จ้างยังคงเพิกเฉย และผู้จ้างยังพิจารณาเห็นว่าผู้จ้างทำงานแล้วเสร็จถึงเกือบ 2 ปี ซึ่งผู้จ้างยอมรับว่าการชำระเงินล่าช้าเนื่องจากติดปัญหาหลายครั้งแต่ผู้จ้างยังคงเพิกเฉย และผู้จ้างยังพิจารณาเห็นว่าผู้จ้างทำงานแล้วเสร็จถึงเกือบ 2 ปี

คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งเกี่ยวข้องกับ
ชำระค่าจ้าง

→ ระดับที่ 2 ขึ้นพื้นฐาน เป็นลักษณะคำถามเพื่อวัดความเข้าใจสาเหตุความขัดแย้งโดย
ใช้ข้อมูลจากกรณีศึกษา

คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการบริหารสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการชำระค่าจ้างได้
อย่างถูกต้อง

→ ระดับที่ 3 ขึ้นชำนาญ เป็นลักษณะคำถามเพื่อวัดการวิเคราะห์ หลังจากทราบสาเหตุ
ของความขัดแย้งแล้วจะสามารถวิเคราะห์แนวทางการบริหารสัญญาที่เกี่ยวข้องได้อย่าง
ถูกต้อง

คำถามที่ 3: “หากผู้ว่าจ้างเข้าใช้งานอาคาร ในขณะที่ผู้ว่าจ้างยังไม่ได้รับมอบงานในงวดสุดท้ายตาม
สัญญาและยังไม่ชำระเงินค่าจ้างจนกว่าผู้รับจ้างจะทำงานแล้วเสร็จ” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็น
แนวทางการบริหารสัญญาได้อย่างถูกต้อง

รูปที่ 5.2 ตัวอย่างการออกแบบข้อคำถามปลายเปิด

หลังจากนั้นผู้วิจัยได้รวบรวมลักษณะคำตอบระหว่างวิศวกรโยธาผู้เชี่ยวชาญในการบริหารสัญญาหน่วยงานภาครัฐประกอบด้วยผู้ประเมิน EE1 – EE4 เป็นวิศวกรโยธาชำนาญการพิเศษ และผู้ไม่มีประสบการณ์ในด้านการบริหารสัญญาหน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วยผู้ประเมิน A1, A2, A3, A5, A8, A9 และ A11 เป็นวิศวกรโยธาในหน่วยงานเอกชน ผู้ประเมิน A4, A6, A7 และ A10 เป็นวิศวกรโยธาระดับปฏิบัติการ ดังแสดงในตารางที่ 5.5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ของผู้ทำแบบประเมินเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อระดับเกณฑ์การประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในข้อที่ 5.1 และแสดงรายชื่อผู้ที่เกี่ยวข้องในภาคผนวก ก ตารางที่ ก.2

ตารางที่ 5.5 กลุ่มตัวอย่างผู้ทำข้อคำถามปลายเปิดในชุด 1, 2 และ 3

ลำดับ	ชุดคำถามต้นแบบ		
	ชุด 1	ชุด 2	ชุด 3
1	EE1	EE1	EE3
2	A1	EE2	EE4
3	A2	A5	A3
4	A3	A6	A5
5	A4	A7	A9
6		A8	A10
7			A11

รายละเอียดของคำตอบเบื้องต้นพบว่าวิศวกรโยธาผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารสัญญาสามารถตอบได้ตรงประเด็น ตรงตามระดับหรือสูงกว่าระดับความเข้าใจที่ต้องการวัด ในขณะที่วิศวกรโยธาที่ไม่มีประสบการณ์ในด้านการบริหารสัญญาหน่วยงานภาครัฐ มีลักษณะคำตอบที่ไม่ตรงประเด็นหรือมีความถูกต้องน้อยกว่าวิศวกรโยธาผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารสัญญา จากการตรวจสอบลักษณะของคำตอบผู้วิจัยสามารถจำแนกลักษณะของคำตอบเป็น 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

- 1) ลักษณะคำตอบที่ตรงประเด็นและสอดคล้องกับระดับความเข้าใจที่ต้องการวัดในคำถามนั้นๆ โดยเป็นการตรวจสอบเพื่อยืนยันคำตอบที่ผู้วิจัยคาดการณ์ไว้กับลักษณะคำตอบของวิศวกรโยธาผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารสัญญาที่มีลักษณะคำตอบสอดคล้องกับการบริหารสัญญา
- 2) ลักษณะคำตอบที่ตรงประเด็นบางส่วน ซึ่งเป็นลักษณะคำตอบแบบกว้างๆ ไม่เฉพาะเจาะจง หรือเป็นคำตอบที่สอดคล้องกับระดับความเข้าใจที่ต่ำกว่าระดับที่ต้องการวัดในคำถามนั้นๆ เนื่องจากความขัดแย้งของการบริหารสัญญาจากกรณีศึกษาสามารถเกิดขึ้นได้จากความคิดเห็นหรือความเข้าใจของแต่ละฝ่ายในการบริหารสัญญาไม่ตรงกัน

- 3) ลักษณะคำตอบที่ไม่ตรงประเด็น เช่น ลักษณะของคำถามเกี่ยวข้องกับการบริหารสัญญาก่อสร้าง แต่ลักษณะคำตอบของวิศวกรโยธาบางท่านเกี่ยวข้องกับการบริหารโครงการก่อสร้าง จึงแสดงให้เห็นว่าวิศวกรโยธาบางท่านยังไม่สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างการบริหารสัญญาและการบริหารโครงการ ดังนั้นคำตอบจะตรงตามระดับ 0 หรือการขาดความเข้าใจในประเด็นที่สำคัญตามเกณฑ์การประเมินที่ผู้วิจัยกำหนดไว้
- ดังนั้นลักษณะคำตอบเบื้องต้นสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ของการบริหารสัญญาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ลักษณะของคำตอบมีความแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดพัฒนาข้อคำถามปลายปิดในขั้นตอนถัดไป

5.2.2 การออกแบบข้อคำถามปลายปิด

การพัฒนาข้อคำถามปลายปิดจะนำลักษณะของคำตอบที่ต่างกันมาจัดกลุ่มเป็นตัวเลือกตอบตามเกณฑ์ประเมินที่กำหนดไว้ ปรับแต่งภาษาและการเขียนเพื่อให้ตัวเลือกตอบมีความชัดเจนและทำการสร้างตัวเลือกตอบลงเพื่อให้การประเมินมีความแม่นยำมากขึ้น ผู้วิจัยจึงแสดงตัวอย่างของการจัดกลุ่มคำตอบในชุดที่ 2 เรื่องการชำระค่าจ้าง ดังแสดงในรูปที่ 5.3 นอกจากนี้ผู้วิจัยได้แสดงรายละเอียดของแบบประเมินแต่ละชุดไว้ในภาคผนวก ค

กรณีศึกษา : การชำระค่าจ้าง สัญญาจ้างก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่งตกลงจ่ายค่าจ้างแบ่งออกเป็น 4งวดตามผลสำเร็จของงาน ซึ่งสัญญาจ้างระหว่างคู่สัญญามีเงื่อนไขที่เป็นสาระสำคัญในส่วนของการชำระค่าจ้างจะต้องได้รับการอนุมัติงบประมาณโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการปี 2555 เสียก่อน ดังนั้นการชำระเงินค่าจ้างต้องเลื่อนเวลาเพื่อให้ผู้จ้างไปดำเนินการขออนุมัติ ต่อมาในระหว่างดำเนินการก่อสร้างผู้จ้างได้ตรวจรับงานที่แล้วเสร็จและมีการชำระค่าจ้างในงวดที่ 1,2,3 เพียงบางส่วน หลังจากนั้นผู้จ้างเข้าใช้งานอาคารโดยที่ผู้รับจ้างไม่ได้คัดค้านแต่อย่างใด และผู้รับจ้างได้ทวงถามค่าจ้างก่อสร้างตามสัญญาหลายครั้งแต่ผู้จ้างยังคงเพิกเฉย และผู้จ้างชำระงวดที่ 4 ภายหลังจากมีการตรวจรับงานแล้วถึงแก่อนิจกรรม 2 ปี ซึ่งผู้จ้างยอมรับว่าการชำระเงินล่าช้าเนื่องจากติดข้อหาราชการมีการติดข้อหาหลายหน่วยงานจึงทำให้เกิดความล่าช้า (550/2560)				
คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดประเด็นความขัดแย้งเกี่ยวข้องกับการชำระค่าจ้าง	แบบที่ 1	แบบที่ 2	แบบที่ 3	ตัวเลือก
	ผู้ตอบ E1 การจัดการงบประมาณ ถ้ายังไม่ได้รับงบประมาณก็ไม่สามารถลงนามในสัญญาได้ ผู้ตอบ A5 การที่ผู้รับจ้างและผู้จ้างตกลงเรื่องการจ่ายเงินไม่ชัดเจน ในการจัดจ้างควรที่จะมีงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติแล้ว	ผู้ตอบ A7 การเบิกจ่ายขึ้นอยู่กับสัญญาในแต่ละงวดงานว่าตกลงถึงงานส่วนใดบ้าง	ผู้ตอบ A6 ผู้จ้างเข้าใช้งานอาคารก่อนโดยผู้รับจ้างไม่ได้คัดค้าน	1.ผู้รับจ้างรอการเบิกจ่ายล่าช้า เนื่องจากรอบงบประมาณ (ระดับ 0) 2. การที่ผู้รับจ้างและผู้จ้างตกลงเรื่องการจ่ายเงินไม่ชัดเจน ในการจัดจ้างควรที่จะมีงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติแล้ว (ระดับ 2) 3.ผู้จ้างเข้าใช้งานอาคารก่อนโดยผู้รับจ้างไม่ได้คัดค้าน (ระดับ 0) 4.การเบิกขึ้นอยู่กับการสัญญาในแต่ละงวดงานว่าตกลงถึงงานส่วนใดบ้าง (ระดับ 0)
คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการบริหารสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการชำระค่าจ้างได้อย่างถูกต้อง	แบบที่ 1	แบบที่ 2	แบบที่ 3	ตัวเลือก
	ผู้ตอบ E1 การลงนามสัญญาต้องมีงบประมาณในการดำเนินโครงการ (จะไม่มีปัญหา จ่ายตามเวลา) ผู้ตอบ A5 ผู้รับจ้างไม่ควรเซ็นสัญญาในลักษณะนี้ เนื่องจากงบประมาณยังไม่ได้รับการอนุมัติ	ผู้ตอบ E2 ผู้จ้างควรที่จะผ่อนปรนให้ผู้รับจ้างขยายเวลา ผู้ตอบ A7 งบประมาณการค่าใช้จ่ายแต่ละงวด เพื่อให้เพียงพอต่อการจ่ายผู้รับจ้าง	ผู้ตอบ A6 จ่ายไม่ครบยังเข้าใช้งานไม่ได้ ถ้าจะเข้าได้ก็ต้องร่างสัญญาขึ้นอีกฉบับ และกำหนดวันเวลาที่แน่นอนและคิดค่าปรับให้เป็นลายลักษณ์อักษร	1.การลงนามสัญญาต้องมีการดำเนินการตามโครงการ ก็จะไม่มีปัญหา จ่ายตามเวลา ซึ่งในกรณีนี้ผู้จ้างควรที่จะผ่อนปรนให้ผู้รับจ้างขยายเวลา (ระดับ 0) 2.ผู้รับจ้างไม่ควรเซ็นสัญญาในลักษณะนี้ เนื่องจากงบประมาณยังไม่ได้รับการอนุมัติ (ระดับ 3) 3.ประมาณการค่าใช้จ่ายแต่ละงวด เพื่อให้เพียงพอต่อการจ่ายผู้รับจ้าง (ระดับ 0) 4.จ่ายไม่ครบยังเข้าใช้งานไม่ได้ ถ้าจะเข้าได้ก็ต้องร่างสัญญาขึ้นอีกฉบับและกำหนดวันเวลาที่แน่นอน (ระดับ 0)

กรณีศึกษา : การชำระค่าจ้าง				
<p>สัญญาจ้างก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่งตกลงจ่ายค่าจ้างแบ่งออกเป็น 4 งวดตามผลสำเร็จของงาน ซึ่งสัญญาจ้างระหว่างคู่สัญญามีเงื่อนไขที่เป็นสาระสำคัญในส่วนของการชำระค่าจ้างจะต้องได้รับการอนุมัติงบประมาณโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการปี 2555 เสียก่อน ดังนั้นการชำระเงินค่าจ้างต้องเลื่อนเวลาเพื่อให้ผู้ว่าจ้างไปดำเนินการขออนุมัติ ต่อมาในระหว่างการทำสัญญาผู้ว่าจ้างได้ตรวจรับงานที่แล้วเสร็จและมีการชำระค่าจ้างในงวดที่ 1,2,3 เพียงบางส่วน หลังจากนั้นผู้ว่าจ้างได้ยื่นข้อเรียกร้องให้ผู้ว่าจ้างจ่ายค่าจ้างงวดที่ 4 ภายหลังจากมีการตรวจรับงานแล้วถึงเกือบ 2 ปี ซึ่งผู้ว่าจ้างยอมรับว่าการชำระเงินล่าช้าเนื่องจากติดขัดระเบียบขั้นตอนทางราชการมีการติดต่อกับหลายหน่วยงานจึงทำให้เกิดความล่าช้า (550/2560)</p>				
แบบที่ 1	แบบที่ 2	แบบที่ 3	ตัวเลือก	
<p>คำถามที่ 3: “หากผู้ว่าจ้างเข้าใช้งานอาคาร ในขณะที่ยังไม่ได้รับมอบงานในงวดสุดท้ายตามสัญญาและยังไม่ชำระเงินค่าจ้างจนกว่าผู้รับจ้างจะทำงานแล้วเสร็จ” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นแนวทางการบริหารสัญญาได้อย่างถูกต้อง</p>	<p>ผู้ตอบ E1 มีระเบียบในการจ่ายเงินค่าจ้าง ซึ่งต้องง่ายเร็วตามกำหนดระยะเวลา</p> <p>ผู้ตอบ A7 เมื่อผู้ว่าจ้างเข้าใช้จึงเสมือนว่าผู้ว่าจ้างได้ทำงาน นั้นไป แล้ว จะไปเกี่ยวข้องกับการประกันโครงการมากกว่า</p>	<p>ผู้ตอบ A5 การที่จะสามารถใช้อาคารได้นั้นควรที่จะชำระค่าจ้างเต็มจำนวน</p> <p>ผู้ตอบ A6 ผ่อนชำระ</p>	<p>1.เข้าใช้อาคารถือว่ารับมอบอาคารแล้ว อย่างไรก็ตามผู้ว่าจ้างจะต้องชำระค่าจ้าง เพราะก่อนทำสัญญามีการเบิกงบประมาณมาแล้ว (ระดับ 3)</p> <p>2. เมื่อผู้ว่าจ้างเข้าใช้จึงเสมือนว่าผู้ว่าจ้างได้รับงานนั้นแล้วจะไปเกี่ยวข้องกับการประกันโครงการมากกว่า (ระดับ 0)</p> <p>3.การที่จะสามารถใช้อาคารได้นั้นควรที่จะชำระค่าจ้างเต็มจำนวน (ระดับ 0)</p> <p>4.ผู้ว่าจ้างต้องผ่อนชำระ (ระดับ 0)</p>	

รูปที่ 5.3 ตัวอย่างการรวบรวมลักษณะของคำตอบ

5.5 สรุปท้ายบท

การดำเนินงานวิจัยในบทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการประเมินความรู้ของผู้ควบคุมงานเกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา โดยประยุกต์ใช้โมเดลภาวะสันนิษฐาน (Construct Modeling) เริ่มต้นจากการสร้างแผนที่ตัวแปรเชิงทฤษฎี ออกแบบข้อคำถาม การออกแบบรูปแบบของคำตอบและการให้คะแนน และการวิเคราะห์ข้อคำถาม ซึ่งแผนที่ตัวแปรเชิงทฤษฎีเป็นหลักฐานสำคัญที่ทำให้กระบวนการมีความสอดคล้องกันภายใน

ในการสร้างแผนที่ตัวแปรเชิงทฤษฎีประยุกต์ใช้นุกรมวิชาแบบโซโล (SOLO Taxonomy) ซึ่งเป็นเกณฑ์การประเมินประกอบด้วย 5 ระดับ เพื่อกำหนดคุณลักษณะความเข้าใจเบื้องต้น และเป็นหลักฐานสำคัญที่ครอบคลุมถึงคำบรรยายว่าผู้ตอบมีความเข้าใจอยู่ในระดับใด จากนั้นนำเกณฑ์ที่พัฒนาไว้เบื้องต้นมาขอความคิดเห็นและหาข้อสรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะที่กำหนดไว้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสัญญา เพื่อลดความไม่แน่นอนของการประเมิน

ในส่วนของการพัฒนาการออกแบบคำถามปลายเปิดเป็นการออกแบบข้อคำถามที่มีความสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความรู้ตามระดับความเข้าใจในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาจำนวน 8 รายการ จากการวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาภาครัฐในบทที่ 4

หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการตรวจสอบลักษณะของคำตอบจากการนำคำถามปลายเปิดมาตรวจสอบกับวิศวกรโยธาจำนวน 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 วิศวกรโยธาศูนย์เชี่ยวชาญในด้านการบริหารสัญญาโครงการก่อสร้างภาครัฐและกลุ่มที่ 2 วิศวกรโยธาที่ไม่มีประสบการณ์ในด้านการบริหารสัญญาหน่วยงานภาครัฐ เพื่อตรวจสอบลักษณะคำตอบที่แตกต่างกันของวิศวกรโยธาททั้งสองกลุ่ม ซึ่งมีลักษณะคำตอบที่มีความแตกต่างอย่างชัดเจน ลักษณะของคำตอบที่แตกต่างกันจึงเป็นหลักฐานสำคัญในการพัฒนาคำถามปลายเปิด และสามารถประยุกต์ใช้เพื่อวัดระดับความรู้ต่อไปในบทที่ 6

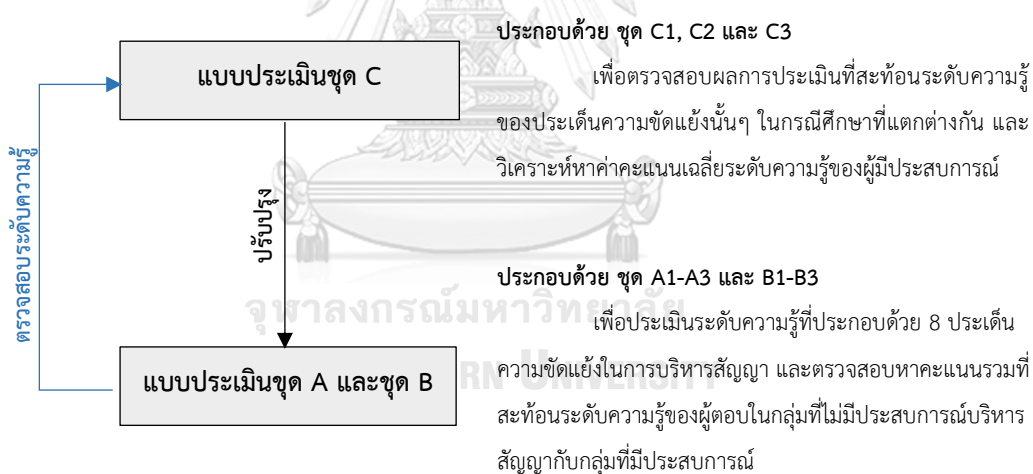

บทที่ 6

การตรวจสอบเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐ ในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา

บทนี้กล่าวถึงการตรวจสอบเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐ ในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาที่พัฒนาขึ้นจากบทที่ 4 และ 5 ผู้วิจัยทำการออกแบบ โมเดลวัดระดับความรู้ประกอบด้วยแบบประเมินชุด A, B และ C โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบ เครื่องมือประเมินความรู้ของประเด็นความขัดแย้งในการบริหารสัญญา รวมถึงตรวจสอบคะแนนรวม ที่สะท้อนถึงระดับความรู้ของกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน ประกอบด้วยรายละเอียด เกี่ยวกับโมเดลการวัดระดับความรู้ และการวิเคราะห์ผลการใช้เครื่องมือประเมินที่สะท้อนระดับ ความรู้ความ โดยมียรายละเอียดดังต่อไปนี้

6.1 รายละเอียดเกี่ยวกับโมเดลการวัดระดับความรู้

รูปที่ 6.1 โมเดลการวัดระดับความรู้

การออกแบบแบบประเมินชุด C เป็นการนำแบบประเมินความรู้ต้นแบบจำนวน 3 ชุด (ชุดที่ 1, 2 และ 3) มาวัดระดับความเข้าใจ โดยแบบประเมินแต่ละชุดกำหนดให้ผู้ทำแบบประเมินเป็นคนๆ เดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความแตกต่างของคำตอบในแต่ละระดับความรู้ของประเด็นความขัดแย้งนั้นๆ ซึ่งในแต่ละประเด็นความขัดแย้ง ประกอบด้วย 3 กรณีศึกษา และในแต่ละกรณีศึกษาประกอบด้วยข้อคำถามเพื่อวัดระดับความรู้ 3 ระดับ (ระดับที่ 2 ขั้นพื้นฐาน, ระดับที่ 3 ขั้นเชี่ยวชาญ และระดับที่ 4 ขั้นชำนาญการ) ดังแสดงในตารางที่ 6.1 หากผู้ตอบสามารถทำคะแนนใน

ระดับเดียวกันได้ใกล้เคียงกัน ข้อคำถามนั้นสามารถใช้สลับเพื่อตรวจสอบระดับความเข้าใจในองค์ความรู้ด้านความขัดแย้งในการบริหารสัญญาได้

ชุด C1 : ข้อคำถามรวม 27 ข้อ

- ค่าปรับ ประกอบด้วยกรณีศึกษาที่ 1.1, 2.1 และ 3.1
- การชำระค่าจ้าง ประกอบด้วยกรณีศึกษาที่ 1.2, 2.2 และ 3.2
- ค่าเสียหาย ประกอบด้วยกรณีศึกษาที่ 1.3, 2.3 และ 3.3

ชุด C2 : ข้อคำถามรวม 27 ข้อ

- แก้ไขขอบเขตของงานก่อสร้าง ประกอบด้วยกรณีศึกษาที่ 1.4, 2.4 และ 3.4
- ระยะเวลาก่อสร้าง ประกอบด้วยกรณีศึกษาที่ 1.5, 2.5 และ 3.5
- เหตุสุดวิสัย ประกอบด้วยกรณีศึกษาที่ 1.6, 2.6 และ 3.6

ชุด C3 : ข้อคำถามรวม 18 ข้อ

- การบอกเลิกสัญญา ประกอบด้วยกรณีศึกษาที่ 1.7, 2.7 และ 3.7
- การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง ประกอบด้วยกรณีศึกษาที่ 1.8, 2.8 และ 3.8

ตารางที่ 6.1 รายการข้อคำถามของชุด C

ประเด็นความขัดแย้ง	ชุดคำถามต้นแบบ			
	ชุด 1	ชุด 2	ชุด 3	
ค่าปรับ	1.1	2.1	3.1	ชุด C1
การชำระค่าจ้าง	1.2	2.2	3.2	
ค่าเสียหาย	1.3	2.3	3.3	
แก้ไขขอบเขตของงานก่อสร้าง	1.4	2.4	3.4	ชุด C2
ระยะเวลาก่อสร้าง	1.5	2.5	3.5	
เหตุสุดวิสัย	1.6	2.6	3.6	
การบอกเลิกสัญญา	1.7	2.7	3.7	ชุด C3
การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง	1.8	2.8	3.8	

หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์หาคะแนนเฉลี่ยระดับความรู้ในแต่ละประเด็นความขัดแย้งนั้นๆ โดยมีผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารสัญญาก่อสร้างภาครัฐจำนวน 16 คน ดังแสดงในตารางที่ 6.2 แต่ละคนมีภาพรวมของลักษณะการทำงานที่แตกต่างกันไป สามารถสรุปได้โดยสังเขปดังต่อไปนี้

ผู้เชี่ยวชาญ EC1 และ EC6 ผู้เป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการร่างขอบเขตของงานหรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของพัสดุที่จะซื้อหรือจ้าง (ร่าง TOR) ของหน่วยงานภาครัฐ

ผู้เชี่ยวชาญ EC2, EC4, EC5 และ EC7 วิศวกรโยธาชำนาญการของหน่วยงานภาครัฐ
 ผู้เชี่ยวชาญ EC3, EC8 และ EC9 ถึง EC14 เป็นวิศวกรในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจผู้มี
 ประสบการณ์ในการควบคุมงานและบริหารงานก่อสร้างภาครัฐ

ตารางที่ 6.2 กลุ่มตัวอย่างผู้ทำแบบประเมินในชุด C1, C2 และ C3

ลำดับ	ชุด C		
	C1	C2	C3
1	EC1	EC1	EC1
2	EC2	EC4	EC6
3	EC3	EC5	EC7
4	EC8	EC11	EC14
5	EC9	EC12	EC15
6	EC10	EC13	EC16

หลังจากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์ผลลัพธ์รายข้อและปรับปรุงข้อคำถามในชุด C ทั้งหมด และนำข้อ
 คำถามจากทั้ง 3 ชุดคำถามต้นแบบจากตารางที่ 5.4 มาจัดรูปแบบใหม่ดังแสดงในตารางที่ 6.3 ดังนั้น
 ชุดคำถามต้นแบบคือคำถามชุด A (A1, A2, และ A3) และคำถามชุด B (B1, B2, และ B3) ซึ่งชุด B มี
 ลักษณะคล้ายคลึงกับชุด A แต่แตกต่างกันที่นำข้อคำถามชุด A มาผสมผสานกับข้อคำถามภายในชุด
 B โดยที่แบบประเมินในแต่ละชุดมีประเด็นความขัดแย้งเพียงกรณีศึกษาเดียวเท่านั้น โดยมี
 วัตถุประสงค์เพื่อประเมินระดับความรู้ที่ประกอบด้วย 8 ประเด็นความขัดแย้งในการบริหารสัญญา ซึ่ง
 แบบสอบถามแต่ละชุดเกิดจากการเลือกผสมผสานกรณีศึกษาในแต่ละประเด็นความขัดแย้ง และ
 ตรวจสอบหาคะแนนรวมที่สะท้อนระดับความรู้ของผู้ตอบในกลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์บริหารสัญญากับ
 กลุ่มที่มีประสบการณ์

ตารางที่ 6.3 รายการข้อความของชุด A และ B

ลำดับ	ประเด็นความขัดแย้ง	ชุด A			ชุด B		
		A1	A2	A3	B1	B2	B3
1	ค่าปรับ	1.1	2.1	3.1	1.1	3.1	2.1
2	การชำระค่าจ้าง	1.2	2.2	3.2	1.2	3.2	2.2
3	ค่าเสียหาย	1.3	2.3	3.3	1.3	3.3	2.3
4	แก้ไขขอบเขตของงานก่อสร้าง	1.4	2.4	3.4	2.4	1.4	3.4
5	ระยะเวลาก่อสร้าง	1.5	2.5	3.5	2.5	1.5	3.5
6	เหตุสุดวิสัย	1.6	2.6	3.6	2.6	1.6	3.6
7	การบอกเลิกสัญญา	1.7	2.7	3.7	3.7	2.7	1.7
8	การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง	1.8	2.8	3.8	3.8	2.8	1.8

ผู้วิจัยใช้แบบประเมินชุด A และชุด B โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย ผู้ไม่มีประสบการณ์ด้านการบริหารสัญญาหน่วยงานภาครัฐ 41 คน โดยกลุ่มผู้มีประสบการณ์บริหารงานก่อสร้างภาครัฐ 6 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ EX1 และ EX2 เป็นวิศวกรโยธาปฏิบัติการ และวิศวกรโยธาชำนาญการผู้มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารสัญญาก่อสร้าง นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญ EX3-EX6 เป็นวิศวกรในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจผู้มีประสบการณ์ในการควบคุมงานก่อสร้าง โดยมีรายละเอียดของผู้ทำแบบประเมินแต่ละชุดดังแสดงในตารางที่ 6.4

ตารางที่ 6.4 กลุ่มตัวอย่างผู้ทำแบบประเมินในชุด A และชุด B

ลำดับ	ชุด A			ชุด B		
	A1	A2	A3	B1	B2	B3
1	NE1	NE9	NE16	NE22	NE29	NE35
2	NE2	NE10	NE17	NE23	NE30	NE36
3	NE3	NE11	NE18	NE24	NE31	NE37
4	NE4	NE12	NE19	NE25	NE32	NE38
5	NE5	NE13	NE20	NE26	NE33	NE39
6	NE6	NE14	NE21	NE27	NE34	NE40
7	NE7	NE15	EX3	NE28	EX5	NE41
8	NE8	EX2		EX4		EX6

9	EX1					
10						

6.2 การวิเคราะห์ผลการใช้เครื่องมือประเมินที่สะท้อนระดับความรู้

การวิเคราะห์คำตอบรายข้อในแบบประเมินชุด C ของกลุ่มผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการบริหารสัญญาโครงการก่อสร้างภาครัฐจำนวน 16 คน ซึ่งแต่ละคนต้องตอบคำถามในประเด็นความขัดแย้งที่ประกอบด้วย 3 กรณีศึกษา ในแต่ละกรณีศึกษาถูกออกแบบมาเพื่อวัดระดับความรู้ 3 ระดับ ผู้วิจัยทำการทบทวนการตอบคำถามในแต่ละระดับ เพื่อทำการปรับปรุงข้อคำถามหรือคำตอบ โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์คำตอบในแต่ละประเด็นความขัดแย้ง ดังต่อไปนี้

6.2.1.1 ค่าปรับ

การประเมินประเด็นความขัดแย้งเกี่ยวกับค่าปรับ ประกอบด้วย 3 กรณีศึกษา (กรณีศึกษาที่ 1.1, 2.1 และ 3.1) แต่ละกรณีศึกษาประกอบด้วย 3 ข้อที่ผู้วิจัยออกแบบเกณฑ์การประเมิน 3 ระดับ รวมทั้งหมด 9 ข้อ การตรวจสอบเบื้องต้นพบว่ากรณีศึกษาที่ 1.1 ไม่สะท้อนคำตอบในระดับที่ 2 ตามผู้วิจัยกำหนดไว้เบื้องต้น เนื่องจากผู้วิจัยออกแบบให้ระดับที่ 2 ขึ้นพื้นฐานที่ผู้เชี่ยวชาญสามารถตอบได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงทบทวนคำถามและคำตอบในข้อดังกล่าว โดยการสอบถามข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านแรก (EC1, EC2 และ EC3) พบว่าตัวเลือกตอบที่กำหนดไว้มีความคลุมเครือของคำตอบ เช่น คำถามเกี่ยวกับสาเหตุของการที่ผู้รับจ้างเพิกเฉยต่อค่าปรับ ตัวเลือกตอบข้อ 3 กล่าวว่าผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาล่าช้าจึงส่งผลให้ค่าปรับสูงเกินส่วนตามข้อกำหนดสัญญา และตัวเลือกตอบข้อ 2 ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาและสงวนสิทธิเรียกค่าปรับโดยนับจำนวนวันที่ต้องชำระค่าปรับไม่ถูกต้อง ซึ่งลักษณะคำตอบมีความหมายใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยจึงต้องปรับคำตอบให้ชัดเจนและถูกต้องเพียงข้อเดียว และหลังจากการปรับแก้ในข้อที่ 1.1 ระดับที่ 2

การเปรียบเทียบข้อคำถามในแต่ละกรณีศึกษาที่แตกต่างกันในตารางที่ 6.5 พบว่าคำถามวัดในระดับที่ 2 กรณีศึกษา 2.1 มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 18.52 คะแนน และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.75 ซึ่งมีการกระจายตัวน้อยที่สุด จึงส่งผลให้ข้อคำถามมีความแม่นยำและเหมาะสมต่อการนำข้อคำถามดังกล่าวมาใช้ประกอบการประเมินมากที่สุด

ตารางที่ 6.5 ตารางแสดงคำตอบรายข้อเรื่องค่าปรับ (ชุด C1)

กรณีศึกษา		ระดับ	ผู้เชี่ยวชาญ						SD	คะแนนดิบ		คะแนนเต็ม 100
			EC1	EC2	EC3	EC8	EC9	EC10		คะแนนที่ได้	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
ค่าปรับ	1.1	2	2	2	2	0	0	2	0.94	8	12	14.81
		3	3	3	3	3	3	3	0.00	18	18	33.33
		4	4	4	4	0	4	4	1.49	20	24	37.04
		รวม								46	54	85.19
	2.1	2	2	2	2	2	2	0	0.75	10	12	18.52
		3	3	3	3	3	3	3	0.00	18	18	33.33
		4	4	4	4	4	4	4	0.00	24	24	44.44
		รวม								52	54	96.30
	3.1	2	2	2	2	2	0	0	0.94	8	12	14.81
		3	3	3	3	0	3	0	1.41	12	18	22.22
		4	4	4	4	4	0	4	1.40	20	24	37.04
		รวม								40	54	74.07

จากประเด็นความขัดแย้งเรื่องค่าปรับระดับความรู้ของผู้เชี่ยวชาญมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมในการตอบแบบสอบถามกรณีที่ 1, 2 และ 3 มีค่า 85.19, 96.3, และ 74.07 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่าแบบสอบถามกรณีที่ 1, 2 และ 3 เมื่อนำไปทดสอบผู้ที่มีประสบการณ์ควรมีค่าคะแนนเฉลี่ยอย่างน้อย 74.07 สูงสุด 96.3 นอกจากนี้สัดส่วนของการวัดระดับความเข้าใจแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสัญญาสะท้อนสัดส่วนคะแนนเฉลี่ยของระดับที่ 2 มีค่า 14.81 - 18.52, ระดับที่ 3 มีค่า 22.22 - 33.33, และ ระดับที่ 4 มีค่า 37.4 - 44.44 ตามลำดับ

6.2.1.2 การชำระค่าจ้าง

การประเมินประเด็นความขัดแย้งเกี่ยวกับการชำระค่าจ้าง ประกอบด้วย 3 กรณีศึกษา (กรณีศึกษาที่ 1.2, 2.2 และ 3.2) แต่ละกรณีศึกษาประกอบด้วย 3 ข้อที่ผู้วิจัยออกแบบเกณฑ์การประเมิน 3 ระดับ รวมทั้งหมด 9 ข้อ เมื่อตรวจสอบคำตอบเบื้องต้นพบว่าแบบประเมินในระดับที่ 3

มักไม่สะท้อนระดับตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ อาจมีสาเหตุมาจากในแต่ละกรณีศึกษาไม่สะท้อนระดับที่ต้องการประเมิน

การตรวจสอบในแต่ละกรณีศึกษา พบว่ากรณีศึกษาที่ 1.2 และ 2.2 ไม่สะท้อนคำตอบในระดับที่ 3 ตามผู้วิจัยกำหนดไว้เบื้องต้น ผู้วิจัยจึงตรวจสอบข้อคำถามโดยการสอบถามข้อมูลเชิงลึกจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านแรก (EC1, EC2 และ EC3) ในกรณีศึกษาข้อที่ 1.2 เกี่ยวกับทำสัญญาก่อสร้าง โดยที่ยังไม่ได้รับงบประมาณที่ชัดเจน ดังนั้นคำตอบที่มีความถูกต้องมากที่สุดคือผู้รับจ้างไม่ควรลงนามสัญญาหากงบประมาณยังไม่ได้อนุมัติเพื่อป้องกันการเกิดความขัดแย้งภายหลัง และกรณีศึกษาข้อที่ 2.2 เกี่ยวกับการพิจารณาชำระค่าจ้าง ผู้เชี่ยวชาญให้คำตอบข้อที่มีความถูกต้องมากที่สุดคือผู้ว่าจ้างจะชำระค่าจ้างในส่วนที่สามารถใช้งานได้และงานนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้ว่าจ้างเท่านั้น ซึ่งไม่รวมถึงปริมาณงานรวมที่ผู้รับจ้างดำเนินการไปแล้ว

ตารางที่ 6.6 ตารางแสดงคำตอบรายข้อเรื่องการชำระค่าจ้าง (ชุด C1)

กรณีศึกษา		ระดับ	ผู้เชี่ยวชาญ						SD	คะแนนดิบ		คะแนนเต็ม 100
			EC1	EC2	EC3	EC8	EC9	EC10		คะแนนที่ได้	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
การชำระค่าจ้าง	1.2	2	2	2	2	2	0	2	0.75	10	12	18.52
		3	3	3	3	0	0	3	1.36	12	18	22.22
		4	4	4	4	0	0	4	1.89	16	24	29.63
		รวม								38	54	70.37
	2.2	2	2	2	2	0	2	2	0.75	10	12	18.52
		3	3	3	0	0	3	3	1.41	12	18	22.22
		4	4	4	4	4	4	4	0.00	24	24	44.44
		รวม								46	54	85.19
	3.2	2	2	2	0	2	0	0	1.00	6	12	11.11
		3	0	3	0	3	3	3	1.41	12	18	22.22
		4	4	4	4	0	0	0	1.98	12	24	22.22
		รวม								30	54	55.56

ในกรณีศึกษาข้อที่ 3.2 ไม่สะท้อนคำตอบในระดับที่ 2 พบว่าตัวเลือกตอบที่กำหนดไว้ไม่ถูกต้อง เนื่องจากคำถามนี้เกี่ยวกับสาเหตุของความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับการชำระค่าจ้าง ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเหตุผลว่าสาเหตุที่แท้จริงนั้นมาจากแบบและรายการประกอบแบบในสัญญาไม่ชัดเจน และ

ในมุมมองผู้ว่าจ้างหากผู้รับจ้างทำการก่อสร้างไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของสัญญาจะไม่ชำระค่าจ้าง นอกจากนี้กรณีศึกษาข้อที่ 3.2 ไม่สะท้อนคำตอบในระดับที่ 4 เนื่องจากคำถามเกี่ยวกับการชำระค่าจ้างในกรณีที่ผู้ว่าจ้างเข้าใช้งานโครงการแล้วยังไม่ได้ตรวจรับมอบงาน ผู้เชี่ยวชาญให้คำตอบว่าการที่ผู้ว่าจ้างเปิดใช้งานถนนโดยที่ยังไม่ได้ตรวจรับงานจะต้องชำระค่าจ้างทั้งหมด หากภายหลังในช่วงรับประกันผลงานนั้นเกิดความเสียหายจากการเปิดใช้งานถนน ผู้รับจ้างจะเป็นฝ่ายรับผิดชอบตามช่วงระยะเวลารับประกันผลงานด้วย

จากประเด็นความขัดแย้งเรื่องการชำระค่าจ้างระดับความรู้ของผู้เชี่ยวชาญมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมในการตอบแบบสอบถามกรณีที่ 1, 2 และ 3 มีค่า 55.56, 70.37 และ 85.19 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่าแบบสอบถามกรณีที่ 1, 2 และ 3 เมื่อนำไปทดสอบผู้ที่มีประสบการณ์ควรมีค่าคะแนนเฉลี่ยอย่างน้อย 55.56 สูงสุด 85.19 นอกจากนี้สัดส่วนของการวัดระดับความเข้าใจแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสัญญาสะท้อนสัดส่วนคะแนนเฉลี่ยของระดับที่ 2 มีค่า 11.11-18.52, ระดับที่ 3 มีค่า 22.22 และ ระดับที่ 4 มีค่า 22.22 - 44.44 ตามลำดับ

6.2.1.3 ค่าเสียหาย

การประเมินประเด็นความขัดแย้งเกี่ยวกับความเสียหาย ประกอบด้วย 3 กรณีศึกษา แต่ละกรณีศึกษาประกอบด้วย 3 ข้อที่ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินมาออกแบบข้อคำถาม 3 ระดับ รวมทั้งหมด 9 ข้อ กรณีศึกษาข้อที่ 2.3 ไม่สะท้อนคำตอบในระดับที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับการเพิกเฉยต่อค่าเสียหาย ผู้เชี่ยวชาญให้เหตุผลว่าค่าเสียหายในกรณีที่โครงการก่อสร้างไม่แล้วเสร็จ มักมีมูลค่าสูงขึ้นต่อการเพิกเฉยของผู้รับจ้างมากที่สุด ทั้งนี้ข้อมูลจากกรณีศึกษาไม่เพียงพอต่อการวิเคราะห์ค่าความเสียหาย นอกจากนี้กรณีศึกษาข้อที่ 2.3 ยังคงไม่สะท้อนคำตอบในระดับที่ 4 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพิจารณาการเพิกเฉยค่าเสียหายจากการที่ผู้รับจ้างก่อสร้างไม่ตรงตามแบบ ผู้เชี่ยวชาญเหตุผลเนื่องจากผลจากการเพิกเฉยผู้รับจ้างถูกบอกเลิกสัญญาและต้องชำระค่าปรับอันเนื่องมาจากการเพิกเฉยต่อการชำระค่าเสียหาย

ตารางที่ 6.7 ตารางแสดงคำตอบรายข้อเรื่องค่าเสียหาย (ชุด C1)

กรณีศึกษา	ระดับ	ผู้เชี่ยวชาญ						SD	คะแนนดิบ		คะแนนเต็ม 100
		EC1	EC2	EC3	EC8	EC9	EC10		คะแนนที่ได้	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
ค่าเสียหาย	1.3	2	2	2	0	0	0	1.00	6	12	11.11
		3	3	3	3	3	0	1.05	15	18	27.78
		4	4	4	4	0	0	1.89	16	24	29.63
		รวม							<u>37</u>	<u>54</u>	<u>68.52</u>
	2.3	2	2	0	2	0	0	1.00	6	12	11.11
		3	3	3	3	0	3	1.12	15	18	27.78
		4	4	4	4	0	0	1.89	16	24	29.63
		รวม							<u>37</u>	<u>54</u>	<u>68.52</u>
	3.3	2	2	2	0	0	0	1.00	6	12	11.11
		3	3	0	3	3	0	1.50	9	18	16.67
		4	0	0	0	0	4	1.98	8	24	14.81
		รวม							<u>23</u>	<u>54</u>	<u>42.59</u>

ในกรณีศึกษาข้อที่ 3.3 ไม่สะท้อนคำตอบในระดับที่ 2, 3 และ 4 ซึ่งในระดับที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดของมูลค่าความเสียหายที่ผู้รับจ้างต้องรับผิดชอบ ผู้เชี่ยวชาญให้เหตุผลว่าในกรณีที่ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญา ผู้ว่าจ้างมีสิทธิริบหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญาทั้งหมดหรือบางส่วนตามสมควร นอกจากนี้ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบในค่าเสียหายซึ่งเป็นจำนวนเกินกว่าหลักประกันการปฏิบัติตามสัญญา รวมทั้งค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในการทำงานนั้นต่อให้แล้วเสร็จตามสัญญา ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการควบคุมงานที่เพิ่มขึ้น

ในระดับที่ 3 พบว่าผู้ให้คำตอบไม่สอดคล้องกับคำตอบที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ซึ่งคำถามเกี่ยวข้องกับการพิจารณาค่าความเสียหายนั้น ผู้ว่าจ้างต้องพิจารณามูลค่าความเสียหายจากการไม่เข้าดำเนินงานก่อสร้างของผู้รับจ้างที่ส่งผลให้ผู้ว่าจ้างเสียค่าใช้จ่ายในการเลิกสัญญาและค่าส่วนต่างจากการจัดจ้างผู้รับจ้างรายใหม่

ในระดับที่ 4 เกี่ยวข้องกับค่าเสียหายสามารถนำมาใช้ในการบริหารสัญญาต่อไปได้อย่างไร ผู้เชี่ยวชาญให้คำตอบข้อ 3 เนื่องจากค่าเสียหายนั้นสามารถนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการเพิ่มงาน นอกเหนือจากสัญญาเดิม และพิจารณากรอบงบประมาณเพื่อจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ให้ดำเนินการตามสัญญาต่อไป

จากประเด็นความขัดแย้งเรื่องค่าเสียหายระดับความรู้ของผู้เชี่ยวชาญมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวม ในการตอบแบบสอบถามกรณีที่ 1, 2 และ 3 มีค่า 42.59 และ 68.52 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่า แบบสอบถามกรณีที่ 1, 2 และ 3 เมื่อนำไปทดสอบผู้ที่มีประสบการณ์ควรมีค่าคะแนนเฉลี่ยอย่างน้อย 42.59 สูงสุด 68.52 นอกจากนี้สัดส่วนของการวัดระดับความเข้าใจแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีประสบการณ์ ในการบริหารสัญญาสะท้อนสัดส่วนคะแนนเฉลี่ยของระดับที่ 2 มีค่า 11.11 ระดับที่ 3 มีค่า 16.67 – 27.78 และ ระดับที่ 4 มีค่า 14.81 – 29.63 ตามลำดับ

6.2.1.4 การแก้ไขสัญญาจ้าง

การประเมินประเด็นความขัดแย้งเกี่ยวกับการแก้ไขสัญญาจ้าง ประกอบด้วย 3 กรณีศึกษา แต่ละกรณีศึกษาประกอบด้วย 3 ข้อที่ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินมาออกแบบข้อคำถาม 3 ระดับ รวม ทั้งหมด 9 ข้อ พบว่ากรณีศึกษาข้อที่ 1.4 ไม่สะท้อนคำตอบในระดับที่ 2 และ 3

ในระดับที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุความขัดแย้งของเอกสารไม่มีรายละเอียด เกี่ยวกับการก่อสร้างถึงน้ำใสตามที่ผู้ว่าจ้างกำหนดในบัญชีรายการก่อสร้าง ใบแจ้งปริมาณงานและ ราคาแนบท้ายแต่กลับปรากฏในเอกสารสอบราคาจ้าง ผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นว่า การแก้ไขสัญญาจากการที่ผู้ว่าจ้างตัดถึงน้ำใสออกโดยหักเงินออกจากราคาจ้างเหมานั้นไม่เป็นลายลักษณ์อักษรจึงเป็น สาเหตุของความขัดแย้งของการแก้ไขสัญญาจ้าง

ในระดับที่ 3 เป็นคำถามให้วิเคราะห์ว่าข้อใดเป็นการบริหารสัญญาที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการแก้ไขสัญญาจ้างได้อย่างถูกต้อง ผู้เชี่ยวชาญให้เหตุผลว่าหากคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายทำการ ตกลงแก้ไขสัญญาจ้างแล้ว ผู้รับจ้างจึงไม่สามารถปฏิเสธการก่อสร้างนั้นๆ ได้ ดังนั้นผู้รับจ้างมีหน้าที่ ดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามสัญญา

ตารางที่ 6.8 ตารางแสดงคำตอบรายข้อเรื่องการแก้ไขสัญญาจ้าง (ชุด C2)

กรณีศึกษา		ระดับ	ผู้เชี่ยวชาญ						SD	คะแนนดิบ		คะแนนเต็ม 100
			EC1	EC2	EC3	EC8	EC9	EC10		คะแนน ที่ได้	คะแนน เต็ม	คะแนน ที่ได้
การแก้ไขสัญญาจ้าง	1.4	2	2	0	2	2	0	0	1.00	6	12	11.11
		3	3	3	3	0	0	3	1.36	12	18	22.22
		4	4	4	4	4	4	4	0.00	24	24	44.44
		รวม								42	54	77.78
	2.4	2	2	0	0	2	0	0	0.94	4	12	7.41
		3	3	3	3	3	0	3	1.12	15	18	27.78
		4	4	4	4	4	0	4	1.49	20	24	37.04
		รวม								39	54	72.22
	3.4	2	2	0	2	2	0	0	1.00	6	12	11.11
		3	0	3	3	0	0	0	1.41	6	18	11.11
		4	4	4	4	4	0	0	1.81	16	24	29.63
		รวม								28	54	51.85

กรณีศึกษาข้อที่ 1.4 ไม่สะท้อนคำตอบในระดับที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุที่ผู้รับจ้างไม่เห็นด้วยกับการถูกบอกเลิกสัญญา โดยผู้เชี่ยวชาญให้คำตอบว่าผู้ว่าจ้างไม่พิจารณาขยายเวลาจากอุปสรรคในการก่อสร้างที่ส่งผลให้งานก่อสร้างล่าช้า คำตอบที่กำหนดไว้นั้นเกี่ยวกับวิศวกรผู้ควบคุมงานไม่ตรงตามแบบเองส่งผลให้เกิดความล่าช้าจึงไม่ใช่ความผิดของผู้รับจ้างที่จะถูกบอกเลิกสัญญา ข้อนี้ผู้เชี่ยวชาญจึงแนะนำว่าผู้วิจัยออกแบบข้อคำถามไม่ชี้้นำให้ตอบเกี่ยวกับการแก้ไขสัญญาจ้าง จึงต้องทำการปรับคำถามและคำตอบให้ชัดเจนมากขึ้น

กรณีศึกษาข้อที่ 2.4 ไม่สะท้อนคำตอบในระดับที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการวิเคราะห์ผลกระทบที่ผู้รับจ้างได้รับจากการแก้ไขสัญญาจ้างก่อสร้าง ผู้เชี่ยวชาญให้คำตอบข้อ 4 เพราะในกรณีที่มีการแก้ไขงานก่อสร้างสัญญาจ้างเหมา ผู้รับจ้างต้องยอมรับความเสี่ยงตามระยะเวลาที่เหลือและขาดทุนจากการดำเนินงานแก้ไขงานไม่ว่ากรณีใดก็ตาม

จากประเด็นความขัดแย้งเรื่องการแก้ไขสัญญาจ้างระดับความรู้ของผู้เชี่ยวชาญมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมในการตอบแบบสอบถามกรณีที่ 1, 2 และ 3 มีค่า 51.85, 72.22 และ 77.78 ตามลำดับ

สะท้อนให้เห็นว่าแบบสอบถามกรณีที่ 1, 2 และ 3 เมื่อนำไปทดสอบผู้ที่มีประสบการณ์ควรมีค่าคะแนนเฉลี่ยอย่างน้อย 51.85 สูงสุด 77.78 นอกจากนี้สัดส่วนของการวัดระดับความเข้าใจแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสัญญาสะท้อนสัดส่วนคะแนนเฉลี่ยของระดับที่ 2 มีค่า 7.41-11.11 ระดับที่ 3 มีค่า 11.11-27.78 และ ระดับที่ 4 มีค่า 29.63-44.44 ตามลำดับ

6.2.1.5 การขยายระยะเวลา

การประเมินประเด็นความขัดแย้งเกี่ยวกับการขยายระยะเวลา ประกอบด้วย 3 กรณีศึกษา แต่ละกรณีศึกษาประกอบด้วย 3 ข้อที่ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินมาออกแบบข้อคำถาม 3 ระดับ รวมทั้งหมด 9 ข้อ กรณีศึกษาข้อที่ 1.5 ไม่สะท้อนคำตอบในระดับที่ 2, 3 และ 4 และกรณีศึกษาข้อที่ 2.5 ไม่สะท้อนคำตอบในระดับที่ 2 ซึ่งในระดับที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติของผู้ว่าจ้างที่ทำให้เกิดความขัดแย้งเกี่ยวข้องกับระยะเวลาก่อสร้าง ผู้เชี่ยวชาญ EC1 ให้คำตอบว่าผู้ว่าจ้างควรอนุมัติการขอสงวนสิทธิการขยายเวลาในเวลาที่กำหนดก่อนเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้ง ในขณะที่ผู้เชี่ยวชาญ EC4 และ EC5 กล่าวว่ารากของสาเหตุนั้นมาจากการที่ผู้ว่าจ้างไม่สามารถส่งมอบพื้นที่ได้ อีกทั้งต้องตรวจสอบว่าสาธารณูปโภคนั้นขัดขวางการทำงานอย่างไร และต้องตรวจสอบว่างานนั้นอยู่บนกิจกรรมวิกฤตหรือไม่ (Critical Path)

ในระดับที่ 3 พบว่าผู้ให้คำตอบไม่สอดคล้องกับคำตอบที่ผู้วิจัยกำหนด เป็นคำถามเกี่ยวกับการพิจารณาการขยายเวลาของผู้ว่าจ้างในกรณีที่มีการรื้อย้ายสาธารณูปโภคนั้นต้องพิจารณาขยายเวลากี่วัน ผู้เชี่ยวชาญให้คำตอบว่าสามารถขยายระยะเวลาเท่ากับจำนวนวันที่เริ่มขยับย่นถึงวันที่ขยับแล้วเสร็จ

ในระดับที่ 4 พบว่าผู้ให้คำตอบไม่สอดคล้องกับคำตอบที่ผู้วิจัยกำหนด เป็นคำถามเกี่ยวกับการพิจารณาการขยายเวลาของผู้ว่าจ้างในกรณีที่แบบรูปขัดแย้งกับพื้นที่ก่อสร้างจึงต้องมีการแก้ไขแบบให้แล้วเสร็จก่อนการก่อสร้าง ซึ่งมีผลกระทบต่อระยะเวลาก่อสร้าง ผู้เชี่ยวชาญให้คำตอบว่าหากไม่ใช่ความผิดของผู้รับจ้าง ผู้รับจ้างจำเป็นต้องแจ้งหลักฐานขอสงวนสิทธิของเหตุการณ์การสั่งหยุดงานระหว่างการแก้ไขแบบเพื่อค่าปรับ

ตารางที่ 6.9 ตารางแสดงคำตอบรายข้อเรื่องการขยายระยะเวลา (ชุด C2)

กรณีศึกษา		ระดับ	ผู้เชี่ยวชาญ						SD	คะแนนดิบ		คะแนนเต็ม 100
			EC1	EC2	EC3	EC8	EC9	EC10		คะแนนที่ได้	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
การขยายระยะเวลา	1.5	2	2	2	0	0	0	0	0.94	4	12	7.41
		3	0	3	3	0	0	3	1.48	9	18	16.67
		4	4	4	4	0	4	0	1.89	16	24	29.63
		รวม								29	54	53.70
	2.5	2	0	2	0	2	0	0	0.94	4	12	7.41
		3	3	3	3	0	3	3	1.12	15	18	27.78
		4	4	4	4	4	4	4	0.00	24	24	44.44
		รวม								43	54	79.63
	3.5	2	2	2	2	2	0	0	0.94	8	12	14.81
		3	3	3	3	3	3	3	0.00	18	18	33.33
		4	4	4	4	4	4	0	1.40	20	24	37.04
		รวม								46	54	85.19

กรณีศึกษาข้อที่ 2.5 ไม่สะท้อนคำตอบในระดับที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสาเหตุของความขัดแย้งในการขยายระยะเวลา ผู้เชี่ยวชาญ EC4 ให้คำตอบว่าหากผู้ว่าจ้างไม่สามารถส่งมอบพื้นที่ที่เหลือเพื่อให้ผู้รับจ้างดำเนินการก่อสร้างต่อได้ ผู้ว่าจ้างควรบอกเลิกสัญญาหรือพิจารณาขยายเวลาระหว่างการส่งมอบพื้นที่แก่ผู้รับจ้าง ดังนั้นรากสาเหตุความขัดแย้งเกิดจากผู้ว่าจ้างไม่อนุมัติขยายเวลาภายในเวลาสัญญาจึงทำให้เกิดความขัดแย้ง

จากประเด็นความขัดแย้งเรื่องการขยายระยะเวลาระดับความรู้ของผู้เชี่ยวชาญมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมในการตอบแบบสอบถามกรณีที่ 1, 2 และ 3 มีค่า 53.70, 79.63 และ 85.19 ตามลำดับสะท้อนให้เห็นว่าแบบสอบถามกรณีที่ 1, 2 และ 3 เมื่อนำไปทดสอบผู้ที่มีประสบการณ์ควรมีค่าคะแนนเฉลี่ยอย่างน้อย 53.70 สูงสุด 85.19 นอกจากนี้สัดส่วนของการวัดระดับความเข้าใจแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสัญญาสะท้อนสัดส่วนคะแนนเฉลี่ยของระดับที่ 2 มีค่า 7.41-14.81 ระดับที่ 3 มีค่า 16.67-33.33 และ ระดับที่ 4 มีค่า 29.63-44.44 ตามลำดับ

6.2.1.6 เหตุสุตวิสัย

การประเมินประเด็นความขัดแย้งเกี่ยวกับเหตุสุตวิสัย ประกอบด้วย 3 กรณีศึกษา แต่ละกรณีศึกษาประกอบด้วย 3 ข้อที่ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินมาออกแบบข้อคำถาม 3 ระดับ รวมทั้งหมด 9 ข้อ พบว่าผู้เชี่ยวชาญให้คำตอบไปในทิศทางเดียวกันในแต่ละระดับ ผู้วิจัยจึงสามารถนำข้อคำถามไปใช้สำหรับการประเมินครั้งต่อไปได้โดยไม่มีการแก้ไข ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบระดับความรู้ในแต่ละกรณีศึกษานั้นยังพบกรณีศึกษาที่สามารถเรียงระดับความรู้จากมากไปน้อยตามระดับได้คือ กรณีศึกษาที่ 2.6 มีแนวโน้มของคำตอบเท่าๆ กันจึงสันนิษฐานได้ว่าการตอบสามารถเรียงลำดับจากระดับที่ 2 ไปยังระดับที่ 4 ได้

ตารางที่ 6.10 ตารางแสดงคำตอบรายข้อเรื่องเหตุสุตวิสัย (ชุด C2)

กรณีศึกษา	ระดับ	ผู้เชี่ยวชาญ							SD	คะแนนดิบ		คะแนนเต็ม 100
		EC1	EC2	EC3	EC8	EC9	EC10			คะแนนที่ได้	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
เหตุสุตวิสัย	1.6	2	2	2	2	0	0	0.94		8	12	14.81
		3	3	3	3	3	3	0.00		18	18	33.33
		4	0	4	4	4	0	1.89		16	24	29.63
		รวม								<u>42</u>	<u>54</u>	<u>77.78</u>
	2.6	2	2	0	2	2	2	0.75		10	12	18.52
		3	3	0	3	3	3	1.12		15	18	27.78
		4	4	4	4	0	4	1.49		20	24	37.04
		รวม								<u>45</u>	<u>54</u>	<u>83.33</u>
	3.6	2	2	2	2	0	0	0.94		8	12	14.81
		3	3	3	3	3	0	1.12		15	18	27.78
		4	4	4	4	4	4	0.00		24	24	44.44
		รวม								<u>47</u>	<u>54</u>	<u>87.04</u>

จากประเด็นความขัดแย้งเรื่องเหตุสุตวิสัยระดับความรู้ของผู้เชี่ยวชาญมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมในการตอบแบบสอบถามกรณีที่ 1, 2 และ 3 มีค่า 77.78, 82.72 และ 87.04 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่าแบบสอบถามกรณีที่ 1, 2 และ 3 เมื่อนำไปทดสอบผู้ที่มีประสบการณ์ควรมีค่าคะแนนเฉลี่ยอย่างน้อย 77.78 สูงสุด 87.04 นอกจากนี้สัดส่วนของการวัดระดับความเข้าใจแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มี

ประสบการณ์ในการบริหารสัญญาสะท้อนสัดส่วนคะแนนเฉลี่ยของระดับที่ 2 มีค่า 14.81-18.52 ระดับที่ 3 มีค่า 27.78-33.33 และ ระดับที่ 4 มีค่า 29.63-44.44 ตามลำดับ

6.2.1.7 การบอกเลิกสัญญา

การประเมินประเด็นความขัดแย้งเกี่ยวกับการบอกเลิกสัญญา ประกอบด้วย 3 กรณีศึกษา แต่ละกรณีศึกษาประกอบด้วย 3 ข้อที่ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินมาออกแบบข้อคำถาม 3 ระดับ รวมทั้งหมด 9 ข้อ กรณีศึกษาข้อที่ 2.7 ไม่สะท้อนคำตอบในระดับที่ 2 และ 4

ในระดับที่ 2 พบว่าเป็นคำถามเกี่ยวกับสาเหตุที่ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญา ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านให้ความเห็นตรงกันว่าผู้รับจ้างควรดำเนินการแก้ไขพื้นที่เพื่อให้งานก่อสร้างแล้วเสร็จตามสัญญา อย่างไรก็ตามข้อมูลจากกรณีศึกษาสามารถตอบได้ยาก เพราะไม่มีข้อมูลที่สามารถตรวจสอบได้อย่างแน่ชัด

ตารางที่ 6.11 ตารางแสดงคำตอบรายข้อเรื่องการบอกเลิกสัญญา (ชุด C3)

กรณีศึกษา		ระดับ	ผู้เชี่ยวชาญ						SD	คะแนนดิบ		คะแนนเต็ม 100
			EC1	EC2	EC3	EC8	EC9	EC10		คะแนนที่ได้	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
การบอกเลิกสัญญา	1.7	2	2	2	2	2	2	2	0.00	12	12	22.22
		3	3	0	3	3	0	3	1.36	12	18	22.22
		4	4	4	4	4	4	4	0.00	24	24	44.44
		รวม								48	54	88.89
	2.7	2	2	2	2	0	0	0	1.00	6	12	11.11
		3	3	3	3	3	3	0	1.12	15	18	27.78
		4	4	4	0	4	0	0	2.00	12	24	22.22
		รวม								33	54	61.11
	3.7	2	2	2	2	2	2	2	0.00	12	12	22.22
		3	0	3	3	3	3	0	1.41	12	18	22.22
		4	4	4	4	4	4	4	0.00	24	24	44.44
		รวม								48	54	88.89

ในระดับที่ 4 พบว่าเป็นคำถามเกี่ยวกับการที่ผู้รับจ้างอ้างเหตุผลต่งผลให้ผู้รับจ้างทำงานไม่แล้วเสร็จตามสัญญา จนทำให้เกิดค่าปรับมากกว่าร้อยละ 10 ของมูลค่าโครงการ ผู้เชี่ยวชาญให้คำตอบว่ากรณีนี้ไม่สามารถอ้างเหตุผลต่งมาเพื่อขอขยายเวลา งดหรือลดค่าปรับได้ หากเหตุนี้ไม่ใช่ภัยพิบัติหรือหนังสือจากมติคณะรัฐมนตรี ดังนั้นถ้าผู้รับจ้างไม่สามารถทำการก่อสร้างให้แล้วเสร็จ ผู้ว่าจ้างจึงมีสิทธิบอกเลิกสัญญา

จากประเด็นความขัดแย้งเรื่องการบอกเลิกสัญญาระดับความรู้ของผู้เชี่ยวชาญมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมในการตอบแบบสอบถามกรณีที่ 1, 2 และ 3 มีค่า 61.11 และ 88.89 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่าแบบสอบถามกรณีที่ 1, 2 และ 3 เมื่อนำไปทดสอบผู้ที่มีประสบการณ์ควรมีค่าคะแนนเฉลี่ยอย่างน้อย 61.11 สูงสุด 88.89 นอกจากนี้สัดส่วนของการวัดระดับความเข้าใจแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสัญญาสะท้อนสัดส่วนคะแนนเฉลี่ยของระดับที่ 2 มีค่า 11.11-22.22 ระดับที่ 3 มีค่า 22.22-27.78 และ ระดับที่ 4 มีค่า 22.22-44.44 ตามลำดับ

6.2.1.8 การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง

การประเมินประเด็นความขัดแย้งเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง ประกอบด้วย 3 กรณีศึกษา แต่ละกรณีศึกษาประกอบด้วย 3 ข้อที่ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การประเมินมาออกแบบข้อคำถาม 3 ระดับ รวมทั้งหมด 9 ข้อ ดังแสดงในตารางที่ 6.12 กรณีศึกษาข้อที่ 1.8 ไม่สะท้อนคำตอบในระดับที่ 2 เนื่องจากเป็นคำถามเกี่ยวกับสาเหตุความขัดแย้งของการบริหารสัญญา ผู้เชี่ยวชาญให้คำตอบว่าหากคู่สัญญามีการตกลงขยายเวลาแล้ว ไม่ว่าจะเป็นเงื่อนไขของมติคณะรัฐมนตรี ผู้รับจ้างต้องทำงานให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาสัญญาที่ขยายออกไป

ตารางที่ 6.12 ตารางแสดงคำตอบรายข้อเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง (ชุด C3)

กรณีศึกษา		ระดับ	ผู้เชี่ยวชาญ						SD	คะแนนดิบ		คะแนนเต็ม 100
			EC1	EC2	EC3	EC8	EC9	EC10		คะแนนที่ได้	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง	1.8	2	2	2	2	0	0	2	0.94	8	12	14.81
		3	3	3	3	3	3	3	0.00	18	18	33.33
		4	4	4	4	4	4	0	1.49	20	24	37.04
		รวม								46	54	85.19
	2.8	2	2	0	2	2	2	2	0.75	10	12	18.52
		3	3	3	3	0	0	3	1.41	12	18	22.22
		4	4	4	4	0	4	0	1.89	16	24	29.63
		รวม								38	54	70.37
	3.8	2	2	2	2	2	2	0	0.75	10	12	18.52
		3	3	3	3	3	0	3	1.12	15	18	27.78
		4	4	4	4	4	0	4	1.40	20	24	37.04

		รวม								45	54	83.33
--	--	-----	--	--	--	--	--	--	--	----	----	-------

จากประเด็นความขัดแย้งเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง ระดับความรู้ของผู้เชี่ยวชาญมีค่าคะแนนเฉลี่ยรวมในการตอบแบบสอบถามกรณีที่ 1, 2 และ 3 มีค่า 70.37, 83.33 และ 85.19 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่าแบบสอบถามกรณีที่ 1, 2 และ 3 เมื่อนำไปทดสอบผู้ที่มีประสบการณ์ควรมีค่าคะแนนเฉลี่ยอย่างน้อย 70.37 สูงสุด 85.19 นอกจากนี้สัดส่วนของการวัดระดับความเข้าใจแสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการบริหารสัญญาสะท้อนสัดส่วนคะแนนเฉลี่ยของระดับที่ 2 มีค่า 14.81-18.52 ระดับที่ 3 มีค่า 22.22-33.33 และ ระดับที่ 4 มีค่า 29.63-37.04 ตามลำดับ

การเปรียบเทียบขอบเขตของค่าคะแนนเฉลี่ยข้อคำถามในแต่ละระดับ พบว่าขอบเขตคะแนนของผู้ที่มีประสบการณ์มีค่าสูงกว่าผู้ไม่มีประสบการณ์บริหารสัญญา โดยค่าคะแนนเฉลี่ยที่มากที่สุดของผู้ไม่มีประสบการณ์เป็นคะแนนขั้นต่ำของผู้ที่มีประสบการณ์ การทดสอบระดับคะแนนจากผู้ที่มีประสบการณ์เพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงเปรียบเทียบกับผู้ที่ไม่มีความรู้ ซึ่งผู้ที่ตอบแบบสอบถามไม่ว่าจะใช้ข้อสอบชุดใดควรมีค่าคะแนนเฉลี่ยตามที่กล่าวไว้ ดังแสดงในตารางที่ 6.13 – 6.15

ตารางที่ 6.13 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละข้อคำถาม

ลำดับ	ประเด็นความขัดแย้ง	ระดับ	ชุด C			ชุด A - B		
			ผู้มีประสบการณ์			ผู้ไม่มีประสบการณ์		
			Min	Mean	Max	Min	Mean	Max
1	ค่าปรับ	2	14.81	16.05	18.52	1.85	6.68	11.85
		3	22.22	29.63	33.33	4.76	7.14	11.11
		4	37.04	39.51	44.44	8.89	11.96	15.87
2	การชำระค่าจ้าง	2	11.11	16.05	18.52	3.70	11.11	22.22
		3	22.22	22.22	22.22	2.22	12.91	22.22
		4	22.22	32.10	44.44	5.93	16.26	31.75
3	ค่าเสียหาย	2	11.11	11.11	11.11	7.41	7.58	7.94
		3	16.67	24.07	27.78	8.33	14.42	23.81
		4	14.81	24.69	29.63	2.96	12.45	18.52
4	การแก้ไขสัญญาจ้าง	2	7.41	9.88	11.11	4.76	5.84	6.84
		3	11.11	20.37	27.78	7.14	12.47	20.00
		4	29.63	37.04	44.44	17.09	24.04	29.63
5	การขยายระยะเวลาสัญญา	2	7.41	9.88	14.81	6.35	8.00	10.26
		3	16.67	25.93	33.33	2.38	16.01	25.64
		4	29.63	37.04	44.44	6.84	15.33	29.63
6	เหตุสุดวิสัย	2	14.81	16.05	18.52	6.35	7.85	10.37
		3	27.78	29.63	33.33	11.11	13.59	15.38
		4	29.63	37.04	44.44	8.89	17.21	22.22
7	การบอกเลิกสัญญา	2	11.11	18.52	22.22	6.84	12.69	19.26
		3	22.22	24.07	27.78	11.11	14.81	20.51
		4	22.22	37.04	44.44	10.26	12.92	14.81
8	การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์กฎกระทรวงและเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง	2	14.81	17.28	18.52	8.55	10.29	11.97
		3	22.22	27.78	33.33	5.13	9.69	12.82
		4	29.63	34.57	37.04	8.89	20.06	30.77

การวิเคราะห์คำตอบคะแนนรวมของกลุ่มผู้ที่มีประสบการณ์และผู้ไม่มีประสบการณ์ในด้านการบริหารสัญญาโครงการก่อสร้างภาครัฐจำนวน 47 คน ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 6.14 ซึ่งแต่ละคนตอบคำถามประกอบด้วย 8 ประเด็นความขัดแย้ง ซึ่งแบบประเมินในแต่ละชุดถูกออกแบบมาเพื่อตรวจสอบหาคะแนนรวมที่สะท้อนระดับความรู้ของผู้ตอบในกลุ่มที่ไม่มีประสบการณ์บริหารสัญญากับกลุ่มที่มีประสบการณ์ และการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรวมในแต่ละประเด็นพบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของผู้มีประสบการณ์มากกว่าผู้ไม่มีประสบการณ์ในการบริหารสัญญา ดังแสดงในตารางที่ 6.15

ตารางที่ 6.14 รายละเอียดผู้ทำแบบประเมินชุด A และชุด B

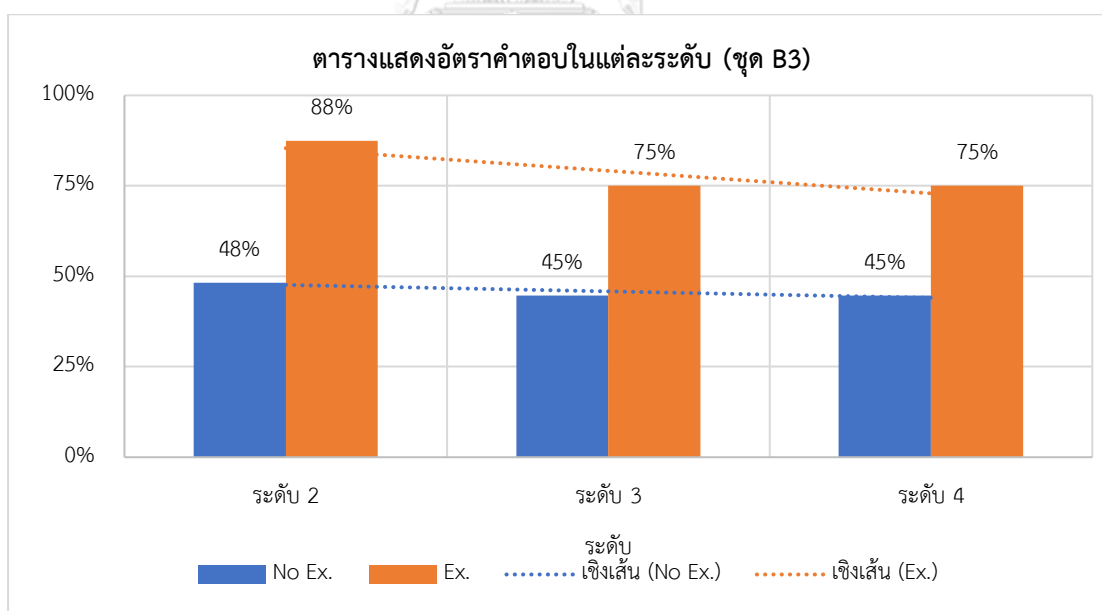
แบบประเมิน	จำนวน (คน)			คะแนนเฉลี่ยรวม (72)
	No Ex.	Ex.	รวม	
A1	8	1	9	35.89
A2	7	1	8	34.63
A3	6	1	7	29.57
B1	7	1	8	32.38
B2	6	1	7	31.43
B3	7	1	8	35.63

ตารางที่ 6.15 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยรวมในแต่ละประเด็นความขัดแย้ง

ลำดับ	ประเด็นความขัดแย้ง	ผู้ที่มีประสบการณ์ (Ex)			ผู้ไม่มีประสบการณ์ (No Ex.)		
		Min	Mean	Max	Min	Mean	Max
1	ค่าปรับ	38.89	48.15	61.11	18.52	25.78	31.85
2	การชำระค่าจ้าง	61.11	62.96	66.67	15.56	40.28	40.28
3	ค่าเสียหาย	55.56	64.81	77.78	21.48	34.45	47.62
4	การแก้ไขสัญญาจ้าง	55.56	68.52	83.33	34.19	42.35	55.56
5	การขยายระยะเวลาสัญญา	33.33	57.41	77.78	18.25	39.34	57.04
6	เหตุสุดวิสัย	38.89	57.41	72.22	30.37	38.65	42.86
7	การบอกเลิกสัญญา	38.89	70.37	100.00	37.61	40.42	45.19

ลำดับ	ประเด็นความขัดแย้ง	ผู้มีประสบการณ์ (Ex)			ผู้ไม่มีประสบการณ์ (No Ex.)		
		Min	Mean	Max	Min	Mean	Max
8	การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง	55.56	66.67	83.33	30.37	40.04	45.30

ความสามารถในการตอบคำถามพบว่าผู้ไม่มีประสบการณ์ในการจัดการสัญญา มีความสามารถในการตอบคำถามลดลงในระดับที่ 3 และ 4 ผู้มีประสบการณ์ในการจัดการสัญญา มีความสามารถในการตอบคำถามลดลงในระดับที่ 3 และ 4 เช่นกัน ดังนั้นแบบประเมินชุด B3 สามารถสะท้อนระดับความเข้าใจได้ เนื่องจากอัตราการตอบของทั้ง 2 กลุ่มตัวอย่างลดลงทุกระดับ โดยภาพรวมของชุด A และชุด B พบว่าแบบประเมินชุด B3 สามารถสะท้อนระดับความเข้าใจได้ เนื่องจากมีอัตราการตอบจากมากไปน้อยในระดับที่ 2, 3 และ 4 ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับสันนิษฐานของผู้วิจัย ดังแสดงในรูปที่ 6.2

รูปที่ 6.2 กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราค่าตอบในระดับที่ต้องการวัดชุด B3

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำกรณีศึกษาที่เหมาะสมในแบบประเมินชุด B3 มาหาค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละประเด็นความขัดแย้ง พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของผู้มีประสบการณ์มากกว่าผู้ไม่มีประสบการณ์ในการบริหารสัญญา ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์คะแนนในตาราง 6.15

ตารางที่ 6.16 ค่าคะแนนเฉลี่ยรวมของชุด B3

กรณีศึกษา	ประเด็นความขัดแย้ง	ผู้มีประสบการณ์ (Ex.)	ผู้ไม่มี ประสบการณ์ (No Ex.)
1.1	ค่าปรับ	38.89	31.85
1.2	การชำระค่าจ้าง	66.67	15.56
3.3	ค่าเสียหาย	55.56	34.26
2.4	การแก้ไขสัญญาจ้าง	66.67	55.56
3.5	การขยายระยะเวลาสัญญา	61.11	42.74
2.6	เหตุสุดวิสัย	38.89	30.37
1.7	การบอกเลิกสัญญา	100.00	45.19
2.8	การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตาม ระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง	83.33	45.30

6.3 สรุปท้ายบท

บทนี้กล่าวถึงการตรวจสอบเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐ ในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาขึ้นจากบทที่ 4 และ 5 โดยแสดงแนวโน้มของคำตอบของแบบประเมินชุด C ในแต่ละกรณีศึกษา จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามที่ไม่สอดคล้องกับที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบและปรับปรุงข้อคำถาม เพื่อให้ข้อคำถามและตัวเลือกตอบมีความถูกต้องและชัดเจนมากขึ้น

อย่างไรก็ตามเกณฑ์การประเมินความรู้ที่พัฒนาขึ้นมาเปรียบเทียบกับขอบเขตของค่าคะแนนเฉลี่ยข้อคำถามในแต่ละระดับ พบว่าขอบเขตคะแนนของผู้มีประสบการณ์มีค่าสูงกว่าผู้ไม่มีประสบการณ์บริหารสัญญา โดยค่าคะแนนเฉลี่ยที่มากที่สุดของผู้ไม่มีประสบการณ์เป็นคะแนนขั้นต่ำของผู้มีประสบการณ์ การทดสอบระดับคะแนนจากผู้ที่มีประสบการณ์เพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงเปรียบเทียบกับผู้ไม่มีประสบการณ์ ซึ่งผู้ที่ตอบแบบสอบถามไม่ว่าจะใช้ข้อสอบชุดใดควรมีค่าคะแนนเฉลี่ยตามที่กล่าวไว้ เกณฑ์การประเมินนั้นยังไม่สามารถประเมินได้อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากการตั้งคำถามและคำตอบในระดับที่ 2 จำเป็นต้องมีความชัดเจนอย่างมาก จึงจะสามารถสะท้อนระดับที่ต้องการประเมินได้ การออกแบบคำถามและคำตอบในบทที่ 5 นั้นควรบ่งชี้ให้ตรงประเด็นกับสิ่งที่ต้องการประเมิน หลังจากการแก้ไขแบบประเมิน ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้อีกครั้ง พบว่าผลลัพธ์จากการวิเคราะห์ผลการประเมินของชุด A และชุด B นั้นสามารถบ่งชี้ได้ว่าผลลัพธ์จากคำตอบของผู้มีประสบการณ์ในการบริหารสัญญามากกว่าผู้ไม่มีประสบการณ์ในทุกๆ ระดับ และเมื่อเปรียบเทียบแบบประเมินในแต่ละชุดพบว่าแบบประเมินชุด B3 สามารถสะท้อนระดับที่ต้องการวัดมากที่สุด เนื่องจากอัตราการตอบในระดับที่ 2 มีอัตราการตอบได้มากกว่าระดับที่ 3 และระดับที่ 4 ตามลำดับ เมื่อนำกรณีศึกษาที่เหมาะสมในแบบประเมินชุด B3 มาหาค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละประเด็นความชัดเจน พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของผู้มีประสบการณ์มากกว่าผู้ไม่มีประสบการณ์ในการบริหารสัญญา ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์คะแนนในตาราง 6.15

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย

7.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการลดปัญหาการความขัดแย้งที่อาจนำไปสู่ข้อพิพาทโดยส่วนใหญ่มุ่งเน้นแนวทางการปรับปรุงสัญญาก่อสร้าง ซึ่งมีวิธีการวิเคราะห์ข้อพิพาทที่แตกต่างกันไปตามเหตุผลที่เหมาะสม และการพัฒนาความเข้าใจในการบริหารสัญญาก่อสร้าง โดยส่วนมากมีการประเมินในมุมมองที่แตกต่างกันไป เช่น การประเมินความสามารถในการบริหารสัญญาสำหรับโครงการก่อสร้างในมุมมองผู้รับจ้าง ซึ่งมุ่งเน้นผลลัพธ์ทำให้เห็นช่องว่างที่อาจเป็นปัญหาและควรให้ความสำคัญ ในการกำหนดกลยุทธ์เสริมสร้างความสามารถการบริหารสัญญา นอกจากนี้มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคลังข้อมูลในกระบวนการบริหารสัญญาก่อสร้างเพื่อเป็นช่องทางในการพัฒนาฐานความรู้และจัดเก็บข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสัญญาก่อสร้าง งานวิจัยดังกล่าวเป็นแบบจำลองที่ช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานก่อสร้างสามารถหลีกเลี่ยงสถานการณ์ตีความผิดระหว่างคู่สัญญาและช่วยตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตามการปรับปรุงสัญญาและการพัฒนาความเข้าใจในการบริหารสัญญาก่อสร้างยังขาดการประเมินที่สะท้อนความรู้ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารสัญญาก่อสร้าง ซึ่งส่วนมากเป็นการประเมินจากการสังเกต ทำให้ไม่ทราบข้อจำกัดของผู้ควบคุมงานในการปฏิบัติงานซึ่งอาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างที่นำไปสู่ข้อพิพาทได้

งานวิจัยนี้จึงได้พัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา โดยการศึกษาเอกสารคำพิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสัญญาก่อสร้าง เพื่อทราบถึงสาเหตุความขัดแย้งของข้อพิพาทที่เกิดขึ้น นำมาประกอบการตั้งคำถามที่ทำให้เกิดการประเมินด้วยตนเองและผลการประเมินทำให้บุคคลทราบข้อจำกัดระดับความรู้ในประเด็นความขัดแย้งที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเอง และเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารสัญญาก่อสร้างต่อไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงเกิดแนวคิดที่จะพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในเรื่องความขัดแย้งของการบริหารสัญญา

จากการรวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เอกสารคำพิพากษาศาลปกครองระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างในช่วงการก่อสร้าง 10 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 - พ.ศ.2563 โดยผู้วิจัยได้รวบรวมประเด็นความขัดแย้งในลักษณะการขาดความเข้าใจของการบริหารสัญญาจำนวน 156 ฉบับ ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการขาดความรู้หรือประสบการณ์ทำงานไม่เพียงพอต่อการบริหารสัญญา ดังนั้นปัญหาดังกล่าวจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง

ผลจากการวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา 3 รายการแรก ได้แก่ ค่าปรับ การชำระค่าจ้าง และค่าเสียหาย ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเงิน นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐที่พบประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญามากที่สุด 3 หน่วยงานตามลำดับ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคมและกระทรวงศึกษาธิการ จากการวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาไม่ว่าจะเป็นประเด็นความขัดแย้งที่พบจำนวนมากหรือพบน้อยนั้นยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นในบทถัดไปจึงทำการพัฒนาเครื่องมือการประเมินความรู้ของผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐเกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา โดยนำประเด็นความขัดแย้งทั้ง 8 รายการจากบทที่ 4 มาพัฒนาเกณฑ์การประเมิน พัฒนาข้อคำถามปลายเปิดและปลายปิดจากกรณีศึกษาของเอกสารคำพิพากษาศาลปกครองต่อไป

การพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้สำหรับผู้ควบคุมงานก่อสร้างภาครัฐในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา โดยประยุกต์ใช้โมเดลภาวะสันนิษฐาน (Construct Modeling) เริ่มต้นจากการสร้างออกแบบเกณฑ์การประเมิน ออกแบบข้อคำถาม การออกแบบรูปแบบของคำตอบและการให้คะแนน และการวิเคราะห์ข้อคำถาม ซึ่งเกณฑ์การประเมิน เป็นหลักฐานสำคัญที่ทำให้กระบวนการมีความสอดคล้องกันภายใน

ในการออกแบบเกณฑ์การประเมินผู้วิจัยประยุกต์ใช้อนุกรมวิธานแบบโซโล (SOLO Taxonomy) ซึ่งเป็นเกณฑ์การประเมินประกอบด้วย 5 ระดับ เพื่อกำหนดคุณลักษณะความเข้าใจเบื้องต้น และเป็นหลักฐานสำคัญที่ครอบคลุมถึงคำบรรยายว่าผู้ตอบมีความเข้าใจอยู่ในระดับใด จากนั้นนำเกณฑ์ที่พัฒนาไว้เบื้องต้นมาขอความคิดเห็นและหาข้อสรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะที่กำหนดไว้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสัญญา เพื่อลดความไม่แน่นอนของการประเมิน

ในส่วนของการพัฒนาการออกแบบคำถามปลายเปิดเป็นการออกแบบข้อคำถามที่มีความสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวัดความรู้ตามระดับความเข้าใจในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาจำนวน 8 รายการ จากการวิเคราะห์ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาภาครัฐในบทที่ 4 หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการตรวจสอบลักษณะของคำตอบจากการนำคำถามปลายเปิดมาตรวจสอบกับวิศวกรโยธาจำนวน 2 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญในด้านการบริหารสัญญาโครงการก่อสร้างภาครัฐและกลุ่มที่ 2 ผู้ไม่มีประสบการณ์ในด้าน

การบริหารสัญญาหน่วยงานภาครัฐ เพื่อตรวจสอบลักษณะคำตอบที่แตกต่างกันของวิศวกรโยธาทั้งสองกลุ่ม ซึ่งมีลักษณะคำตอบที่มีความแตกต่างอย่างชัดเจน ลักษณะของคำตอบที่แตกต่างกันจึงเป็นหลักฐานสำคัญในการพัฒนาคำถามปลายปิด และสามารถประยุกต์ใช้สำหรับการออกแบบรูปแบบของคำตอบและการวิเคราะห์ข้อคำถามต่อไป

การตรวจสอบแบบประเมินความรู้ของผู้ควบคุมงานเกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาที่พัฒนาขึ้นจากบทที่ 4 และ 5 โดยประยุกต์ใช้แบบประเมินชุด C แสดงแนวโน้มของคำตอบในแต่ละกรณีศึกษา จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความคิดเห็นในแต่ละข้อคำถามที่ไม่สอดคล้องกับที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบและปรับปรุงข้อคำถาม เพื่อให้ข้อคำถามและตัวเลือกตอบมีความชัดเจนมากขึ้น

อย่างไรก็ตามเกณฑ์การประเมินความรู้ที่พัฒนาขึ้นมาเปรียบเทียบกับขอบเขตของค่าคะแนนเฉลี่ยข้อคำถามในแต่ละระดับ พบว่าขอบเขตคะแนนของผู้มีประสบการณ์มีค่าสูงกว่าผู้ไม่มีประสบการณ์บริหารสัญญา โดยค่าคะแนนเฉลี่ยที่มากที่สุดของผู้ไม่มีประสบการณ์เป็นคะแนนขั้นต่ำของผู้มีประสบการณ์ การทดสอบระดับคะแนนจากผู้ที่มีประสบการณ์เพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงเปรียบเทียบกับผู้ที่ไม่มีความรู้ ซึ่งผู้ที่ตอบแบบสอบถามไม่ว่าจะใช้ข้อสอบชุดใดควรมีค่าคะแนนเฉลี่ยตามที่กล่าวไว้ เกณฑ์การประเมินนั้นยังไม่สามารถประเมินได้อย่างสมบูรณ์เนื่องจากการตั้งคำถามและคำตอบในระดับที่ 2 จำเป็นต้องมีความชัดเจนอย่างมาก จึงจะสามารถสะท้อนระดับที่ต้องการประเมินได้ การออกแบบคำถามและคำตอบในบทที่ 5 นั้นควรบ่งชี้ให้ตรงประเด็นกับสิ่งที่ต้องการประเมิน หลังจากการแก้ไขแบบประเมิน ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้อีกครั้ง พบว่าผลลัพธ์จากการวิเคราะห์ผลการประเมินของชุด A และชุด B นั้นสามารถบ่งชี้ได้ว่าผลลัพธ์จากคำตอบของผู้มีประสบการณ์ในการบริหารสัญญามากกว่าผู้ไม่มีประสบการณ์ในทุกๆ ระดับ และเมื่อเปรียบเทียบแบบประเมินในแต่ละชุดพบว่าแบบประเมินชุด B3 สามารถสะท้อนระดับที่ต้องการวัดมากที่สุดเนื่องจากอัตราการตอบในระดับที่ 2 มีอัตราการตอบได้มากกว่าระดับที่ 3 และระดับที่ 4 ตามลำดับ เมื่อนำกรณีศึกษาที่เหมาะสมในแบบประเมินชุด B3 มาหาค่าคะแนนเฉลี่ยในแต่ละประเด็นความขัดแย้ง พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยของผู้มีประสบการณ์มากกว่าผู้ไม่มีประสบการณ์ในการบริหารสัญญา ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์คะแนนในตาราง 6.15

7.2 ประโยชน์ของงานวิจัย

ประโยชน์ของการดำเนินงานวิจัยนี้สามารถแบ่งออกได้ 3 ด้าน คือ ประโยชน์จากรายการความขัดแย้งของการบริหารสัญญา ประโยชน์ต่อการผลักดันให้นำมาใช้เป็นแนวทางสำหรับการประเมินที่สะท้อนข้อจำกัด และการนำเครื่องมือประเมินมาใช้ประกอบการอบรมผู้ที่เกี่ยวข้อง

1. การทบทวนรายการความขัดแย้งของการบริหารสัญญาก่อสร้างทำให้ทราบว่ายังคงมีประเด็นความขัดแย้งจากการบริหารสัญญาในประเด็นใดบ้าง โดยศึกษาข้อมูลจากกรณีศึกษาเอกสารคำพิพากษาศาลปกครอง ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้
2. การใช้เครื่องมือประเมินความรู้ของผู้ควบคุมงานในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญานั้นสามารถสะท้อนระดับความรู้ของผู้ควบคุมงานได้อย่างชัดเจน ซึ่งสามารถใช้เป็นแนวทางในการวัดระดับความรู้ให้เหมาะสมสำหรับการบริหารสัญญาก่อสร้างต่อไป
3. การพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้ในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือประกอบการอบรมและใช้เป็นแบบประเมินให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสัญญาก่อสร้าง

7.3 ข้อจำกัดของงานวิจัย

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการพัฒนาเครื่องมือประเมินความรู้ของผู้ควบคุมงานในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญานั้น ผลการศึกษาพบว่าเครื่องมือที่ใช้ประเมินความรู้มีข้อจำกัดในการวัดระดับความเข้าใจในระดับขั้นพื้นฐาน ซึ่งประเมินความรู้ในระดับความเข้าใจเน้นหาสาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งจากกรณีศึกษา การวัดระดับความรู้ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดต่างๆ ในการใช้งานดังนี้

การประเมินความรู้ในระดับขั้นพื้นฐานเน้นทดสอบความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งจากกรณีศึกษา โดยข้อจำกัดจากการวิจัยเกิดจากหลายสาเหตุเช่น เครื่องมือประเมินจากประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาเป็นการนำข้อมูลจากเอกสารคำพิพากษามาเป็นกรณีศึกษาที่มีข้อมูลเชิงลึกไม่ครบถ้วน การตั้งคำถามที่ใช้ประเมินอาจไม่ชัดเจน รวมทั้งภาษาที่ใช้อาจเข้าใจคลาดเคลื่อน นอกจากนี้ผู้วิจัยนำกรณีศึกษามาใช้โดยไม่ได้แบ่งประเภทของโครงการ ดังนั้นผู้ทำแบบประเมินบางท่านอาจไม่ทราบรายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับลักษณะของโครงการที่แตกต่างกัน

7.4 ข้อเสนอแนะของงานวิจัย

1. เกณฑ์การประเมินความรู้ของผู้ควบคุมงานเกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาเป็นเกณฑ์รวม หากผู้วิจัยแบ่งเกณฑ์และการพิจารณาคำนวณในแต่ละประเด็นความขัดแย้ง อาจทำให้ผลลัพธ์ของการประเมินนั้นสะท้อนข้อจำกัดที่ต้องปรับปรุงให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. การตรวจสอบเครื่องมือประเมินความรู้ของผู้ควบคุมงานในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณลักษณะของประสบการณ์ที่แตกต่างกันควรมีขนาดของตัวอย่างเท่าๆ กัน เพื่อสนับสนุนความน่าเชื่อถือแบบประเมิน

ตารางที่ ก.1 รายชื่อผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมิน

รหัสย่อ	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	สถานที่ปฏิบัติงาน	ประสบการณ์
E1	สมศักดิ์ อัครนวลเสรี	วิศวกรโยธา ชำนาญการพิเศษ	กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข	36 ปี
E2	คมวรรณ สุนติบริยง	วิศวกรโยธา ชำนาญการพิเศษ	กรมทางหลวง	14 ปี
E3	พัศพนันท์ ชาญวสุนันท์	อาจารย์	ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	19 ปี
E4	อภิชาติ บุณกุลกิจการ	วิศวกรชำนาญการ	กรมทางหลวงชนบท	9 ปี
E5	ชัชชล อัครพิมาน	ผู้จัดการ ฝ่ายเรียกร้อง ในงานก่อสร้าง	บริษัท ควอนตัม พีพีพี คอนซัลติ้ง จำกัด	9 ปี
E6	วิชัย ยู	วิศวกรชำนาญการ	กรมทางหลวงชนบท	9 ปี
E7	กัมพล กิตติพงษ์พัฒนา	วิศวกรระดับ 7	การไฟฟ้าฝ่ายผลิต แห่งประเทศไทย	9 ปี
E8	ชาญศักดิ์ แร่งสาริกรรม	นายช่างโยธาชำนาญ งาน	กรมทางหลวงชนบท	17 ปี

ตารางที่ ก.2 รายชื่อผู้ทำแบบประเมินข้อความปลายเปิด

รหัสย่อ	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	สถานที่ปฏิบัติงาน	ประสบการณ์
EE1	เสน่ห์ เจริญวงศ์	วิศวกรโยธาชำนาญการพิเศษ	กรมทางหลวง	21 ปี
EE2	ณัฐวิทย์ พัฒนจันทร์	วิศวกรโยธาชำนาญการพิเศษ	กรมโยธาธิการและผังเมือง	28 ปี
EE3	คมวรรณ สุนิตบริบรยง	วิศวกรโยธาชำนาญการพิเศษ	กรมทางหลวง	14 ปี
EE4	นิกร เจียมวรพงค์	วิศวกรโยธา	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	8 ปี
A1	วีรดา ทัศนศิริสกุล	วิศวกรฝ่ายตลาดและสัญญา	บริษัท นันทวัน จำกัด	3 ปี
A2	อรณิชา ธนากรรัฐ	วิศวกรสำนักงาน	บริษัท ไบตาล เทอร์บายน์ จำกัด	4 ปี
A3	สราวิช คันธานนท์	วิศวกรโยธา	บริษัท ยูเอ็ม ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด	1 ปี 6 เดือน
A4	พรเทพ วุฒิวงศ์	วิศวกรโยธาปฏิบัติการ	กรมชลประทาน	2 ปี
A5	ชยุตรา เหมะรัชตะ	วิศวกรสนาม	บริษัท เอพี (ไทยแลนด์) จำกัด (มหาชน)	2 ปี 5 เดือน
A6	กิตติพิศ อาทะวงศ์	วิศวกรโยธาปฏิบัติการ	สำนักพัฒนาพื้นที่ปฏิรูปที่ดิน	3 ปี 5 เดือน
A7	เอกสิทธิ์ ทรงศรีจันทร์	วิศวกรโยธาปฏิบัติการ	สำนักการโยธา กรุงเทพมหานคร	4 ปี
A8	ธมนวรรณ เขียวระยับ	วิศวกรตรวจสอบและประมาณราคา	บริษัท เออีคอม คอนซัลติ้ง (ประเทศไทย) จำกัด	4 ปี
A9	ซัชชล อัครพิมาน	ผู้จัดการฝ่ายเรียกจ้างงานก่อสร้าง	บริษัท ควอนตัม พีพีพี คอนซัลติ้ง จำกัด	9 ปี
A10	ธนกร ขุนฤทธิ์	วิศวกรโยธาปฏิบัติการ	กรมทางหลวง	5 ปี
A11	ชัยวัฒน์ จันทร์สำอางค์	วิศวกรโยธา	บริษัท เอทีเอ็มพัฒนา จำกัด	4 ปี

ตารางที่ ก.3 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญของแบบประเมินชุด C

รหัสย่อ	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	สถานที่ปฏิบัติงาน	ประสบการณ์
EC1	พิชา ศรีพระจันทร์	อาจารย์	คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	10 ปี
EC2	เสน่ห์ เจริญวงศ์	วิศวกรโยธาชำนาญ การพิเศษ	กรมทางหลวง	21 ปี
EC3	นิกร เจียมวรพงค์	วิศวกรโยธา	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	8 ปี
EC4	นรุช ฤทธิมน้อย	วิศวกรชำนาญการ	สำนักงานจัดการทรัพยากรน้ำ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	15 ปี
EC5	ณัฐวัฒน์ พัฒนจันทร์	วิศวกรโยธาชำนาญ การพิเศษ	กรมโยธาธิการและผังเมือง	28 ปี
EC6	พัศพันธ์ ชาญสุนันท์	อาจารย์	ภาควิชาเคหการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย	19 ปี
EC7	คมวรรณ สุนธิบรรยง	วิศวกรโยธาชำนาญ การพิเศษ	กรมทางหลวง	14 ปี
EC8	ปิติ คิวสิขเรศ	ผู้อำนวยการกอง ก่อสร้างเครื่องมือจ่าย น้ำ	การประปานครหลวง	23 ปี
EC9	พลเทพ สุภาชิตานนท์	วิศวกร 7	การประปานครหลวง	20 ปี
EC10	การณีย์ ปอแก้ว	วิศวกร 7	การประปานครหลวง	13 ปี
EC11	โชคอนันต์ สุระพิงษ์	วิศวกร 7 (กรรมการตรวจรับ พัสดุ)	การประปานครหลวง	15 ปี
EC12	พันธ์ศักดิ์ พลอาสา	วิศวกรอาวุโส	การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย และ บริษัท พีเอ็มซีเอ็ม คอนซัลตัง จำกัด	32 ปี
EC13	สิทธิชัย เวณณินท์	วิศวกรโยธา	บริษัท ไพร่ม เอ็นจิเนียริง อาร์คิเทค เชอรัล คอนซัลแต้นส์ จำกัด	14 ปี
EC14	กิตติศักดิ์ ณ หนองคาย	วิศวกร 7 (กรรมการกำหนด ราคากลาง)	การประปานครหลวง	15 ปี
EC15	กฤษฎี จองโชติศิริกุล	วิศวกร 7	การประปานครหลวง	12 ปี
EC16	วิณะ หนองไข่น้ำ	วิศวกร 7 (กรรมการกำหนด ราคากลาง)	การประปานครหลวง	25 ปี

ตารางที่ ก.4 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญของแบบประเมินชุด A และชุด B

รหัสย่อ	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	สถานที่ปฏิบัติงาน	ประสบการณ์
EX1	ศุภกฤตย์ สังฆพรหม	วิศวกรโยธา ปฏิบัติการ	กลุ่มตรวจสอบการบริหารพัสดุ สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน	2 ปี
EX2	คมวรรณ สุนิตบริยง	วิศวกรโยธาชำนาญ การพิเศษ	กรมทางหลวง	14 ปี
EX3	ธีศิษฐ์ มีสมคัมภ์	วิศวกร 6	การประปานครหลวง	13 ปี
EX4	ไม่ประสงค์ออกนาม	วิศวกร 7	การประปานครหลวง	13 ปี
EX5	สมคิด เขียงหลิว	วิศวกร 7	การประปานครหลวง	12 ปี
EX6	กิตติศักดิ์ ณ หนองคาย	วิศวกร 7 (กรรมการกำหนด ราคากลาง)	การประปานครหลวง	15 ปี

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นเกณฑ์ที่กำหนดในตารางที่ ข.1 เหมาะสมต่อการประเมินคุณลักษณะความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาหรือไม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดความไม่แน่นอนของการประเมินความรู้

ตารางที่ ข.1 คุณลักษณะความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา

ระดับ		คุณลักษณะความเข้าใจเกี่ยวกับ ประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา	ความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ
4	ขั้นเชี่ยวชาญ	สามารถอธิบายข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา โดยมีหลักฐานสนับสนุนจากการวิเคราะห์สาระสำคัญ นำไปสู่ข้อสรุปเป็นวิธีการ สมมติฐาน หรือข้อเสนอแนะที่เหมาะสมในสถานการณ์ที่ซับซ้อนได้	
3	ขั้นชำนาญ	สามารถวิเคราะห์ เปรียบเทียบ หรือประยุกต์ใช้ทฤษฎีที่อธิบายในแง่ของเหตุและผลจากความเข้าใจในความสัมพันธ์ในแง่มุมต่างๆ ที่เกี่ยวกับประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา	
2	ขั้นพื้นฐาน	สามารถอธิบายหรือแบ่งแยกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาได้เป็นส่วนๆ จากความเข้าใจของข้อมูลที่ได้รับ	
1	ขั้นเบื้องต้น	สามารถระบุ หรือบอกกล่าวได้จากความจำที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญา แต่ไม่สามารถขยายความได้อย่างครบถ้วน	
0	ขั้นปรับปรุง	ขาดความเข้าใจในประเด็นความขัดแย้งของการบริหารสัญญาที่สำคัญ	

1.1 ค่าปรับ

<p>การว่าจ้างในกรณีพิเศษของสัญญาจ้างก่อสร้างอาคารฝึกงานแห่งหนึ่งในราคา 2,826,000 บาท มีกำหนดเริ่มการก่อสร้างวันที่ 1 ตุลาคม 2534 - วันที่ 27 มิถุนายน 2535 ในระหว่างการก่อสร้างผู้รับจ้างอ้างว่ามีชาวบ้านเรียกร้องให้เปลี่ยนจากการใช้เสาเข็มตอกเป็นเสาเข็มเจาะ เนื่องจากได้รับแรงสั่นสะเทือนจากการตอกเสาเข็ม ต่อมาผู้ว่าจ้างได้ส่งวิศวกรไปทดลองตอกเสาเข็มในวันที่ 15 ตุลาคม 2534 ไม่มีชาวบ้านมาร้องเรียนว่าการตอกเสาเข็มทำให้เกิดแรงสั่นสะเทือนแต่อย่างใด ผู้ว่าจ้างจึงยืนยันที่จะให้ก่อสร้างเสาเข็มตอกต่อไป โดยแนะนำวิธีการตอกเสาเข็มใหม่ให้ไม่มีปัญหาต่ออาคารข้างเคียงและการรับน้ำหนักของอาคาร ต่อมาการตอกเสาเข็มทั้งหมด 240 ต้น ถูกตรวจสอบพบว่าขนาดของเสาเข็มไม่ถูกต้องตามแบบ 61 ต้นที่ผู้ว่าจ้างไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ แต่ผู้รับจ้างยังคงเพิกเฉยต่อคำสั่งแก้ไขงานและทิ้งงานไปจนล่วงเลยกำหนดเวลาตามสัญญา ผู้ว่าจ้างจึงใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา รับผิดชอบค่าปรับสัญญา สงวนสิทธิเรียกค่าปรับนับจากวันครบกำหนดแล้วเสร็จของงานจนถึงวันบอกเลิกสัญญาเป็นเวลา 366 วัน เป็นเงิน 1,034,316 บาท จากการจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ที่เพิ่มขึ้นเป็นเงิน 208,000 บาท ผู้รับจ้างยอมรับการบอกเลิกสัญญาแต่ยังคงเพิกเฉยต่อค่าปรับ (48/2555)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ท่านคิดว่าข้อใดเป็นสาเหตุที่ผู้รับจ้างเพิกเฉยต่อค่าปรับ (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ว่าจ้างไม่อนุมัติการแก้ไขสัญญาจนล่วงเวลาของสัญญา จึงทำให้เกิดค่าปรับที่สูงเกินส่วน (ระดับ 0) 2.ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาล่าช้า ซึ่งส่งผลให้ค่าปรับสูงเกินส่วนตามข้อกำหนดของสัญญามาตรฐาน (ระดับ 2) 3.ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาและสงวนสิทธิเรียกค่าปรับรวมกับค่าจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ (ระดับ 0) 4.ผู้ว่าจ้างคิดค่าปรับเกินกว่าร้อยละ 5 ของมูลค่างานตามสัญญา
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการพิจารณาการคิดค่าปรับได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ว่าจ้างควรใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาเมื่อพิจารณาได้ว่าผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จตามเวลาสัญญา เมื่อค่าปรับสูงเกินส่วนผู้รับจ้างสามารถสงวนสิทธิลดค่าปรับได้ (ระดับ 3) 2.ผู้ว่าจ้างตัดสินใจล่าช้าเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาค่าปรับการตอกเสาเข็ม จึงส่งผลต่อการดำเนินงานของผู้รับจ้าง ผู้รับจ้างสามารถสงวนสิทธิลดค่าปรับได้ (ระดับ 0) 3.ผู้รับจ้างไม่แก้ไขงานก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบรูปตามคำสั่งผู้ว่าจ้าง จึงต้องชำระค่าปรับต่อวันตามข้อกำหนดของสัญญา (ระดับ 0) 4.ผู้ว่าจ้างไม่ได้ทำสัญญาใหม่สำหรับการแก้ไขงานโดยพิจารณาเวลาและวงเงินเพิ่มเติม ดังนั้นผู้รับจ้างสามารถสงวนสิทธิลดค่าปรับได้ (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 3: “โครงการก่อสร้างแห่งหนึ่งมีมูลค่า 25 ล้านบาท หากผู้รับจ้างพบอุปสรรคในการก่อสร้างเนื่องจากพื้นที่ก่อสร้างเป็นถิ่นทุรกันดาร จึงทำให้เคลื่อนย้ายวัสดุอุปกรณ์สำหรับก่อสร้างไม่สะดวก ผู้รับจ้างจึงขอสงวนสิทธิขยายเวลาแต่ไม่ได้รับอนุมัติจากผู้ว่าจ้าง จนกระทั่งครบกำหนดสัญญาผู้รับจ้างทำงานได้เพียง 67% ของปริมาณงานทั้งหมด ผู้ว่าจ้างจึงแจ้งสงวนสิทธิเรียกค่าปรับออกไปจนกว่างานจะแล้วเสร็จ ต่อมาผู้ว่าจ้างจึงใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา เนื่องจากผู้รับจ้างยังคง</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ว่าจ้างควรพิสูจน์ทราบว่าการก่อสร้างเกิดอุปสรรคตามที่ผู้รับจ้างได้แจ้งจริงหรือไม่ ซึ่งกรณีนี้ลักษณะของพื้นที่ทำให้งานก่อสร้างล่าช้า ผู้ว่าจ้างต้องลดค่าปรับในส่วนของอุปสรรคดังกล่าว (ระดับ 0) 2.ผู้ว่าจ้างสามารถใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้ และผู้รับจ้างต้องยินยอมชำระค่าปรับตามสัญญา เนื่องจากผู้รับจ้างทำงานไม่แล้วเสร็จและค่าปรับที่เกิดขึ้นจริงมีมูลค่าไม่เกินเงื่อนไขของสัญญา (ระดับ 4) 3.ผู้ว่าจ้างควรบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดสัญญาและระบุสาเหตุของการเลิกสัญญาอย่างชัดเจนให้กับผู้รับจ้าง เพื่อให้ผู้รับจ้างยินยอมให้หักค่าปรับออกจากค่าจ้าง (ระดับ 0) 4.ผู้รับจ้างสามารถโต้แย้งสิทธิการลดค่าปรับในส่วนของอุปสรรคจากพื้นที่ โดย

<p>ทำงานล่าช้าและคาดการณ์ได้ว่าจะไม่แล้วเสร็จตามสัญญา ทำให้ค่าปรับคิดเป็นเงิน 1.9 ล้านบาท แต่ผู้รับจ้างไม่ยินยอมให้หักค่าปรับออกจากค่าจ้าง เพราะค่าปรับสูงและไม่ได้รับการอนุมัติขยายเวลาจากเหตุดังกล่าว” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นข้อสรุปที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารสัญญาได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<p>อ้างว่าได้แจ้งขอสงวนสิทธิขยายเวลาเหตุดังกล่าวให้ทราบในระหว่างการดำเนินงานแล้ว (ระดับ 0)</p>
--	--

1.2 การชำระค่าจ้าง

<p>สัญญาจ้างก่อสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งหนึ่งตกลงจ่ายค่าจ้างแบ่งออกเป็น 4 งวดตามผลสำเร็จของงาน ซึ่งสัญญาจ้างระหว่างคู่สัญญามีเงื่อนไขที่เป็นสาระสำคัญในส่วนของชำระค่าจ้างจะต้องได้รับการอนุมัติงบประมาณโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการปี 2555 เสียก่อน ดังนั้นการชำระเงินค่าจ้างต้องเผื่อเวลาเพื่อให้ผู้ว่าจ้างไปดำเนินการขออนุมัติ ต่อมาในระหว่างการทำนการก่อสร้างผู้ว่าจ้างได้ตรวจรับงานที่แล้วเสร็จและมีการชำระค่าจ้างในงวดที่ 1,2,3 เพียงบางส่วน หลังจากนั้นผู้ว่าจ้างเข้าใช้งานอาคารโดยที่ผู้รับจ้างไม่ได้คัดค้านแต่อย่างใด และผู้รับจ้างได้ทวงถามค่าจ้างก่อสร้างตามสัญญาหลายครั้งแต่ผู้ว่าจ้างยังคงเพิกเฉย และผู้ว่าจ้างชำระงวดที่ 4 ภายหลังจากมีการตรวจรับงานแล้วถึงเกือบ 2 ปี ซึ่งผู้ว่าจ้างยอมรับว่าการชำระเงินล่าช้าเนื่องจากติดขัดที่ระเบียบขั้นตอนทางราชการมีการติดต่อหลายหน่วยงานจึงทำให้เกิดความล่าช้า (550/2560)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดประเด็นความขัดแย้งเกี่ยวข้องกับการชำระค่าจ้าง (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.คู่สัญญาการเบิกจ่ายล่าช้าของงานที่ส่งมอบปีงบประมาณ 2555 (ระดับ 0) 2.คู่สัญญาตกลงเรื่องการเบิกจ่ายเงินไม่ชัดเจน ซึ่งการจัดจ้างควรมีงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติแล้ว (ระดับ 2) 3.คู่สัญญาตกลงเข้าใช้งานอาคารก่อนที่งานก่อสร้างจะแล้วเสร็จ (ระดับ 0) 4.คู่สัญญาไม่ทำการตกลงปริมาณงานในแต่ละงวดงานให้ชัดเจนก่อนลงนามในสัญญา (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการบริหารสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการชำระค่าจ้างได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.การลงนามสัญญาควรมีกรอบงบประมาณในการดำเนินโครงการ หากล่าช้าจากกระบวนการเบิกจ่าย ผู้ว่าจ้างควรปรับแผนงบประมาณให้สอดคล้องกับความเป็นจริง (ระดับ 0) 2.ผู้รับจ้างไม่ควรลงนามสัญญาในลักษณะนี้ หากงบประมาณยังไม่ได้รับการอนุมัติ อาจเกิดปัญหาความล่าช้าและการคิดค่าปรับได้ภายหลัง (ระดับ 0) 3.ผู้ว่าจ้างควรประมาณการค่าใช้จ่ายแต่ละงวด เพื่อให้เพียงพอต่อการจ่ายให้กับผู้รับจ้าง (ระดับ 0) 4.เมื่อผู้ว่าจ้างชำระค่าจ้างไม่ครบจะเข้าใช้งานอาคารไม่ได้ หากต้องการเข้าใช้งานผู้ว่าจ้างต้องร่างสัญญาขึ้นอีกฉบับและกำหนดวันเวลาที่แน่นอน (ระดับ 3)
<p>คำถามที่ 3: “หากผู้ว่าจ้างเข้าใช้งานอาคาร ในขณะที่ผู้ว่าจ้างยังไม่ได้รับมอบงานในงวดสุดท้ายตามสัญญา และยังไม่ชำระเงินค่าจ้างจนกว่าผู้รับจ้างจะทำงานแล้วเสร็จ” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นแนวทางการบริหารสัญญาได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ว่าจ้างเข้าใช้อาคารถือว่าเป็นการรับมอบอาคาร ผู้ว่าจ้างจะต้องชำระค่าจ้าง เพราะก่อนลงนามในสัญญามีกรอบงบประมาณมาเพื่อชำระค่าจ้างแล้ว (ระดับ 4) 2.ผู้ว่าจ้างต้องชำระค่าจ้างงานงวดสุดท้ายทันที ณ วันที่แรกที่ผู้ว่าจ้างเข้าใช้งานอาคารตามกำหนดเวลาสัญญา (ระดับ 0) 3.การใช้อาคารของผู้ว่าจ้างควรชำระค่าจ้างตามมูลค่ารวมของโครงการก่อนการตรวจสอบปริมาณงานที่ยังไม่ได้รับมอบงานตามสัญญา (ระดับ 0) 4.ผู้ว่าจ้างต้องชำระค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้างภายหลังเข้าใช้อาคาร จนกว่าผู้รับจ้างจะทำการก่อสร้างแล้วเสร็จตามสัญญา (ระดับ 0)

1.3 ค่าเสียหาย

<p>สัญญาจ้างก่อสร้างโรงยิมและสระว่ายน้ำแห่งหนึ่ง ผู้รับจ้างทำงานเป็นระยะเวลา 155 วัน รวมงานแล้วเสร็จร้อยละ 13 ของงานจ้างทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วยงานก่อสร้างกำแพงดิน งานตอกเสาเข็มและงานผูกเหล็กเสาตอม่อ ต่อมาผู้รับจ้างหยุดงานโดยไม่ได้แจ้งเหตุของการหยุดงานแต่อย่างใด ผู้ว่าจ้างเร่งรัดให้ดำเนินการก่อสร้างหลายครั้งแล้วแต่ผู้รับจ้างยังคงเพิกเฉย ซึ่งงานที่เหลือคาดว่าจะต้องใช้ระยะเวลาในการก่อสร้างให้แล้วเสร็จจำนวน 433 วัน แต่เวลาก่อสร้างตามสัญญาจ้างคงเหลือเพียง 79 วัน ฝ่ายผู้ว่าจ้างจึงคาดว่าผู้รับจ้างจะทำงานไม่แล้วเสร็จทันเวลา ผู้ว่าจ้างจึงตัดสินใจบอกเลิกสัญญา ต่อมาผู้ว่าจ้างได้จัดจ้างผู้รับจ้างรายใหม่เพื่อให้งานก่อสร้างแล้วเสร็จได้อย่างรวดเร็วโดยใช้เวลาน้อยที่สุด ผู้ว่าจ้างแจ้งให้ผู้รับจ้างชำระค่าเสียหายในส่วนต่างที่เกินจากมูลค่างานที่เหลือตามสัญญา แต่ผู้รับจ้างยังคงเพิกเฉยเพราะเห็นว่าค่าเสียหายนั้นเกินกว่าความเป็นจริงจากผลของงาน (383/2562)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ท่านคิดว่าข้อใดไม่ใช่องค์ประกอบที่ส่งผลให้ผู้รับจ้างเพิกเฉยต่อการชำระค่าเสียหาย (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. มูลค่าวัสดุสำหรับแก้ไขงานที่ไม่ถูกต้องของผู้รับจ้าง (ระดับ 0) 2. มูลค่าของค่าปรับจากความล่าช้าในการดำเนินงานของผู้รับจ้าง ถือเป็นค่าเสียหายของผู้ว่าจ้าง (ระดับ 2) 3. ค่าควบคุมงานและค่าแรงงานที่ปรับเปลี่ยนขึ้นจากการจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: : จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการบริหารสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการชำระค่าเสียหายได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้รับจ้างควรชำระค่าปรับจากการดำเนินงานไม่แล้วเสร็จตามสัญญา เพื่อชดใช้เป็นค่าเสียหายให้กับผู้ว่าจ้างในการจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ (ระดับ 0) 2. ผู้รับจ้างควรพิจารณาค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริงรวมถึงผลต่างของมูลค่างานจากการจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ หากไม่ตรงกับมูลค่าความเสียหายจริง ผู้รับจ้างสามารถโต้แย้งได้ (ระดับ 3) 3. ผู้ว่าจ้างควรพิจารณาการขยายเวลาก่อสร้างให้ผู้รับจ้างดำเนินการต่อไป เพราะค่าเสียหายจากการจ้างผู้รับจ้างรายใหม่สูงเกินกว่ากรอบงบประมาณที่กำหนดไว้ในสัญญา (ระดับ 0) 4. ผู้ว่าจ้างไม่มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหาย เพราะผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาแล้วจะไม่ถือว่าเป็นคู่สัญญากันอีกต่อไป (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 3: “ในระหว่างการก่อสร้างผู้รับจ้างต้องทำการแก้ไขงานให้สอดคล้องกับแบบก่อสร้างตามคำสั่งผู้ว่าจ้าง ในเวลาต่อมาผู้รับจ้างยังคงไม่สามารถแก้ไขปัญหางานดังกล่าวได้ จึงส่งผลให้ผู้รับจ้างไม่สามารถทำการก่อสร้างให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาสัญญาจนกระทั่งอัตราค่าปรับสูงเกินกว่าร้อยละ 10 ของวงเงินค่าจ้าง ผู้ว่าจ้างจึงพิจารณาบอกเลิกสัญญาพร้อมรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับค่าเสียหาย” จากข้อความข้างต้น ท่านคิดว่าข้อใดไม่ใช่รายละเอียดของค่าเสียหายในหนังสือแจ้งบอกเลิกสัญญา (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ค่าจ้างผู้ควบคุมงาน เพราะผู้รับจ้างทำงานล่าช้าจึงส่งผลให้มีค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้ควบคุมงานเพิ่มตามจำนวนวันนอกเหนือจากสัญญา (ระดับ 0) 2. ค่าเสียหายจากการดำเนินการก่อสร้างไม่ถูกต้องหรือผู้รับจ้างไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ เช่น ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าแรงงานเพิ่มเติม เป็นต้น (ระดับ 0) 3. ความล่าช้าจากการดำเนินงานก่อสร้าง หลังจากครบกำหนดระยะเวลาสัญญาทำให้ค่าปรับสูงเกินกว่าร้อยละ 10 ของวงเงินค่าจ้างถือเป็นค่าเสียหายที่ระบุในหนังสือเลิกสัญญา (ระดับ 4)

2.1 ค่าปรับ

<p>ในการก่อสร้างเขื่อน คสล. แห่งหนึ่งมีมูลค่า 77,600,000 บาท ผู้รับจ้างต้องเริ่มงานภายในวันที่ 1 เมษายน 2554 ถึง 21 กันยายน 2555 หลังจากทำสัญญาแล้ว ณ วันที่ 27 เมษายน 2554 ผู้รับจ้างมีหนังสือแจ้งเกี่ยวกับอุปสรรคในระหว่างการก่อสร้าง เนื่องจากพื้นที่ก่อสร้างมีเสาและสายไฟฟ้า สายโทรศัพท์ ท่อประปาและบ้านที่รูกล้ำแนวเขตของโครงการก่อสร้าง หลังจากนั้นผู้ว่าจ้างตรวจสอบพบว่าพื้นที่ก่อสร้างส่วนใหญ่สามารถเข้าดำเนินการโดยไม่เป็นอุปสรรค และแจ้งให้ผู้รับจ้างดำเนินการก่อสร้างในส่วนที่ไม่มีอุปสรรคไปก่อน พร้อมทั้งให้ผู้รับจ้างประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุขโรคที่เกี่ยวข้อง ในวันที่ 14 มิถุนายน 2554 ผู้ว่าจ้างมีคำสั่งเร่งรัดงานให้แล้วเสร็จ เนื่องจากผู้ว่าจ้างตรวจพบว่าผู้รับจ้างยังไม่ได้ดำเนินการตามคำสั่งและแผนงานดังกล่าว เมื่อใกล้ถึงกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญา ผู้ว่าจ้างตรวจพบว่าผู้รับจ้างยังคงดำเนินการล่าช้ากว่าแผนงานก่อสร้างที่เสนอไว้ ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างได้ตกลงทำบันทึกต่อท้ายสัญญา โดยแก้ไขกำหนดเวลาทำงานจากเดิมแล้วเสร็จ 21 กันยายน 2555 เป็นวันที่ 20 มีนาคม 2556 ต่อมาผู้รับจ้างยังคงทำการก่อสร้างล่าช้า ซึ่งผู้รับจ้างให้เหตุผลของความล่าช้าเกิดจากจำนวนคนงาน วัสดุอุปกรณ์และเครื่องจักรที่ไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน หยุดงานก่อสร้างต่อเนื่องเป็นเวลาประมาณ 2-3 เดือน และมีการขนย้ายวัสดุอุปกรณ์และเครื่องจักรออกจากพื้นที่ก่อสร้าง โดยที่ผู้รับจ้างไม่ได้ทำหนังสือชี้แจงเหตุดังกล่าว ผู้ว่าจ้างจึงสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับตามสัญญาลงวันที่ 30 มกราคม 2557 และมีหนังสือแจ้งบอกเลิกสัญญาลงวันที่ 16 มิถุนายน 2557 ซึ่งผู้รับจ้างต้องชำระค่าปรับตามสัญญาจ้างเป็นเงินวันละ 77,600 บาท ระยะเวลา 453 วัน รวมเป็นเงิน 35,152,800 บาท (354/2562)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดแสดงถึงสาเหตุของความขัดแย้งในการบริหารสัญญาที่เกี่ยวข้องกับค่าปรับ (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาล่าช้าจึงทำให้ค่าปรับสูงเกินส่วน (ระดับ 2) 2.ผู้รับจ้างขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานตามแผนงาน ส่งผลต่อระยะเวลาการดำเนินงานล่าช้าและเกิดค่าปรับ (ระดับ 0) 3.ผู้รับจ้างไม่ประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุขโรคส่งผลต่อระยะเวลาการดำเนินงานล่าช้าและเกิดค่าปรับ (ระดับ 0) 4.ผู้ว่าจ้างไม่พิจารณาการขยายระยะเวลาจึงทำให้เกิดค่าปรับ (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับการชำระค่าปรับได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ว่าจ้างแจ้งบอกเลิกสัญญาล่าช้า 453 วัน ทำให้มีอัตราค่าปรับร้อยละ 45.30 ของวงเงินค่าจ้าง แต่ผู้ว่าจ้างต้องลดอัตราค่าปรับลงเป็นร้อยละ 10 ของวงเงินค่าจ้างตามข้อกำหนดสัญญา (ระดับ 3) 2.ผู้รับจ้างต้องชำระค่าปรับโดยนับตั้งแต่วันที่ผู้ว่าจ้างสงวนสิทธิเรียกค่าปรับจนถึงวันที่บอกเลิกสัญญาเป็นระยะเวลา 138 วัน ทำให้มีอัตราค่าปรับร้อยละ 13.80 ของวงเงินค่าจ้าง (ระดับ 0) 3.ผู้รับจ้างขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงานและไม่สามารถแก้ไขปัญหายุ่งยากที่เกิดขึ้นในระหว่างการก่อสร้าง จึงต้องชำระอัตราค่าปรับร้อยละ 45.30 ของวงเงินค่าจ้าง (ระดับ 0) 4.ผู้รับจ้างทำงานล่าช้าจนเกิดความเสียหายจึงถูกบอกเลิกสัญญาตามดุลพินิจของผู้ว่าจ้าง ผู้รับจ้างจึงต้องเสียค่าปรับตามจำนวนวันที่ล่าช้า 138 วัน (ระดับ 0)

<p>คำถามที่ 3: “หากผู้รับจ้างทำการก่อสร้างไม่สอดคล้องกับระยะเวลาในแผนงาน ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาแล้วเสร็จของงานก่อสร้าง ในขณะที่โครงการยังไม่ครบกำหนดตามสัญญา ซึ่งเหลือระยะเวลาอีก 25 วัน ผู้ว่าจ้างได้แจ้งสงวนสิทธิเรียกค่าปรับในวันถัดไป โดยมีอัตราค่าปรับเท่ากับร้อยละ 15 ของวงเงินค่าจ้างพร้อมกับหนังสือบอกเลิกสัญญา แต่ผู้รับจ้างไม่ยินยอมชำระค่าปรับ” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นแนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารสัญญาได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้รับจ้างควรขอสงวนสิทธิผ่อนผันการบอกเลิกสัญญา โดยอ้างอิงข้อสัญญามาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับการยกเลิกสัญญาและค่าปรับ เพื่อหลีกเลี่ยงการเรียกค่าปรับที่สูงเกินส่วน (ระดับ 0) 2.ผู้รับจ้างควรขอสงวนสิทธิในการลดหรือลดค่าปรับ เนื่องจากอัตราค่าปรับจะต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของวงเงินค่าจ้างตามข้อสัญญามาตรฐาน (ระดับ 0) 3.ผู้รับจ้างควรชำระค่าปรับในอัตราร้อยละ 15 ของวงเงินค่าจ้างเพื่อป้องกันการถูกพิจารณาให้เป็นผู้ทิ้งงาน (ระดับ 0) 4.ผู้ว่าจ้างพิสูจน์ได้ว่าความล่าช้าเป็นความผิดของผู้รับจ้างจริง ผู้ว่าจ้างควรแจ้งสงวนสิทธิเรียกค่าปรับโดยนับจากวันสิ้นสุดสัญญาจนถึงวันบอกเลิกสัญญา (ระดับ 4)
--	---

2.2 การชำระค่าจ้าง

<p>สัญญาจ้างเหมางานขุดลอกร่องแม่น้ำ เป็นสัญญาที่ผู้ว่าจ้างต้องรับเอาผลสำเร็จของงานที่จ้างโดยชำระเป็นงวดตามความสำเร็จของงาน ต่อมาได้เกิดฝนตกชุกเนื่องจากพายุไต้ฝุ่น ทำให้ระดับน้ำสูงขึ้น กระแสน้ำไหลเชี่ยว ผู้ควบคุมงานได้ตรวจสอบแล้วเห็นควรให้หยุดงานและขยายระยะเวลาออกไป หลังจากนั้นเมื่อผู้รับจ้างกลับมาทำการก่อสร้างอีกครั้งปรากฏว่าเครื่องจักรได้รับความเสียหายอีกทั้งต้องแก้ไขงานเดิมเนื่องจากร่องน้ำที่เคยขุดลอกแล้วกลับตื้นขึ้นอีกครั้ง จึงต้องสำรวจหาหมุดใหม่และขนย้ายอุปกรณ์ไปแก้ไขงาน โดยมีปริมาณงานสะสมมากขึ้น จึงส่งผลให้การปฏิบัติงานล่าช้ากว่าแผนงานมาก คณะกรรมการตรวจการจ้างจึงแจ้งให้ผู้รับจ้างปรับปรุงแผนใหม่ให้สอดคล้องกับระยะเวลาที่เหลือตามสัญญา ต่อมาผู้รับจ้างได้ปรับแผนงานและดำเนินการก่อสร้างต่อไป แต่ผู้รับจ้างยังคงดำเนินการล่าช้า ผู้ว่าจ้างจึงขอให้เร่งรัดการทำงานและแจ้งสวนสิทธิการปรับ ซึ่งผู้รับจ้างยืนยันว่าจะดำเนินการให้แล้วเสร็จและยินยอมเสียค่าปรับโดยไม่มีเงื่อนไข อย่างไรก็ตามในระหว่างการตรวจสอบผลการทำงานของผู้รับจ้างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร คณะกรรมการตรวจการจ้างจึงเสนอให้ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาในขณะที่ผลงานนั้นสำเร็จร้อยละ 21.50 ซึ่งเป็นระยะทาง 750 เมตร ของการขุดลอกร่องแม่น้ำทั้งหมด ประกอบด้วยงานขนย้ายเครื่องจักรร้อยละ 1.34 งานสำรวจร้อยละ 5.75 งานหยั่งน้ำร้อยละ 2.75 แต่โครงการสามารถใช้ประโยชน์จากงานขุดลอกได้เพียงร้อยละ 8.46 ต่อมาผู้ว่าจ้างแจ้งว่าการเบิกจ่ายเงินตามงวดงานที่ 1 กำหนดระยะทางขุดลอกไว้ไม่น้อยกว่า 1,000 เมตร จึงจะสามารถชำระค่าจ้างร้อยละ 20 ของราคาจ้างเหมาให้กับผู้รับจ้างได้ (619/2558)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นสาเหตุที่ผู้ว่าจ้าง “ไม่” ชำระค่าจ้างงานให้กับผู้รับจ้าง (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้รับจ้างทำงานไม่แล้วเสร็จตามปริมาณงานที่ตกลงไว้ตามสัญญา (ระดับ 2) 2. ผู้รับจ้างได้รับการอนุมัติขยายเวลาแล้วแต่ยังคงดำเนินงานล่าช้า ผู้ว่าจ้างจึงไม่สามารถตรวจรับงานและชำระค่าจ้างได้ (ระดับ 0) 3. ผู้รับจ้างทำการก่อสร้างล่าช้า จึงส่งผลต่อค่าปรับที่สูงเกินกว่าค่าจ้างที่ผู้รับจ้างจะต้องได้รับ (ระดับ 0) 4. ผู้รับจ้างถูกบอกเลิกสัญญาแล้ว สัญญาจะสิ้นสุดลงทันทีโดยที่ผู้ว่าจ้างไม่จำเป็นต้องชำระค่าจ้างให้กับผู้รับจ้าง (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับการพิจารณาชำระค่าจ้างได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ว่าจ้างพิจารณางานที่ระบุในสัญญาจ้างเป็นหลัก ผู้รับจ้างจึงต้องทำงานก่อสร้างให้มีปริมาณงานมากกว่าร้อยละ 20 จึงจะได้รับค่าจ้าง (ระดับ 0) 2. ผู้ว่าจ้างชำระค่าจ้างตามปริมาณงานที่ทำแล้วเสร็จร้อยละ 8.46 แม้จะไม่เกิดประโยชน์โดยตรงแต่ก็เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสัญญาบางส่วน (ระดับ 0) 3. ผู้ว่าจ้างชำระค่าจ้างตามปริมาณงานที่ทำแล้วเสร็จร้อยละ 21.50 เนื่องจากงานส่วนนี้ผู้ว่าจ้างได้รับประโยชน์แล้วและให้ผู้รับจ้างรายใหม่ทำต่อได้ (ระดับ 3) 4. ผู้ว่าจ้างชำระค่าจ้างตามปริมาณงานที่ทำแล้วเสร็จร้อยละ 8.46 และหักค่าปรับตามจำนวนวันที่ผู้รับจ้างล่าช้า (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 3: “ผู้รับจ้างตกลงรับงานขุดดินอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ โดยทำสัญญาต่อหน่วย มีระยะเวลาทำงานตามสัญญา 300 วัน การจ่ายค่าจ้างทุกๆ 30 วัน เมื่อผู้รับจ้างทำการขุดดินครบ 30 วันแล้วจะได้รับค่าจ้างอย่างไร” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นข้อสรุปที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารสัญญาได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้รับจ้างจะได้รับเงินค่าจ้าง 10% ของค่าจ้างทั้งหมด (ระดับ 0) 2. ผู้รับจ้างจะได้รับเงินค่าจ้าง โดยคิดตามปริมาณงานที่ทำได้หลังจากได้รับการตรวจสอบจากผู้ว่าจ้างแล้ว (ระดับ 4) 3. ผู้รับจ้างจะได้รับเงินค่าจ้าง 9.8% โดยหักค่าประกันผลงาน 0.2% ของค่าก่อสร้างทั้งหมด (ระดับ 0) 4. ผู้รับจ้างจะได้รับเงินค่าจ้างเมื่อทำงานครบถ้วนทุกรายการตามที่ระบุในงวดที่ 1 (ระดับ 0)

2.3 ค่าเสียหาย

<p>สัญญาจ้างก่อสร้างปรับปรุงทางเดิน ก่อสร้างอาคารสำนักงานและโรงเก็บวัสดุแห่งหนึ่ง มีการกำหนดให้งานแล้วเสร็จภายใน 330 วัน นับตั้งแต่วันส่งมอบพื้นที่ แบ่งจ่ายเงินค่าจ้างเป็น 8 งวด ในงานก่อสร้างงวดที่ 1 พบปัญหาระดับดินภายในที่ถมเสร็จแล้วสูงกว่าดินภายนอกเกิน 0.5 เมตร จึงทำให้มีผลกระทบต่อความแข็งแรงของรั้วคอนกรีตบล็อกและอาจทำให้เกิดความเสียหาย ผู้รับจ้างจึงแจ้งเพื่อให้ผู้ว่าจ้างทราบถึงปัญหาดังกล่าว ซึ่งผลการพิจารณาผู้ว่าจ้างไม่ได้สั่งหยุดงาน เพราะยังสามารถดำเนินการก่อสร้างฐานรากอาคารสำนักงานส่วนอื่นๆได้ และแจ้งให้ผู้รับจ้างปรับแผนการก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามสัญญา เนื่องจากดำเนินการไปแล้ว 148 วัน ของระยะเวลาตามสัญญาซึ่งถือว่าล่าช้า ต่อมาผู้รับจ้างได้รับการขยายเวลาออกไปเนื่องจากมีคำสั่งให้แก้ไขแบบแปลนรวมกับการก่อสร้าง 150 วัน เมื่อถึงงวดงานสุดท้ายคณะกรรมการตรวจการจ้างเห็นว่างานถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว แต่ส่งมอบงานล่าช้ากว่าที่สัญญาใหม่เป็นเวลา 570 วัน ผู้ว่าจ้างจึงสงวนสิทธิคิดค่าปรับและค่าใช้จ่ายในการควบคุมงานที่เพิ่มขึ้น แต่ผู้รับจ้างเห็นว่าจำนวนเงินดังกล่าวไม่ถูกต้อง เนื่องจากผู้รับจ้างใช้เวลาการก่อสร้างรวมการแก้ไขแบบแปลนเพียง 81 วัน จึงเกินระยะเวลามาแค่ 489 วัน ผู้รับจ้างจึงทำหนังสือแจ้งให้ผู้ว่าจ้างคืนค่าปรับและค่าควบคุมงานดังกล่าว (369/2560)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดแสดงถึงสาเหตุของความขัดแย้งในการบริหารสัญญาที่เกี่ยวข้องกับค่าเสียหาย (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้รับจ้างแก้ไขแบบแปลนตามความต้องการของผู้ว่าจ้างแล้ว แต่ผู้ว่าจ้างอนุมัติแบบล่าช้าจึงทำให้เกิดความเสียหาย (ระดับ 0) 2. ค่าจ้างผู้ควบคุมงานที่เพิ่มขึ้นจากการส่งมอบงานล่าช้าของผู้รับจ้างถือเป็นค่าเสียหาย (ระดับ 2) 3. ผู้รับจ้างแก้ไขแบบแปลนโดยใช้น้อยกว่าจำนวนวันที่กำหนดตามสัญญา (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการวิเคราะห์ที่เกี่ยวกับการชำระค่าเสียหายได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. คู่สัญญาได้มีการตกลงแก้ไขสัญญาเกี่ยวกับการขยายระยะเวลาร่วมกันแล้ว ดังนั้นผู้รับจ้างจะต้องชำระค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริง (ระดับ 3) 2. ในขณะที่มีการแก้ไขแบบแปลน เป็นความผิดของผู้รับจ้างที่ต้องวางแผนงานให้แล้วเสร็จตามสัญญา หากเกิดความล่าช้าผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบในส่วนของค่าเสียหาย (ระดับ 0) 3. กรณีนี้ผู้รับจ้างและผู้ว่าจ้างทำการตกลงแก้ไขสัญญาแล้ว เมื่อดำเนินงานเกินระยะเวลาสัญญา คู่สัญญาสามารถเจรจาต่อรองมูลค่าความเสียหายได้ (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 3: “โครงการก่อสร้างหอพัก 5 ชั้นแห่งหนึ่งในขณะที่ผู้รับจ้างส่งมอบงานงวดสุดท้าย และผู้ว่าจ้างได้ทำการตรวจรับมอบงานพบว่าความหนาของผนังไม่ตรงตามแบบก่อสร้าง ผู้ว่าจ้างจึงสั่งให้ผู้รับจ้างเร่งแก้ไขงานให้แล้วเสร็จ แต่ผู้รับจ้างจงใจไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ว่าจ้าง เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในการแก้ไขงานที่ต้องการเรียกร้องจากผู้ว่าจ้าง ต่อมาเมื่อครบกำหนดสัญญา ผู้ว่าจ้างสงวนสิทธิเรียกค่าปรับพร้อมบอกเลิกสัญญา ซึ่งรายละเอียดของการเลิกสัญญามีรายละเอียดเกี่ยวกับค่าเสียหายจากการก่อสร้างไม่ตรงตามแบบ แต่ผู้รับจ้างยังคงเพิกเฉย” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นผลกระทบอันเนื่องมาจากการผู้รับจ้างเพิกเฉยต่อการชำระค่าเสียหาย (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้รับจ้างชำระค่าเสียหายล่าช้ากว่าวันและเวลาที่กำหนด จะส่งผลให้ผู้รับจ้างชำระค่าปรับเพิ่มขึ้นเช่นกัน (ระดับ 0) 2. ผู้ว่าจ้างเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการประกาศจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ ผู้รับจ้างรายเดิมต้องชำระค่าเสียหายเฉพาะการดำเนินการจัดจ้าง (ระดับ 0) 3. ผู้รับจ้างเข้าสู่กระบวนการพิจารณาใช้ค่าเสียหายในอัตราที่มากขึ้น และถูกพิจารณาเป็นผู้ที่งานที่ส่งผลต่อการถูกตัดสิทธิเข้าประมูลงานโครงการภาครัฐ (ระดับ 0) 4. ผู้รับจ้างถูกบอกเลิกสัญญาและต้องชำระค่าปรับอันเนื่องมาจากการเพิกเฉยต่อการชำระค่าเสียหาย (ระดับ 4)

3.1 ค่าปรับ

<p>สัญญาจ้างก่อสร้างอาคารเรียน 4 ชั้น และรื้อถอนอาคารเรียน มูลค่างาน 8,610,000 บาท แบ่งออกเป็น 5 งวดงาน และกำหนดส่งมอบงานวันที่ 8 มกราคม 2554 ในระหว่างการก่อสร้างผู้รับจ้างได้ขอส่งมอบงานงวดที่ 4-5 แต่ผู้ควบคุมงานได้ตรวจสอบพบว่าขนาดของเหล็กที่นำมาติดตั้งเหล็กดัดกรอบหน้าต่างบานเกล็ดไม่ถูกต้องตามแบบแปลน นอกจากนี้ยังพบว่ามีสิ่งที่ต้องแก้ไขหลายประการเช่นเดียวกัน คณะกรรมการตรวจการจ้างจึงมีมติให้ผู้รับจ้างแก้ไขงานดังกล่าว ต่อมาผู้ว่าจ้างได้ทำหนังสือแจ้งเรียกค่าปรับภายใน 7 วันหลังจากครบกำหนดสัญญา จนกระทั่งผู้รับจ้างทำงานก่อสร้างแล้วเสร็จในวันที่ 20 มีนาคม 2554 และคณะกรรมการตรวจการจ้างได้ตรวจรับงานในวันที่ 22 มีนาคม 2554 เมื่อนับจำนวนวันที่เกิดความล่าช้า 73 วันนับจากวันสิ้นสุดสัญญาจึงทำให้เกิดค่าปรับ ผู้ว่าจ้างจึงสงวนสิทธิเรียกค่าปรับวันถัดมาหลังจากการตรวจรับงาน โดยรายละเอียดมีการหักเงินค่าปรับจำนวน 628,530 บาท จากงานงวดที่ 4 และ 5 แต่ผู้รับจ้างไม่ยินยอมต่อการถูกหักค่าปรับจำนวนดังกล่าว (1807/2559)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ท่านคิดว่าข้อใดเป็นสาเหตุที่ผู้รับจ้างไม่ยินยอมต่อการถูกหักค่าปรับ (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ว่าจ้างสงวนสิทธิเรียกค่าปรับล่าช้ากว่า 7 วัน นับจากวันกำหนดส่งมอบงาน (ระดับ 0) 2.ผู้ว่าจ้างสงวนสิทธิเรียกค่าปรับหลังจากตรวจรับงานผ่านแล้ว (ระดับ 2) 3.ผู้ว่าจ้างสงวนสิทธิเรียกค่าปรับโดยนับจำนวนวันที่ต้องชำระค่าปรับไม่ถูกต้อง (ระดับ 0) 4.ผู้ว่าจ้างสงวนสิทธิเรียกค่าปรับหลังจากวันที่ผู้รับจ้างส่งมอบงาน (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดอธิบายกระบวนการสงวนสิทธิเรียกค่าปรับได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ว่าจ้างสามารถแจ้งค่าปรับในวันที่ผู้รับจ้างส่งมอบงานและสงวนสิทธิเรียกค่าปรับเมื่อมีการตรวจรับงานผ่านในวันที่ 22 มีนาคม 2554 (ระดับ 3) 2.ผู้ว่าจ้างสามารถสงวนสิทธิเรียกค่าปรับได้ ณ วันที่ครบกำหนดสัญญา และแจ้งค่าปรับภายหลังจากผู้รับจ้างส่งมอบงานแล้ว (ระดับ 0) 3.ผู้ว่าจ้างสามารถสงวนสิทธิเรียกค่าปรับในวันที่ผู้รับจ้างทำงานก่อสร้างแล้วเสร็จและส่งมอบงาน (ระดับ 0) 4.ผู้ว่าจ้างสามารถสงวนสิทธิเรียกค่าปรับได้ภายใน 7 วัน นับจากวันสิ้นสุดสัญญา (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 3: “โครงการก่อสร้างแห่งหนึ่งมีกำหนดเวลาส่งมอบงานวันที่ 16 มกราคม 2565 ซึ่งผู้รับจ้างทำงานก่อสร้างแล้วเสร็จและส่งมอบงานเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2565 หลังจากการตรวจงานพบว่าผู้รับจ้างทำการก่อสร้างไม่สอดคล้องกับแบบรูป โดยต้องใช้เวลาในการแก้ไขงานจำนวน 20 วันโดยประมาณ หากผู้รับจ้างทำการแก้ไขงานและส่งมอบอีกครั้งจะทำให้เกิดความล่าช้าและส่งผลกระทบต่อค่าปรับ” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นแนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการแจ้งค่าปรับและสงวนสิทธิเรียกค่าปรับได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ว่าจ้างควรพิสูจน์ทราบว่าการแก้ไขงานเกิดอุปสรรคที่ส่งผลให้เกิดความล่าช้าอย่างไร หากผู้รับจ้างแจ้งเหตุดังกล่าวก่อนครบกำหนดสัญญา ผู้ว่าจ้างสามารถดค่าปรับในส่วนของงานดังกล่าวได้ (ระดับ 0) 2.ผู้ว่าจ้างแจ้งค่าปรับได้ต่อเมื่อมีการส่งมอบงานอีกครั้ง และแจ้งสงวนสิทธิเรียกค่าปรับวันเดียวกับวันที่ผ่านการตรวจรับงานแล้ว (ระดับ 0) 3.ผู้ว่าจ้างแจ้งค่าปรับภายใน 7 วันนับจากครบกำหนดสัญญา และสงวนสิทธิเรียกค่าปรับ ณ วันที่ผู้รับจ้างส่งมอบงานอีกครั้งโดยต้องผ่านการตรวจรับงาน (ระดับ 4) 4.ผู้ว่าจ้างแจ้งค่าปรับได้ ณ วันที่มีหนังสือแจ้งแก้ไขงานหลังจากตรวจงานรอบแรกแล้ว และแจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับในวันเดียวกับที่ผู้รับจ้างส่งมอบงานอีกครั้ง (ระดับ 0)

3.2 การชำระค่าจ้าง

<p>สัญญาจ้างก่อสร้างถนน คสล. ทางเข้าวัดแห่งหนึ่ง ขนาดกว้าง 4 เมตร ยาว 363 เมตร และหนา 0.15 เมตร หรือมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 1,452 ตร.ม. เมื่อผู้รับจ้างพร้อมที่จะเข้าทำงานตามสัญญาแล้วจึงได้ให้ฝ่ายผู้ว่าจ้างไปชี้จุดก่อสร้างตามสัญญาเรียบร้อยแล้ว ต่อมาผู้รับจ้างตรวจพบว่ารายละเอียดในสัญญาไม่มีข้อความระบุว่าผู้ว่าจ้างต้องการสร้างทางเข้าออกของวัดอยู่ในทางทิศตะวันออกหรือทิศตะวันตกของวัด อีกทั้งแผนผังสถานที่ก่อสร้างถนนทางเข้าวัดสายนี้ไม่ได้กำหนดรายละเอียดให้ทราบว่าเริ่มต้นและสิ้นสุดทางใด ผู้รับจ้างจึงสอบถามกับผู้ควบคุมงานทราบว่าวัดแห่งนี้มีทางเข้า-ออกสองทาง ผู้รับจ้างทำการก่อสร้างทางเข้าออกของวัดตามคำสั่งช่างผู้ควบคุมงานและตามรูปแบบรายละเอียดที่กำหนด ต่อมาผู้รับจ้างส่งมอบงานและได้รับการตรวจงานพบว่าทางเข้าวัดกลับไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้ว่าจ้าง จึงระบุว่าผู้รับจ้างเป็นผู้คิดสัญญาและไม่ชำระค่าจ้าง อย่างไรก็ตามถนนสายนี้สามารถใช้เป็นทางเข้าออกวัดได้เพียงสายเดียว และใช้ในการเดินทางออกจากหมู่บ้านไปยังประตูของวัดด้านใดด้านหนึ่งที่เป็นถนนสายหลักได้ (182/2557)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นสาเหตุความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับการชำระค่าจ้าง (2)</p>	<p>1.ผู้ว่าจ้างไม่ชำระค่าจ้างเนื่องจากผู้ว่าจ้างได้แก้ไขสัญญาโดยระบุทางเข้า-ออกของวัดภายหลังจากลงนามสัญญาแล้ว แต่ผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของผู้ว่าจ้าง (ระดับ 0)</p> <p>2.ผู้ว่าจ้างไม่ชำระค่าจ้างเนื่องจากตรวจสอบงานแล้วพบว่าถนนสายนี้ไม่สามารถใช้งานทางเข้าออกที่ถูกต้องได้ตามวัตถุประสงค์ของสัญญา (ระดับ 2)</p> <p>3.ผู้ว่าจ้างไม่ชำระค่าจ้างเนื่องจากการก่อสร้างไม่ตรงตามแบบและรายละเอียดของสัญญาตั้งแต่ต้น (ระดับ 0)</p>
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการพิจารณาชำระค่าจ้างของผู้ว่าจ้างได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<p>1.ผู้ว่าจ้างต้องทำการตรวจสอบงานก่อสร้างและชำระค่าจ้างตามปริมาณงานที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ว่าจ้างเท่านั้น (ระดับ 3)</p> <p>2.ผู้รับจ้างก่อสร้างทางเข้า-ออกสามารถใช้งานได้ทั้งสองทางแต่ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้ว่าจ้าง ผู้รับจ้างควรได้รับค่าจ้างงานส่วนอื่นเท่านั้น (ระดับ 0)</p> <p>3.ผู้ว่าจ้างชำระค่าจ้างไม่เต็มจำนวนเดิมตามสัญญา เพราะผู้ว่าจ้างต้องพิจารณาหักค่าเสียหายจากการก่อสร้างทางเข้าออกไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้ว่าจ้าง (ระดับ 0)</p>
<p>คำถามที่ 3: “หากถนน คสล. แห่งหนึ่งแล้วเสร็จตรงตามกำหนดเวลาและถูกเปิดใช้เป็นเส้นทางสัญจรแล้ว โดยที่ผู้ว่าจ้างยังไม่ได้ตรวจรับมอบงานก่อสร้าง ภายหลังผู้ว่าจ้างต้องการให้ผู้รับจ้างแก้ไขงาน แต่ผู้รับจ้างเรียกร้องให้ผู้ว่าจ้างชำระค่าจ้างทันทีโดยไม่แก้ไขงาน” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นการบริหารสัญญาเกี่ยวกับชำระค่าจ้างได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<p>1.ผู้ว่าจ้างเปิดใช้งานถนนโดยยังไม่ได้ตรวจรับงานจะต้องชำระค่าจ้างทั้งหมด หากภายหลังในช่วงรับประกันผลงานนั้นเกิดความเสียหายจากการเปิดใช้งานถนนผู้รับจ้างจะเป็นฝ่ายรับผิดชอบ (ระดับ 4)</p> <p>2.ผู้รับจ้างสามารถเรียกร้องให้ผู้ว่าจ้างชำระค่าจ้างโดยไม่ต้องแก้ไขงาน เพราะผู้ว่าจ้างสามารถใช้ประโยชน์และถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของสัญญาจึงถือว่าเป็นการรับมอบงานแล้ว (ระดับ 0)</p> <p>3.ผู้ว่าจ้างควรชำระค่าจ้างงานเท่ากับปริมาณงานที่ถูกเปิดใช้งานแล้ว ซึ่งผู้ว่าจ้างจะชำระค่าจ้างที่เหลือจากการแก้ไขงานที่แล้วเสร็จภายหลัง (ระดับ 0)</p> <p>4.ผู้รับจ้างจะไม่ได้รับค่าจ้างจนกว่าผู้รับจ้างจะแก้ไขงานในระหว่างการเปิดใช้งานถนนให้แล้วเสร็จจึงจะมีสิทธิขอเบิกค่าจ้างได้ตามสัญญา (ระดับ 0)</p>

3.3 ค่าเสียหาย

<p>สัญญาจ้างก่อสร้างรางระบายน้ำ คสล. แบบตัวยูมีกำหนดการจ่ายเงินค่าจ้าง 2 งวดๆ ละ 596,500 บาท โดยผู้รับจ้างได้ทำการก่อสร้างแล้วเสร็จและได้รับเงินในงานงวดที่ 1 แล้ว ต่อมาผู้รับจ้างไม่ได้เข้าทำงานงวดที่ 2 อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้แจ้งเหตุการหยุดงานกับผู้ควบคุมงาน ผู้ว่าจ้างจึงใช้สิทธิแจ้งบอกเลิกสัญญาและแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการทำสัญญากว่าจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ให้ดำเนินการต่อจากผู้รับจ้าง ณ วันที่ 27 มิถุนายน 2548 ซึ่งเป็นวันที่ผู้รับจ้างรับทราบว่าคุณ่าจ้างลงนามในสัญญากับผู้รับจ้างรายใหม่ ผู้ว่าจ้างคำนวณอัตราค่าจ้างผู้รับจ้างรายใหม่สูงขึ้น 141,557 บาท จากค่าจ้างตามสัญญาเดิม และแจ้งรายละเอียดเกี่ยวกับการหักเงินค้ำประกันสัญญาคงเหลือ 81,907 บาท แต่ผู้รับจ้างเพิกเฉยต่อการชำระค่าเสียหายดังกล่าว (76/2558)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นรายละเอียดของมูลค่าความเสียหายทั้งหมดที่ผู้รับจ้างต้องชำระ (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ค่าจ้างผู้รับจ้างรายใหม่มีอัตราที่สูงขึ้นอันเป็นผลจากการทิ้งงานของผู้รับจ้าง รวมถึงดอกเบี้ยปรับจากการเพิกเฉยต่อค่าเสียหาย (ระดับ 0) 2.ค่าจ้างผู้รับจ้างรายใหม่รวมถึงเงินค้ำประกันสัญญาทั้งหมดที่ผู้รับจ้างต้องชำระ (ระดับ 2) 3.ค่าจ้างผู้รับจ้างรายใหม่รวมถึงค่าวัสดุที่มีความผันผวน ซึ่งทำให้มีมูลค่าสูงกว่าค่าจ้างผู้รับจ้างรายเดิม (ระดับ0) 4.ค่าจ้างผู้รับจ้างรายใหม่รวมถึงค่าธรรมเนียมการออกหนังสือค้ำประกันสัญญาในระหว่างที่ผู้รับจ้างเพิกเฉยต่อการชำระค่าเสียหาย (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการพิจารณาค่าเสียหายได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ว่าจ้างพิจารณามูลค่าความเสียหายจากค่าจ้างงานที่เหลือในสัญญา โดยที่ผู้รับจ้างต้องรับทราบและตรวจสอบให้สอดคล้องกับค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริง (ระดับ 0) 2. ผู้ว่าจ้างพิจารณามูลค่าความเสียหายจากการไม่เข้าดำเนินงานของผู้รับจ้าง ซึ่งส่งผลให้ผู้ว่าจ้างเสียค่าใช้จ่ายการเลิกสัญญาและจัดจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ (ระดับ 3) 3.ผู้ว่าจ้างสงวนสิทธิเรียกค่าปรับจากผู้รับจ้าง เพื่อชำระค่าความเสียหายจากการจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ (ระดับ 0) 4.ผู้ว่าจ้างทำการตกลงค่าจ้างกับผู้ว่าจ้างรายใหม่แล้ว โดยแจ้งรายละเอียดค่าความเสียหายให้ผู้รับจ้างเดิมให้รับทราบและยินยอม (ระดับ0)
<p>คำถามที่ 3: “โครงการก่อสร้างแห่งหนึ่งเหลือเวลาในการดำเนินงานตามสัญญา 30 วัน ซึ่งผู้ว่าจ้างเห็นว่าผู้รับจ้างไม่สามารถก่อสร้างให้แล้วเสร็จได้ หากผู้ว่าจ้างต้องการใช้งานโครงการโดยเร็วที่สุดและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสัญญา โดยบอกเลิกสัญญาพร้อมแสดงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับค่าเสียหาย” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นประโยชน์ของค่าเสียหายที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารสัญญาต่อไปได้อย่างเหมาะสมที่สุด (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.นำมาจ้างผู้รับจ้างรายใหม่เพื่อทำงานต่อให้แล้วเสร็จทันเวลา โดยจะเกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้งานและทำให้การชำระค่าจ้างเป็นไปตามกรอบงบประมาณที่ตกลงไว้ (ระดับ 0) 2.นำมาทดแทนค่าจ้างงานโดยเฉพาะอัตราค่าแรงขั้นต่ำที่เพิ่มขึ้นและราคาของวัสดุที่ผันผวน (ระดับ 0) 3.นำมาชำระค่าเสียโอกาสจากการเปิดใช้อาคารล่าช้ากว่ากำหนดเวลา เช่น ค่าปรับ ค่าเช่าพื้นที่ ค่าจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ ค่าจ้างผู้ควบคุมงาน เป็นต้น (ระดับ 0) 4.นำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการเพิ่มงานนอกเหนือจากสัญญาเดิม และพิจารณากรอบงบประมาณเพื่อจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ให้ดำเนินการตามสัญญาต่อไป (ระดับ 4)

1.4 การแก้ไขสัญญาจ้าง

<p>การก่อสร้างเครื่องมือประปาบาดาลขนาดใหญ่มีกำหนดการจ่ายค่าจ้างงานออกเป็น 3 งวด ในแต่ละงวดระบุรายการก่อสร้างถึงน้ำใสขนาดบรรจุ 100 ลูกบาศก์เมตรตามแบบแปลน และก่อนที่ผู้รับจ้างจะเข้าทำสัญญาดังกล่าว ผู้รับจ้างทราบข้อเท็จจริงตามประกาศที่สอบราคาแล้วว่าไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับการก่อสร้างถึงน้ำใสตามที่ผู้ว่าจ้างกำหนดในบัญชีรายการก่อสร้าง ใบแจ้งปริมาณงานและราคาแนบท้าย แต่กลับปรากฏในเอกสารสอบราคาจ้าง ผู้รับจ้างจึงสอบถามเจ้าหน้าที่ของผูว่าจ้างว่าจะต้องก่อสร้างถึงน้ำใสหรือไม่ เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลว่าไม่ต้องทำการก่อสร้างถึงน้ำใส เนื่องจากการขอรับงบประมาณปี พ.ศ.2558 ไม่มีการระบุให้ก่อสร้างถึงน้ำใส แต่สาเหตุที่ปรากฏในสัญญาจ้างเกิดจากความผิดพลาดในขั้นตอนการสอบราคาและไม่มีพื้นที่เพียงพอให้ก่อสร้างถึงน้ำใส โดยฝ่ายผู้ว่าจ้างแจ้งว่าจะแก้ไขสัญญาให้ในภายหลัง ผู้รับจ้างจึงตกลงและลงนามทำสัญญากับผู้ว่าจ้าง ในระหว่างการก่อสร้าง ผู้รับจ้างมีหนังสือขอแก้ไขสัญญาจ้างโดยปรับลดรายการก่อสร้างถึงน้ำใส และได้รับผลการพิจารณาให้ทำดำเนินโครงการเป็นไปตามสัญญาจ้าง หรือหากจะดำเนินการแก้ไขสัญญาจ้างโดยปรับลดรายการถึงน้ำใสนั้นให้คำนวณตามหลักการคำนวณค่างานก่อสร้างของทางราชการ ต่อมาผู้รับจ้างได้โต้แย้งผลการพิจารณาดังกล่าวโดยขอสงวนสิทธิรับเงินค่าจ้างเต็มจำนวน และหากผู้ว่าจ้างจะให้ดำเนินการก่อสร้างถึงน้ำใส ซึ่งถือเป็นงานเพิ่มก็ให้ส่งมอบพื้นที่เพื่อดำเนินการก่อสร้างต่อไป ต่อมาผู้ว่าจ้างได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้รับจ้างเข้าดำเนินการก่อสร้างให้เป็นไปตามสัญญาจ้างโดยไม่มีการแก้ไข และแจ้งว่ามีพื้นที่พร้อมสำหรับการก่อสร้างถึงน้ำใสให้แก่ผู้รับจ้างแล้วตามงบประมาณ (795/2559)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นสาเหตุความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขสัญญาจ้าง (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ในระหว่างการแก้ไขสัญญาเพื่อก่อสร้างถึงน้ำใสส่งผลให้ผู้รับจ้างทำงานก่อสร้างล่าช้าเกินกว่ากำหนดเวลาสัญญา (ระดับ 0) 2. การแก้ไขสัญญาโดยที่งานติดตั้งถึงน้ำใสไม่อยู่ภายใต้วัตถุประสงค์เดิม (ระดับ 0) 3. พื้นที่ก่อสร้างไม่สอดคล้องกับปริมาณงานจึงต้องทำการแก้ไขสัญญา (ระดับ 0) 4. การแก้ไขสัญญาผู้ว่าจ้างปรับลดรายการก่อสร้างถึงน้ำใสออกจากสัญญา (ระดับ 2)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการบริหารสัญญาที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการแก้ไขสัญญาจ้างได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายทำการตกลงแก้ไขสัญญาจ้างแล้ว ผู้รับจ้างจึงไม่สามารถปฏิเสธการก่อสร้างถึงน้ำใสได้ (ระดับ 3) 2. กรณีนี้เป็นสัญญาจ้างเหมาก่อสร้าง หากมีพื้นที่ก่อสร้างผู้ว่าจ้างควรให้งานถึงน้ำใสเป็นงานเพิ่มโดยพิจารณาถึงเวลาและวงเงินที่เปลี่ยนแปลงไปก่อนการส่งมอบงานงวดสุดท้าย (ระดับ 0) 3. ผู้ว่าจ้างส่งมอบพื้นที่ให้เพียงพอต่อการก่อสร้างถึงน้ำใสตามขอบเขตงานเดิมแล้ว ผู้รับจ้างสามารถทำการก่อสร้างถึงน้ำใสแล้วเสร็จและใช้งานได้ตามสัญญา (ระดับ 0) 4. การแก้ไขสัญญาจ้างของคู่สัญญาในกรณีนี้ได้ทำการเพิ่มพื้นที่เพื่อก่อสร้างถึงน้ำใส โดยอยู่ภายใต้ขอบเขตงานและงบประมาณเดิม (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 3: “หากโครงการก่อสร้างเป็นสัญญาราคาต่อหน่วย ผู้รับจ้างพบว่าปริมาณงานในแบบรูปน้อยกว่าในบัญชีแสดงปริมาณงาน (BOQ) ซึ่งผู้รับจ้างต้องการให้ชำระตามบัญชีแสดงปริมาณงาน (BOQ) แต่ผู้ว่าจ้างไม่ยินยอมชำระเงินตามจำนวนดังกล่าว” ข้อใดเป็นแนวทางที่ผู้ว่าจ้างสามารถนำมาใช้ในการบริหารสัญญาได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ว่าจ้างควรพิจารณาขอบเขตงานตามสัญญาที่ตกลงกันไว้ เพราะการก่อสร้างมีกรอบงบประมาณต่อโครงการนั้นๆ จึงไม่สามารถเบิกจ่ายเพิ่มเติมได้อีก (ระดับ 0) 2. ผู้ว่าจ้างควรพิจารณาตามปริมาณจริง เพราะเป็นสัญญาราคาต่อหน่วยตามที่ตกลงกันไว้ ซึ่งผู้รับจ้างสามารถโต้แย้งสิทธิตามสัญญาได้ (ระดับ 4) 3. ผู้ว่าจ้างควรพิจารณาวงเงินตามปริมาณงานต่อหน่วย เพราะปริมาณงานเพิ่มขึ้นจากราคาจ้างเหมาก่อสร้าง (ระดับ 0) 4. ผู้ว่าจ้างควรจัดจ้างผู้รับจ้างรายย่อยในกรณีพิเศษ เพื่อทำการก่อสร้างตามปริมาณในแบบก่อสร้าง (ระดับ 0)

1.5 การขยายระยะเวลา

<p>การสำรวจเส้นทางเพื่อการวางแผนก่อสร้างงานปรับปรุงถนนทางหลวงใช้เวลาตามสัญญา 120 วัน ตั้งแต่วันที่ 15/7/2548 ถึง 11/11/2548 โดยแบ่งการชำระค่าจ้างออกเป็น 3 งวด เมื่อผู้รับจ้างเข้าทำงานก่อสร้างพบว่ามิเสาไฟฟ้า เสาโทรศัพท์ และท่อประปา กีดขวางทางก่อสร้างทั้งสองฝั่งของถนนที่ทำการก่อสร้าง หลังจากนั้นผู้รับจ้างได้แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อย้ายสิ่งกีดขวางออกแล้ว คงเหลือเพียงแต่แนวท่อประปาซึ่งจะต้องรอนบประมาณในการขนย้าย การประปาส่วนภูมิภาคจึงขอให้หยุดการก่อสร้างเพื่อรอนงบประมาณในการรื้อย้ายท่อประปาใหม่ตั้งแต่วันที่ 1/11/2548 จนกว่าจะย้ายแนวท่อประปาออกจากพื้นที่เสร็จ ซึ่งขณะนั้นผู้รับจ้างส่งมอบงานงวดที่ 1,2 แล้ว ต่อมาผู้รับจ้างสามารถเข้าทำงานส่วนที่เหลือต่อได้เมื่อวันที่ 11/5/2549 และส่งมอบงานงวดสุดท้ายวันที่ 7/7/2549 รวมจำนวนวันที่ผู้รับจ้างต้องชำระค่าปรับ 238 วัน นับจากวันสิ้นสุดสัญญา แต่ผู้รับจ้างเห็นว่าไม่เป็นธรรม เนื่องจากผู้รับจ้างไม่ใช่ผู้ผิดสัญญาและความล่าช้าในการก่อสร้างนั้นเกิดจากผู้ว่าจ้างส่งมอบพื้นที่ก่อสร้างที่ไม่สมบูรณ์ ต้องให้รอการเคลื่อนย้ายแนวท่อประปาที่กีดขวางพื้นที่ออกไปเป็นเวลา 190 วัน แต่คณะกรรมการพิจารณาการงด ลดค่าปรับหรือขยายเวลาเพียง 47 วันเท่านั้น เนื่องจากวันที่เริ่มหยุดงานก่อสร้างมีผลงานเพียงร้อยละ 6.49 ของปริมาณงานทั้งหมด หากดูตามอายุสัญญาเหลือเพียง 10 วัน เป็นผลมาจากความล่าช้าของผู้รับจ้างเองและในระหว่างนั้นผู้รับจ้างสามารถทำงานอื่นได้ (315/2560)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดแสดงถึง การปฏิบัติของผู้ว่าจ้างที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง เกี่ยวข้องกับระยะเวลาก่อสร้าง (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ว่าจ้างพิจารณาการขยายระยะเวลาเฉพาะปริมาณงานที่เหลือเท่านั้น (ระดับ 2) 2.ผู้ว่าจ้างคาดการณ์ได้ว่าไม่สามารถดำเนินงานให้แล้วเสร็จตามสัญญาได้ เพราะผู้รับจ้างปฏิบัติงานก่อสร้างล่าช้ากว่าแผนมาก (ระดับ 0) 3.ผู้ว่าจ้างไม่อนุมัติการขอสงวนสิทธิขยายเวลาภายในกำหนดเวลา (ระดับ 0) 4.ผู้ว่าจ้างให้หยุดงานเพื่อรอนบประมาณในการรื้อย้ายท่อประปา ซึ่งส่งผลต่อระยะเวลาดำเนินงานของผู้รับจ้าง (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการ พิจารณาขยายระยะเวลาของฝ่ายผู้ว่าจ้างได้อย่าง ถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ว่าจ้างควรพิจารณาขยายระยะเวลา 190 วัน เฉพาะเวลารอการ เคลื่อนย้ายแนวท่อประปาเท่านั้น เนื่องจากผู้รับจ้างทำการก่อสร้างล่าช้าและ ควรมีการจัดการงานให้สอดคล้องกับเวลาที่เหลือตามสัญญา (ระดับ 2) 2.ผู้ว่าจ้างควรพิจารณาขยายระยะเวลา 235 วัน ประกอบด้วยวันที่ผู้รับจ้าง ไม่สามารถก่อสร้างได้ 190 วัน รวมกับงานที่ได้รับผลกระทบ 45 วัน (ระดับ 0) 3.ผู้ว่าจ้างควรพิจารณาขยายระยะเวลา 200 วัน ประกอบด้วยการรอน งบประมาณเคลื่อนย้าย 190 วัน รวมกับเวลาที่ผู้รับจ้างไม่สามารถเข้าทำงาน ก่อสร้าง 10 วันนับจากวันครบกำหนดสัญญา (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 3: “หากความขัดแย้งไม่ได้เกิดจากการ จัดการพื้นที่แต่แบบรูปขัดแย้งกับพื้นที่ก่อสร้างจริง ผู้ควบคุมงานจึงสั่งให้ผู้รับจ้างหยุดงานก่อสร้าง ชั่วคราวจนกว่าจะมีการเคลียร์แบบเสร็จ ซึ่งการ ก่อสร้างตามแบบนี้ใช้เวลา 225 วัน ต่อมาผู้รับจ้าง ส่งมอบงานล่าช้าและผู้ว่าจ้างเรียกค่าปรับเป็นเวลา 60 วัน นับจากวันสิ้นสุดสัญญา ภายหลังส่งมอบ งานผู้รับจ้างจึงขอสงวนสิทธิงดค่าปรับจากเหตุที่ เกิดขึ้น” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นข้อสรุปที่ สามารถนำมาใช้ในการบริหารสัญญาได้อย่าง ถูกต้อง (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ว่าจ้างสามารถหักค่าปรับออกจากค่าจ้างได้ หากผู้รับจ้างไม่ได้แจ้งเหตุ ดังกล่าวให้ผู้ว่าจ้างของรัฐทราบภายใน 15 วัน เพื่อขอสงวนสิทธิขยายเวลา นับถัดจากวันที่เหตุนั้นได้สิ้นสุดลง (ระดับ 0) 2.ผู้ว่าจ้างควรลดค่าปรับให้ผู้รับจ้างภายหลัง เนื่องจากเป็นความผิด หน่วยงานของรัฐที่แก้ไขแบบรูป และทำให้ผู้รับจ้างได้รับความเสียหายจาก ค่าปรับ (ระดับ 0) 3.ผู้รับจ้างควรยินยอมให้หักค่าปรับออกจากค่าจ้าง หากผู้รับจ้างไม่ยินยอม อาจได้รับการพิจารณาเป็นผู้ตั้งงานและเสียโอกาสในการเสนอราคาโครงการ ก่อสร้างภาครัฐ (ระดับ 0) 4.ผู้รับจ้างควรแสดงหลักฐานในการโต้แย้งสิทธิของค่าปรับตามข้อกำหนด สัญญาภายหลังจบโครงการ (ระดับ 4)

1.6 เหตุสุดวิสัย

<p>สัญญาจ้างเหมาก่อสร้างให้ปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสำนักงานจำนวน 1 หลัง ผู้รับจ้างแจ้งขอเข้าทำงานและพบอาคารเดิมทั้ง ต่อมาทำการถมดินและทรายเป็นเพื่อปรับระดับพื้นให้ได้ตามแบบแปลน รวมทั้งรื้อกระเบื้องมุงหลังคาเดิมออกเพื่อเปลี่ยนเป็นกระเบื้องใหม่แบบลูกฟูกลอนเล็กตามที่กำหนดไว้ในแบบแปลน แต่ในขณะที่รื้อวัสดุที่สั่งซื้อวัสดุจากร้านแห่งหนึ่งเกิดอุทกภัยน้ำท่วมเส้นทางรถขนส่งสินค้า ผู้รับจ้างจึงมีหนังสือแจ้งหยุดงานเพื่อขอสงวนสิทธิขยายเวลา เนื่องจากการขนส่งสินค้าล่าช้าจากที่วางแผนไว้รวมถึงได้รับแจ้งจากร้านวัสดุว่าไม่สามารถจัดหากระเบื้องแบบลูกฟูกลอนเล็กได้ เพราะโรงงานเลิกผลิตกระเบื้องแบบลูกฟูกลอนเล็กแล้ว แต่ผู้จ้างไม่อนุมัติเหตุดังกล่าวเนื่องจากไม่มีเหตุการณ์น้ำท่วมในจังหวัดที่ตั้งร้านวัสดุ ผู้รับจ้างจึงแจ้งเรื่องดังกล่าวไปยังผู้จ้างขออนุมัติเปลี่ยนกระเบื้องหลังคาเป็นกระเบื้องลอนคู่ใหญ่ แต่ผู้จ้างไม่อนุมัติและบอกเลิกสัญญา เนื่องจากผู้จ้างไม่สามารถจัดหากระเบื้องหลังคาตามที่ตกลงไว้ตามสัญญา ต่อมาผู้จ้างทำหนังสือแจ้งผู้รับจ้างรายใหม่เพื่อให้งานแล้วเสร็จและแจ้งค่าเสียหายแก่ผู้รับจ้าง ผู้รับจ้างจึงมีหนังสือคัดค้านการบอกเลิกสัญญา เนื่องจากรายละเอียดของงานจ้างผู้รับจ้างรายใหม่นั้นสามารถใช้กระเบื้องแบบลอนคู่ใหญ่ได้ ผู้จ้างเห็นว่าการบอกเลิกสัญญาดังกล่าวไม่เป็นธรรม เนื่องจากในระหว่างสัญญานั้นผู้จ้างไม่อนุมัติการเปลี่ยนแปลงวัสดุตามคำร้องของผู้รับจ้าง (896/2561)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นสาเหตุให้ผู้รับจ้างไม่ได้รับการพิจารณาขยายเวลาที่เกี่ยวกับเหตุสุดวิสัย (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้รับจ้างพิจารณาให้น้ำท่วมเส้นทางขนส่งเป็นอุปสรรคในการก่อสร้าง (ระดับ 0) 2.ผู้รับจ้างไม่สามารถแก้ปัญหาโดยใช้เส้นทางอื่นในการขนส่งวัสดุ (ระดับ 0) 3.ผู้รับจ้างไม่สามารถจัดหาหลังคาชนิดเดียวกันกับรายละเอียดสัญญาได้ (ระดับ 2) 4.ผู้รับจ้างถูกตรวจสอบได้ว่าพื้นที่ร้านวัสดุไม่อยู่ในจังหวัดที่เกิดเหตุอุทกภัย (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการบริหารสัญญาที่เกี่ยวข้องกับเหตุสุดวิสัยได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้จ้างไม่อนุมัติการเปลี่ยนแปลงวัสดุนอกเหนือจากสัญญาให้กับผู้รับจ้างรายเดิม เนื่องจากผู้จ้างทำการจัดจ้างผู้รับจ้างรายใหม่แล้ว (ระดับ 0) 2.ผู้จ้างเข้าตรวจสอบพื้นที่ก่อสร้างแล้วเหตุอุทกภัยไม่เกิดขึ้นในพื้นที่ก่อสร้าง ผู้จ้างจึงไม่อนุมัติการขยายเวลา (ระดับ 0) 3.ผู้จ้างตรวจสอบพบว่าเกิดเหตุอุทกภัยในเส้นทางรถขนส่งวัสดุ จึงไม่เกิดเหตุสุดวิสัยที่มีผลต่อระยะเวลาการก่อสร้าง (ระดับ 0) 4.ผู้จ้างมีหน้าที่จัดหาวัสดุที่มีคุณสมบัติเดียวกันกับรายการวัสดุตามสัญญาในพื้นที่ที่สามารถจัดส่งวัสดุมายังพื้นที่ก่อสร้างจึงไม่สามารถขยายเวลาได้ (ระดับ 3)
<p>คำถามที่ 3: “หากความขัดแย้งไม่ได้เกิดจากน้ำท่วมเส้นทางขนส่งจนไม่สามารถขนส่งวัสดุได้ แต่เกิดจากฝนตกในระหว่างการก่อสร้างเดือนกันยายน ฝนตกต่อเนื่องกันเป็นเวลาหลายวัน ผู้รับจ้างจึงขอสงวนสิทธิขยายเวลาที่ โดยผู้รับจ้างอ้างว่าฝนตกส่งผลให้การขนส่งวัสดุล่าช้าจึงเป็นเหตุสุดวิสัย แต่เหตุสุดวิสัยดังกล่าวไม่ได้ได้รับการอนุมัติจากผู้จ้าง” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นแนวทางที่นำมาใช้ในการบริหารสัญญาได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้จ้างไม่สามารถอนุมัติการขยายเวลาตามข้อกำหนดสัญญาได้ เนื่องจากผู้รับจ้างไม่แจ้งเหตุสุดวิสัยที่เกิดขึ้นให้ผู้จ้างทราบภายใน 15 วัน นับถัดจากวันสิ้นสุดสัญญา (ระดับ 0) 2.กรณีนี้ฝนตกเป็นเหตุสุดวิสัยที่ไม่ส่งผลต่อการก่อสร้าง เนื่องจากมีกิจกรรมอื่นที่ผู้รับจ้างสามารถทำการก่อสร้างก่อนได้ ผู้รับจ้างจึงไม่ได้รับการอนุมัติขยายเวลาสัญญา (ระดับ 0) 3.ผู้จ้างไม่สามารถอนุมัติการขยายเวลาได้ เนื่องจากผู้จ้างขาดหลักฐานหรือบุคคลอ้างอิงเพื่อโต้แย้งสิทธิในการขอขยายเวลาจากเหตุสุดวิสัย (ระดับ 0) 4.ผู้จ้างพิจารณาเหตุดังกล่าวเป็นอุปสรรคในการก่อสร้าง เนื่องจากเหตุที่เกิดขึ้นเป็นฝนตกตามฤดูกาลที่ผู้จ้างควรทราบและบริหารงานให้เป็นไปตามข้อกำหนดสัญญา (ระดับ 4)

2.4 การแก้ไขสัญญาจ้าง

<p>สัญญาจ้างพัฒนาแหล่งน้ำพุร้อนเค็มเพื่อสุขภาพ แบ่งงวดงานออกเป็น 9 งวด ในระหว่างผู้รับจ้างดำเนินงานก่อสร้างในงวดที่ 8 ซึ่งเป็นงานเดินศึกษาธรรมชาติ ผู้ควบคุมงานของฝ่ายผู้ว่าจ้างได้สั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงเส้นทางเดินชมธรรมชาติตามแบบแปลนในสัญญาเป็นเส้นทางใหม่ ซึ่งผู้รับจ้างเข้าใจโดยสุจริตแล้วว่าผู้ควบคุมงานจะแจ้งกับทางผู้ว่าจ้างเพื่อขอแก้ไขแบบแปลนสัญญา ผู้รับจ้างจึงดำเนินงานก่อสร้างตามแบบแปลนใหม่ ต่อมาพื้นที่ก่อสร้างดังกล่าวมีอุปสรรคในการก่อสร้าง เนื่องจากพื้นที่ก่อสร้างมีลักษณะเป็นพื้นที่ลุ่มน้ำและมีน้ำขัง รวมถึงบริเวณโดยรอบที่ไม่สามารถนำเครื่องจักรเข้าไปดำเนินงานได้ ผู้รับจ้างจึงใช้แรงงานคนในการก่อสร้างทั้งหมดจึงเป็นเหตุให้การก่อสร้างล่าช้าไม่แล้วเสร็จตามสัญญา ผู้รับจ้างจึงขอขยายระยะเวลาก่อสร้างออกไปตามสัญญา ต่อมาคณะกรรมการตรวจการจ้างและผู้ควบคุมงานไม่อนุมัติการขยายเวลาให้กับผู้รับจ้าง ดังนั้นงานก่อสร้างไม่สามารถแล้วเสร็จตามสัญญาเดิมได้ ผู้ว่าจ้างจึงบอกเลิกสัญญาและได้ขอสงวนสิทธิเรียกค่าปรับและรับประกันสัญญากับผู้รับจ้าง แต่ผู้รับจ้างไม่เห็นด้วยกับการบอกเลิกสัญญาดังกล่าว (59/2562)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นสาเหตุที่ผู้รับจ้างไม่เห็นด้วยกับการบอกเลิกสัญญาที่เกี่ยวข้องกับงานก่อสร้าง (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ว่าจ้างไม่เห็นชอบกับการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ก่อสร้างและไม่ลงนามในเอกสารเพื่อแก้ไขสัญญาจ้าง (ระดับ 0) 2.ผู้ควบคุมงานทำการเปลี่ยนแปลงงานก่อสร้างที่ส่งผลให้เกิดความล่าช้า (ระดับ 2) 3.การแก้ไขสัญญาจ้างโดยไม่ได้รับการขยายเวลา ส่งผลให้เกิดค่าปรับโดยไม่ใช้ความผิดของผู้รับจ้าง (ระดับ 0) 4.ผู้ว่าจ้างไม่พิจารณาขยายเวลาจากอุปสรรคในการก่อสร้างที่ส่งผลให้งานก่อสร้างล่าช้า (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาเพื่อแก้ไขสัญญาจ้างได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ควบคุมงานเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับค่าปรับ เนื่องจากผู้ควบคุมงานทำการเปลี่ยนแปลงเส้นทางการก่อสร้างที่ส่งผลให้เกิดความล่าช้าและการเรียกค่าปรับ (ระดับ 0) 2.ผู้ควบคุมงานเปลี่ยนแปลงเส้นทางการก่อสร้างนอกเหนือที่ระบุไว้ในสัญญา โดยต้องได้รับอนุมัติจากผู้ว่าจ้างก่อนทำการก่อสร้างและต้องมีการตกลงเกี่ยวกับเวลาและค่าก่อสร้างที่เปลี่ยนแปลงไป (ระดับ 3) 3.กรณีนี้ผู้รับจ้างได้ตรวจสอบพื้นที่ก่อนตกลงตามสัญญาจ้างและปฏิบัติตามคำสั่งผู้ควบคุมงานตามขอบเขตงานในสัญญาแล้ว เมื่อพบอุปสรรคต่อการก่อสร้างผู้รับจ้างจึงมีสิทธิขอขยายเวลา (ระดับ 0) 4.กรณีนี้ไม่ใช้ความผิดของผู้รับจ้างเพียงฝ่ายเดียว เนื่องจากผู้รับจ้างและผู้ควบคุมงานได้ประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาหารือร่วมกันเกี่ยวกับการเปลี่ยนพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากฝนตกน้ำท่วมขัง (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 3: “หากพื้นที่ก่อสร้างจริงไม่สามารถก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบรูปได้ จึงต้องมีการแก้ไขขอบเขตงานและเปลี่ยนเทคนิคการก่อสร้าง” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นแนวทางการบริหารสัญญาได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ควบคุมงานควรเสนอปัญหาที่ไม่สามารถดำเนินการตามแบบได้อย่างไร และผู้ควบคุมงานสามารถตัดสินใจใช้เทคนิคการก่อสร้างได้อย่างเหมาะสม หากมีการแก้ไขต้องได้รับการอนุมัติจากผู้ว่าจ้าง (ระดับ 4) 2.ผู้ควบคุมงานสามารถออกคำสั่งขอแก้ไขแบบรูปและเทคนิคการก่อสร้างได้อย่างเหมาะสม โดยไม่ต้องได้รับการอนุมัติจากผู้ว่าจ้างก่อนดำเนินการก่อสร้าง เพื่อลดเวลาให้งานก่อสร้างแล้วเสร็จตามสัญญา (ระดับ 0) 3.ผู้ว่าจ้างควรอนุมัติขยายระยะเวลาก่อสร้าง โดยให้ผู้รับจ้างเสนอแผนการเร่งงาน เพื่อให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาสัญญาเดิมและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสัญญา (ระดับ 0) 4.ผู้ควบคุมงานสามารถใช้สิทธิในการเปลี่ยนแปลงแบบรูปหรือขอบเขตงานได้ให้สอดคล้องกับเทคนิคการก่อสร้าง โดยต้องได้รับการตรวจสอบจากผู้รับจ้างก่อนทำการก่อสร้าง (ระดับ 0)

2.5 การขยายระยะเวลา

<p>สัญญาจ้างก่อสร้างอาคารปฏิบัติการโรงแรมและการท่องเที่ยวของมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ตามสัญญาจ้างลงวันที่ 27/7/2550 การก่อสร้างแบ่งงวดงานและการจ่ายเงินแบ่งออกเป็น 20 งวดตามผลสำเร็จของงานในแต่ละงวด โดยผู้รับจ้างต้องเข้าเริ่มงานก่อสร้างภายในวันที่ 20/8/2550 และต้องเสร็จสมบูรณ์ภายใน 13/5/2553 ต่อมาผู้รับจ้างได้ดำเนินการก่อสร้างและรับเงินค่าจ้างตามสัญญาแล้ว 12 งวด ในระหว่างการก่อสร้างวันที่ 24/12/2552 ผู้ว่าจ้างมีหนังสือให้ผู้รับจ้างหยุดงานเนื่องจากถูกร้องเรียนว่ามีการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการป่าไม้ โดยมีการก่อสร้างนอกเขตพื้นที่ที่ได้รับอนุญาต ภายหลังครบกําหนดระยะเวลาก่อสร้าง ผู้ว่าจ้างมีหนังสือแจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับตามสัญญาตั้งแต่วันที่ 14/5/2553 เป็นต้นไป ผู้รับจ้างจึงมีหนังสือลงวันที่ 9/9/2553 แจ้งสงวนสิทธิขอขยายระยะเวลาก่อสร้างจนกว่าผู้ว่าจ้างจะสามารถส่งมอบพื้นที่ให้ผู้รับจ้างทำการก่อสร้างได้ พร้อมทั้งแจ้งค่าเสียหายจากการหยุดงานก่อสร้างล่วงหน้าตั้งแต่วันที่ให้หยุดงาน ค่างานที่ทำแล้วเสร็จบางส่วนของงวดงานที่เหลือ ซึ่งเป็นงานที่ผู้รับจ้างลงทุนเอง นอกจากนี้ผู้รับจ้างยังถูกเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ห้ามเคลื่อนย้ายทรัพย์สินอันเป็นอุปกรณ์ก่อสร้างออกจากโครงการ ค่าเสื่อมสภาพของวัสดุ ค่าเสียโอกาสในการรับงาน ค่าจ้างพนักงาน ต่อมาในวันที่ 10/6/2554 ผู้รับจ้างมีหนังสือสอบถามความคืบหน้าว่าผู้ว่าจ้างสามารถส่งมอบพื้นที่ได้เมื่อใด ตลอดจนผลการพิจารณาการขยายระยะเวลาและการชดเชยค่าเสียหายดังกล่าว แต่ผู้ว่าจ้างกลับเพิกเฉยล่วงเลยมาถึง 2 ปี 2 วัน โดยให้เหตุผลว่าได้ขออนุญาตเข้าใช้พื้นที่แต่ไม่ได้รับหนังสือตอบกลับจากกรมป่าไม้ จึงไม่สามารถส่งมอบพื้นที่ก่อสร้างได้ (475/2560)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดแสดงถึงสาเหตุของความขัดแย้งเกี่ยวข้องกับการขยายระยะเวลา (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ว่าจ้างไม่อนุมัติการขยายเวลาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ก่อสร้าง (ระดับ 2) 2. ผู้ว่าจ้างไม่อนุมัติการขยายเวลาก่อสร้างภายในระยะเวลาสัญญา (ระดับ 0) 3. ผู้ว่าจ้างไม่อนุมัติการขยายเวลา เนื่องจากผู้รับจ้างไม่ทำหน้าที่เพื่อขอใช้พื้นที่ในการก่อสร้าง (ระดับ 0) 4. ผู้ว่าจ้างไม่อนุมัติการขยายเวลา เนื่องจากความล่าช้าและการหยุดงานก่อสร้างของผู้รับจ้างเอง (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาขยายระยะเวลาได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ว่าจ้างควรเร่งหาข้อสรุปกับทางกรมป่าไม้ โดยพิจารณาขยายเวลาจนกว่าผู้รับจ้างจะสามารถเข้าทำงานก่อสร้างตามสัญญาได้ (ระดับ 3) 2. ผู้ว่าจ้างสามารถขยายระยะเวลาได้ต่อเมื่อผู้รับจ้างทำบันทึกเอกสารให้คณะกรรมการตรวจสอบการจ้างรับทราบเหตุที่เกิดขึ้นภายใน 15 วัน นับจากเหตุนั้นได้เกิดขึ้นจริง (ระดับ 0) 3. ผู้ว่าจ้างควรพิจารณาขยายเวลา 2 ปี 2 วัน ตามระยะเวลาที่ผู้ว่าจ้างเพิกเฉยต่อการส่งมอบพื้นที่ เนื่องจากเป็นความผิดของผู้ว่าจ้างที่ไม่อนุมัติการขยายเวลา (ระดับ 0) 4. กรณีนี้เครื่องจักรและอุปกรณ์ต่างๆ ถูกยึดโดยกรมป่าไม้ ดังนั้นการขยายเวลาจึงไม่เป็นประโยชน์ที่ผู้รับจ้างจะก่อสร้างตามปริมาณงานที่เหลือได้ (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 3: “จากกรณีศึกษาข้างต้น หากความขัดแย้งไม่ได้เกิดจากการส่งมอบพื้นที่แต่โครงการมีความล่าช้าอันเนื่องมาจากฝ่ายผู้ว่าจ้างภาครัฐไม่ปฏิบัติตาม ผู้รับจ้างจึงไม่สามารถดำเนินงานภายใต้ระยะเวลาสัญญาได้และส่งผลต่อการเรียกค่าปรับตามสัญญา” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นข้อสรุปที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารสัญญาได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ว่าจ้างควรจะพิจารณางดหรือลดค่าปรับ หรือขยายระยะเวลาก่อสร้าง หากเหตุความล่าช้าเกิดจากหน่วยงานภาครัฐที่ทราบที่อยู่แล้วตั้งแต่ต้น (ระดับ 4) 2. ผู้ว่าจ้างควรบอกเลิกสัญญาและเข้าสู่กระบวนการพิจารณาให้ผู้รับจ้างเป็นผู้ทำงาน เนื่องจากเป็นหน้าที่ของผู้รับจ้างต้องปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จตามสัญญา (ระดับ 0) 3. ผู้ว่าจ้างควรบอกเลิกสัญญาหลังจากครบกําหนดสัญญา หากค่าปรับสูงเกินส่วนจากข้อกำหนดของสัญญา (ระดับ 0) 4. ผู้ว่าจ้างควรคงค่าปรับเนื่องจากเป็นความล่าช้าของผู้ว่าจ้างเอง หากมีค่าเสียหายควรพิจารณาค่าความเสียหายตามจริง (ระดับ 3)

2.6 เหตุสุดวิสัย

<p>สัญญาจ้างปรับปรุงหนองน้ำแห่งหนึ่งมีกำหนดการเข้าก่อสร้างวันที่ 24/8/2548 ถึง 21/11/2548 ต่อมาวันที่ 5/9/2548 เกิดเหตุน้ำท่วมพื้นที่รวมถึงบริเวณโดยรอบและไม่สามารถระบายน้ำออกนอกพื้นที่รอบข้างได้ คณะกรรมการตรวจการจ้างเห็นว่าเป็นเหตุสุดวิสัย คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีการตกลงทำบันทึกต่อท้ายสัญญาขยายระยะเวลาการถมดินจากเดิมออกไป 149 วัน ตั้งแต่วันที่ 22/11/2548 ถึง 19/4/2549 แต่ปรากฏว่าผู้รับจ้างไม่เคยเข้าปฏิบัติงานก่อสร้างจนกระทั่งวันสุดท้ายของระยะเวลาที่ขยายออกไป ผู้ว่าจ้างจึงขอสงวนสิทธิเรียกค่าปรับจนกว่าจะส่งมอบงานและแจ้งให้ผู้รับจ้างรีบเข้าทำงานตามสัญญา ต่อมาผู้รับจ้างยังคงไม่สามารถเข้าพื้นที่ได้ ผู้รับจ้างแจ้งว่าที่ไม่ได้เข้าปฏิบัติงานเนื่องจากยังคงเกิดเหตุสุดวิสัยในบริเวณพื้นที่ก่อสร้างมีน้ำท่วมขังจึงไม่สามารถทำการถมดินได้ ซึ่งผู้รับจ้างได้รายงานด้วยวาจาให้กับผู้ควบคุมงานทราบถึงปัญหาดังกล่าวแล้วจึงไม่ใช้ความผิดของผู้รับจ้างแต่อย่างใด นอกจากนี้ผู้รับจ้างไม่ยินยอมชำระค่าปรับ เนื่องจากสัญญากำหนดเบี้ยปรับไว้ในกรณีที่ผู้รับจ้างเข้าทำงานแล้วแต่ไม่แล้วเสร็จตามสัญญา (329/2561)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดประเด็นความขัดแย้งเกี่ยวข้องกับเหตุสุดวิสัย (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้รับจ้างไม่แก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังพื้นที่ก่อสร้างและไม่เข้าดำเนินการก่อสร้าง (ระดับ 2) 2.ผู้ว่าจ้างไม่เตรียมความพร้อมของพื้นที่ให้ผู้รับจ้างสามารถทำงานได้ (ระดับ 0) 3.ผู้ควบคุมงานไม่แจ้งให้ผู้มีอำนาจทราบ เพื่อจัดประชุมหาทางแก้ไขปัญหาเหตุสุดวิสัย (ระดับ 0) 4.ผู้ว่าจ้างไม่พิจารณาขยายเวลาจากเหตุสุดวิสัยเนื่องจากฝนตกทำให้น้ำท่วมขัง (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาเหตุสุดวิสัยได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.กรณีนี้ไม่ถือว่าเป็นเหตุสุดวิสัยในการขยายเวลา เนื่องจากน้ำท่วมขังในพื้นที่แต่ไม่ท่วมขังบริเวณโดยรอบ ผู้รับจ้างจึงต้องแก้ไขปัญหการเข้าพื้นที่เพื่อทำการก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามสัญญา (ระดับ 3) 2.กรณีนี้ผู้ว่าจ้างไม่สามารถอนุมัติการขยายเวลาได้ เนื่องจากเป็นความผิดของผู้รับจ้างเองที่ไม่แจ้งปัญหาของพื้นที่ก่อสร้าง 15 วัน นับจากเหตุนั้นได้เกิดขึ้นจริง (ระดับ 0) 3.กรณีนี้เป็นความผิดของผู้ว่าจ้างควรจัดการพื้นที่ให้เรียบร้อยก่อนส่งมอบพื้นที่ โดยทำการแก้ไขสัญญาเพื่อกำหนดวันสิ้นสุดสัญญาในการทำงาน (ระดับ 0) 4.กรณีนี้ผู้ว่าจ้างควรพิจารณาให้เป็นเหตุสุดวิสัยและขยายเวลาสัญญาออกไป เนื่องจากเหตุฝนตกอย่างต่อเนื่องในฤดูฝน ส่งผลให้ผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานต่อได้ (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 3: “โครงการก่อสร้างแห่งหนึ่งมีกำหนดเริ่มก่อสร้างตั้งแต่ 29 พฤษภาคม 2563 ถึง 1 ตุลาคม 2563 ในระหว่างที่ใกล้สิ้นสุดสัญญามีฝนตกติดต่อกันเป็นเวลา 5 วัน จึงทำให้น้ำท่วมขังในพื้นที่ก่อสร้างงานก่อสร้างที่เหลือตามแผนงานต้องใช้เวลา 25 วัน แต่วันที่สามารถเข้าพื้นที่ได้เหลือเวลาเพียง 14 วัน ผู้รับจ้างจึงขอสงวนสิทธิขยายระยะเวลา” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นข้อสรุปที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารสัญญาได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ว่าจ้างไม่ควรพิจารณาขยายเวลา เนื่องจากผู้รับจ้างควรวางแผนการก่อสร้างให้เหมาะสมกับฤดูกาล และช่วงเวลาตามสัญญาอยู่ในช่วงฤดูฝนจึงไม่ใช่เหตุสุดวิสัย (ระดับ 4) 2.ผู้ว่าจ้างควรพิจารณาขยายระยะเวลาตามจำนวนวันที่ผู้รับจ้างไม่สามารถเข้าทำการก่อสร้างได้ เนื่องจากฝนตกเป็นเหตุสุดวิสัยที่ผู้รับจ้างไม่สามารถคาดการณ์ได้ (ระดับ 0) 3.ผู้รับจ้างควรแจ้งให้คณะกรรมการตรวจการจ้างรับทราบเหตุที่เกิดขึ้นภายใน 15 วัน นับจากวันที่ฝนตกได้สิ้นสุดลง (ระดับ 0) 4.ผู้รับจ้างควรแจ้งให้คณะกรรมการตรวจการจ้างรับทราบเหตุที่เกิดขึ้นภายใน 15 วัน นับจากวันที่ฝนตกได้เกิดขึ้นจริง รวมถึงผู้รับจ้างควรวางแผนงานใหม่ให้สอดคล้องกับระยะเวลาที่เหลือตามสัญญา (ระดับ 0)

3.4การแก้ไขสัญญาจ้าง

<p>การก่อสร้างเครื่องมือประปาของหมู่บ้านตามแบบมาตรฐานพร้อมเอกสารแนบท้ายซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสัญญาเมื่อวันที่ 26/12/2551 มีวงเงินค่าจ้าง 2,580,000 บาท โดยสัญญาแบ่งการชำระเงินตามผลสำเร็จของงานเป็นจำนวน 170 วัน ต่อมาวันที่ 9/1/2552 ผู้รับจ้างแจ้งผลการตรวจสอบรับน้ำหนักบรรทุกทุกชนิดได้ไม่น้อยกว่า 20 ตันต่อตารางเมตร ซึ่งตามแบบแปลนสามารถใช้ฐานรากแบบฐานแผ่ได้ เบื้องต้นผู้รับจ้างได้แจ้งกับผู้ควบคุมงานของผู้ว่าจ้างทางวาจาและดำเนินการก่อสร้างโดยใช้ฐานรากแผ่ ซึ่งผู้ควบคุมงานก็ไม่ได้ทักท้วงแต่อย่างใด ต่อมาวันที่ 30/1/2552 มีชาวบ้านมีความประสงค์ให้หยุดงานก่อสร้างและทำการก่อสร้างแบบตอกเสาเข็มแทน ผู้ควบคุมงานจึงแจ้งให้หยุดทำการก่อสร้างด้วยวาจาในขณะที่ผู้รับจ้างก่อสร้างฐานรากแบบแผ่ไปแล้ว ต่อมาผู้รับจ้างยืนยันการก่อสร้างฐานรากแผ่ให้กับผู้ว่าจ้างอีกครั้งหนึ่งแต่ได้การตอบรับให้เปลี่ยนการก่อสร้างฐานแผ่เป็นแบบตอกเสาเข็ม เมื่อวันที่ 10/3/2552 นับเป็นเวลา 41 วันที่ผู้รับจ้างหยุดงาน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงแบบก่อสร้างดังกล่าวเป็นเหตุให้ผู้รับจ้างต้องรื้อถอนฐานรากและปรับถมดินให้อยู่ในสภาพเดิม โดยมีค่าใช้จ่ายและเวลาเพิ่มเติมในการดำเนินการ 17 วัน และเวลาดำเนินการก่อสร้างเสาเข็มตอก 18 วัน ต่อมาผู้ว่าจ้างอนุมัติการขยายระยะเวลาดำเนินงาน 15 วัน ซึ่งผู้รับจ้างเห็นว่าไม่เป็นธรรมจึงมีหนังสือคัดค้านการขยายเวลา (341/2561)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นสาเหตุความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขสัญญาจ้าง (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้รับจ้างขาดเอกสารอนุมัติแบบก่อสร้างเพื่อเป็นหลักฐานในการก่อสร้างฐานรากแบบแผ่ที่ก่อสร้างไปแล้ว (ระดับ 2) 2.ผู้รับจ้างเปลี่ยนแปลงชนิดของเสาเข็มตามความประสงค์ของชาวบ้านโดยไม่ได้รับการอนุมัติ (ระดับ 0) 3.ผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติงานตามแบบก่อสร้างและคำสั่งผู้ควบคุมงาน (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับเวลาและเงินจากการแก้ไขสัญญาจ้างได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ว่าจ้างพิจารณาขยายเวลาเพียง 15 วัน ในระหว่างที่ผู้รับจ้างรอการตัดสินใจการก่อสร้างฐานราก ซึ่งความล่าช้าส่งผลต่อการคิดค่าปรับ (ระดับ 0) 2.กรณีนี้ฐานรากแผ่สามารถรับน้ำหนักโครงสร้างได้จากการคำนวณของวิศวกรโยธาแล้ว จึงต้องใช้เวลาในการออกแบบเสาเข็มใหม่ ซึ่งความล่าช้าส่งผลต่อการคิดค่าปรับ (ระดับ 0) 3.ผู้ว่าจ้างอนุมัติขยายเวลาก่อสร้างเพียง 15 วัน ซึ่งเป็นสิทธิการขยายเวลาของผู้ว่าจ้าง แต่ผู้รับจ้างยังมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายการเปลี่ยนชนิดของฐานรากที่เกิดขึ้นได้ (ระดับ 3) 4.ในกรณีที่มีการแก้ไขงานก่อสร้างสัญญาจ้างเหมา ผู้รับจ้างต้องยอมรับความเสี่ยงตามระยะเวลาที่เหลื่อและขาดทุนจากการดำเนินงานแก้ไขงานก่อสร้างไม่ว่ากรณีใดก็ตาม (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 3: “หากพื้นที่ก่อสร้างเป็นอุปสรรคที่ผู้รับจ้างไม่สามารถทำการก่อสร้างตามแบบในสัญญาจ้างเหมาได้ ผู้ควบคุมงานจึงให้เปลี่ยนเทคนิคการก่อสร้างที่ทำให้ผู้รับจ้างมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เมื่อผู้รับจ้างทำการก่อสร้างไปแล้ว ภายหลังผู้รับจ้างได้เรียกร้องค่าใช้จ่ายดังกล่าว แต่ไม่ได้รับการพิจารณาจากผู้ว่าจ้าง” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นแนวทางการบริหารสัญญาของผู้ว่าจ้างได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ว่าจ้างไม่สามารถชำระค่าจ้างเพิ่มเติมได้ เนื่องจากการก่อสร้างภาครัฐมีกรอบงบประมาณก่อสร้างก่อนลงนามในสัญญาจ้าง ยกเว้นมีการตกลงแก้ไขสัญญา (ระดับ 0) 2.ผู้ว่าจ้างไม่สามารถชำระค่าจ้างเพิ่มเติมได้ เนื่องจากขาดหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรในส่วนของการเปลี่ยนเทคนิคก่อสร้างที่ทำให้วงเงินค่าจ้างเปลี่ยนไป (ระดับ 0) 3.ผู้ว่าจ้างไม่สามารถชำระค่าจ้างเพิ่มเติมได้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเทคนิคก่อสร้างถือเป็นการตัดสินใจของผู้รับจ้างแล้ว ในสัญญาจ้างเหมาผู้รับจ้างจึงต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เปลี่ยนแปลงไป (ระดับ 4) 4.ผู้ว่าจ้างไม่สามารถชำระค่าจ้างเพิ่มเติมได้ เนื่องจากผู้รับจ้างไม่สามารถดำเนินงานก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์ของสัญญา (ระดับ 0)

3.5 การขยายระยะเวลา

<p>สัญญาจ้างก่อสร้างอาคารเรียน อาคารโรงฝึกงาน อาคารโรงซักผ้าและโรงอาหารแห่งหนึ่ง ลงวันที่ 26 มกราคม 2559 และผู้รับจ้างต้องเริ่มเข้าทำการก่อสร้างในวันถัดไป ต่อมาในระหว่างการทำก่อสร้างอาคารเรียนได้เกิดปัญหาอุปสรรคจากสายเมนไฟฟ้าที่พาดขวาง ผู้รับจ้างจึงแจ้งให้ฝ่ายผู้ว่าจ้างทราบเกี่ยวกับรื้อสายไฟออกจากพื้นที่ และสงวนสิทธิลดหรือลดค่าปรับ หรือขยายเวลา แต่ผู้ว่าจ้างไม่อนุมัติขยายเวลาจากสาเหตุดังกล่าว ผู้รับจ้างจึงไม่มีสิทธิขอขยายเวลาก่อสร้างหรือขอค่าใช้จ่ายเพิ่มเติม อันเป็นผลให้ผู้รับจ้างส่งมอบงานในงวดสุดท้ายล่าช้า ผู้ว่าจ้างจึงหักค่าปรับที่ส่งมอบงานล่าช้าตั้งแต่งวดที่ 5-11 จำนวน 180 วัน ซึ่งผู้รับจ้างอ้างว่าความล่าช้าดังกล่าวเกิดจากการแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาย้ายสายไฟอันเป็นระยะล่วงเลยไปจำนวน 106 วัน นับจากวันที่ผู้ว่าจ้างได้รับหนังสือแจ้งจากผู้รับจ้าง ผู้รับจ้างเห็นว่าการหักเงินค่าปรับโดยไม่ชอบเกี่ยวกับสิทธิตามสัญญาของคู่สัญญา เนื่องจากสัญญานี้มีลักษณะจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์แห่งสัญญา หากผู้ว่าจ้างปฏิบัติตามข้อ 139 การงดหรือลดค่าปรับให้แก่คู่สัญญา หรือการขยายเวลาทำการตามสัญญาของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ.2535 ผู้รับจ้างจะไม่ถูกปรับ จึงเรียกร้องให้ผู้ว่าจ้างขยายเวลาหรือลดค่าปรับ (323/2561)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นสาเหตุที่ผู้รับจ้างไม่ได้รับการพิจารณาขยายเวลาก่อสร้าง (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้รับจ้างรับมอบพื้นที่ก่อสร้างและตรวจสอบบริเวณโดยรอบจนเป็นที่พอใจแล้ว (ระดับ 2) 2.ผู้รับจ้างเข้าทำงานล่าช้ากว่ากำหนดในสัญญาจึงไม่สามารถอ้างเหตุอื่นได้ (ระดับ 0) 3.ผู้รับจ้างไม่ได้แจ้งฝ่ายที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินการเคลื่อนย้ายสาธารณูปโภคให้แล้วเสร็จตามกรอบเวลางาน (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ท่านคิดว่าข้อใดเป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้รับจ้างที่ไม่ได้รับการขยายเวลาได้อย่างถูกต้องที่สุด (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้รับจ้างขาดการจัดการความเสี่ยงกับงานต่างๆ เพื่อให้การก่อสร้างสามารถดำเนินต่อไปได้ตามสัญญา จึงไม่สามารถนำเหตุดังกล่าวมาอ้างขอขยายเวลาได้ (ระดับ 3) 2.ผู้รับจ้างไม่จัดทำแผนการเคลื่อนย้ายสาธารณูปโภคตามเวลาที่เหลือในสัญญาให้แล้วเสร็จ ผู้รับจ้างจึงไม่สามารถใช้สิทธิขอขยายเวลาหรือลดค่าปรับได้ (ระดับ 0) 3.ผู้รับจ้างทำการก่อสร้างและส่งมอบงานล่าช้ารวมทั้ง 7 งวด ด้วยพฤติกรรมของผู้รับจ้างเอง จึงไม่สามารถอ้างอุปสรรคจากการเข้าพื้นที่ก่อสร้างได้ (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 3: “ผู้รับจ้างส่งมอบงานล่าช้ากว่าระยะเวลาที่กำหนดในสัญญาจึงทำให้เกิดค่าปรับ โดยเกิดจากเหตุความบกพร่องของราชการในการขออนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้รับจ้างทำงานในงวดงานที่ 2 ก่อนสัญญาสิ้นสุดลงเพียง 20 วัน ในระหว่างนั้นผู้รับจ้างขอสงวนสิทธิขยายเวลาแต่ไม่ได้รับการอนุมัติ และผู้ว่าจ้างส่งมอบพื้นที่ให้ผู้รับจ้างล่าช้าหลังจากสิ้นสุดสัญญา 4 เดือน ผู้รับจ้างเห็นว่ากรมส่งมอบงานล่าช้าไม่ใช่ความผิดตน แต่ผู้ว่าจ้างได้แจ้งว่างานในงวดที่ 2 เป็นเพียงส่วนเล็กน้อยของงานทั้งหมด” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นการบริหารสัญญาที่เกี่ยวข้องกับการขยายเวลาได้อย่างเหมาะสมที่สุด (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ว่าจ้างไม่สามารถอนุมัติการงดหรือลดค่าปรับหรือขยายเวลาได้ เพราะการส่งมอบงานล่าช้าเป็นความผิดของผู้รับจ้างที่ต้องจัดการให้เป็นไปตามข้อกำหนดของสัญญา (ระดับ 0) 2.ผู้ว่าจ้างขาดความพร้อมให้ผู้รับจ้างสามารถปฏิบัติงานตามสัญญาได้ เมื่อเป็นความผิดหรือความบกพร่องของผู้ว่าจ้างที่ทราบดีอยู่แล้ว ผู้ว่าจ้างจึงมีหน้าที่ต้องขยายเวลาสัญญาให้แก่ผู้รับจ้าง (ระดับ 4) 3.ผู้รับจ้างสามารถแจ้งสงวนสิทธิถึงค่าปรับภายหลังส่งมอบงานได้ โดยนับรวมกับจำนวนวันที่ผู้ว่าจ้างได้ส่งมอบพื้นที่ล่าช้า (ระดับ 0) 4.ผู้ว่าจ้างควรอนุมัติการขยายเวลาเป็นจำนวน 4 เดือน 20 วัน เนื่องจากเป็นความผิดของผู้ว่าจ้างที่ไม่สามารถส่งมอบพื้นที่ให้ผู้รับจ้างปฏิบัติงานได้ตามสัญญา (ระดับ 0)

3.6 เหตุสุดวิสัย

<p>สัญญาจ้างปรับปรุงท่อระบายน้ำบริเวณถนนของหมู่บ้านแห่งหนึ่ง ลงวันที่ 29/9/2547 – 28/3/2548 ในวันเดียวกันผู้ว่าจ้างส่งมอบพื้นที่ก่อสร้างให้ผู้รับจ้างแล้วปรากฏว่าพื้นที่ดังกล่าวมีแนวท่อประปาใต้ดินที่ทำให้ผู้รับจ้างไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างได้อย่างสะดวกและปลอดภัย ผู้รับจ้างจึงแจ้งเหตุดังกล่าวให้ผู้ว่าจ้างทราบเพื่อดำเนินการแก้ไข ผู้ว่าจ้างจึงประสานงานการประชุมกับทางสำนักงานประปาเพื่อย้ายและวางท่อประปา ผลการประชุมผู้แทนการประปาแจ้งว่ามีแนวท่อประปาตลอดแนวทางทำให้เกิดขวางการก่อสร้างวางท่อระบายน้ำแต่อย่างใด ซึ่งสามารถดำเนินการขุดก่อสร้างท่อระบายน้ำด้านในได้ แต่จะมีท่อที่อยู่ติดถนนบางส่วนที่สำนักงานประปาร่วมกับผู้ว่าจ้างต้องทำการสำรวจและออกแบบใหม่ตั้งแต่วันที่ 30/9/2547 – 17/12/2547 รวม 79 วัน โดยเริ่มดำเนินการเคลื่อนย้ายจริงตั้งแต่วันที่ 5/2/2548 - วันที่ 12/4/2548 เสร็จสมบูรณ์แล้วรวม 67 วัน ซึ่งในระหว่างการสำรวจและออกแบบนั้นผู้ว่าจ้างได้แจ้งให้ผู้รับจ้างเร่งทำงานก่อสร้างตั้งแต่วันที่ 1/11/2547 แต่ผู้รับจ้างยังคงเข้าทำงานล่าช้าและส่งมอบงานงวดสุดท้ายเมื่อวันที่ 16/9/2548 ซึ่งผู้ว่าจ้างได้พิจารณาขยายเวลารวม 79 วัน นับจากวันสิ้นสุดสัญญาเดิม ดังนั้นผู้รับจ้างต้องชำระค่าปรับ 93 วัน ต่อมาผู้รับจ้างไม่เห็นชอบกับระยะเวลาที่คิดค่าปรับดังกล่าว โดยผู้รับจ้างได้อ้างว่าระยะเวลาที่เกิดอุปสรรคจากการเคลื่อนย้ายท่อประปาจำนวน 67 วัน แต่ผู้รับจ้างไม่สามารถเข้าทำงานงานอื่นๆ ได้ในระหว่างการเคลื่อนย้ายท่อประปาเป็นเวลา 21 วัน (433/2559)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นเหตุสุดวิสัยที่ผู้รับจ้างขอขยายเวลาได้อย่างถูกต้อง (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้รับจ้างพบปัญหาแนวท่อประปาที่ไม่ทราบมาก่อนและไม่สามารถมองเห็นด้วยสายตา จึงใช้เวลาในการสำรวจและออกแบบเพื่อเคลื่อนย้ายท่อประปา (ระดับ 2) 2.ผู้รับจ้างไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างตามระยะเวลาในสัญญาได้ เนื่องจากท่อประปาเป็นอุปสรรคต่อการก่อสร้าง (ระดับ 0) 3.ท่อชำรุดเกิดเป็นค่าเสียหายของโครงการที่ผู้ว่าจ้างต้องรับผิดชอบ จึงต้องขยายเวลาเพื่อจัดทำงบประมาณในการขนย้ายและแก้ไขงาน (ระดับ 0) 4.ผู้รับจ้างต้องเปลี่ยนแปลงรายละเอียดวิธีการก่อสร้าง จึงต้องใช้เวลาเพื่อติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายต่อท่อประปา (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการพิจารณาเหตุสุดวิสัยและนับวันขยายเวลาของผู้ว่าจ้างได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ว่าจ้างควรอนุมัติการขอขยายเวลาจากวันที่เคลื่อนย้ายและวางท่อประปา 67 วันเท่านั้น เนื่องจากสัญญานี้เป็นสัญญาก่อสร้าง จะไม่สามารถขยายเวลาของการสำรวจและออกแบบได้ (ระดับ 0) 2.ผู้ว่าจ้างควรอนุมัติการขอขยายเวลาจากการสำรวจและออกแบบ 79 วัน รวมกับวันที่เคลื่อนย้ายและวางท่อประปา 67 วัน เพราะเหตุสุดวิสัยดังกล่าวส่งผลให้ผู้รับจ้างไม่สามารถก่อสร้างแล้วเสร็จทันเวลาได้ (ระดับ 0) 3.ผู้ว่าจ้างควรพิจารณาให้เป็นเหตุสุดวิสัย ผู้รับจ้างสามารถขอขยายเวลาได้เฉพาะเวลาที่เพิ่มขึ้นจากการสำรวจและออกแบบ 79 วัน อย่างไรก็ตามควรเร่งประสานงานเพื่อวางแผนการก่อสร้างงานต่อไปได้อย่างปลอดภัย (ระดับ 0) 4.ผู้ว่าจ้างควรพิจารณาให้เป็นเหตุสุดวิสัย ผู้รับจ้างสามารถขอขยายเวลาได้ในส่วนของการสำรวจและออกแบบ 79 วัน และไม่สามารถเข้าพื้นที่เพื่อก่อสร้างกิจกรรมอื่นๆได้ 21 วัน (ระดับ 3)
<p>คำถามที่ 3: “ผู้ว่าจ้างได้ทำการเข้าพื้นที่เพื่อก่อสร้างบิมน้ำมันแห่งหนึ่ง ต่อมาผู้รับจ้างเข้าทำการก่อสร้างล่าช้า 15 วัน นับจากวันที่รับมอบพื้นที่ก่อสร้าง ในวันเดียวกันตรวจพบกองขยะกองอยู่บนพื้นที่บางส่วน เนื่องจากบริเวณนั้นมี</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้รับจ้างสามารถแจ้งเหตุที่เกิดขึ้นเพื่อสงวนสิทธิขอขยายเวลาได้ เนื่องจากเหตุดังกล่าวไม่ใช่ความผิดของผู้รับจ้าง (ระดับ 0) 2.กรณีนี้ไม่ใช่ความผิดของผู้รับจ้าง และผู้ว่าจ้างไม่สามารถพิจารณาขยายเวลาให้กับผู้รับจ้างได้ หากผู้รับจ้างทำการก่อสร้างล่าช้า ผู้ว่าจ้างสามารถคิดค่าปรับจากผู้รับจ้างได้ (ระดับ 0)

<p>ไซต่งานนำขยะมากองไว้ชั่วคราว โดยอ้างว่าเป็นพื้นที่ว่างและได้รับอนุญาตจากผู้ให้เช่าพื้นที่แล้ว ผู้รับจ้างจึงขอสงวนสิทธิขยายเวลาเพื่อขนย้ายกองขยะออกจากพื้นที่เป็นเวลา 7 วัน เนื่องจากเป็นเหตุสุดวิสัย” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นข้อสรุปที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารสัญญาได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<p>3.ผู้รับจ้างสามารถแจ้งเหตุที่เกิดขึ้นเพื่อสงวนสิทธิขอขยายเวลา จนกว่าผู้ว่าจ้างเข้าทำการจัดการพื้นที่ก่อสร้างให้ผู้รับจ้างเข้าปฏิบัติงานตามสัญญาได้ (ระดับ 0)</p> <p>4.กรณีนี้เป็นเหตุที่ผู้รับจ้างรับมอบพื้นที่แล้ว จึงเป็นความรับผิดชอบของผู้รับจ้างในการจัดการพื้นที่ก่อสร้างและไม่สามารถอ้างเป็นเหตุสุดวิสัยเพื่อขอขยายเวลาได้ (ระดับ 4)</p>
--	--

1.7 การบอกเลิกสัญญา

<p>การก่อสร้างอาคารพักพยาบาลแห่งหนึ่งมีกำหนดการจ่ายเงินเป็นจำนวน 10 งวด หากผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จ ระยะเวลาตามกำหนดสัญญาและผู้ว่าจ้างยังไม่ได้บอกเลิกสัญญา ผู้รับจ้างต้องชำระค่าปรับให้แก่ผู้ว่าจ้างนับถัดจากวันที่ครบกำหนด แล้วเสร็จหรือวันที่ผู้ว่าจ้างได้ขยายให้จนถึงวันที่ทำงานแล้วเสร็จจริง โดยระหว่างการก่อสร้างผู้ว่าจ้างได้ขยายระยะเวลาการก่อสร้าง ออกไปตามมติคณะรัฐมนตรีในการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย แต่ผู้รับจ้างยังคงทำงานล่าช้าและ ยังไม่ส่งมอบงานแต่อย่างใด เมื่อครบกำหนดตามสัญญาที่ขยายเวลาไปแล้ว ผู้ว่าจ้างได้แจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับ ซึ่งผู้รับจ้างจะ ทำการก่อสร้างต่อไปและยินยอมให้ปรับโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ในอัตราที่เกินร้อยละ 10 ของวงเงินค่าจ้าง ต่อมาผู้รับจ้างยังคงเพิกเฉย ต่อคำสั่งของผู้ว่าจ้างที่ให้เร่งงาน ผู้ว่าจ้างเห็นว่าผู้รับจ้างทำงานล่าช้ากว่าแผนงานมากจึงแจ้งบอกเลิกสัญญา ผู้รับจ้างจึงได้ขอผ่อน ผันการยกเลิกสัญญาและขอขยายระยะเวลาสัญญาเพื่อที่จะทำการก่อสร้างให้แล้วเสร็จ แต่ผู้ว่าจ้างไม่ได้พิจารณาคำร้องดังกล่าวและ ยังคงสงวนสิทธิเรียกค่าปรับต่อไป (100/2561)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็น การปฏิบัติของผู้รับจ้างที่ส่งผลต่อการถูกบอก เลิกสัญญา (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้รับจ้างทำการก่อสร้างล่าช้าและเพิกเฉยต่อคำสั่งของผู้ว่าจ้าง (ระดับ 2) 2.ผู้รับจ้างดำเนินงานก่อสร้างไม่ตรงตามแบบที่ตกลงกันตามสัญญา (ระดับ 0) 3.ผู้รับจ้างไม่ยินยอมให้ผู้ว่าจ้างหักค่าปรับออกจากวงเงินค่าจ้างตามสัญญา (ระดับ 0) 4.ผู้รับจ้างขอผ่อนผันการยกเลิกสัญญาโดยที่ยินยอมให้หักค่าปรับ (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น การที่ ผู้รับจ้างขอผ่อนผันการยกเลิกสัญญาและ ยินยอมเสียค่าปรับที่สูงเกินส่วนโดยไม่มี เงื่อนไข ข้อใดวิเคราะห์เหตุการณ์ดังกล่าวได้ อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้รับจ้างต้องการก่อสร้างให้แล้วเสร็จเพื่อป้องกันการเลิกสัญญา หากถูกบอกเลิก สัญญาแล้วจะสามารถเสนอราคางานของผู้ว่าจ้างเดิมได้ในอนาคต (ระดับ 0) 2.ผู้รับจ้างต้องการปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จตามสัญญา เพราะเงื่อนไขสัญญาระบุให้ ผู้รับจ้างสามารถผ่อนผันการยกเลิกสัญญาได้แต่ต้องชำระค่าปรับไม่เกินร้อยละ 5 ของวงเงินค่าจ้าง (ระดับ 0) 3.ผู้รับจ้างต้องการก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามสัญญาจึงยินยอมเสียค่าปรับตาม จำนวนวันที่ทำไม่ได้ล่าช้า หากถูกบอกเลิกสัญญาอาจมีผลต่อการถูกพิจารณาเป็นผู้ ใช้งาน (ระดับ 3) 4.ผู้รับจ้างต้องการได้แย่งสิทธิเพื่อดำเนินการก่อสร้างเกินระยะเวลาสัญญา โดย ค่าจ้างงานจะถูกหักค่าปรับนับจากวันสิ้นสุดสัญญาจนกว่าโครงการจะแล้วเสร็จ (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 3: “การที่ผู้รับจ้างขอผ่อนผันการ ยกเลิกสัญญาและยินยอมเสียค่าปรับที่สูงเกิน ส่วนโดยไม่มีเงื่อนไข แต่ผู้ว่าจ้างเห็นว่าผู้ รับจ้างไม่สามารถก่อสร้างให้แล้วเสร็จได้ หาก ผู้ว่าจ้างต้องการใช้งานโครงการโดยเร็วที่สุด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของสัญญา” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นแนวทางปฏิบัติ ในการบริหารสัญญาเพื่อให้โครงการสามารถ ดำเนินการต่อไปได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ว่าจ้างแจ้งยกเลิกสัญญาก่อนวันสิ้นสุดสัญญา หากเกินระยะเวลาสัญญาจะเกิด ค่าปรับและอาจเกิดความขัดแย้งจากการไม่ยินยอมชำระค่าปรับของผู้รับจ้าง (ระดับ 0) 2.ผู้ว่าจ้างไม่ควรแจ้งยกเลิกสัญญาก่อนวันสิ้นสุดสัญญา เนื่องจากผู้รับจ้างยัง สามารถใช้สิทธิดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาสัญญาที่ตกลงไว้ (ระดับ 0) 3.ผู้ว่าจ้างแจ้งยกเลิกสัญญาหลังวันสิ้นสุดสัญญา เพื่อให้เกิดค่าปรับที่ได้รับจากผู้ รับจ้างมาเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้รับจ้างรายใหม่มาดำเนินการก่อสร้างให้แล้ว เสร็จ (ระดับ 0) 4.ผู้ว่าจ้างแจ้งยกเลิกสัญญาเมื่อเห็นว่าผู้รับจ้างไม่สามารถก่อสร้างให้แล้วเสร็จตาม ระยะเวลาสัญญา โดยพิจารณาค่าปรับ ค่าเสียหายและทำการจัดจ้างผู้รับจ้างราย ใหม่มาดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จ (ระดับ 4)

1.8 การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง

<p>สัญญาจ้างก่อสร้างถนนและสะพานคอนกรีตเสริมเหล็กแห่งหนึ่ง เริ่มงานในวันที่ 9/12/2554 ถึง 6/5/2555 รวมระยะเวลา 150 วัน ต่อมาเมื่อผู้รับจ้างเข้าปฏิบัติงาน ปรากฏว่าแนวสะพานจริงไม่ตรงกับแบบแปลนที่แนบท้ายสัญญาจ้างดังกล่าว โดยจากการตรวจสอบการวางแนวสะพาน พบว่าค่ามุม Skew ตามสภาพงานจริงมีค่ามุม 30 องศา แต่ตามแบบแปลนกำหนดค่ามุม Skew อยู่ที่ 10 องศา หากผู้รับจ้างดำเนินการตามแบบแปลนจะส่งผลให้กำแพงปีกจะปิดกั้นการระบายน้ำจากคุระบายน้ำ ผู้รับจ้างแจ้งเหตุผลที่ไม่สามารถก่อสร้างให้ตรงตามแบบแปลนได้เพื่อไม่ให้งานก่อสร้างเกิดความล่าช้า ซึ่งผู้ว่าจ้างพิจารณาให้ความเห็นชอบให้ขยายเวลาจากการแก้ไขแบบแปลนเป็นเวลา 14 วัน ในระหว่างนั้นมีคำสั่งงานเพิ่มเติม ผู้รับจ้างจึงขอขยายเวลาเพื่อทำการก่อสร้างนี้ให้แล้วเสร็จ 30 วัน แต่ผู้ว่าจ้างให้ขยายเวลาเพียง 15 วันเท่านั้น ต่อมาผู้รับจ้างได้รับการขยายเวลาเนื่องจากมติคณะรัฐมนตรีเห็นชอบช่วยเหลือผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย 180 วัน และมีมติคณะรัฐมนตรีเรื่องการพิจารณาลดหรือลดค่าปรับ หรือขยายเวลา 150 วัน เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการก่อสร้างที่ได้รับผลกระทบจากการขาดแคลนแรงงานอันเนื่องมาจากการปรับค่าจ้างขั้นต่ำเป็น 300 บาท โดยพิจารณาสัญญาจ้างก่อสร้างที่ได้ลงนามไว้กับหน่วยงานก่อนวันที่ 1/1/2556 หรือสัญญาจ้างที่ลงนามไว้กับหน่วยงานระหว่างวันที่ 1/1/2556 ถึงวันที่ 22/4/2556 สรุปรวมมีการขยายระยะเวลาการปฏิบัติงานจ้างตามสัญญาออกไปทั้งสิ้น 359 วัน ดังนั้นผู้รับจ้างต้องส่งมอบงานทั้งหมดภายในวันที่ 30/4/2556 ซึ่งในระหว่างการก่อสร้างผู้รับจ้างส่งมอบงาน เมื่อวันที่ 25/4/2555 คณะกรรมการตรวจการจ้างไม่สามารถรับมอบงานได้และสั่งให้ผู้รับจ้างแก้ไขงานบางส่วนให้ถูกต้องตามสัญญา ต่อมาหลังจากที่ผู้รับจ้างได้ดำเนินการแก้ไขงานก่อสร้างตามสัญญาแล้ว แต่ผู้รับจ้างยังคงดำเนินงานในส่วนที่เหลือจนถึงวันที่ส่งมอบงานงวดสุดท้ายล่าช้าเมื่อวันที่ 10/6/2556 ทำให้ผู้รับจ้างต้องเสียค่าปรับเวลา 41 วัน (99/2561)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นสาเหตุความขัดแย้งของการบริหารสัญญา ได้อย่างถูกต้อง (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้รับจ้างได้รับการพิจารณาขยายเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีแล้ว แต่ไม่สามารถทำการก่อสร้างให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่ขยายออกไป (ระดับ 0) 2. ผู้รับจ้างไม่สามารถทำการก่อสร้างแล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาสัญญาที่ขยายออกไป 359 วัน จึงทำให้เกิดการคิดค่าปรับ (ระดับ 2) 3. ผู้รับจ้างไม่ได้รับการขยายระยะเวลา 30 วันตามความประสงค์ของผู้รับจ้าง จึงส่งผลต่อผู้รับจ้างต้องชำระค่าปรับเป็นเวลา 41 วัน (ระดับ 0) 4. ผู้รับจ้างไม่สามารถทำการก่อสร้างได้ตรงตามแบบ จึงต้องมีการแก้ไขที่ส่งผลต่อระยะเวลาสัญญาและทำให้เกิดค่าปรับ (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการพิจารณาตามเงื่อนไขของมติคณะรัฐมนตรีได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้รับจ้างได้รับผลกระทบจากการขาดแคลนแรงงานที่ทำให้เกิดความล่าช้าจริง และเป็นสัญญาที่ลงนามไว้กับหน่วยงานระหว่างวันที่ 1/1/2556 ถึงวันที่ 22/4/2556 ผู้รับจ้างจึงได้รับการขยายเวลาทั้งหมด 359 วัน (ระดับ 0) 2. ผู้ว่าจ้างสามารถตรวจสอบได้ว่าผู้รับจ้างได้รับผลกระทบจากการขาดแคลนแรงงานที่ทำให้เกิดความล่าช้าจริง และเป็นสัญญาที่ได้ลงนามไว้กับหน่วยงานก่อนวันที่ 1/1/2556 (ระดับ 3) 3. กรณีนี้ผู้รับจ้างควรได้รับการขยายเวลาเพิ่มอีก 30 วัน ตามความประสงค์ของผู้รับจ้างเพื่อทำการก่อสร้างเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จตามสัญญา ดังนั้นผู้รับจ้างต้องชำระค่าปรับเพียง 11 วัน (ระดับ 0) 4. ผู้ว่าจ้างควรพิจารณาขยายเวลาตามความประสงค์ของผู้รับจ้าง หากผู้รับจ้างได้ประเมินแล้วว่าขอขยายเวลาทำงานก่อสร้างเพิ่มเติมอีก 30 วัน จะสามารถดำเนินงานได้ตามกำหนดสัญญา (ระดับ 0)

<p>คำถามที่ 3: โครงการซ่อมแซมถนนแห่งหนึ่งลงนามสัญญาวันที่ 31 มีนาคม 2563 หากกรณีนี้มีความล่าช้าเกิดจากการระบาดโควิด หลักเกณฑ์และเงื่อนไขมติคณะรัฐมนตรีระบุว่า “สัญญาที่ได้ลงนามหลังวันที่ 26 มีนาคม 2563 ซึ่งยังไม่ได้ส่งมอบงานงวดสุดท้าย หรือได้ส่งมอบงานงวดสุดท้ายก่อนวันที่มีประกาศยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินจากการระบาดของโควิด-19 โดยให้คิดค่าปรับในอัตราร้อยละ 0 จนถึงก่อนวันที่มีประกาศยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินฯ หรือวันที่ 10 พฤษภาคม 2563”</p> <p>จากข้อความข้างต้น หากโครงการนี้กำหนดส่งมอบวันที่ 1 มิถุนายน 2563 ผู้รับจ้างส่งมอบงานงวดสุดท้ายภายหลังจากที่ยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน 30 วัน ผู้ว่าจ้างจึงหักเงินค่าจ้างตามจำนวนวันที่ผู้รับจ้างล่าช้า ข้อใดเป็นข้อสรุปที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารสัญญาได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้รับจ้างไม่อยู่ในเงื่อนไขของมติคณะรัฐมนตรี เนื่องจากทำการก่อสร้างล่าช้าและส่งมอบงานหลังวันที่มีประกาศยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินฯ (ระดับ 0) 2.ผู้รับจ้างส่งมอบงานภายหลังจากวันที่มีประกาศยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินฯ ให้นำจำนวนวันที่ล่าช้าดังกล่าวมาหักออกจากจำนวนวันตามมาตรการนี้ (ระดับ 0) 3.ผู้รับจ้างส่งมอบงานล่าช้ากว่าข้อกำหนดสัญญาและภายหลังจากวันที่มีประกาศยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินฯ ให้นำจำนวนวันที่แล้วเสร็จจริงมาหักออกจากจำนวนวันที่ครบกำหนดสัญญา (ระดับ 4) 4.ผู้ว่าจ้างควรคิดค่าปรับในอัตราร้อยละ 0 เนื่องจากมติคณะรัฐมนตรีเป็นกฎระเบียบในงานราชการที่ผู้ว่าจ้างต้องพิจารณาเงื่อนไขให้กับผู้รับจ้าง (ระดับ 0)
---	--

2.7การบอกเลิกสัญญา

สัญญาจ้างก่อสร้างฝายน้ำล้นตามแบบมาตรฐาน ผู้รับจ้างต้องเข้าทำงานก่อสร้างภายในวันที่ 27/4/2561-25/6/2561 เมื่อถึงเวลาที่ผู้รับจ้างต้องเข้าพื้นที่และติดต่อกับทางเจ้าของที่นาเพื่อนำรถไถเปิดทางให้รถและเครื่องจักรเตรียมเข้าทำงาน ปรากฏว่ามีฝนตกลงมาเป็นระยะทำให้รถบรรทุกส่งของไม่สามารถเข้าพื้นที่ก่อสร้างได้ จึงต้องรอให้ฝนทิ้งช่วงเพื่อให้ดินที่อุ้มน้ำหายชุ่มและรถจะได้ไม่ติดหล่ม หลังจากนั้นผู้รับจ้างจะทำการขนย้ายวัสดุเข้าพื้นที่แต่เจ้าของที่นาปิดเส้นทางเข้าออกที่ได้เบิกทางไว้ ผู้รับจ้างจึงใช้สิทธิขอหยุดงานและขอขยายระยะเวลาปฏิบัติงานตามสัญญา แต่ผู้ว่าจ้างไม่อนุญาตให้หยุดงานและขยายระยะเวลา และส่งหนังสือบอกเลิกสัญญาและแจ้งสงวนสิทธิเรียกค่าปรับตามสัญญาโดยให้ผู้รับจ้างชำระภายใน 7 วัน หากผู้รับจ้างไม่ดำเนินการภายในกำหนดเวลาจะเสนอให้ผู้มีอำนาจสั่งให้ผู้รับจ้างเป็นผู้ทำงาน ซึ่งผู้รับจ้างเห็นว่าการไม่พิจารณาขยายระยะเวลาปฏิบัติงานตามสัญญาจ้างและสั่งให้เป็นผู้ทำงาน ย่อมทำให้ผู้รับจ้างได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการถูกริบหลักประกันสัญญาและไม่สามารถเข้าร่วมการเสนอราคากับหน่วยงานอื่นๆได้ โดยไม่ใช้ความผิดของผู้รับจ้างจึงเป็นการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม (121/2562)	
คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นสาเหตุที่ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาและพิจารณาให้ผู้รับจ้างเป็นผู้ทำงาน (2)	1. ผู้รับจ้างไม่วางแผนเพื่อเบิกทางเข้าพื้นที่ก่อสร้างอีกทางหนึ่ง (ระดับ 0) 2. ผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานก่อสร้างเพื่อให้งานก่อสร้างแล้วเสร็จตามสัญญา (ระดับ 2) 3. ผู้รับจ้างไม่แก้ปัญหาการเข้าพื้นที่และไม่ชำระค่าปรับภายในกำหนดเวลา (ระดับ 0) 4. ผู้รับจ้างไม่ติดต่อกับเจ้าของที่นาดังแต่เนิ่นๆ เพื่อขอใช้ถนนเป็นทางเข้าไปยังพื้นที่ก่อสร้าง (ระดับ 0)
คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบอกเลิกสัญญาได้อย่างถูกต้อง (3)	1. ผู้รับจ้างถูกบอกเลิกสัญญาแต่จะไม่ถูกพิจารณาเป็นผู้ทำงาน หากผู้รับจ้างแจ้งสาเหตุอุปสรรคของการเข้าพื้นที่ภายในกำหนดเวลาสัญญาและทำการเบิกทางเข้าพื้นที่ใหม่ด้วยตนเองได้ (ระดับ 0) 2. ผู้รับจ้างถูกบอกเลิกสัญญาได้ตามดุลพินิจของผู้ว่าจ้าง เพราะผู้รับจ้างไม่สามารถแก้ปัญหาเพื่อเข้าพื้นที่ก่อสร้างได้ หากผู้รับจ้างไม่ชำระค่าปรับจะถูกพิจารณาเป็นผู้ทำงานตามระเบียบของกฎหมาย (ระดับ 3) 3. ผู้รับจ้างถูกบอกเลิกสัญญาแต่จะไม่ถูกพิจารณาเป็นผู้ทำงาน เนื่องจากผู้ว่าจ้างสามารถตกลงกับทางเจ้าของพื้นที่ เพื่อเปิดทางให้ผู้รับจ้างรายใหม่เข้าไปทำการก่อสร้างได้ (ระดับ 0) 4. ผู้รับจ้างถูกบอกเลิกสัญญาและให้เป็นผู้ทำงานทันทีตามดุลพินิจของผู้ว่าจ้าง เพราะผู้รับจ้างไม่แก้ปัญหาการเข้าพื้นที่และดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จได้ (ระดับ 0)
คำถามที่ 3: “หากผู้รับจ้างทำการก่อสร้างล่าช้ากว่ากำหนดสัญญา เนื่องจากฝนตกลงมาในช่วงเดือนมกราคม ส่งผลกระทบท่อระยะเวลาในการดำเนินงานก่อสร้าง ซึ่งผู้รับจ้างก่อสร้างยังไม่แล้วเสร็จหลังจากครบกำหนดสัญญา จนทำให้ค่าปรับเกินร้อยละ 10 ของมูลค่าโครงการ ผู้ว่าจ้างจึงบอกเลิกสัญญาและพิจารณาให้ผู้รับจ้างเป็นผู้ทำงานต่อไป” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นข้อสรุปที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารสัญญาของผู้รับจ้างได้อย่างถูกต้อง (4)	1. ผู้รับจ้างควรเก็บภาพถ่ายเป็นเอกสารหลักฐานออกหนังสือเพื่อสงวนสิทธิของค่าปรับและแจ้งผ่อนผันการเลิกสัญญาถึงฝ่ายผู้ว่าจ้าง (ระดับ 0) 2. ผู้รับจ้างสามารถทำหนังสือเพื่อสงวนสิทธิขอขยายระยะเวลาและแสดงหลักฐานเหตุที่ส่งผลต่อระยะเวลาการก่อสร้างภายในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อป้องกันการบอกเลิกสัญญา (ระดับ 0) 3. ผู้รับจ้างยินยอมชำระค่าปรับ โดยนับระยะเวลาจากวันบอกเลิกสัญญาถึงวันที่โครงการก่อสร้างแล้วเสร็จ เพื่อป้องกันการพิจารณาเป็นผู้ทำงาน (ระดับ 0) 4. ผู้รับจ้างมีหน้าที่ปรับแผนงานให้สอดคล้องกับระยะเวลาที่เหลือและดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จ ตามเงื่อนไขความรับผิดชอบการบริหารโครงการของผู้รับจ้าง เพื่อป้องกันการบอกเลิกสัญญา (ระดับ 4)

2.8 การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง

<p>การก่อสร้างถนนทางหลวงแห่งหนึ่งรวมงานติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่าง ซึ่งเป็นลักษณะสัญญาจ้างราคาต่อหน่วย ภายหลังจากการทำสัญญาจ้างดังกล่าวผู้ว่าจ้างได้จ่ายเงินค่าจ้างล่วงหน้า 41 ล้านบาทตามสัญญาให้แก่ผู้รับจ้าง ในระหว่างการก่อสร้างผู้รับจ้างขอขยายอายุสัญญาการก่อสร้างออกไป 182 วัน เนื่องจากปริมาณชุดวัสดุที่ไม่เหมาะสมซึ่งมีปริมาณมากกว่าปริมาณที่กำหนดในสัญญา โดยผู้ว่าจ้างสำรวจและออกแบบประเมินไว้ 2,000 ลบ.ม. แต่ผลดำเนินการก่อสร้างจริงทำไปแล้ว 60,000 ลบ.ม. และคาดว่าจะมีปริมาณมากกว่า 77,700 ลบ.ม. ซึ่งมากกว่ารายละเอียดตามสัญญาถึง 3,885% โดยผู้รับจ้างเห็นว่าเป็นการผิดสัญญาจึงบอกเลิกสัญญาพร้อมเรียกร้องค่าเสียหาย 74 ล้านบาท ผู้รับจ้างจึงนำมาหักกลบลบหนี้มีส่วนที่เหลือ 33 ล้านบาทและให้ผู้ว่าจ้างชำระเพิ่มเติมภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่รับหนังสือ ในขณะที่ผู้ว่าจ้างยังคงยืนยันว่าได้ดำเนินการถูกต้องตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ในสัญญาทุกประการแล้ว และผู้รับจ้างมีผลงานเฉลี่ยเพียง 1% ต่อเดือนเท่านั้น ปัจจุบันดำเนินการก่อสร้างมีผลงานรวมเพียง 10.79% ของงานทั้งหมด จนระยะเวลาใกล้สิ้นสุดสัญญา ผู้ว่าจ้างจึงมีหนังสือแจ้งยืนยันว่าผู้รับจ้างมีผลปฏิบัติงานล่าช้ากว่าแผนและผู้รับจ้างได้หยุดการก่อสร้างไปโดยไม่แจ้งเหตุอันใด ผู้รับจ้างจึงเป็นผู้ผิดสัญญา ต่อมาผู้ว่าจ้างจึงบอกเลิกสัญญาพร้อมกับรับหนังสือหลักประกันสัญญาและค่าปรับโดยหักออกจากค่าจ้างตามสัญญา (584/2559)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นสาเหตุที่ผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติงานก่อสร้างอย่างต่อเนื่องให้แล้วเสร็จตามขอบเขตงานในสัญญา (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ว่าจ้างบอกเลิกสัญญาผู้รับจ้าง เนื่องจากผู้รับจ้างไม่สามารถทำการก่อสร้างตามปริมาณงานที่กำหนดในสัญญาได้ (ระดับ 0) 2. ผู้ว่าจ้างไม่ชำระค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริงจากปริมาณงานชุดที่เพิ่มขึ้น ผู้รับจ้างจึงไม่มีงบประมาณสำหรับก่อสร้างในกิจกรรมอื่นๆต่อไปได้ (ระดับ 0) 3. ผู้ว่าจ้างอนุมัติการขยายเวลาไม่เพียงพอต่อปริมาณงานชุดที่เพิ่มขึ้น (ระดับ 0) 4. ผู้ว่าจ้างออกแบบไม่สอดคล้องกับพื้นที่ก่อสร้าง จึงส่งผลให้ปริมาณงานตามสัญญาและปริมาณงานจริงขัดแย้งกันอย่างมาก (ระดับ 2)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นหลักการบริหารสัญญาของผู้ว่าจ้างได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ว่าจ้างตรวจสอบพบว่าการก่อสร้างถูกต้องครบถ้วนเป็นไปตามสัญญาแล้ว ผู้ว่าจ้างจะต้องชำระค่าจ้างตามงวดงานที่กำหนดในสัญญา (ระดับ 0) 2. ผู้ว่าจ้างควรชำระตามปริมาณงานจริงตามปริมาณงานที่เพิ่มขึ้น โดยคำนวณจากราคาต่อหน่วยที่ระบุไว้บัญชีแสดงปริมาณงาน (BOQ) (ระดับ 3) 3. ผู้ว่าจ้างสามารถใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาได้ เมื่อผู้ว่าจ้างตรวจสอบพบว่าผู้รับจ้างมีเจตนาไม่ปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จตามสัญญา (ระดับ 0) 4. ผู้ว่าจ้างควรทำการแก้ไขสัญญาจ้างโดยระบุค่าชดเชยงานก่อสร้าง (ค่า K) เพื่อที่จะคำนวณปริมาณงานที่เปลี่ยนไปจากกรณีข้างต้น (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 3: “สัญญาจ้างก่อสร้างราคาต่อหน่วย ในระหว่างการตรวจงานจ้างพบว่าปริมาณงานจริงน้อยกว่าปริมาณงานที่ระบุในสัญญา ผู้ว่าจ้างจึงชำระค่าจ้างตามปริมาณงานที่ทำได้จริง แต่ผู้รับจ้างไม่ยินยอมเนื่องจากไม่เป็นไปตามรายละเอียดที่ต้องชำระเงินตามใบแสดงปริมาณงาน” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นข้อสรุปที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารสัญญาได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ว่าจ้างควรตรวจสอบปริมาณงานที่ผู้รับจ้างทำได้จริงเทียบกับปริมาณงานในสัญญาราคาต่อหน่วย โดยผู้รับจ้างถูกหักเงินส่วนเกินตามปริมาณงานที่ลดลง (ระดับ 4) 2. ผู้ว่าจ้างควรตรวจสอบปริมาณงานที่ทำได้น้อยกว่าปริมาณงานจริงเท่าไร หากน้อยกว่าใบแสดงปริมาณงาน ผู้รับจ้างจะถูกหักค่าจ้างออกจากหลักประกันสัญญาให้กับผู้ว่าจ้าง (ระดับ 0) 3. ผู้รับจ้างไม่จำเป็นต้องคืนเงินส่วนเกินแก่ผู้ว่าจ้าง เพราะเงินส่วนเกินถือเป็นค่าต้นทุนทางอ้อมของผู้รับจ้างที่ไม่รวมกับค่างานก่อสร้าง (ระดับ 0) 4. ผู้ว่าจ้างควรแก้ไขสัญญาโดยระบุสูตรการชดเชยงานก่อสร้าง (ค่า K) เพื่อปรับลดค่าจ้างตามปริมาณงานที่ลดลง (ระดับ 0)

3.7 การบอกเลิกสัญญา

<p>สัญญาจ้างก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กแห่งหนึ่ง หลังจากทำสัญญาผู้รับจ้างไม่ได้เข้าปฏิบัติงานตามสัญญา ผู้ว่าจ้างมีหนังสือแจ้งให้ผู้รับจ้างดำเนินการก่อสร้างถึง 3 ครั้ง แต่ผู้รับจ้างยังคงเพิกเฉย ผู้ว่าจ้างจึงทำหนังสือแจ้งสงวนสิทธิการปรับตามสัญญาจ้างและส่วนต่างของวงเงินสัญญาจากการจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ ต่อมาผู้รับจ้างจึงทำหนังสือแจ้งเข้าทำการก่อสร้างจนกว่าจะแล้วเสร็จและแจ้งว่าจะชำระค่าปรับที่อาจสูงเกินส่วนโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ แต่เมื่อครบระยะเวลาแล้วเสร็จที่ตกลงไว้ ผู้รับจ้างก็ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างให้แล้วเสร็จ ต่อมาผู้รับจ้างได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญาวันที่ 21 มกราคม 2558 ซึ่งผู้ว่าจ้างได้ใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาโดยให้ผลตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม 2558 ระบุไว้ในหนังสือแจ้งบอกเลิกสัญญา แจ้งรับหลักประกันสัญญาและให้ผู้รับจ้างชำระค่าปรับรวมถึงส่วนต่างของวงเงินสัญญาจากการจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ภายใน 7 วันนับจากวันที่ได้รับหนังสือบอกเลิกสัญญา ดังกล่าว (436/2560)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นสาเหตุการบอกเลิกสัญญาของผู้ว่าจ้าง (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้รับจ้างไม่เข้าปฏิบัติงานตามสัญญา ผู้ว่าจ้างจึงใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา (ระดับ 2) 2. ผู้รับจ้างไม่ชำระค่าปรับและค่าเสียหายภายใน 7 วัน จึงถูกบอกเลิกสัญญา (ระดับ 0) 3. ผู้รับจ้างไม่ได้ขอสงวนสิทธิขยายเวลาดังแต่แรก เมื่อถึงกำหนดเวลาสัญญาผู้ว่าจ้างจึงใช้สิทธิบอกเลิกสัญญา (ระดับ 0) 4. ผู้รับจ้างไม่สามารถชำระค่าปรับในอัตราที่สูงเกินส่วนได้ (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: : จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการวิเคราะห์วันที่มีผลต่อการเลิกสัญญาได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. การเลิกสัญญาขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้ว่าจ้าง โดยใช้อำนาจเลิกสัญญาตามวันที่ระบุในเอกสาร (ระดับ 3) 2. การเลิกสัญญามีผลวันเดียวกับวันที่ผู้ว่าจ้างมีความประสงค์ออกหนังสือบอกเลิกสัญญา (ระดับ 0) 3. การเลิกสัญญามีผลในวันที่ผู้รับจ้างได้รับหนังสือแจ้งการบอกเลิกสัญญา ดังกล่าว (ระดับ 0) 4. การเลิกสัญญามีผลตั้งแต่วันที่ผู้ว่าจ้างสงวนสิทธิเรียกค่าปรับและค่าเสียหาย (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 3: “โครงการก่อสร้างแห่งหนึ่งตกลงทำสัญญาใช้ระยะเวลา 340 วัน ในขณะที่ผู้รับจ้างดำเนินงานก่อสร้างไปแล้ว 300 วัน คิดเป็นร้อยละ 40 ของปริมาณงานทั้งหมด เมื่อครบกำหนดสัญญาผู้ว่าจ้างได้แจ้งสงวนสิทธิการเรียกค่าปรับ ซึ่งผู้รับจ้างจะทำการก่อสร้างต่อไปและยินยอมให้ปรับโดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ในอัตราที่เกินร้อยละ 10 ของวงเงินค่าจ้าง ต่อมาผู้รับจ้างยังคงทำงานล่าช้ากว่าแผนงานมาก ผู้ว่าจ้างจึงบอกเลิกสัญญา” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นเนื้อหาที่ผู้ว่าจ้างต้องพิจารณาควบคู่กับการบอกเลิกสัญญาได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้รับจ้างถูกเลิกสัญญาแล้วจะเป็นผู้ทำงานแทนที่ โดยที่ผู้รับจ้างไม่สามารถยื่นเสนอราคาโครงการภาครัฐได้เป็นระยะเวลา 10 ปี (ระดับ 0) 2. ผู้รับจ้างต้องชำระค่าปรับจากความเสียหายในการก่อสร้างล่าช้า เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการต่อไป (ระดับ 0) 3. ผู้รับจ้างต้องชำระค่าปรับที่สามารถนำมาทดแทนเป็นค่าจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ ดังนั้นการบอกเลิกสัญญาของผู้ว่าจ้างจึงเป็นผลต่อโครงการ (ระดับ 0) 4. ผู้รับจ้างต้องชำระค่าปรับและค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งอาจเป็นค่าควมคุมงานหรือค่าจ้างส่วนต่างจากการที่ผู้ว่าจ้างทำการจ้างผู้รับจ้างรายใหม่ (ระดับ 4)

3.8 การปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามระเบียบ หลักเกณฑ์ กฎกระทรวง และเอกสารแนบท้ายสัญญาจ้าง

<p>การทำสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างอาคารและโรงจอดรถของสำนักงานเทศบาลตามแบบแปลนที่ผู้ว่าจ้างกำหนด โดยรายละเอียดในสัญญาระบุแบบแปลนและเอกสารประกอบแบบแปลนถือเป็นส่วนหนึ่งของสัญญา โดยงานติดตั้งหม้อแปลงไฟฟ้าปรากฏในแบบแปลนที่แนบท้ายสัญญาและเอกสารประมูลการจ้าง ประกอบกับงานงวดสุดท้ายกำหนดให้ผู้รับจ้างตรวจสอบเครื่องมือไฟฟ้าภายในอาคารที่ก่อสร้าง หากไม่มีการติดตั้งหม้อแปลงไฟฟ้าไปพร้อมกับงานอื่นๆ ผู้ว่าจ้างก็ไม่อาจตรวจรับงานเครื่องมือไฟฟ้าที่ต้องตรวจสอบการใช้งานในอาคารได้ ต่อมาผู้รับจ้างตรวจสอบเอกสารพบว่างานติดตั้งหม้อแปลงไฟฟ้าปรากฏอยู่ในแบบแปลนก่อสร้างแต่รายการงานดังกล่าวไม่ปรากฏในใบประมาณราคาของผู้ว่าจ้างจัดทำขึ้น และใบเสนอราคาของผู้รับจ้างนั้นไม่มีรายการหม้อแปลงไฟฟ้า ผู้รับจ้างจึงปฏิเสธการติดตั้งหม้อแปลงไฟฟ้า จนกระทั่งพ้นกำหนดเวลาแล้วเสร็จตามสัญญา ผู้ว่าจ้างจึงมีหนังสือแจ้งสวนสิทธิเรียกค่าปรับและบอกเลิกสัญญาจ้าง แต่ผู้รับจ้างเห็นว่าการบอกเลิกสัญญาดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย และผู้ว่าจ้างได้เข้าใช้งานอาคารในขณะที่ผู้รับจ้างยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จตามสัญญา (489/2559)</p>	
<p>คำถามที่ 1: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งเกี่ยวกับขอบเขตงานตามสัญญา (2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ว่าจ้างไม่ระบุรายละเอียดของการติดตั้งหม้อแปลงไฟฟ้าให้สอดคล้องกับแบบรูป (ระดับ 0) 2. ผู้รับจ้างไม่ก่อสร้างตามแบบรูปที่อยู่นอกเหนือจากรายการเสนอราคาที่ยกเลิกกันไว้ (ระดับ 2) 3. ผู้รับจ้างถูกบอกเลิกสัญญาในขณะที่ผู้รับจ้างยังดำเนินการตามสัญญาไม่แล้วเสร็จ (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 2: จากกรณีศึกษาข้างต้น ข้อใดเป็นการพิจารณาขอบเขตงานติดตั้งหม้อแปลงไฟฟ้าได้อย่างถูกต้อง (3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้รับจ้างควรทำการก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบรูปจนแล้วเสร็จตามสัญญา โดยแจ้งให้ผู้ว่าจ้างพิจารณาเป็นงานเพิ่ม (ระดับ 0) 2. ผู้รับจ้างควรทำการก่อสร้างให้เป็นไปตามแบบ เพื่อทำการก่อสร้างให้แล้วเสร็จและงานเครื่องมือไฟฟ้าสามารถใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์สัญญา (ระดับ 3) 3. กรณีที่การติดตั้งหม้อแปลงไฟฟ้าไม่ระบุในเอกสารที่ผู้รับจ้างจัดทำขึ้น ผู้รับจ้างสามารถปฏิเสธการติดตั้งได้ ภายในกำหนดเวลาของสัญญา (ระดับ 0) 4. ผู้ว่าจ้างสามารถพิจารณาขยายเวลาได้แต่ไม่สามารถเพิ่มวงเงินให้ผู้รับจ้างตามปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นในแบบรูป (ระดับ 0)
<p>คำถามที่ 3: “หากสัญญาจ้างเหมาก่อสร้างพบว่าปริมาณงานในแบบรูปน้อยกว่าในบัญชีแสดงปริมาณงาน (BOQ) ผู้ว่าจ้างจึงเสนอให้ก่อสร้างตามแบบรูปโดยปรับลดค่าจ้างงาน แต่ผู้รับจ้างไม่ยินยอม เนื่องจากเป็นสัญญาจ้างเหมา” จากข้อความข้างต้น ข้อใดเป็นแนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารสัญญาได้อย่างถูกต้อง (4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้รับจ้างควรตรวจสอบรายละเอียดตั้งแต่การประกวดราคาและลำดับความสำคัญของเอกสาร หากมีการตกลงแก้ไขสัญญาต้องพิจารณาปรับวงเงินร่วมกันเพื่อดำเนินการก่อสร้างต่อให้แล้วเสร็จ (ระดับ 4) 2. ผู้ว่าจ้างควรปรับราคาตามปริมาณงานต่อหน่วยที่ระบุในใบแสดงปริมาณงานนั้นถูกต้องแล้ว เพื่อความเป็นธรรมต่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่าย (ระดับ 0) 3. ผู้รับจ้างควรยอมรับความเสี่ยงจากการตัดสินใจลดค่าจ้างงานของผู้ว่าจ้าง เพราะการชำระเงินเป็นอำนาจการตัดสินใจของผู้ว่าจ้าง (ระดับ 0)

บรรณานุกรม

Davis, R. O. (1986). "Advantages of Standard Contract Forms." Journal of Management in Engineering.

Gunduz, M. and H. A. Elsherbeny (2020). "Construction Contract Administration Performance Assessment Tool by Using a Fuzzy Structural Equation Model."

Jaffar, N., et al. (2011). Factors of Conflict in Construction Industry: A Literature Review. The 2nd International Building Control Conference 2011. **20**: 193-202.

Park, S. H. and Y. S. Kim (2017). "An Assessment of Contract Management Capabilities for Overseas Construction Projects." KSCE Journal of Civil Engineering **22**(7): 2147-2158.

Wilson, M. (2005). Constructing Measures : An Item Response Modeling Approach. Mahwah, New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates.

กมลวัลย์ ลือประเสริฐ และ จักรกฤษณ์ โพธิ์น้อย (2553). "ข้อพิพาทอันเนื่องมาจากสัญญาในงานก่อสร้างราชการ." วารสารวิจัยและพัฒนา มจร. **33**(2): 89-102.

กระทรวงการคลัง (2560). พระราชบัญญัติ การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560.

กระทรวงการคลัง (2560). ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ.2560

กฤต ไ้วธนสุวรรณ (2562). "การวิเคราะห์ความขัดแย้งและข้อพิพาทในโครงการก่อสร้างโดยใช้วิธีวิทยาศาสตร์." วารสารสิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างวินิจัย **18**(2): 65-81.

กองกฤษณ์ โตชัยวัฒน์ (2544). การศึกษาการประยุกต์ใช้สัญญา FIDIC ในอุตสาหกรรมก่อสร้างไทย. วิศวกรรมโยธา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต: 233.

กัมพล กิตติพงษ์พัฒนา , โชคชัย เนตรงามสว่าง และ อุทกฤษฎ์ ศรพรหม (2564). สัญญาจ้างก่อสร้างภาครัฐ, บริษัท เฟิสท์ ออฟเซท (1993) จำกัด.

กุลวรรธ สุริยะศรี (2562). คู่มือการปฏิบัติงาน การบริหารสัญญาก่อสร้างในระหว่างการทำเนิการ

ก่อสร้าง. ก. ส. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

คณะกรรมการวิชาสาขาวิศวกรรมโยธา (2559). ขอบเขตและหน้าที่การให้บริการวิชาชีพการบริหารงานก่อสร้าง.

จเรวัต สาริชีวิน, ถาวร ชีรเวชญาณ และ กองกฤษ โตชัยวัฒน์ (2554). การศึกษาข้อพิพาทในงานก่อสร้างของหน่วยงานรัฐ: มูลเหตุและแนวทางแก้ไข. การประชุมวิชาการวิศวกรรมโยธาแห่งชาติ ครั้งที่ 16. ชลบุรี, วิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.

บัญชา เทียนเงิน, วุฒิพงษ์ กุศลคุ้ม, สุภานัน รัตนพงษ์วินิช, ธนายุทธ ไชยธงรัตน์ และ กอปร ศรีนาวัน (2563). "ปัจจัยความขัดแย้งที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการก่อสร้างภาครัฐ." วิศวกรรมสารฉบับวิจัยและพัฒนา 32(2): 73-78.

บุญมี พันธุ์ไทย (2559). ระเบียบวิธีวิจัยการศึกษาเบื้องต้น. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปรีชา อินสาลี (2556). ปัญหาการแก้ไขสัญญา ระหว่างการก่อสร้างโครงการภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต.

ผู้ทรงคุณวุฒิจัดทำสัญญาจ้างก่อสร้างมาตรฐาน (2562). สัญญาจ้างเหมาก่อสร้างมาตรฐาน ฉบับสรุป.

อุมาพร จันทสร (2542). "การตรวจสอบของครัสคาลและวอลลิส (The Kruskal-Wallis OneWay Analysis of Variance by Ranks Test)".

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาว สิริภากร อ่องสิทธิเวช
วัน เดือน ปี เกิด	16 พฤศจิกายน 2538
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต ภาควิชาวิศวกรรมโยธา คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ที่อยู่ปัจจุบัน	22 ซอยเรวัติ 2 ตำบลตลาดขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
ผลงานตีพิมพ์	การประชุมวิชาการวิศวกรรมโยธาแห่งชาติ ครั้งที่ 26 พ.ศ. 2564

